

Brussell, 4 ta' Settembru 2025
(OR. en)

12461/25
ADD 2

Fajl Interistituzzjonali:
2025/0810 (NLE)

COLAC 138
POLCOM 222
SERVICES 54
FDI 49

PROPOSTA

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	3 ta' Settembru 2025
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Suġġett:	ANNESS tal- Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL dwar il-konklużjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim ta' Sħubija Strategika Politika, Ekonomika u ta' Kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u l-Istati Uniti tal- Messiku, min-naħa l-oħra

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuz id-dokument COM(2025) 810 annex.

Mehmuz: COM(2025) 810 annex

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 3.9.2025
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 2/4

ANNEX

tal-

Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL

**dwar il-konkluzjoni, f'isem l-Unjoni Ewropea, tal-Ftehim ta' Shubija Strategika
Politika, Ekonomika u ta' Kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri
tagħha, minn naħa waħda, u l-Istati Uniti tal-Messiku, min-naħa l-oħra**

PARTI III¹

KUMMERĊ U INVESTIMENT

KAPITOLU 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI U ISTITUZZJONALI

TAQSIMA A

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 1.1

Stabbiliment ta' Żona ta' Kummerċ Hieles

Il-Partijiet jistabbilixxu, bis-saħħa ta' din il-Parti tal-Ftehim, zona ta' kummerċ hieles, konsistenti mal-Artikolu XXIV tal-GATT 1994 u mal-Artikolu V tal-GATS.

¹ Meta dispożizzjoni jkun fiha referenza għal artikolu ieħor, mingħajr ma tispeċifika l-Parti ta' dan il-Ftehim fejn jinsab l-oġġett imsemmi, dak l-artikolu għandu jkun maħsub li jkun fil-Parti III tal-Ftehim.

ARTIKOLU 1.2

Objettivi

L-objettivi ta' din il-Parti tal-Ftehim huma:

- (a) l-espansjoni u d-diversifikazzjoni tal-kummerċ fil-merkanzija, f'konformità mal-Artikolu XXIV tal-GATT 1994, bejn il-Partijiet permezz tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tad-dazji doganali u tal-ostakli mhux tariffarji għall-kummerċ;
- (b) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ fil-merkanzija, b'mod partikolari permezz tad-dispożizzjonijiet li jirrigwardjaw il-faċilitazzjoni doganali u kummerċjali, l-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, kif ukoll il-miżuri sanitarji u fitosanitarji, filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tirregola fit-territorju tagħha u li tilhaq l-objettivi tal-ordni pubbliku;
- (c) il-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fis-servizzi, f'konformità mal-Artikolu V tal-GATS;
- (d) l-iżvilupp ta' qafas li jwassal għal zieda fil-flussi ta' investiment billi jipprovdi regoli trasparenti, stabbli u prevedibbli li jirregolaw il-kundizzjonijiet għall-istabbiliment ta' intrapriżi u l-moviment relatat tal-kapital, u li jiggarrantixxi bilanċ xieraq bejn il-liberalizzazzjoni u l-protezzjoni tal-investimenti u d-dritt ta' kull Parti li tirregola sabiex jintlaħqu l-objettivi ta' politika legittimi;

- (e) l-istabbiliment ta' sistema ta' qorti tal-investiment biex issolvi t-tilwim bejn l-investituri u l-Istat b'mod effettiv, imparzjali u prevedibbli;
- (f) il-ftuħ effettiv u reċiproku tas-swieq tal-akkwist pubbliku tal-Partijiet;
- (g) il-promozzjoni tal-innovazzjoni u tal-kreattività billi tiġi żgurata protezzjoni adegwata u effettiva tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, f'konformità mal-obbligi internazzjonali fis-seħh bejn il-Partijiet, u l-bilanċ bejn din il-protezzjoni u l-interess pubbliku;
- (h) it-tmexxija tar-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment bejn il-Partijiet f'konformità mal-prinċipju ta' kompetizzjoni ħielsa u mingħajr distorsjoni;
- (i) il-promozzjoni tal-iżvilupp sostenibbli u tal-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli, li jinkludi l-iżvilupp ekonomiku, l-iżvilupp soċjali u l-harsien tal-ambjent;
- (j) l-istabbiliment ta' mekkaniżmu effettiv, ġust u prevedibbli għas-soluzzjoni tat-tilwim sabiex isolvi tilwim bejn il-Partijiet dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim.

ARTIKOLU 1.3

Definizzjonijiet ta' Applikazzjoni Ġenerali

Għall-finijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim, u sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor:

- (a) “deċiżjoni amministrattiva ta' applikazzjoni ġenerali” tfisser deċiżjoni amministrattiva jew interpretazzjoni li tapplika għall-persuni kollha u għas-sitwazzjonijiet fattwali li ġeneralment jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dik id-deċiżjoni amministrattiva jew l-interpretazzjoni u li tistabbilixxi norma ta' kondotta, iżda ma tinkludix:
 - (i) determinazzjoni jew deċiżjoni li tkun saret fil-proċedimenti amministrattivi jew semigudizzjarji li tapplika għal persuna, prodott jew servizz partikolari tal-Parti l-oħra f'każ speċifiku; jew
 - (ii) kwalunkwe deċiżjoni oħra li taġġudika fir-rigward ta' att jew prattika partikolari;
- (b) “Ftehim dwar l-Agrikoltura” tfisser il-Ftehim dwar l-Agrikoltura fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (c) “prodott agrikolu” tfisser prodott elenkat fl-Anness 1 għall-Ftehim dwar l-Agrikoltura;
- (d) “servizzi ta' tiswija u manutenzjoni ta' ingeni tal-ajru li matulhom ingenu tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz” tfisser attivitajiet ta' tiswija u manutenzjoni mwettqa fuq ingenu tal-ajru jew parti minnu waqt li jiġi rtirat mis-servizz u ma jinkludux l-hekk imsejha manutenzjoni bil-linja;

- (e) “Ftehim Antidumping” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-Ftehim Generali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (f) “servizzi tas-sistema kompjuterizzata ta’ prenotazzjoni” tfisser servizzi pprovduti minn sistemi kompjuterizzati li fihom informazzjoni dwar l-iskedi, id-disponibbiltà, in-nollijiet u r-regoli dwar in-nollijiet tat-trasportaturi tal-ajru, u li permezz tagħhom jistghu jsiru l-prenotazzjonijiet jew jinħarġu l-biljetti;
- (g) “dazju doganali” tfisser kwalunkwe dazju jew ħlas ta’ kwalunkwe tip impost fuq jew b’konnessjoni mal-importazzjoni ta’ xi merkanzija, li jinkludi kwalunkwe soprataxxa jew ħlas addizzjonali imposti b’konnessjoni ma’ tali importazzjoni; iżda li ma jinkludi ebda:
 - (i) imposta ekwivalenti għal taxxa interna imposta f’konformità mal-Artikolu 2.3;
 - (ii) dazju anti-dumping jew kumpensatorju² applikat f’konformità mal-GATT 1994, mal-Ftehim dwar l-Anti-dumping u mal-Ftehim dwar l-SCM, kif xieraq;
 - (iii) tariffa jew imposta oħra imposta fuq jew b’konnessjoni mal-importazzjoni ta’ xi merkanzija, li hija limitata fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi pprovduti; u

² Għal aktar ċertezza, id-definizzjoni ta’ dazju doganali ma taffettwax id-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Kapitolu 5 (Rimedji Kummerċjali).

- (iv) primjum offrut jew miġbur fuq merkanzija importata li jirriżulta minn sistema ta' offerti awtorizzata għall-amministrazzjoni ta' kwoti tar-rati tariffarji skont l-Appendiċi 2-A-4 (Kwoti tar-Rati Tariffarji tal-Messiku);
- (h) "Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (i) "jiem" tfisser jiem kalendarji, inklużi tmiem il-ġimgħa u btajjel;
- (j) "DSU" tfisser il-Qbil dwar ir-Regoli u l-Proċeduri li Jirregolaw is-Soluzzjoni tat-Tilwim, li jinsab fl-Anness 2 għall-Ftehim tad-WTO;
- (k) "intrapriża" tfisser kwalunkwe entità ġuridika debitament kostitwita jew organizzata b'xi mod ieħor skont id-dritt applikabbli, kemm jekk tkun għal skopijiet ta' profitt kif ukoll jekk għal skopijiet oħrajn, u kemm jekk tkun proprjetà privata jew tal-gvern, inklużi kwalunkwe korporazzjoni, trust, sħubija, impriża kongunta, impriża individwali jew assoċjazzjoni;
- (l) "eżistenti" tfisser b'effett fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim;
- (m) "munita liberament konvertibbli" tfisser munita li hija nnegozjata b'mod wiesa' fis-swieq tal-muniti barranin internazzjonali u li tintuża b'mod wiesa' fi tranzazzjonijiet internazzjonali;

- (n) “GATS” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi fl-Anness 1B għall-Ftehim tad-WTO;
- (o) “GATT tal-1994” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ 1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (p) “merkanzija” tfisser kemm materjali kif ukoll prodotti;
- (q) “merkanzija ta’ Parti” tfisser merkanzija domestika kif tinftiehem fil-GATT 1994 u tinkludi merkanzija oriġinarja ta’ dik il-Parti;
- (r) “servizzi ta’ groundhandling” tfisser il-provvista f’ajruport, fuq bażi ta’ tariffa jew kuntratt, ta’ rappreżentanza tal-linji tal-ajru, servizzi ta’ amministrazzjoni u superviżjoni, immaniġġar tal-passiġġieri, immaniġġar tal-bagalji, servizzi fir-rampa, catering,³ immaniġġar tal-merkanzija u tal-posta bl-ajru, riforniment ta’ inġenju tal-ajru, manutenzjoni u tindif tal-inġenji tal-ajru, trasport bis-superfiċje, u servizzi ta’ operat tat-titjiriet, amministrazzjoni tal-ekwipaġġ u ppjanar tat-titjiriet; iżda ma tinkludix l-awtoforniment ta’ servizz, is-sigurtà, il-manutenzjoni bil-linja, it-tiswija u l-manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru; u l-ġestjoni jew l-operat tal-infrastruttura ċentralizzata essenzjali tal-ajruport, bħal faċilitajiet ta’ tneħħija tas-silġ, sistemi ta’ distribuzzjoni tal-fjuwil, sistemi ta’ mmaniġġar tal-bagalji u sistemi fissi ta’ trasport ġewwa l-ajruport;
- (s) “Sistema Armonizzata” jew “SA” tfisser is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija, inklużi r-Regoli Ġenerali ta’ Interpretazzjoni, in-Noti tat-Taqsimiet, in-Noti tal-Kapitoli u n-Noti tas-Subintestaturi tagħha;

³ Hlief il-preparazzjoni tal-ikel.

- (t) “mizura” tinkludi kwalunkwe liġi, regolament, regola, proċedura, deċiżjoni, azzjoni amministrattiva, rekwizit jew prattika;⁴
- (u) “ċittadin” tfisser persuna fiżika li għandha n-nazzjonalità ta’ wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku skont il-liġi rispettiva tagħhom jew li hija residenti permanenti ta’ Parti;
- (v) “persuna fiżika” tfisser⁵:
 - (i) fil-każ tal-Unjoni Ewropea, persuna li jkollha n-nazzjonalità ta’ wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea skont il-legiżlazzjoni tiegħu;⁶ u
 - (ii) fil-każ tal-Messiku, persuna li għandha n-nazzjonalità tal-Messiku skont il-legiżlazzjoni tiegħu;

persuna fiżika li hija ċittadin tal-Messiku u li għandha n-nazzjonalità ta’ wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea titqies li hija esklussivament persuna fiżika tal-Parti tan-nazzjonalità dominanti u effettiva tiegħu jew tagħha;

⁴ Għal aktar ċertezza, “mizura” tinkludi n-nuqqasijiet ta’ teħid ta’ azzjoni.

⁵ Din id-definizzjoni tapplika għall-finijiet tal-Kapitoli minn 10 sa 19.

⁶ Id-definizzjoni ta’ persuni fiżiċi tal-Unjoni Ewropea tinkludi wkoll persuni fiżiċi li jirrisjedu b’mod permanenti fir-Repubblika tal-Latvja li ma humiex ċittadini tar-Repubblika tal-Latvja jew ta’ kwalunkwe Stat ieħor, iżda li huma intitolati, skont il-liġijiet u r-regolamenti tar-Repubblika tal-Latvja, li jirċievu passaport ta’ nonċittadin.

- (w) “OECD” tfisser l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni u l-Iżvilupp Ekonomiċi;
- (x) “merkanzija oriġinarja” tfisser merkanzija li tikkwalifika bħala oriġinarja skont ir-regoli tal-origini stabbiliti fil-Kapitolu 3 (Regoli tal-Origini u Proċeduri tal-Origini);
- (y) “persuna” tfisser persuna fiżika jew intrapriża;
- (z) “persuna ta’ Parti” tfisser ċittadin jew intrapriża ta’ Parti;
- (aa) “trattament tariffarju preferenzjali” tfisser ir-rata tad-dazju doganali applikabbli għal merkanzija oriġinarja skont l-Artikolu 2.4 (Eliminazzjoni jew Tnaqqis tad-Dazji Doganali);
- (bb) “Ftehim dwar is-Salvagwardji” tfisser il-Ftehim dwar is-Salvagwardji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (cc) “Ftehim SCM” tfisser il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Miżuri ta’ Kumpens fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;
- (dd) “bejgħ u kummerċjalizzazzjoni ta’ servizzi tat-trasport bl-ajru” tfisser l-opportunitajiet għat-trasportatur tal-ajru biex ibiġħ u jikkummerċjalizza liberament is-servizzi tat-trasport bl-ajru tiegħu, inklużi l-aspetti kollha tal-kummerċjalizzazzjoni bħar-riċerka dwar is-suq, ir-reklamar u d-distribuzzjoni, iżda ma tinkludix l-ipprezzar tas-servizzi tat-trasport bl-ajru jew il-kundizzjonijiet applikabbli;
- (ee) “fornitur tas-servizzi” tfisser persuna li tforni jew tfittex li tforni servizz;

- (ff) “Ftehim SPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Applikazzjoni ta' Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;
- (gg) “intrapriża tal-Istat” tfisser intrapriża li hija proprjetà ta' Parti jew ikkontrollata minn Parti;
- (hh) “Ftehim dwar l-OTK” tfisser il-Ftehim dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (ii) “territorju” tfisser it-territorju fejn dan il-Ftehim japplika skont l-Artikolu 2.2 (Applikazzjoni Territorjali) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim;
- (jj) “pajjiż terz” tfisser pajjiż jew territorju barra mill-kamp ta' applikazzjoni territorjali ta' dan il-Ftehim;
- (kk) “Ftehim TRIPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettuali Relatati mal-Kummerċ fl-Anness 1C għall-Ftehim tad-WTO;
- (ll) “Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati” tfisser il-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati, magħmula fi Vjenna fit-23 ta' Mejju 1969;
- (mm) “WTO” tfisser l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ; u
- (nn) “il-Ftehim WTO” tfisser il-Ftehim ta' Marrakexx li Jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ magħmul f'Marrakexx fil-15 ta' April 1994.

ARTIKOLU 1.4

Relazzjoni mal-Ftehim tad-WTO

Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom fir-rigward ta' xulxin skont il-Ftehim tad-WTO.

ARTIKOLU 1.5

Referenzi għal-Ligijiet u għal Ftehimiet oħrajn

1. Sakemm ma jkunx indikat mod ieħor, kwalunkwe referenza f'din il-Parti tal-Ftehim għal-ligijiet, b'mod ġenerali jew b'referenza għal statut jew regolament speċifiku jew direttiva speċifika, għandha tinftiehem bħala referenza għal-ligijiet, kif jistgħu jiġu emendati.
2. Sakemm ma jkunx indikat mod ieħor, kwalunkwe referenza, jew inkorporazzjoni permezz ta' referenza, f'din il-Parti tal-Ftehim, għal ftehimiet jew strumenti legali oħrajn b'mod shiħ jew parzjali, għandha tiġi interpretata bħala li tinkludi:
 - (a) annessi, protokolli, noti ta' qiegħ il-paġna, noti interpretattivi u noti ta' spjegazzjoni relatati; u

- (b) ftehimiet sussegwenti li għalihom il-Partijiet ikunu parti jew emendi li jkunu vinkolanti fuq il-Partijiet, hliet meta r-referenza ta'ferma drittijiet u obbligi eżistenti.

ARTIKOLU 1.6

Twettiq tal-Obbligi

1. Kull Parti għandha tadotta kwalunkwe miżura ġenerali jew speċifika meħtieġa sabiex tissodisfa l-obbligi skont din il-Parti tal-Ftehim, inklużi dawk meħtieġa sabiex tiġi żgurata l-osservanza tagħhom mill-gvernijiet u l-awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali, kif ukoll mill-korpi mhux governattivi fl-eżerċitar tas-setgħat delegati lilhom.
2. Għal aktar ċertezza, Parti tista' tissospendi d-drittijiet u l-obbligi skont din il-Parti tal-Ftehim, hliet kif previst fil-paragrafu 3 tal-Artikolu 2.3 tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim (Twettiq tal-Obbligi), biss għal ksur ta' din il-Parti tal-Ftehim mill-Parti l-oħra u f'konformità mar-rekwiżiti stabbiliti hemmhekk, inkluż il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim).

TAQSIMA B

Dispożizzjonijiet Istituzzjonali

ARTIKOLU 1.7

Funzjonijiet Speċifiċi tal-Kunsill Kongunt

1. Meta l-Kunsill Kongunt iwettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet mogħtija lilu f' din il-Parti tal-Ftehim, dan għandu jkun magħmul, fil-livell ministerjali, minn rappreżentanti tal-Parti tal-UE b'responsabbiltà għal kwistjonijiet kummerċjali u ta' investiment, minn naħa waħda, u mir-rappreżentanti tal-Ministeru tal-Ekonomija tal-Messiku, min-naħa l-oħra, jew mill-persuni nnominati minnhom.
2. Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika, sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' din il-Parti tal-Ftehim:
 - (a) L-Anness 2-A (Skeda għat-Tneħħija tat-Tariffi) u l-Anness 2-E (Mizuri rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbejjed u l-Ispirti);
 - (b) il-Kapitolu 3 (Regoli tal-Origini u Proċeduri tal-Origini), inklużi l-Annessi minn 3-A sa 3-D;
 - (c) l-Anness 10-D (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tat-Tribunal, it-Tribunal tal-Appell u l-Medjaturi);

- (d) il-listi u l-iskedi rilevanti tal-Messiku skont il-paragrafu 6 tal-Artikolu 10.12 (Mizuri u Eċċezzjonijiet Mhux Konformi) u l-paragrafu 4 tal-Artikolu 11.8 (Mizuri u Eċċezzjonijiet Mhux Konformi);
 - (e) l-Anness 21-A (Akkwist Kopert tal-Unjoni Ewropea) u l-Anness 21-B (Akkwist Kopert tal-Messiku);
 - (f) l-Anness 25-B (Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografici);
 - (g) l-Anness 31-A (Regoli ta' Proċedura) u l-Anness 31-B (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tal-Bord u l-Medjaturi);
3. Bil-ghan li jintlaħqu l-oġġettivi ta' din il-Parti tal-Ftehim, il-Kunsill Kongunt jista' wkoll:
- (a) jadotta interpretazzjonijiet vinkolanti tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim;
 - (b) jiehu tali deċiżjoni oħra kif previst f'din il-Parti tal-Ftehim; u
 - (c) jiehu kwalunkwe azzjoni oħra fl-eżerċitar tal-funzjonijiet tiegħu skont kif jaqblu l-Partijiet.
4. Kull Parti għandha timplimenta, f'konformità mal-proċeduri legali applikabbli tagħha, kwalunkwe modifika msemmija fis-subparagrafu 2(a) f'tali perjodu skont kif jaqblu l-Partijiet.

ARTIKOLU 1.8

Funzjonijiet Speċifiċi tal-Kumitat Kongunt

1. Meta l-Kumitat Kongunt iwettaq kwalunkwe waħda mill-funzjonijiet mogħtija lilu f'din il-Parti tal-Ftehim, huwa għandu jkun magħmul minn rappreżentanti f'livell għoli tal-Parti tal-UE b'responsabbiltà għal kwistjonijiet kummerċjali u ta' investiment, minn naħa waħda, u mir-rappreżentanti tal-Ministeru tal-Ekonomija tal-Messiku, min-naħa l-oħra, f'konformità mar-rekwiżiti rispettivi ta' kull Parti jew mill-persuni nnominati minnhom.
2. Il-Kumitat Kongunt għandu:
 - (a) jassisti lill-Kunsill Kongunt fit-twettiq tal-funzjonijiet tiegħu rigward kwistjonijiet relatati mal-kummerċ;
 - (b) ikun responsabbli mill-implimentazzjoni u l-applikazzjoni xierqa tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim u mill-evalwazzjoni tar-riżultati miksuba mill-applikazzjoni tagħha;
 - (c) mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim), ifittex li jipprevjeni u jsolvi d-differenzi jew it-tilwim li jistgħu jinqalghu fir-rigward tal-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim;
 - (d) jissorvelja l-hidma tas-Sottokumitati u ta' korpi oħrajn stabbiliti skont din il-Parti tal-Ftehim; u
 - (e) jiddiskuti modi kif jissahħu aktar il-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet.

3. Fit-twettiq ta' dmirijietu skont il-paragrafu 2, il-Kumitat Kongunt jista':
- (a) jistabbilixxi Sottokumitati addizzjonali u korpi oħrajn minn daww stabbiliti f'din il-Parti tal-Ftehim, magħmula minn rappreżentanti tal-Partijiet, u jassenjalhom ir-responsabbiltajiet fil-kompetenza tiegħu u jiddeċiedi li jimmodifika l-funzjonijiet li huma assenjati lis-Sottokumitati u lil korpi oħrajn li jistabbilixxi, kif ukoll li jxoljihom;
 - (b) jirrakkomanda l-adozzjoni ta' deċiżjonijiet f'konformità mal-oġettivi speċifiċi ta' din il-Parti tal-Ftehim lill-Kunsill Kongunt, inklużi l-modifiki msemmija fis-subparagrafu 2(a) tal-Artikolu 1.7, jew jadotta tali deċiżjonijiet fl-intervalli bejn il-laqgħat tal-Kunsill Kongunt, inkluż meta l-Kunsill Kongunt ma jkunx jista' jiltaqa'; u
 - (c) jieħu kwalunkwe azzjoni oħra fl-eżerċitar tal-funzjonijiet tiegħu skont kif jaqblu bejnietom il-Partijiet jew skont l-istruzzjonijiet tal-Kunsill Kongunt.

ARTIKOLU 1.9

Koordinaturi tal-Parti III ta' dan il-Ftehim

1. Kull Parti għandha taħtar Koordinatur għal din il-Parti tal-Ftehim u tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dan fi żmien 60 jum wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

2. Il-koordinaturi għandhom:

- (a) jiffaċilitaw il-komunikazzjonijiet bejn il-Partijiet dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn din il-Parti tal-Ftehim, kif ukoll punti ta' kuntatt oħrajn stabbiliti taħtha;
- (b) iħejju l-aġendi b'mod kongunt u jagħmlu t-tnejniet l-oħrajn kollha meħtieġa għal-laqgħat tal-Kunsill Kongunt u tal-Kumitat Kongunt f'konformità ma' dan l-Artikolu; u
- (c) isegwu d-deċiżjonijiet tal-Kunsill Kongunt u tal-Kumitat Kongunt, kif xieraq.

ARTIKOLU 1.10

Sottokumitati u Korpi Oħrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu s-sottokumitati u l-korpi l-oħrajn li ġejjin, li għandhom ikunu magħmula minn rappreżentanti tal-Parti tal-UE, minn naħa waħda, u minn rappreżentanti tal-Messiku, min-naħa l-oħra:

- (a) il-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija;
- (b) is-Sottokumitat għall-Agrikoltura;
- (c) is-Sottokumitat għall-Kummerċ fl-Inbid u l-Ispirti;
- (d) is-Sottokumitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini;

- (e) is-Sottokumitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji;
- (f) il-Grupp ta' Hidma Kongunt dwar it-Trattament Xieraq tal-Annimali u r-Reżistenza għall-Antimikrobiċi;
- (g) is-Sottokumitat għall-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ;
- (h) is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment;
- (i) is-Sottokumitat għas-Servizzi Finanzjarji;
- (j) is-Sottokumitat għall-Akkwist Pubbliku;
- (k) is-Sottokumitat għall-Proprietà Intellettwali;
- (l) is-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli.

2. Hlief kif previst mod ieħor f'din il-Parti tal-Ftehim, l-Artikolu 1.4 tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim japplika għas-sottokumitati u korpi oħrajn imsemmija fil-paragrafu 1.

3. Is-sottokumitati u l-korpi oħrajn imsemmija fil-paragrafu 1 jistgħu jagħmlu rakkomandazzjonijiet xierqa fil-każijiet previsti f'din il-Parti tal-Ftehim.

4. Ir-rakkomandazzjonijiet għandhom isiru b'konsens reċiproku.

ARTIKOLU 1.11

Relazzjoni mas-Socjeta Civili

1. Kull Parti għandha tiltaqa' mill-inqas darba fis-sena mal-grupp konsultattiv domestiku rispettiv tagħha msemmi fl-Artikolu 1.7 (Gruppi Konsultattivi Domestiċi) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim biex tiddiskuti kwistjonijiet relatati mal-applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim.
2. Meta l-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt jiltaqa' fil-konfigurazzjoni kummerċjali tiegħu, huwa għandu jsejjaħ laqgħa tal-Forum tas-Socjeta Civili msemmi fl-Artikolu 1.8 (Forum tas-Socjeta Civili) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim sabiex isir djalogu dwar l-applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim.

KAPITOLU 2

KUMMERĊ FIL-MERKANZIJA

TAQSIMA A

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 2.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “tranzazzjonijiet konsulari” tfisser il-proċedura sabiex tinkiseb, mingħand konslu tal-Parti li timporta fit-territorju tal-Parti li tesporta, jew fit-territorju ta' parti terza, fattura konsulari jew viża konsulari għal fattura kummerċjali, ċertifikat tal-origini, manifest, dikjarazzjoni tal-esportazzjoni tal-konsenjatur jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra fuq jew b'konnessjoni mal-importazzjoni tal-merkanzija;

- (b) “proċedura ta’ liċenzjar għall-esportazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra, għajr dik ġeneralment meħtieġa għall-finijiet ta’ approvazzjoni doganali, lill-korp jew korpi amministrattivi rilevanti tal-Parti li tesporta bħala kundizzjoni minn qabel għall-esportazzjoni mit-territorju tal-Parti li tesporta;
- (c) “Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni” tfisser il-Ftehim dwar il-Proċeduri ta’ Liċenzjar għall-Importazzjoni, stabbilit fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO.
- (d) “proċedura ta’ liċenzjar għall-importazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra, għajr dik ġeneralment meħtieġa għall-finijiet ta’ approvazzjoni doganali, lill-korp jew korpi amministrattivi rilevanti tal-Parti li timporta bħala kundizzjoni minn qabel għall-importazzjoni fit-territorju tal-Parti li timporta.

ARTIKOLU 2.2

Kamp ta’ applikazzjoni

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f’dan il-Ftehim, dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ fil-merkanzija ta’ Parti.

ARTIKOLU 2.3

Trattament Nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-merkanzija tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Artikolu III tal-GATT 1994 inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak il-ghan, l-Artikolu III tal-GATT 1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Għal aktar ċertezza, trattament nazzjonali jfisser, fir-rigward ta' livell ta' gvern fil-Messiku għajr fil-livell federali, jew livell ta' gvern ta' jew fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti minn dak il-livell ta' gvern lil merkanzija simili, direttament kompetittiva jew sostitwibbli tal-Messiku jew tal-Istat Membru, rispettivament.

ARTIKOLU 2.4

Tnehhija jew Tnaqqis tad-Dazji Doganali

1. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, kull Parti għandha tneħhi jew tnaqqas id-dazji doganali tagħha fuq merkanzija oriġinarja f'konformità mal-Anness 2-A (Skeda ta' Tnehhija tat-Tariffi) u ma għandha tapplika l-ebda dazju doganali mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim għall-merkanzija oriġinarja kklassifikata fil-linji tariffarji tal-Kapitoli minn 1 sa 97 tas-Sistema Armonizzata minbarra dawk inklużi rispettivament fl-Appendiċijiet 2-A-1 (Skeda ta' Tnehhija tat-Tariffi tal-Unjoni Ewropea) jew 2-A-2 (Skeda ta' Tnehhija tat-Tariffi tal-Messiku) għall-Anness 2-A (Skeda ta' Tnehhija tat-Tariffi).

2. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, Parti ma għandha żżid l-ebda dazju doganali eżistenti, jew tadotta xi dazju doganali ġdid, fuq merkanzija oriġinarja tal-Parti l-oħra.⁷
3. Jekk Parti tnaqqas ir-rata tad-dazju doganali tal-aktar nazzjon iffavorit tagħha, dik ir-rata tad-dazju għandha tapplika għall-merkanzija oriġinarja tal-Parti l-oħra sakemm tkun aktar baxxa mir-rata tad-dazju doganali ddeterminata skont l-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi).
4. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw biex jikkunsidraw il-possibbiltà li jtejbu t-trattament tariffarju għall-aċċess għas-suq ta' merkanzija oriġinarja kif stabbilit fl-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi). Il-Kunsill Kongunt jista' jieħu deċiżjoni li jimmodifika l-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi).⁸
5. Għal aktar ċertezza, Parti tista' żżomm jew iżżid dazju doganali fuq il-merkanzija oriġinarja kif awtorizzat mill-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO.

⁷ Għal aktar ċertezza, wara tnaqqis unilaterali ta' dazju doganali, Parti tista' żżid dak id-dazju doganali għal-livell iddeterminat għas-sena rispettiva tal-iskeda ta' tneħħija tat-tariffi f'konformità mal-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi).

⁸ Għal aktar ċertezza; dik il-modifika għandha tiegħu post kwalunkwe rata tad-dazju doganali jew kategorija ta' stadji stabbilita fl-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi).

ARTIKOLU 2.5

Dazji fuq l-Esportazzjoni, Taxxi jew Imposti Ohrajn

1. Parti ma għandha tadotta jew iżżomm l-ebda taxxa jew imposta fuq l-esportazzjoni ta' merkanzija lejn it-territorju tal-Parti l-oħra li tkun aktar minn dik imposta fuq dik il-merkanzija meta tkun maħsuba għall-konsum domestiku.
2. Parti ma għandha tadotta jew iżżomm l-ebda dazju jew imposta tal-ebda tip imposti fuq, jew b'konnessjoni ma', l-esportazzjoni ta' merkanzija lejn it-territorju tal-Parti l-oħra li jkunu aktar minn dawk imposti fuq dik il-merkanzija meta tkun maħsuba għall-konsum domestiku.
3. F'dan l-Artikolu ma hemm xejn li għandu jipprevjeni lil Parti milli timponi tariffa jew imposta li hija permessa skont l-Artikolu 2.6 fuq l-esportazzjoni ta' merkanzija.

ARTIKOLU 2.6

Tariffi u Formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jigu imposti minn Party fuq, jew b'konnessjoni ma', l-importazzjoni ta' merkanzija tal-Parti l-oħra jew l-esportazzjoni ta' merkanzija lill-Parti l-oħra, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għal merkanzija domestika jew tassazzjoni tal-importazzjonijiet jew tal-esportazzjonijiet għal skopijiet fiskali.

2. Parti ma ghandhiex tapplika tariffa għall-ipproċessar doganali fuq merkanzija oriġinarja.⁹
3. Kull Parti għandha tippubblika t-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'konnessjoni mal-importazzjoni jew l-esportazzjoni b'tali mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru familjari magħhom.
4. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'konnessjoni mal-importazzjoni ta' merkanzija tal-Parti l-oħra.¹⁰

ARTIKOLU 2.7

Prodotti li Jergħu Jidhlu wara Tiswija jew Alterazzjoni

1. “tiswija jew alterazzjoni” tfisser kwalunkwe operazzjoni ta' pproċessar li ssir fuq prodott sabiex jissewwew difetti operattivi jew ħsara materjali u li tinvolvi l-proċess sabiex prodott jingieblura għall-funzjoni oriġinali tiegħu, jew sabiex tiġi żgurata l-konformità tiegħu mar-rekwiżiti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-prodott ma jkunx jista' jkompli jintuża bil-mod normali għall-iskopijiet li għalihom kien mahsub. It-tiswija ta' prodott tinkludi r-restawr u l-manutenzjoni, iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:
 - (a) jeqirdu l-karatteristiċi essenzjali ta' prodott, jew li joħolqu prodott ġdid jew kummerċjalment differenti;

⁹ Għall-Messiku, it-tariffa għall-ipproċessar doganali tirreferi għal “Derecho de Trámite Aduanero”.

¹⁰ Għal aktar ċertezza, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi l-konsularizzazzjoni tad-dokumenti mill-konslu tagħha mal-ġurisdizzjoni fit-territorju tal-Parti li tesporta:

- (a) għal skopijiet ta' investigazzjoni jew ta' awditjar, jew
- (b) għall-importazzjoni ta' oġġetti domestiċi.

(b) jittrasformaw prodott mhux lest f'wiehed lest; jew

(c) jintużaw biex ibiddlu sostanzjalment il-funzjoni ta' prodott.

2. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali fuq prodott, irrISPETTIVAMENT mill-origini tiegħu, li jidhol mill-ġdid fit-territorju tagħha wara li dak il-prodott ikun ġie temporanjament esportat mit-territorju tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għal tiswija jew alterazzjoni, irrISPETTIVAMENT minn jekk tali tiswija jew alterazzjoni tkunx tista' ssir fit-territorju tal-Parti minn fejn il-prodott ikun ġie esportat għat-tiswija jew għall-alterazzjoni.

3. Il-paragrafu 2 ma japplikax għal prodott importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.

4. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal prodott, irrISPETTIVAMENT mill-origini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija jew għall-alterazzjoni.

ARTIKOLU 2.8

Prodotti Manifatturati mill-Ġdid

1. “prodott manifatturat mill-ġdid” tfisser prodott ikklassifikat fil-Kapitoli minn 84 sa 90 jew fl-intestatura 9402 tas-Sistema Armonizzata, hlief il-prodotti inklużi fl-Anness 2-B (Lista ta’ Prodotti Esklużi mid-Definizzjoni ta’ Prodotti Manifatturati mill-Ġdid), li:
 - (a) ikun prodott kompletament jew parzjalment minn materjali rkuprati ta’ prodotti li jkunu ntużaw;
 - (b) ikollu prestazzjoni u kundizzjonijiet tax-xogħol simili, kif ukoll stennija tal-ghomor bhall-prodott simili f’kundizzjoni ġdida; u
 - (c) jingħata l-istess garanzija bhall-prodott simili f’kundizzjoni ġdida.
2. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f’dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex tagħti lill-prodotti manifatturati tal-Parti l-oħra trattament li jkun inqas favorevoli minn dak li tagħti lill-prodotti simili f’kundizzjoni ġdida.
3. Soġgetta għall-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim u l-Ftehim tal-WTO, Parti tista’ titlob li l-prodotti manifatturati mill-ġdid:
 - (a) jiġu identifikati bhala tali għad-distribuzzjoni jew għall-bejgħ fit-territorju tagħha, inkluż permezz ta’ tikketta speċifika, sabiex jiġi evitat il-qerq tal-konsumaturi; u

(b) jissodisfaw ir-rekwiżiti u r-regolamenti tekniċi applikabbli kollha li japplikaw għal prodotti simili f'kundizzjoni ġdida.

4. Għal aktar ċertezza, l-Artikolu 2.9 japplika għall-prodotti manifatturati mill-ġdid. Jekk Parti tadotta jew iżżomm projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' prodotti użati, hija ma għandhiex tapplika dawk il-miżuri għal prodotti manifatturati mill-ġdid.

ARTIKOLU 2.9

Restrizzjonijiet fuq l-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor fl-Anness 2-C (Eċċezzjonijiet mir-Restrizzjonijiet fuq l-Importazzjoni u l-Esportazzjoni tal-Messiku), Parti ma għandha tadotta jew iżżomm l-ebda projbizzjoni jew restrizzjoni fuq l-importazzjoni ta' xi prodott tal-Parti l-oħra jew fuq l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni ta' kwalunkwe prodott destinat għat-territorju tal-Parti l-oħra, hlief f'konformità mal-Artikolu XI tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak il-għan, l-Artikolu XI tal-GATT 1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.10

Liċenzjar għall-Importazzjoni

1. Kull Parti għandha tadotta u tamministra kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni f'konformità mal-Artikoli 1 sa 3 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni.
2. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-importazzjoni u kwalunkwe modifika tal-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni fi żmien 60 jum wara d-data tal-pubblikazzjoni tagħha u, jekk possibbli, mhux aktar tard minn 60 jum qabel ma tidhol fis-seħh il-proċedura l-ġdida jew il-modifika. In-notifika għandha tinkludi l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni, kif ukoll l-indirizzi elettronici tas-siti web uffiċjali, imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu. Parti għandha titqies li tikkonforma ma' din id-dispożizzjoni jekk hija tinnotifika l-proċedura ġdida rilevanti tal-liċenzjar għall-importazzjoni, jew kwalunkwe modifika tagħha, lill-Kumitat dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni previst fl-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni f'konformità mal-paragrafi minn 1 sa 3 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni.
3. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha tipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni rilevanti, inkluża l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni, fir-rigward ta' kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni li jkollha l-ħsieb li tadotta, tkun adottat jew iżżomm, jew fir-rigward ta' kwalunkwe modifika tal-proċeduri ta' liċenzjar eżistenti.

4. Kull Parti għandha tippubblika fuq is-siti web uffiċjali rilevanti l-informazzjoni li hija meħtieġa tippubblika skont is-subparagrafu 4(a) tal-Artikolu 1 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni u għandha tiżgura li l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni tkun disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 2.11

Liċenzjar għall-Esportazzjoni

1. Kull Parti għandha tippubblika kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew kwalunkwe modifika ta' proċedura eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni inkluż, jekk xieraq, fuq is-siti web uffiċjali rilevanti. Tali pubblikazzjoni għandha ssir, jekk ikun prattikabbli, mhux aktar tard minn 45 jum qabel ma tidhol fis-seħh il-proċedura jew il-modifika, u fi kwalunkwe każ, mhux aktar tard mid-data meta tidhol fis-seħh il-proċedura jew il-modifika.

2. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-proċeduri eżistenti tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni fi żmien 60 jum wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-esportazzjoni u bi kwalunkwe modifika tal-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni fi żmien 60 jum wara d-data tal-pubblikazzjoni tagħha. Dawn in-notifiki għandhom jinkludu r-referenza għas-sors fejn tiġi ppubblikata l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 3 u, jekk ikun xieraq, l-indirizz tas-sit web uffiċjali rilevanti.

3. Il-pubblikazzjoni tal-proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni għandha tinkludi l-informazzjoni li ġejja:

- (a) it-testi tal-proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni tagħha u kwalunkwe modifika tagħhom;
- (b) il-prodotti soġġetti għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni;
- (c) għal kull proċedura, deskrizzjoni tal-proċess għall-applikazzjoni għal liċenzja għall-esportazzjoni u kwalunkwe kriterju li applikant irid jissodisfa sabiex ikun eliġibbli biex japplika għal liċenzja għall-esportazzjoni, bhall-pussess ta' liċenzja ta' attività, l-istabiliment jew iż-żamma ta' investment, jew l-operat permezz ta' forma partikolari ta' stabbiliment fit-territorju ta' Parti;
- (d) punt jew punti ta' kuntatt minn fejn il-persuni interessati jistgħu jiksbu aktar informazzjoni dwar il-kundizzjonijiet sabiex jiksbu liċenzja għall-esportazzjoni;
- (e) il-korp jew korpi amministrattivi li lilhom għandha tiġi sottomessa applikazzjoni jew dokumentazzjoni rilevanti oħra;
- (f) deskrizzjoni ta' kwalunkwe mizura li tkun qed tiġi implimentata permezz tal-proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni;
- (g) il-perjodu li matulu se tkun fis-seħh kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, sakemm il-proċedura ma tibqax fis-seħh sakemm tiġi rtirata jew riveduta f'pubblikazzjoni ġdida;

- (h) jekk il-Parti jkollha l-hsieb li tuża proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni biex tamministra kwota tal-esportazzjoni, il-kwantità generali, id-dati tal-ftuħ u tal-għeluq tal-kwota u, jekk applikabbli, il-valur tal-kwota; u
- (i) kwalunkwe eżenzjoni mir-rekwiżit li tinkiseb liċenzja għall-esportazzjoni jew kwalunkwe eċċezzjoni għalih, kif jistgħu jintalbu jew jintużaw dawk l-eżenzjonijiet jew l-eċċezzjonijiet, u l-kriterji għall-ghoti tagħhom.

4. Għal aktar ċertezza, f'dan l-Artikolu ma hemm xejn li jirrikjedi li Parti tagħti liċenzja għall-esportazzjoni, jew li jipprevjeni lil Parti milli timplimenta l-obbligi jew l-impenji tagħha skont ir-Risoluzzjonijiet tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti, kif ukoll skont reġimi multilaterali ta' nonproliferazzjoni u arrangamenti għall-kontroll tal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 2.12

Valutazzjoni Doganali

Il-Partijiet jafferkaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali.

ARTIKOLU 2.13

Dhul Temporanju tal-Prodotti

1. Kull Parti għandha tagħti dhul temporanju b'eżenzjoni kundizzjonali totali mid-dazji tal-importazzjoni, kif previst fil-liġijiet u r-regolamenti tagħha, għall-prodotti li ġejjin, irrispettivament mill-origini tagħhom:
 - (a) prodotti maħsuba għall-wiri jew għall-użu f'wirjiet, fieri, laqgħat, dimostrazzjonijiet jew avvenimenti simili;
 - (b) taġmir professjonali, inkluż taġmir għall-istampa jew għax-xandir bil-hoss jew televiżiv, software, taġmir ċinematografiku, u kwalunkwe apparat jew aċċessorju anċillari għal tali taġmir, li huwa meħtieġ għat-twettiq tal-attività kummerċjali, tal-kummerċ jew tal-professjoni ta' persuna li tkun qed iżżur it-territorju tal-Parti biex twettaq kompitu speċifikat;
 - (c) kontenituri, kampjuni kummerċjali, filmati u reġistrazzjonijiet ta' reklamar u prodotti oħrajn importati b'konnessjoni ma' operazzjoni kummerċjali;
 - (d) prodotti importati għal skopijiet sportivi;
 - (e) prodotti importati għal skopijiet umanitarji; u
 - (f) annimali importati għal skopijiet speċifiċi.

2. Kull Parti tista' titlob li l-oġġetti li jibbenefikaw minn dħul temporanju f'konformità mal-paragrafu 1:

- (a) ikunu maħsuba għall-esportazzjoni mill-ġdid mingħajr ma jkunu għaddew minn xi bidla, ħlief deprezzament normali minhabba l-użu li jkun sar minnhom;
- (b) jintużaw biss minn jew taħt is-superviżjoni personali ta' ċittadin tal-Parti l-oħra fl-eżerċitar tal-attività kummerċjali, tal-kummerċ, tal-professjoni jew tal-isport ta' dik il-persuna tal-Parti l-oħra;
- (c) ma jinbigħux jew ma jingħatawx b'lokazzjoni fit-territorju tagħha;
- (d) ikunu akkumpanjati minn garanzija, jekk tintalab mill-Parti li timporta, f'ammont mhux akbar mill-imposti li kieku kienu jkunu dovuti mad-dħul jew mal-importazzjoni finali, li jistgħu jiġu rilaxxati mal-esportazzjoni tal-prodotti;
- (e) ikunu jistgħu jiġu identifikati meta jiġu importati u esportati;
- (f) jiġu esportati mill-ġdid f'perjodu speċifikat b'mod raġonevoli relatat mal-iskop tad-dħul temporanju; u
- (g) jiddaħħlu fi kwantità mhux akbar milli jkun raġonevoli għall-użu maħsub tagħhom.

3. Kull Parti għandha tippermetti li l-prodotti li jiddaħħlu temporanjament skont dan l-Artikolu jiġu esportati mill-ġdid permezz ta' kwalunkwe port jew ufficċju doganali minbarra dak li minnu jkunu ddaħħlu.

4. Kull Parti għandha tistabbilixxi li l-importatur jew persuna oħra responsabbli għall-prodotti li jiddaħħlu f'konformità ma' dan l-Artikolu ma għandhomx ikunu responsabbli għan-nuqqas ta' għom li jesportaw il-prodotti, fil-perjodu stabbilit għad-dhul temporanju, inkluża kwalunkwe estensjoni legali, mal-preżentazzjoni ta' prova sodisfaċenti lill-Parti li timporta, f'konformità mal-leġislazzjoni doganali tagħha, li l-prodotti nqerdu totalment jew intilfu b'mod li ma setgħux jiġu rkuprati.

ARTIKOLU 2.14

Kooperazzjoni

1. Dispożizzjonijiet speċjali dwar il-kooperazzjoni amministrattiva bejn il-Partijiet b'rabta mat-trattament tariffarju preferenzjali huma stabbiliti fl-Anness 2-D (Dispożizzjonijiet Speċjali dwar il-Kooperazzjoni Amministrattiva).

2. Kull sena, il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-istatistika tal-importazzjoni minn sena wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, sakemm il-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija jiddeċiedi mod iehor. L-iskambju tal-istatistika tal-importazzjoni għandu jkopri d-*data* li tappartjeni għall-aktar sena reċenti disponibbli, inklużi l-valur u l-volum, fil-livell tal-linja tariffarja għall-importazzjonijiet ta' prodotti tal-Parti l-oħra li jibbenefikaw minn trattament preferenzjali tad-dazju skont dan il-Ftehim u ta' dawk li jirċievu trattament mhux preferenzjali.

ARTIKOLU 2.15

Il-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

Il-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija stabbilit mill-Artikolu 1.10.1(a) (Sottokumitati u korpi oħrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu:

- (a) jissorvelja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi tiegħu;
- (b) jippromwovi l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet dwar it-titjib tat-trattament tariffarju tal-aċċess għas-suq skont dan il-Ftehim u kwistjonijiet oħrajn, kif xieraq;
- (c) jipprovdi forum biex tiġi diskussa u solvuta kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu;
- (d) jindirizza minnufih l-ostakli għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, speċjalment dawk relatati mal-applikazzjoni ta' miżuri mhux tariffarji u, jekk xieraq, jirreferi tali kwistjonijiet lill-Kumitat Kongunt għall-kunsiderazzjoni tiegħu;
- (e) jirrakkomanda lill-Kumitat Kongunt kwalunkwe modifika ta' dan il-Kapitolu jew zieda miegħu;
- (f) jikkoordina l-iskambju tad-*data* għall-użu preferenzjali jew kwalunkwe skambju ieħor ta' informazzjoni dwar il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet li jista' jiddeċiedi;

- (g) jirrevedi kwalunkwe emenda futura tas-Sistema Armonizzata biex jiżgura li l-obbligi ta' kull Parti skont dan il-Ftehim ma jinbidlux, u jikkonsulta biex isolvi kwalunkwe kunflitt relatat;
- (h) iwettaq kwalunkwe funzjoni oħra li l-Kumitat Kongunt jista' jassenjalu.

TAQSIMA B

Il-Kummerċ ta' Prodotti Agrikoli

ARTIKOLU 2.16

Kamp ta' applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn Parti relatati mal-kummerċ ta' prodotti agrikoli.

ARTIKOLU 2.17

Il-Kooperazzjoni f'Fora Multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw taħt id-WTO biex jippromwovu sistema kummerċjali multilaterali universali, ibbażata fuq ir-regoli, miftuħa, mhux diskriminatorja u ekwitabbli, sabiex imexxu n-negozjati agrikoli 'l quddiem, u sabiex jippromwovu l-istabbiliment ta' kwalunkwe dixxiplina ġdida li tiffaċilita l-kummerċ ta' prodotti agrikoli.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li xi miżuri ta' esportazzjoni, bħal projbizzjonijiet fuq l-esportazzjoni, restrizzjonijiet fuq l-esportazzjoni jew taxxi fuq l-esportazzjoni jista' jkollhom effett dettrimentali fuq provvisti kritiċi ta' prodotti agrikoli. F'dan ir-rigward, il-Partijiet għandhom jappoġġaw l-istabbiliment ta' dixxiplini permezz ta' parteċipazzjoni attiva fil-fora internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 2.18

Kompetizzjoni fl-Esportazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
 - (a) “sussidji għall-esportazzjoni” tfisser sussidji skont it-tifsira tal-paragrafu (e) tal-Artikolu 1 tal-Ftehim dwar l-Agricoltura; u

(b) “mizuri b’effett ekwivalenti” tfisser krediti għall-esportazzjoni, garanziji ta’ kreditu għall-esportazzjoni jew programmi ta’ assigurazzjoni, kif ukoll mizuri oħrajn li għandhom effett ekwivalenti għal sussidju għall-esportazzjoni¹¹.

2. Il-Partijiet jafferaw l-impenji tagħhom fid-Deċiżjoni dwar il-Kompetizzjoni fl-Esportazzjoni adottata fid-19 ta’ Diċembru 2015 mill-Konferenza Ministerjali tad-WTO f’Nairobi biex jeżerċitaw l-akbar restrizzjoni fir-rigward ta’ kwalunkwe rikors għall-forom kollha ta’ sussidji għall-esportazzjoni u l-mizuri kollha għall-esportazzjoni b’effett ekwivalenti u biex isahħu t-trasparenza u jtejbju l-monitoraġġ b’rabta mal-forom kollha ta’ sussidji għall-esportazzjoni u l-mizuri kollha għall-esportazzjoni b’effett ekwivalenti.

3. Parti ma għandha tadotta jew iżzomm l-ebda sussidju għall-esportazzjoni fuq kwalunkwe prodott agrikolu li jiġi esportat jew inkorporat fi prodott li jiġi esportat lejn it-territorju tal-Parti l-oħra.

4. Parti ma għandha żzomm, tintroduċi jew tintroduċi mill-ġdid l-ebda miżura oħra b’effett ekwivalenti fuq prodott agrikolu li jiġi esportat jew inkorporat fi prodott li jiġi esportat lejn it-territorju tal-Parti l-oħra, sakemm dik il-miżura b’effett ekwivalenti ma tikkonformax mat-termini u l-kundizzjonijiet iddeterminati fil-Ftehim, id-deċiżjoni jew l-impenn rilevanti tad-WTO.

5. Bil-għan li tissahħaħ it-trasparenza u jittejjeb il-monitoraġġ b’rabta mas-sussidji għall-esportazzjoni u ma’ mizuri oħrajn b’effett ekwivalenti, Parti li jkollha dubju raġonevoli dwar sussidju għall-esportazzjoni jew miżura oħra b’effett ekwivalenti applikata mill-Parti l-oħra fuq prodott agrikolu destinat għall-esportazzjoni lejn il-Parti preċedenti, tista’ titlob l-informazzjoni meħtieġa dwar il-mizuri applikati mill-Parti l-oħra. L-informazzjoni meħtieġa għandha tingħata mingħajr dewmien.

¹¹ Fl-interpretazzjoni tat-terminu “mizuri b’effett ekwivalenti”, għal każ speċifiku, il-Partijiet jistgħu jfittxu gwida fir-regoli rilevanti tad-WTO, kif ukoll fil-prattika tas-shubija fid-WTO.

ARTIKOLU 2.19

Amministrazzjoni tal-Kwoti tar-Rati Tariffarji

1. Parti li tapplika kwoti tar-rati tariffarji f'konformità mal-Anness 2-A (Skeda ta' Tnehhija tat-Tariffi) għandha:
 - (a) tamministra dawk il-kwoti tar-rati tariffarji fil-hin u b'mod trasparenti, oggettiv u mhux diskriminatorju f'konformità mal-ligi tagħha; u
 - (b) tagħmel disponibbli għall-pubbliku b'mod f'waqt u kontinwu l-informazzjoni rilevanti kollha dwar l-amministrazzjoni tal-kwoti, inklużi l-volum disponibbli, ir-rati ta' utilizzazzjoni u l-kriterji ta' eligibbiltà.
2. Il-Partijiet għandhom jikkonsultaw dwar kwalunkwe kwistjoni relatata mal-amministrazzjoni tal-kwoti tar-rati tariffarji. Għal dak l-iskop, kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt maħsub biex jiffaċilita l-komunikazzjoni bejn il-Partijiet u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tagħha. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw minnufih lil xulxin dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

ARTIKOLU 2.20

Is-Sottokumitat għall-Agrikoltura

1. Is-Sottokumitat għall-Agrikoltura stabbilit mill-Artikolu 1.10.1(b) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu:

- (a) jissorvelja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' din it-Taqsima, u jippromwovi l-kooperazzjoni sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ fil-prodotti agrikoli bejn il-Partijiet;
- (b) jipprovdi forum għall-Partijiet biex jiddiskutu l-iżviluppi fil-programmi agrikoli tagħhom u l-kummerċ fi prodotti agrikoli bejn il-Partijiet;
- (c) jindirizza l-ostakli, inklużi l-ostakli mhux tariffarji, għall-kummerċ fi prodotti agrikoli bejn il-Partijiet;
- (d) jevalwa l-impatt ta' dan il-Kapitolu fuq is-settur agrikolu ta' kull Parti, kif ukoll l-operat tal-istrumenti ta' dan il-Kapitolu, u jirrakkomanda kwalunkwe azzjoni xierqa lill-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija;
- (e) jipprovdi forum biex jikkonsulta dwar kwistjonijiet relatati ma' din it-Taqsima b'koordinazzjoni ma' kumitati rilevanti ohrajn, gruppi ta' hidma jew kwalunkwe korp speċjalizzat ieħor skont dan il-Ftehim;

- (f) iwettaq kwalunkwe funzjoni ohra li l-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija jista' jassenjalu; u
- (g) jirrapporta r-risultati tal-ħidma tiegħu skont dan il-paragrafu lill-Kumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija għall-kunsiderazzjoni tiegħu.
3. Is-Sottokumitat għall-Agrikoltura għandu jiltaqa' mill-inqas darba fis-sena, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor.
4. Meta jinqalghu ċirkostanzi speċjali, fuq talba ta' Parti, is-Sottokumitat għall-Agrikoltura għandu jiltaqa', bi qbil tal-Partijiet, mhux aktar tard minn 30 jum wara d-data ta' tali talba.

TAQSIMA C

Il-Kummerċ fl-Inbid u fl-Ispirti

ARTIKOLU 2.21

Kamp ta' applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għall-prodotti tal-inbid¹² u għall-ispirti kklassifikati taħt l-intestaturi 2204, 2205 u 2208 tas-Sistema Armonizzata.

¹² Għal aktar ċertezza, "prodotti tal-inbid" tfisser inbid u prodotti tal-inbid oħrajn ikklassifikati taħt l-intestaturi 2204 u 2205 tas-Sistema Armonizzata.

ARTIKOLU 2.22

Prattiki Enoloġiċi

1. L-Unjoni Ewropea għandha tawtorizza l-importazzjoni u t-tqegħid fis-suq fit-territorju tagħha għall-konsum mill-bniedem ta' nbid li joriġina fil-Messiku u li jiġi prodott f'konformità ma':

- (a) id-definizzjonijiet tal-prodotti awtorizzati fil-Messiku mil-ligijiet u r-regolamenti msemmija fil-Parti A tal-Anness 2-E (Miżuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti); u
- (b) il-prattiki enoloġiċi awtorizzati u r-restrizzjonijiet applikati fil-Messiku skont il-ligijiet u r-regolamenti msemmija fil-Parti A tal-Anness 2-E (Miżuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti) jew inkella approvati għall-użu fl-inbejjed għall-esportazzjoni mill-awtorità kompetenti tal-Messiku, sa fejn ikunu rrakkomandati u ppubblikati mill-Organizzazzjoni Internazzjonali tad-Dielja u l-Inbid (minn hawn 'il quddiem imsejha "OIV").

L-awtorizzazzjoni ta' dan il-paragrafu hija soġġetta għar-rekwiżit li ma jiżdied l-ebda alkoħol jew spirtu mal-inbejjed, bl-eċċezzjoni ta' nbejjed likuri li magħhom jista' jiżdied alkoħol ta' orijini mid-dwieli jew spirtu tal-gheneb. Dan is-subparagrafu huwa minghajr preġudizzju għall-possibbiltà li jiżdied alkoħol differenti mill-alkoħol ta' orijini mid-dwieli fil-produzzjoni ta' "vino generoso", diment li tali żieda tintwera b'mod ċar fuq it-tikketta.

2. Il-Messiku għandu jawtorizza l-importazzjoni u t-tqegħid fis-suq fit-territorju tiegħu għall-konsum mill-bniedem ta' nbid li joriġina fl-Unjoni Ewropea u li jiġi prodott f'konformità ma':

- (a) id-definizzjonijiet tal-prodotti awtorizzati fl-Unjoni Ewropea mil-ligijiet u r-regolamenti msemmija fil-Parti B tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti);
- (b) il-prattiki enoloġiċi awtorizzati u r-restrizzjonijiet applikati fl-Unjoni Ewropea skont il-ligijiet u r-regolamenti msemmija fil-Parti B tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti); u
- (c) il-fatt li ż-żieda ta' alkoħol jew spirti hija eskluża għall-inbejjed kollha għajr għall-inbejjed likuri li magħhom jista' jizjed biss alkoħol ta' oriġini mid-dwieli jew spirtu tal-ġhenab.

3. Il-varjetajiet tad-dwieli li jistgħu jintużaw f'inbejjed importati minn Parti u mqiegħda fis-suq fit-territorju tal-Parti l-oħra huma varjetajiet ta' pjanti tal-"vitis vinifera" u ibridi tagħhom, mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe ligijiet u regolamenti aktar restrittivi li Parti jista' jkollha fir-rigward tal-inbid prodott fit-territorju tagħha.

4. Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika l-Partijiet A u B tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti) biex iżid, iħassar jew jaġġorna r-referenzi għad-definizzjonijiet tal-prodotti, u l-prattiki u r-restrizzjonijiet enoloġiċi.

ARTIKOLU 2.23

Tikkettar ta' Prodotti tal-Inbid u Spirti

1. Parti ma ghandhiex titlob li kwalunkwe wahda mid-dati li ġejjin jew l-ekwivalenti tagħhom tintwera fuq il-kontenitur, it-tikketta, jew l-imballaġġ tal-prodotti tal-inbid jew tal-ispirti:

- (a) id-data tal-imballaġġ;
- (b) id-data tal-ibbottiljar;
- (c) id-data tal-produzzjoni jew tal-manifattura;
- (d) id-data ta' skadenza, id-data "uża sa", id-data "uża jew ikkonsma sa", id-data "jiskadi sa";
- (e) id-data ta' durabbiltà minima, id-data "l-aħjar kwalità sa", id-data "l-aħjar kwalità qabel"; jew
- (f) id-data "sa meta għandu jinbiegħ".

Parti tista' titlob li tintwera data ta' durabbiltà minima f'każ taż-żieda ta' ingredjenti li jiġihassru malajr jew f'każ ta' durabbiltà kkunsidrata mill-produttur ta' 12-il xahar jew inqas.

2. Parti ma ghandhiex titlob li t-traduzzjonijiet tat-trademarks, tal-ismijiet tad-ditti jew tal-indikazzjonijiet ġeografiċi jintwerew fuq il-kontenituri, it-tikketti jew l-imballaġġ ta' prodotti tal-inbid jew spirti.
3. Parti ghandha tippermetti li l-informazzjoni obbligatorja, inklużi t-traduzzjonijiet, tintwera fuq tikketta supplimentari mwahhla ma' kontenitur ta' prodotti tal-inbid jew spirti. Jistgħu jitwahhlu tikketti supplimentari ma' kontenitur importat tal-inbid jew tal-ispirtu wara l-importazzjoni, iżda qabel ma jiġi offrut il-prodott għall-bejgħ fit-territorju tal-Parti, diment li l-informazzjoni obbligatorja tat-tikketta oriġinali tkun riflessa b'mod shiħ u preċiż.
4. Parti ghandha tippermetti l-użu tal-kodiċijiet tal-lott ta' identifikazzjoni, diment li dawk il-kodiċijiet jiġu ppreservati mit-thassir.
5. Parti ma ghandhiex tapplika miżura ta' tikkettar għall-prodotti tal-inbid u l-ispirti li tqiegħdu fis-suq fit-territorju ta' dik il-Parti qabel id-data li fiha dahlet fis-sehħ il-miżura, hlief f'ċirkostanzi eċċezzjonali.
6. Parti ghandha tippermetti l-użu ta' tpingijiet, ċifri, illustrazzjonijiet u dikjarazzjonijiet jew skriżżjonijiet fuq fliexken, diment li dawn ma jissostitwixxux l-informazzjoni obbligatorja tat-tikkettar u ma jqarrqux bil-konsumatur dwar il-karatteristiċi reali u l-kompożizzjoni tal-prodotti tal-inbid u tal-ispirti.
7. Parti ma ghandhiex titlob li t-tikketti tal-prodotti tal-inbid jew tal-ispirti juru t-tikkettar tal-allergeni fir-rigward tal-allergeni li jkunu ntużaw fil-produzzjoni u fil-preparazzjoni tal-prodotti tal-inbid jew tal-ispirti u li ma jkunux preżenti fil-prodott finali.

8. Għall-kummerċ tal-inbid bejn il-Partijiet, l-inbid li joriġina mill-Unjoni Ewropea jista' jiġi ttikkettat fil-Messiku b'indikazzjoni tat-tip ta' prodott kif speċifikat fil-Parti C (Tikkettar tal-Inbejjed) tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti).

9. Kull Parti għandha tipproteġi l-ismijiet li ġejjin fir-rigward tal-prodotti tal-inbid u l-ispirti, f'konformità mal-Konvenzjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali, li saret f'Pariġi fl-20 ta' Marzu 1883 (minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Konvenzjoni ta' Pariġi"):

(a) l-isem ta' Stat Membru; u

(b) l-isem tal-Istati Uniti tal-Messiku jew tal-Messiku u tal-Istati tiegħu.

10. Parti għandha tippermetti li t-tikketti tal-prodotti tal-inbid jew tal-ispirti jesprimu l-kontenut alkoħoliku skont il-volum fl-akronimi li ġejjin:

(a) “% volum ta' alkoħol”;

(b) “% volum ta' alkoħol”;

(c) “% volum ta' alkoħol”;

(d) “% volum ta' alkoħol”;

- (e) “% ta’ alkoħol”;
- (f) “% ta’ alkoħol/volum”;
- (g) “() % volum ta’ alkoħol”;
- (h) “% ta’ alkoħol/volum”;
- (i) “() % volum ta’ alkoħol”.

ARTIKOLU 2.24

Ċertifikazzjoni tal-Prodotti tal-Inbid u tal-Ispirti

1. Parti tista’ titlob biss, għall-prodotti tal-inbid importati mill-Parti l-oħra u mqiegħda fis-suq tagħha, id-dokumentazzjoni u ċ-ċertifikazzjoni stabbiliti fil-Parti D (Dokumentazzjoni u Ċertifikazzjoni) tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti).
2. Parti ma għandhiex tissottometti l-importazzjoni ta’ prodotti tal-inbid prodotti fit-territorju tal-Parti l-oħra għal rekwiżiti ta’ ċertifikazzjoni tal-importazzjoni aktar restrittivi minn dawk stipulati f’dan il-Ftehim.

3. Kull Parti tista' tapplika l-ligijiet u r-regolamenti tagħha sabiex tidentifika prodotti adulterati jew ikkontaminati wara l-importazzjoni finali tagħhom.
4. F'każ ta' tilwima, kull Parti għandha tirrikonoxxi bħala metodi ta' referenza, il-metodi ta' analizi li jikkonformaw mal-istandards irrakkomandati minn organizzazzjonijiet internazzjonali bħall-Organizzazzjoni Internazzjonali għall-Istandardizzazzjoni (ISO) jew, f'każ li daww il-metodi ma jeżistux, il-metodi tal-OIV.
5. Kull Parti għandha tawtorizza l-importazzjoni fit-territorju tagħha ta' spirti f'konformità mar-regoli li jirregolaw id-dokumentazzjoni tal-importazzjoni jew ir-rapporti ta' ċertifikazzjoni u analizi kif previst fil-ligijiet u r-regolamenti tagħha.
6. L-Unjoni Ewropea għandha titlob, għall-importazzjoni ta' Tequila u Mezcal fl-Unjoni Ewropea, il-preżentazzjoni lill-awtoritajiet doganali tagħha ta' ċertifikat tal-awtenticità tal-esportazzjoni ta' daww il-prodotti mahruġ mill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità akkreditati u approvati mill-awtoritajiet Messikani.¹³ Il-Messiku għandu jipprovdi mudelli ta' ċertifikat tal-awtenticità tal-esportazzjoni ta' Tequila u Mezcal u jinnotifika kwalunkwe bidla relatata ma' daww iċ-ċertifikati lis-Sottokomitat għall-Kummerċ tal-Inbejjed u l-Ispirti.

¹³ Għal aktar ċertezza, dan huwa mingħajr preġudizzju għal-ligijiet u r-regolamenti ta' kull Parti għat-tqegħid fis-suq u l-kummerċjalizzazzjoni ta' daww il-prodotti.

7. Parti tista' tintroduci rekwiżiti temporanji addizzjonali ta' ċertifikazzjoni tal-importazzjoni għal prodotti tal-inbejjed u spirti importati mill-Parti l-oħra b'rispons għat-thassib leġittimu dwar l-ordni pubbliku, bħall-protezzjoni tas-saħħa jew tal-konsumatur, jew sabiex taġixxi kontra l-frodi. F'każ bħal dan, il-Parti għandha ttipprovi lill-Parti l-oħra informazzjoni adegwata u biżżejjed zmien biex tippermetti l-issodisfar tar-rekwiżiti addizzjonali.

Tali rekwiżiti ma għandhomx jestendu lil hinn mill-perjodu ta' zmien mehtieg biex jirrispondu għat-thassib partikolari dwar l-ordni pubbliku jew ir-riskju ta' frodi li b'rispons għalih ġew introdotti.

8. Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika l-Parti D (Dokumentazzjoni u Ċertifikazzjoni) tal-Anness 2-E (Mizuri Rilevanti dwar il-Prodotti tal-Inbid u l-Ispirti) fir-rigward tad-dokumentazzjoni u ċ-ċertifikazzjoni msemmija fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 2.25

Regoli Applikabbli

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, l-importazzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni tal-prodotti koperti minn din it-Taqsima, innegożjati bejn il-Partijiet, għandhom isiru f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti li japplikaw fit-territorju tal-Parti tal-importazzjoni.

ARTIKOLU 2.26

Miżuri Tranżizzjonali

Prodotti li, fid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, ikunu gew prodotti u ttikkettati f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti ta' Parti u l-ftehimiet eżistenti bejn il-Partijiet, iżda ma jikkonformawx ma' din it-Taqsima jistgħu jiġu kkummerċjalizzati fil-Parti li timporta taht il-kundizzjonijiet li ġejjin:

- (a) minn bejjieġha bl-ingrossa jew produttori, għal perjodu ta' sentejn; jew
- (b) minn bejjieġha bl-imnut, sakemm jispiċċaw il-ħażniet.

ARTIKOLU 2.27

Notifiki

Kull Parti għandha tiżgura n-notifika f'waqtha lill-Parti l-oħra ta' kwalunkwe emenda għal-ligijiet u r-regolamenti dwar kwistjonijiet koperti minn din it-Taqsima li għandhom impatt fuq il-prodotti nnegożjati bejniethom.

ARTIKOLU 2.28

Kooperazzjoni dwar il-Kummerċ tal-Inbejjed u l-Ispirti

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw u jindirizzaw kwistjonijiet relatati mal-kummerċ tal-inbejjed u l-ispirti, b'mod partikolari:

(a) id-definizzjonijiet, iċ-ċertifikazzjoni u t-tikkettar tal-prodotti; u

(b) l-użu ta' varjetajiet ta' għeneb fil-produzzjoni tal-inbid u t-tikkettar tagħhom.

2. Sabiex tiffaċilita l-assistenza reċiproka bejn l-awtoritajiet tal-infurzar tal-Partijiet, kull Parti għandha tahtar l-awtoritajiet kompetenti u l-korpi responsabbli għall-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' kwistjonijiet koperti minn din it-Taqsima. Jekk Parti tahtar aktar minn awtorità kompetenti waħda jew korp kompetenti wieħed, hija għandha tiżgura l-koordinazzjoni bejn dawk l-awtoritajiet u l-korpi. F'dak il-każ, Parti għandha tahtar ukoll awtorità ta' kollegament waħda li għandha sservi bħala l-punt ta' kuntatt uniku għall-awtorità jew għall-korp tal-Parti l-oħra.

3. Il-Partijiet għandhom jinformaw lil xulxin bl-ismijiet u l-indirizzi tal-awtoritajiet u l-korpi kompetenti msemmija fil-paragrafu 2, u kwalunkwe bidla għalihom, mhux aktar tard minn 6 xhur wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

4. L-awtoritajiet u l-korpi msemmija f'dan l-Artikolu għandhom jikkooperaw mill-qrib u jfittxu modi kif itejbu aktar l-assistenza ma' xulxin fl-applikazzjoni ta' din it-Taqsima, b'mod partikolari sabiex jiġġieldu prattiki frodulenti.

ARTIKOLU 2.29

Sottokumitat għall-Kummerċ tal-Inbejjed u l-Ispirti

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ tal-Inbejjed u l-Ispirti stabbilit mill-Artikolu 1.10.1(c) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' din it-Taqsima;
- (b) jipprovdi forum għall-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet relatati ma' din it-Taqsima u l-iskambju ta' informazzjoni; u
- (c) jiżgura l-funzjonament tajjeb ta' din it-Taqsima.

2. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ tal-Inbejjed u l-Ispirti jista' jagħmel rakkomandazzjonijiet u jhejji deċiżjonijiet għall-Kunsill Kongunt li jistgħu jiġu adottati kif previst f'din it-Taqsima.

TAQSIMA D

Impenji ta' Aċċess għas-Suq Mhux Tariffarju għal Setturi Oħrajn

ARTIKOLU 2.30

Prodotti farmaċewtiċi

L-impenji speċifiċi ta' aċċess għas-suq mhux tariffarju ta' kull Parti relatati ma' prodotti farmaċewtiċi u apparat mediku huma stabbiliti fl-Anness 2-F (Prodotti farmaċewtiċi).

ARTIKOLU 2.31

Vetturi bil-Mutur

L-impenji speċifiċi mingħajr aċċess għas-suq ta' kull Parti relatati ma' vetturi bil-mutur u tagħmir, u partijiet minnhom, huma stabbiliti fl-Anness 2-G (Vetturi bil-Mutur u Tagħmir u Partijiet Minnhom).

KAPITOLU 3

REGOLI TAL-ORĠINI U PROĊEDURI TAL-ORĠINI

TAQSIMA A

Regoli tal-Orġini

ARTIKOLU 3.1

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “kapitoli”, “intestaturi” u “subintestaturi” tfisser il-kapitoli (kodiċijiet b'żewġ ċifri), l-intestaturi (kodiċijiet b'erba' ċifri) u s-subintestaturi (kodiċijiet b'sitt ċifri) użati fin-nomenklatura tas-Sistema Armonizzata;
 - (b) “awtorità governattiva kompetenti” tfisser, fil-każ tal-Messiku, l-awtorità mahtura fi hdan il-Ministeru tal-Ekonomija (Secretaría de Economía), jew is-suċċessur tagħha;

- (c) “kunsinna” tfisser prodotti li jew jintbagħtu simultanjament minn esportatur wiehed lil destinatarju wiehed jew inkella jkunu koperti minn dokument tat-trasport wiehed li jkopri l-vjeġġ tagħhom mill-esportatur lid-destinatarju jew, fin-nuqqas ta’ tali dokument, minn fattura waħda;
- (d) “awtoritajiet doganali” tfisser l-awtorità governattiva li hija responsabbli skont il-liġi ta’ Parti għall-amministrazzjoni, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-liġijiet u r-regolamenti doganali;
- (e) “esportatur” tfisser persuna li tinsab fit-territorju ta’ Parti li tesporta mit-territorju ta’ dik il-Parti u tagħmel dikjarazzjoni dwar l-orijini;
- (f) “importatur” tfisser persuna li tinsab fit-territorju ta’ Parti li timporta prodott u titlob trattament tariffarju preferenzjali;
- (g) “materjal” tfisser kwalunkwe ingredjent, materja prima, komponent, parti, jew simili, użati fil-produzzjoni tal-prodott;
- (h) “materjali mhux oriġinarji” tfisser materjali li ma jikkwalifikawx bħala oriġinarji skont dan il-Kapitolu;
- (i) “materjali oriġinarji” jew “prodotti oriġinarji” tfisser materjali jew prodotti li jikkwalifikaw bħala oriġinarji skont dan il-Kapitolu;

- (j) “prodott” tfisser il-prodott li jkun qed jiġi manifatturat, anki jekk ikun maħsub bħala materjal għal użu aktar tard fil-produzzjoni ta’ prodott ieħor; u
- (k) “produzzjoni” tfisser kwalunkwe tip ta’ tħaddim, ipproċessar jew operazzjonijiet speċifiċi, inkluż l-assemblaġġ.

ARTIKOLU 3.2

Rekwiziti Ġenerali

1. Għall-finijiet tal-applikazzjoni tat-trattament tariffarju preferenzjali minn Parti għall-prodott oriġinarju tal-Parti l-oħra f’konformità ma’ dan il-Ftehim, il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu bħala li joriġinaw fil-Parti fejn tkun seħħet l-aħħar produzzjoni:

- (a) prodotti miksuba għal kollox f’dik il-Parti skont it-tifsira tal-Artikolu 3.4;
- (b) prodotti manifatturati f’dik il-Parti esklussivament minn materjali oriġinarji; jew
- (c) prodotti manifatturati f’dik il-Parti li jinkorporaw materjali mhux oriġinarji, diment li jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Anness 3-A (Regoli tal-Orġini Speċifiċi għall-Prodott).

2. Prodott meqjus bħala li joriġina f’Parti f’konformità mal-paragrafu 1 għandu jissodisfa r-rekwiziti applikabbli l-oħrajn kollha ta’ dan il-Kapitolu għall-ġhoti ta’ trattament tariffarju preferenzjali bbażat fuq talba skont l-Artikolu 3.16.

3. Jekk prodott ikun kiseb status originarju, il-materjali mhux originarji użati fil-produzzjoni ta' dak il-prodott ma għandhomx jitqiesu bħala mhux originarji meta dak il-prodott ikun inkorporat bħala materjal fi prodott ieħor.
4. Għall-akkwist tal-istatus originarju, il-prodott għandu jigi manifatturat kif imsemmi fis-subparagrafi minn 1(a) sa 1(c) mingħajr interruzzjoni f'Parti.

ARTIKOLU 3.3

Akkumulazzjoni tal-Origini

1. Prodott li jorigina f'Parti għandu jitqies bħala prodott originarju tal-Parti l-oħra jekk jintuża bħala materjal fil-produzzjoni ta' prodott ieħor f'dik il-Parti l-oħra¹⁴.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax jekk:
 - (a) il-produzzjoni ta' prodott ma tmurx lil hinn mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 3.6; u
 - (b) l-għan ta' din il-produzzjoni, kif muri abbażi ta' preponderanza tal-evidenza, huwa li tiġi evitata l-ligi finanzjarja jew fiskali tal-Partijiet.

¹⁴ Meta r-regoli tal-origini għal materjal ikunu differenti bejn il-Partijiet, l-origini ta' dak il-materjal għandha tiġi ddeterminata skont ir-regoli tal-origini applikabbli għall-Parti esportatriċi.

ARTIKOLU 3.4

Prodotti Miksuba Għal Kollox

1. Il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu bħala miksuba għal kollox f'Parti:
 - (a) prodotti minerali estratti mill-ħamrija jew minn qiegħ il-baħar tagħha;
 - (b) pjanti u prodotti veġetali mkabbra jew maħsuda hemmhekk;
 - (c) annimali ħajjin imwiġda u mrobbija hemmhekk;
 - (d) prodotti minn annimali ħajjin imrobbija hemmhekk;
 - (e) prodotti miksuba minn annimali maqtula li jkunu twieldu u trabbew hemmhekk;
 - (f) prodotti miksuba minn kaċċa jew sajd li jsiru hemmhekk;
 - (g) prodotti miksuba mill-akkwakultura hemmhekk, jekk l-organizmi akkwatiċi, inklużi ħut, molluski, krustaċji, invertebrati akkwatiċi oħrajn u pjanti akkwatiċi, jitwiġdu jew jitrabbew minn stokk ta' żrieragħ bħal bajd, għenieqed ta' bajd, ħut żgħir, ħut immatur jew larva, permezz ta' intervent fil-proċessi tat-trobbija jew tat-tkabbir biex tissaħħaħ il-produzzjoni, bħall-istokkjar regolari, l-għalf jew il-protezzjoni mill-predaturi;

- (h) prodotti tas-sajd fuq il-baħar u prodotti oħrajn meħuda mill-baħar barra kwalunkwe baħar territorjali minn bastiment ta' Parti;
- (i) prodotti manifatturati abbord bastiment fabbrika ta' Parti esklussivament minn prodotti msemija fis-subparagrafu (h);
- (j) oġġetti użati miġbura hemmhekk tajbin biss għall-irkupru ta' materja prima, inkluża dik il-materja prima;
- (k) skart u ruttam li jirriżultaw minn operazzjonijiet ta' produzzjoni mwettqa hemmhekk;
- (l) prodotti estratti minn qiegħ il-baħar jew mis-saff ta' taħt il-ħamrija barra mill-baħar territorjali ta' Parti, diment li jkollhom drittijiet li jisfruttaw jew jaħdmu tali qiegħ il-baħar jew saff ta' taħt il-ħamrija; jew
- (m) prodotti manifatturati hemmhekk esklussivament mill-prodotti speċifikati fis-subparagrafi minn (a) sa (l).

2. It-termini "bastiment ta' Parti" u "bastiment fabbrika ta' Parti" fis-subparagrafu 1(h) u 1(i) ifissru bastiment jew bastiment fabbrika li:

- (a) ikun irreġistrat fi Stat Membru jew fil-Messiku;
- (b) qluġ taħt il-bandiera ta' Stat Membru jew tal-Messiku; u

(c) jissodisfa wahda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:

(i) ikun mill-inqas 50 % proprjetà ta' ċittadini ta' Stat Membru jew tal-Messiku; jew

(ii) ikun proprjetà ta' intraprizi li:

(A) ikollhom l-uffiċċju prinċipali u l-post ewlieni tan-negozju tagħhom fl-Unjoni Ewropea jew fil-Messiku; u

(B) ikunu mill-inqas 50 % proprjetà ta' entitajiet pubbliċi, ċittadini jew intraprizi ta' Stat Membru jew tal-Messiku.

ARTIKOLU 3.5

Tolleranzi

1. Jekk prodott ma jissodisfax ir-rekwiziti stabbiliti fl-Anness 3-A (Regoli tal-Origini Speċifiċi għall-Prodott) minhabba l-użu ta' materjal mhux originarju fil-produzzjoni, dak il-prodott għandu madankollu jitqies bħala li jorigina f'Parti, diment li:

(a) il-valur totali ta' dak il-materjal mhux originarju ma jaqbiżx 10 % tal-prezz tal-prodott mill-fabbrika; u

(b) kwalunkwe wieħed mill-perċentwali stabbiliti fl-Anness 3-A (Regoli tal-Orġini Speċifiċi għall-Prodott) għall-valur jew il-piż massimu ta' materjali mhux oriġinarji ma jinqabizx permezz tal-applikazzjoni ta' dan il-paragrafu.

2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal prodotti kklassifikati taħt il-Kapitoli minn 50 sa 63, li għalihom japplikaw it-tolleranzi stabbiliti fin-Noti 5 u 6 tat-Taqsima A tal-Anness 3-A (Regoli tal-Orġini Speċifiċi għall-Prodott).

3. Il-paragrafu 1 ma japplikax għall-prodotti miksuba kompletament f'Parti skont it-tifsira tal-Artikolu 3.4. Jekk l-Anness 3-A (Regoli tal-Orġini Speċifiċi għall-Prodott) jirrikjedi li l-materjali użati fil-produzzjoni ta' prodott jinkisbu għal kollox, it-tolleranza prevista fil-paragrafu 1 tapplika għas-somma ta' dawk il-materjali.

ARTIKOLU 3.6

Operazzjonijiet ta' Thaddim jew Ipproċessar Insuffiċjenti

1. Minkejja l-Artikolu 3.2.1(c), prodott ma għandux jitqies bħala li joriġina f'Parti jekk il-produzzjoni tal-prodott f'Parti tkun tikkonsisti biss mill-operazzjonijiet li ġejjin imwettqa fuq materjali mhux oriġinarji:

(a) operazzjonijiet biex tiġi żgurata l-preservazzjoni tal-prodotti f'kundizzjoni tajba waqt it-trasport u l-ħażna, bħall-ventilazzjoni, it-tifrix, it-tnixxif, l-iffriżar, it-tkessih, it-tqeghid fil-melħ, fid-dijossidu tas-sulfur jew f'soluzzjonijiet milwiema oħrajn, it-tneħħija ta' partijiet bil-ħsara u operazzjonijiet simili;

- (b) żieda sempliċi ta' ilma jew dilwizzjoni li ma tbiddilx materjalment il-karatteristiċi tal-prodott jew id-deidratazzjoni jew id-denaturazzjoni¹⁵ tal-prodotti;
- (c) tgħarbil, skrinjar, issortjar, klassifikazzjoni, gradazzjoni jew tqabbil, inkluża l-kompożizzjoni ta' settijiet ta' oġġetti;
- (d) tisnin, thin sempliċi jew tqattigh sempliċi;
- (e) tqaxxir, tneħħija tal-għadma jew tfesdiq ta' frott, ġewż jew hxejjex;
- (f) tneħħija tal-ħliefa;
- (g) tneħħija tal-ħbub;
- (h) illostrar jew igglejżjar taċ-ċereali u tar-ross, thin parzjali jew totali tar-ross;
- (i) operazzjonijiet biex jingħata kulur jew toġhma liz-zokkor jew biex jiġu fformati biċċiet taz-zokkor; thin parzjali jew totali taz-zokkor kristallizzat;
- (j) bidliet fl-imballaġġ, separazzjoni u assemblaġġ ta' pakketti;
- (k) operazzjonijiet sempliċi ta' imballaġġ;

¹⁵ Id-denaturazzjoni tkopri li l-alkohol isir mhux tajjeb għall-konsum mill-bniedem biż-żieda ta' sustanzi tossiċi jew b'toġhma ħażina.

- (l) twaħħil jew stampar ta' marki, tikketti, logos u sinjali distintivi simili ohrajn fuq il-prodotti jew l-imballaġġ tagħhom;
- (m) ħasil, tindif, it-tneħħija ta' trab, ossidu, żejt, żebgħa jew kisi ieħor;
- (n) operazzjonijiet sempliċi ta' żebgħa jew illostrar;
- (o) tahlit sempliċi ta' prodotti¹⁶, kemm ta' tipi differenti u anki le;¹⁷
- (p) l-assemblaġġ ta' partijiet ikklassifikati bhala oġġett komplut jew lest f'konformità mar-Regola Interpretattiva Ġenerali 2(a) tar-Regoli Ġenerali għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata jew assemblaġġ sempliċi ieħor ta' partijiet;
- (q) iż-żarmar ta' prodott f'partijiet jew komponenti;
- (r) il-mogħdija jew l-ippressar tat-tessuti u ta' oġġetti tessili;
- (s) l-iskarnar tal-annimali; jew
- (t) kombinazzjoni ta' żewġ operazzjonijiet jew aktar speċifikati fis-subparagrafi minn (a) sa (s).

¹⁶ It-tahlit sempliċi tal-prodotti jkopri t-tahlit taz-zokkor.

¹⁷ Dawn l-operazzjonijiet ma japplikawx għat-tahlit u t-tħawwid fil-Kapitoli minn 27 sa 30, 32 sa 35 u 38.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, l-operazzjonijiet għandhom jitqiesu bħala sempliċi jekk ma jkunux meħtieġa la hiliet speċjali u lanqas magni, apparat jew għodod manifatturati jew installati b'mod speċjali għal dawk l-operazzjonijiet għat-twettiq tagħhom u l-operazzjonijiet li jirriżultaw minn dawk il-hiliet, il-magni, l-apparat jew l-għodod ma jagħtux il-karattru jew il-proprjetajiet essenzjali tal-prodott.

ARTIKOLU 3.7

Unità ta' Kwalifika

1. Għall-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu, l-unità ta' kwalifika għandha tkun il-prodott partikolari, li jitqies bħala l-unità bażika meta l-prodott jiġi kklassifikat taħt is-Sistema Armonizzata.
2. Għal prodott magħmul minn grupp jew assemblaġġ ta' oġġetti, li huwa kklassifikat taħt it-termini tas-Sistema Armonizzata f'intestatura waħda, il-prodott kollu jikkostitwixxi l-unità tal-kwalifika;
3. Għal kunsinna li tikkonsisti f'għadd ta' prodotti identiċi kklassifikati taħt l-istess intestatura, kull prodott għandu jitqies individwalment meta jiġi applikat dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 3.8

Segregazzjoni tal-Kontabilità

1. Jekk jintużaw materjali fungibbli oriġinarji u mhux oriġinarji fil-produzzjoni ta' prodott, il-ġestjoni tal-materjali tista' ssir bl-użu ta' metodu ta' segregazzjoni kontabilistika mingħajr ma l-materjali jinżammu f'hażniet separati.
2. Jekk il-prodotti fungibbli oriġinarji u mhux oriġinarji msemmija fil-Kapitoli 10, 15, 27, 28, 29, l-intestaturi minn 32.01 sa 32.07, jew l-intestaturi minn 39.01 sa 39.14, ikunu fiżikament ikkombinati jew imħalltin f'hażniet f'Parti qabel l-esportazzjoni tagħhom lejn il-Parti l-oħra, il-ġestjoni ta' dawk il-prodotti tista' ssir bl-użu ta' metodu ta' segregazzjoni kontabilistika mingħajr ma dawk il-prodotti jinżammu f'hażniet separati.
3. Għall-finijiet tal-paragrafi 1 u 2, materjali fungibbli jew prodotti fungibbli huma materjali jew prodotti li huma tal-istess tip u kwalità kummerċjali, bl-istess karatteristiċi tekniċi u fiżiċi, u li ma tistax issir distinzjoni bejniethom, fil-każ ta' materjali, ladarba jiġu inkorporati fil-prodott lest.
4. Il-metodu ta' segregazzjoni kontabilistika użat għall-ġestjoni tal-hażniet għandu jiġi applikat skont sistema ta' ġestjoni tal-hażniet li tkun konformi mal-prinċipji kontabilistiċi ġeneralment aċċettati fil-Parti.

5. Is-sistema ta' ġestjoni tal-ħażniet trid tiżgura fi kwalunkwe hin li l-ġhadd ta' prodotti miksuba, li jistgħu jitqiesu bħala prodotti oriġinarji f'Parti, ma jkunx aktar mill-ġhadd li kien jinkiseb bl-użu ta' metodu ta' segregazzjoni fiżika tal-ħażniet.
6. Manifattur li juża sistema ta' ġestjoni tal-ħażniet irid iżomm rekords tat-tħaddim tas-sistema li huma meħtieġa sabiex l-awtoritajiet doganali tal-Parti kkonċernata jivverifikaw il-konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.
7. Parti tista' titlob li l-użu tas-segregazzjoni kontabilistika skont dan l-Artikolu jkun soġġett għal awtorizzazzjoni minn qabel mill-awtoritajiet doganali ta' dik il-Parti.
8. L-awtoritajiet doganali ta' Parti jistgħu jagħmlu l-ġhoti tal-awtorizzazzjoni msemmija fil-paragrafu 7 soġġett għal kwalunkwe kundizzjoni li jqisu xierqa u jistgħu jirtiraw l-awtorizzazzjoni jekk il-manifattur jagħmel użu mhux xieraq minnha jew jonqos milli jissodisfa kwalunkwe waħda mill-kundizzjonijiet l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 3.9

Aċċessorji, Spare Parts u Ġhodod

1. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-ġhodod mibgħuta ma' biċċa taġħmir, magna, apparat jew vettura, li jkunu parti mit-tagħmir normali u jiġu inklużi fil-prezz taġħhom jew li ma tinħargilhomx fattura separata, għandhom jitqiesu bħala prodott wieħed mal-biċċa taġħmir, magna, apparat jew vettura inkwistjoni.

2. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-ghodod imsemmija fil-paragrafu 1 għandhom jigu injorati fid-determinazzjoni tal-orġini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji jekk prodott ikun soġġett għal valur massimu tal-materjali mhux oriġinarji stabbiliti fl-Anness 3-A (Regoli tal-Orġini Speċifiċi għall-Prodott).

ARTIKOLU 3.10

Settijiet

Is-settijiet, kif definiti fir-Regola Ġenerali 3 għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, għandhom jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti jekk il-komponenti kollha tagħhom ikunu prodotti oriġinarji. Jekk sett ikun magħmul minn prodotti oriġinarji u mhux oriġinarji, is-sett kollu kemm hu għandu jitqies bħala li joriġina f'Parti, diment li l-valur tal-prodotti mhux oriġinarji ma jaqbiżx il-15 % tal-prezz tas-sett kif johroġ mill-fabbrika.

ARTIKOLU 3.11

Elementi Newtrali

Sabiex jiġi ddeterminat jekk prodott joriġinax f'Parti, ma għandux ikun hemm bżonn li tiġi ddeterminata l-orġini tal-elementi li ġejjin li jistgħu jintużaw fil-produzzjoni tiegħu:

(a) fjuwil, energija, katalizzaturi u solventi;

- (b) tagħmir, apparati u provvisti użati biex jiġi ttestjat jew spezzjonat il-prodott;
- (c) ingwanti, nuċċalijiet, xedd tas-saqajn, hwejjeg, tagħmir u provvisti tas-sikurezza;
- (d) magni, għodod, forom imnaqqxa għall-istampar ta' disinni u forom;
- (e) impjant, tagħmir, spare parts u materjali użati fil-manutenzjoni ta' tagħmir u bini;
- (f) lubrikanti, grassijiet, materjali komposti u materjali oħrajn użati fil-produzzjoni jew użati biex joperaw tagħmir u bini; u
- (g) materjali oħrajn li la huma inkorporati u lanqas maħsuba biex jiġu inkorporati fil-kompożizzjoni finali tal-prodott.

ARTIKOLU 3.12

Materjali tal-Ippakkjar, Materjali tal-Imballaġġ u Kontenituri

1. Il-materjali tal-imballaġġ u l-kontenituri li fihom isir l-imballaġġ tal-prodott għall-bejgħ bl-imnut, jekk ikklassifikati mal-prodott skont ir-Regola Ġenerali 5 għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, għandhom jiġu injorati fid-determinazzjoni tal-origini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji jekk prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji f'konformità mal-Anness 3-A (Regoli tal-Origini Speċifiċi għall-Prodott).

2. Il-materjali tal-ippakkjar u l-kontenituri li fihom jiġi ppakkjat prodott għall-vjeġġ għandhom jiġu injorati fid-determinazzjoni tal-orijini tal-prodott.

ARTIKOLU 3.13

Prodotti Ritornati

Jekk il-prodotti oriġinarji ta' Parti esportati minn dik il-Parti lejn pajjiż terz jiġu rritornati, dawn għandhom jitqiesu bħala mhux oriġinarji, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtoritajiet doganali li l-prodotti rritornati:

- (a) huma l-istess prodotti bħal dawk esportati; u
- (b) ma jkunux għaddew minn xi operazzjoni minbarra dik meħtieġa sabiex jiġu ppreservati f'kundizzjoni tajba waqt li jkunu f'dak il-pajjiż terz jew waqt li jkunu qed jiġu esportati.

ARTIKOLU 3.14

Nonalterazzjoni

1. Il-prodotti ddikjarati għall-importazzjoni f'Parti għandhom ikunu l-istess prodotti kif esportati mill-Parti l-oħra li fiha jitqiesu li joriginaw. Dawk il-prodotti ma għandhomx ikunu ġew mibdula, ittrasformati b'xi mod jew magħmula soġġetti għal operazzjonijiet minbarra operazzjonijiet sabiex jiġu ppreservati f'kundizzjoni tajba, jew minbarra li jiżdedu jew jitwaħħlu marki, tikketti, sigilli jew sinjali distintivi oħrajn, sabiex tigi żgurata l-konformità mar-rekwiżiti domestiċi speċifiċi tal-Parti li timporta, qabel ma jiġu ddikjarati għall-importazzjoni.
2. Il-ħzin tal-prodotti jew tal-kunsinni jista' jsir f'pajjiż terz, diment li dawn jibqgħu taħt is-supervizjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.
3. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet tat-Taqsima B, il-qsim tal-kunsinni jista' jsir f'pajjiż terz jekk il-qsim jitwettagħ mill-esportatur jew taħt ir-responsabbiltà tal-esportatur u diment li l-prodotti jibqgħu taħt is-supervizjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.
4. Il-konformità mal-paragrafi minn 1 sa 3 għandha titqies bħala li ġiet issodisfata, sakemm l-awtoritajiet doganali ma jkollhomx raġunijiet biex jemmnu l-kuntrarju. F'każ bħal dan, l-importatur, f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-liġi ta' kull Parti, għandu jipprovdi evidenza ta' konformità b'mezzi xierqa, inkluż permezz ta' dokumenti tat-trasport kuntrattwali bħal poloz ta' kargu, evidenza fattwali jew konkreta bbażata fuq l-immarkar, in-numerazzjoni tal-pakketti, jew kwalunkwe evidenza relatata mal-prodotti nfushom.

ARTIKOLU 3.15

Wirjiet

1. Il-prodotti originarji mibghuta għall-wiri f'pajjiż terz u mibjugħa wara l-wirja għall-importazzjoni f'Parti, għandhom jibbenefikaw mal-importazzjoni mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, diment li jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtoritajiet doganali li:
 - (a) esportatur ikun ikkonsenja dawn il-prodotti minn Parti lejn il-pajjiż terz li fih issir il-wirja u jkun esebihom hemmhekk;
 - (b) il-prodotti jkunu ġew mibjugħa jew imneħħija b'xi mod ieħor minn dak l-esportatur lil persuna f'Parti;
 - (c) il-prodotti jkunu ġew ikkonsenjati waqt il-wirja jew immedjatement wara fl-istess stat li fih ikunu ntbagħtu għall-wirja; u
 - (d) minn meta jkunu ġew ikkonsenjati għall-wirja, il-prodotti ma jkunux intużaw għal xi skop ieħor għajr għal dimostrazzjoni fil-wirja.
2. Dikjarazzjoni dwar l-origini trid issir f'konformità mad-dispożizzjonijiet tat-Taqsima B u trid tiġi sottomessa lill-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta bil-mod normali. L-isem u l-indirizz tal-wirja jridu jiġu indikati fuqha.

3. Il-paragrafu 1 għandu japplika għal kwalunkwe wirja kummerċjali, industrijali, agrikola jew tas-snaġġa, fiera jew wirja pubblika simili, li ma tkunx organizzata għal skopijiet privati fi hwienet jew bini tan-negozju bil-ħsieb tal-bejgħ ta' daww il-prodotti, u li matulha l-prodotti jibqgħu taħt kontroll doganali.

4. L-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta jistgħu jitolbu evidenza li l-prodotti baqgħu taħt kontroll doganali fil-pajjiż terz tal-wirja, kif ukoll evidenza dokumentarja addizzjonali tal-kundizzjonijiet li taħthom għew esebiti.

TAQSIMA B

Proċeduri tal-Origini

ARTIKOLU 3.16

Talba għal Trattament Tariffarju Preferenzjali u Dikjarazzjoni dwar l-Origini

1. Mal-importazzjoni, il-Parti li timporta għandha tagħti trattament tariffarju preferenzjali lil prodott li joriġina fil-Parti l-oħra skont it-tifsira tal-Artikolu 3.2 abbażi ta' talba mill-importatur għal trattament tariffarju preferenzjali, diment li jiġu ssodisfati r-rekwiżiti applikabbli l-oħrajn kollha ta' dan il-Kapitolu.

2. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali għandha tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orijini maħruġa f'konformità mal-Artikolu 3.18 ipprovduta mill-esportatur fuq fattura jew kwalunkwe dokument kummerċjali ieħor.
3. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u d-dikjarazzjoni dwar l-orijini msemija fil-paragrafu 2 għandhom jiġu inklużi fid-dikjarazzjoni doganali tal-importazzjoni f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tal-Parti li timporta.
4. L-importatur li jagħmel talba bbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orijini msemija fil-paragrafu 2 għandu jkun fil-pussess ta' tagħha u, meta jkun meħtieġ, jipprovdi kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-orijini lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta.
5. Il-paragrafi 2, 3 u 4 ma japplikawx fil-każijiet speċifikati fl-Artikolu 3.23.

ARTIKOLU 3.17

Talbiet għal Trattament Preferenzjali wara l-Importazzjoni

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi li importatur jista' jitlob trattament tariffarju preferenzjali wara l-importazzjoni u jikseb rifużjoni ta' kwalunkwe dazju żejjed imħallas għall-prodott importat jekk l-importatur ma jkunx għamel talba għal trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni u l-prodott ikkonċernat kien ikollu jikkwalifika fil-ħin tal-importazzjoni għal tali talba bħala orijinarju f'konformità mal-Artikolu 3.2.

2. L-importatur għandu jagħmel talba għal trattament tariffarju preferenzjali mhux aktar tard minn sena wara d-data tal-importazzjoni. Bħala kundizzjoni għall-ghoti ta' trattament tariffarju preferenzjali skont il-paragrafu 1, Parti tista' tirrikjedi li l-importatur:

- (a) jipprovdi kopja tad-dikjarazzjoni tal-orġini għall-prodott ikkonċernat;
- (b) jissottometti d-dokumenti l-oħrajn kollha meħtieġa għall-importazzjoni tal-prodott; u
- (c) jiddikjara li l-prodott kien oriġinarju fiż-żmien tal-importazzjoni.

ARTIKOLU 3.18

Il-Kundizzjonijiet biex issir Dikjarazzjoni dwar l-Orġini

1. Kif imsemmi fl-Artikolu 3.16.2, dikjarazzjoni dwar l-orġini tista' ssir minn esportatur irreġistrat:

- (a) fil-Messiku, bħala esportatur awtorizzat mill-awtorità governattiva kompetenti soġġett għal kwalunkwe kundizzjoni li titqies xierqa biex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodotti, kif ukoll biex jiġu ssodisfati r-rekwiziti l-oħrajn ta' dan il-Kapitolu; u
- (b) fl-Unjoni Ewropea, bħala esportatur f'konformità mad-dritt rilevanti tal-Unjoni Ewropea (Sistema tal-Esportaturi Rreġistrati).

2. L-awtoritajiet doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti għandhom jagħtu lill-esportatur irreġistrat numru li għandu jidher fuq id-dikjarazzjoni dwar l-orijini. L-awtoritajiet doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti għandhom jimmanigġaw il-proċess ta' reġistrazzjoni u jistgħu jirtiraw ir-reġistrazzjoni f'każ ta' użu mhux xieraq mill-esportatur.
3. Dikjarazzjoni dwar l-orijini kif imsemmi fl-Artikolu 3.16.2 tista' ssir minn kwalunkwe esportatur għal kwalunkwe kunsinna li tikkonsisti f'pakkett wiehed jew aktar li jkun fihom prodotti orijinarji li l-valur totali tagħhom ma jaqbiżx EUR 6 000.
4. L-esportatur għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-orijini bl-użu ta' wahda mill-verżjonijiet lingwistiċi tal-Anness 3-B (Test tad-Dikjarazzjoni dwar l-Orijini) fuq fattura jew kwalunkwe dokument kummerċjali ieħor li jiddeskrivi l-prodott orijinarju f'dettall suffiċjenti biex jippermetti l-identifikazzjoni tiegħu.
5. Id-dikjarazzjonijiet dwar l-orijini għandu jkollhom il-firma oriġinali tal-esportatur bl-idejn. Esportatur irreġistrat f'konformità mal-paragrafu 1 ma għandux ikun mehtieg jiffirma tali dikjarazzjonijiet, diment li l-esportatur jaċċetta r-responsabbiltà sħiħa lejn l-awtoritajiet doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta għal kwalunkwe dikjarazzjoni dwar l-orijini li tidentifika lill-esportatur bħallikieku d-dikjarazzjoni dwar l-orijini giet iffirmata bl-idejn minn dak l-esportatur.
6. L-esportatur li jagħmel dikjarazzjoni dwar l-orijini għandu jkun lest li jissottometti fi kwalunkwe hin, fuq talba tal-awtoritajiet doganali jew tal-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta, id-dokumenti xierqa kollha li jagħtu prova tal-istatus orijinarju tal-prodotti kkonċernati, kif ukoll it-tweġġ tar-rekwiżiti l-oħrajn ta' dan il-Kapitolu.
7. L-esportatur jista' jagħmel dikjarazzjoni dwar l-orijini meta l-merkanzija li magħha tkun tirrelata tiġi esportata jew wara l-esportazzjoni.

ARTIKOLU 3.19

Validità tad-Dikjarazzjoni dwar l-Origini

1. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha tkun valida għal sena wara d-data li fiha tkun saret.
2. Dikjarazzjoni dwar l-origini tista' tapplika għal:
 - (a) vjegg uniku ta' prodott; jew
 - (b) vjegg multipli ta' prodotti identiċi fi kwalunkwe perjodu speċifikat fid-dikjarazzjoni dwar l-origini li ma jaqbiżx it-12-il xahar.

ARTIKOLU 3.20

Importazzjoni b'Pagamenti bin-Nifs

Jekk, fuq talba ta' importatur u f'konformità mal-kundizzjonijiet stipulati mill-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta, merkanzija żarmata jew mhux immuntata skont it-tifsira tar-Regola Ġenerali 2(a) għall-interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata li taqa' taħt it-Taqsimiet minn XV sa XXI tas-Sistema Armonizzata tiġi importata b'pagamenti bin-nifs, għandha tiġi sottomessa dikjarazzjoni waħda dwar l-origini għal dik il-merkanzija, kif meħtieġ mill-awtoritajiet doganali, mal-importazzjoni tal-ewwel pagament bin-nifs.

ARTIKOLU 3.21

Diskrepanzi u Żbalji Żgħar

1. Diskrepanzi żgħar bejn id-dikjarazzjoni dwar l-orijini u d-dokumenti sottomessi lill-uffiċċju doganali għat-twettiq tal-formalitajiet għall-importazzjoni tal-merkanzija ma għandhomx, minhabba dak il-fatt, jagħmlu d-dikjarazzjoni dwar l-orijini nulla u bla effett, jekk jiġi stabbilit kif xieraq li dan id-dokument jikkorresponди għall-prodotti kkonċernati.
2. L-awtoritajiet doganali tal-Parti li timpорта ma għandhomx jirrifjutaw talba għal trattament tariffarju preferenzjali minhabba żbalji żgħar fid-dikjarazzjoni dwar l-orijini, bħal żbalji ta' ttajpar.

ARTIKOLU 3.22

Rekwiziti ta' Żamma tar-Rekords

1. Importatur li jitlob trattament tariffarju preferenzjali għal prodott importat f'Parti għandu jkollu u jzomm id-dikjarazzjoni dwar l-orijini magħmula mill-esportatur għal 3 snin wara d-data tal-importazzjoni tal-prodott jew għal perjodu itwal skont kif tista' tispeċifika l-Parti li timpорта.

2. Esportatur li jkun għamel dikjarazzjoni dwar l-oriġini għandu jkollu u jzomm kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-oriġini, u tar-rekords l-oħrajn kollha li juru li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti biex jinkiseb status oriġinarju, għal 3 snin wara li ssir dik id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini, jew għal perjodu ta' żmien itwal kif tista' tispeċifika l-Parti li tesporta.
3. Ir-rekords li għandhom jinżammu f'konformità ma' dan l-Artikolu jistgħu jinżammu f'format elettroniku.

ARTIKOLU 3.23

Eżenzjonijiet mid-Dikjarazzjoni dwar l-Oriġini

1. Prodotti li jintbagħtu bħala pakketti ta' valur baxx minn persuni privati lil persuni privati jew li jiffurmaw parti mill-bagalji personali tal-vjaġġaturi għandhom jiddaħħlu bħala prodotti oriġinarji mingħajr ma tkun meħtieġa dikjarazzjoni dwar l-oriġini, diment li daww il-prodotti ma jiġux importati permezz ta' kummerċ u jkunu ġew iddikjarati bħala li jissodisfaw ir-rekwiżiti ta' dan il-Kapitolu, u li ma hemm l-ebda dubju dwar il-veracità ta' dik id-dikjarazzjoni.
2. L-importazzjonijiet, li huma okkażjonali u jikkonsistu biss f'prodotti għall-użu personali tar-riċevituri jew tal-vjaġġaturi jew tal-familji tagħhom, ma għandhomx jitqiesu bħala importazzjonijiet permezz ta' kummerċ jekk, min-natura u l-kwantità tal-prodotti, ikun evidenti li ma huwa maħsub l-ebda skop kummerċjali, diment li l-importazzjoni ma tiffurmax parti minn serje ta' importazzjonijiet li jistgħu b'mod raġonevoli jitqiesu li saru separatament bl-iskop li jiġi evitat ir-rekwiżit għal dikjarazzjoni dwar l-oriġini.

3. Il-valur totali tal-prodotti msemmija fil-paragrafu 1 ma għandux jaqbeż il-EUR 500 jew l-ammont ekwivalenti tiegħu fil-munita tal-Parti fil-każ ta' pakketti ta' valur baxx, jew l-EUR 1 200 jew l-ammont ekwivalenti tiegħu fil-munita tal-Parti fil-każ ta' prodotti li huma parti mill-bagalji personali tal-vjaġġaturi.

4. F'dan l-Artikolu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli tadotta kontrolli doganali xierqa biex tiżgura l-konformità mad-dispożizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafi minn 1 sa 3.

ARTIKOLU 3.24

Verifika tal-Origini u Kooperazzjoni Amministrattiva

1. Il-Partijiet għandhom jipprovdu lil xulxin l-indirizzi u l-informazzjoni ta' kuntatt tal-awtoritajiet doganali jew tal-awtorità governattiva kompetenti responsabbli mill-verifika tad-dikjarazzjonijiet dwar l-origini.

2. Sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jassistu lil xulxin, permezz tal-awtoritajiet doganali tagħhom jew l-awtorità governattiva kompetenti, sabiex jivverifikaw jekk il-prodotti humiex oriġinarji, kif ukoll l-awtenticità tad-dikjarazzjonijiet dwar l-origini u l-preċiżjoni tal-informazzjoni pprovduta f'dawk id-dikjarazzjonijiet.

3. Il-verifiki tad-dikjarazzjonijiet dwar l-origini għandhom jitwettqu b'mod aleatorju jew kull meta l-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta jkollhom dubji raġonevoli dwar l-awtenticità tad-dikjarazzjonijiet, l-istatus originarju tal-prodotti kkonċernati jew it-twettiq tar-rekwiżiti l-oħrajn ta' dan il-Kapitolu.

4. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 3, l-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta għandhom jitolbu bil-miktub verifika tal-origini lill-awtorità doganali jew lill-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta, billi jipprovdu:

- (a) l-identità tal-awtorità doganali li toħroġ it-talba;
- (b) l-isem tal-esportatur li għandu jiġi vverifikat;
- (c) is-sugġett u l-kamp ta' applikazzjoni tal-verifika; u
- (d) kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-origini u, jekk applikabbli, kwalunkwe dokumentazzjoni rilevanti oħra.

5. L-awtorità doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta għandha twettaq il-verifika. Għal dan il-għan, huma għandu jkollhom id-dritt li jitolbu kwalunkwe evidenza u li jwettqu kwalunkwe spezzjoni tal-kontijiet tal-esportatur jew kwalunkwe kontroll ieħor li jqisu xieraq.

6. L-awtorità doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta għandha tinforma lill-awtorità doganali li titlob il-verifika bir-riżultati ta' din il-verifika mill-aktar fis possibbli. Ir-riżultati għandhom jiġu ppreżentati f'rapport bil-miktub li jindika b'mod ċar jekk il-prodotti kkonċernati jistgħux jitqiesu bħala oriġinarji, jekk id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini hijiex awtentika u jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn ta' dan il-Kapitolu humiex issodisfati. Dak ir-rapport bil-miktub għandu jinkludi:

- (a) ir-riżultati tal-verifika;
- (b) id-deskrizzjoni tal-prodotti soġġetti għal verifika u l-klassifikazzjoni tariffarja rilevanti għall-applikazzjoni tar-regoli tal-oriġini;
- (c) deskrizzjoni u spjegazzjoni tal-motiv dwar l-istatus oriġinarju tal-prodott; u
- (d) jekk disponibbli, dokumentazzjoni ta' sostenn.

7. Jekk f'kazijiet ta' dubji raġonevoli ma jkun hemm l-ebda twegiba fi żmien 10 xhur wara d-data tat-talba għal verifika, jew jekk it-twegiba ma jkunx fiha biżżejjed informazzjoni biex tiġi ddeterminata l-awtenticità tad-dokument inkwistjoni jew l-oriġini tal-prodott, l-awtorità doganali rikjedenti hija intitolata, hlief f'ċirkostanzi eċċezzjonali, li tirrifjuta li tagħti trattament tariffarju preferenzjali.

8. Il-Parti li timporta ghandha tinnotifika lill-Parti li tesporta fi zmien 60 jum wara li tircievi r-rapport bil-miktub, jekk ikun hemm differenzi b'rabta mal-proceduri ta' verifika ta' dan l-Artikolu, jew b'rabta mal-interpretazzjoni tar-regoli tal-origini, sabiex tiddetermina jekk prodott jikkwalifikax bhala originarju, u dawk id-differenzi ma jistghux jissolvew permezz ta' konsultazzjonijiet bejn l-awtorita doganali li titlob il-verifika u l-awtorita doganali jew l-awtorita governattiva kompetenti responsabbli mit-twettiq tal-verifika.

9. Fuq talba ta' wahda mill-Partijiet, il-Partijiet ghandhom jaghmlu u jikkonkludu konsultazzjonijiet fi zmien 90 jum mid-data tan-notifika msemija fil-paragrafu 8 biex isolvu dawk id-differenzi. Il-perjodu ghall-konkluzjoni tal-konsultazzjonijiet jista' jigi estiż, fuq bazi ta' kaz b'kaz, permezz ta' kunsens reciproku bil-miktub bejn il-Partijiet. Il-Partijiet ghandhom ifittxu li jsolvu dawk id-differenzi fis-Sottokumitat ghad-Dwana, il-Facilitazzjoni tal-Kummerc u r-Regoli tal-Origini stabbilit mill-Artikolu 1.10.1(d) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim).

10. Dan il-Kapitolu ma jwaqqafx lil awtorita doganali ta' Parti milli tiehu kwalunkwe azzjoni ohra li hija tqis mehtiega, sakemm jigu rizolti d-differenzi msemija fil-paragrafu 8 skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 3.25

Kunfidenzjalità

1. Kull Parti għandha żżomm, f'konformità mal-liġi tagħha, il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni pprovduta lilha mill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu u għandha tipproteġi dik l-informazzjoni mid-divulgazzjoni.
2. L-awtoritajiet doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li timporta jistgħu jużaw biss l-informazzjoni miksuba mill-Parti l-oħra għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu.
3. L-awtoritajiet doganali jew l-awtorità governattiva kompetenti tal-Parti li tesporta ma għandhomx jiddivulgaw informazzjoni kummerċjali kunfidenzjali miksuba mill-esportatur, sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Kapitolu.
4. Il-Parti li timporta ma għandhiex tuża l-informazzjoni miksuba mill-awtorità doganali tagħha skont dan il-Kapitolu fi kwalunkwe proċediment kriminali mwettaq minn qorti jew imħallef, sakemm il-Parti li tesporta ma tkunx informata formalment bil-miktub mill-Parti li timporta dwar l-informazzjoni li jkollha l-ħsieb li tuża u l-ġustifikazzjoni għall-użu, u diment li ma titqajjem l-ebda oġġezzjoni mill-Parti li tesporta.

5. F'dan il-Ftehim ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprekludi lil Parti milli tuża informazzjoni kunfidenzjali għall-finijiet tal-amministrazzjoni jew l-infurzar tal-liġi doganali relatata ma' dan il-Kapitolu, jew kif meħtieġ mod ieħor mil-liġi tal-Parti, inkluż fi proċedimenti amministrattivi, semigudizzjarji jew għudizzjarji.

ARTIKOLU 3.26

Miżuri u Sanzjonijiet Amministrattivi

Parti għandha timponi miżuri u sanzjonijiet amministrattivi fuq kwalunkwe persuna li tkun għamlet dokument, jew tikkawża li jsir dokument, li jkun fih informazzjoni mhux korretta għall-finijiet tal-kisba ta' trattament tariffarju preferenzjali għall-prodotti.

TAQSIMA C

Dispożizzjonijiet Oħrajn

ARTIKOLU 3.27

Applikazzjoni tal-Kapitolu għal Ceuta u Melilla

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, fil-każ tal-Unjoni Ewropea, it-terminu "Parti" ma jinkludix lil Ceuta u Melilla.

2. Il-prodotti originarji tal-Messiku, meta jigu importati f'Ceuta u Melilla, għandhom f'kull aspett ikunu soġġetti għall-istess trattament doganali skont dan il-Ftehim bħal dak li japplika għall-prodotti li joriginaw fit-territorju doganali tal-Unjoni Ewropea skont il-Protokoll 2 tal-Att tal-Adeżjoni tar-Renju ta' Spanja u tar-Repubblika Portugiża mal-Unjoni Ewropea. Il-Messiku għandu jagħti lill-importazzjonijiet tal-prodotti koperti mill-Ftehim u li joriginaw f'Ceuta u Melilla l-istess trattament doganali bħal dak li jingħata lill-prodotti importati mill-Unjoni Ewropea u li joriginaw fiha.
3. Ir-regoli tal-origini u l-proċeduri tal-origini msemmija f'dan il-Kapitolu għandhom japplikaw *mutatis mutandis* għall-prodotti esportati mill-Messiku lejn Ceuta u Melilla u għall-prodotti esportati minn Ceuta u Melilla lejn il-Messiku.
4. Ceuta u Melilla għandhom jitqiesu bħala territorju wiehed.
5. L-esportatur għandu jdaħħal "il-Messiku" jew "Ceuta u Melilla" fil-kamp 3 tat-test tad-dikjarazzjoni dwar l-origini, skont l-origini tal-prodott.
6. L-awtoritajiet doganali Spanjoli għandhom ikunu responsabbli mill-applikazzjoni u l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu f'Ceuta u Melilla.

ARTIKOLU 3.28

Il-Prinċipat ta' Andorra u r-Repubblika ta' San Marino

It-trattament tariffarju preferenzjali ta' prodotti oriġinarji ta' Andorra u ta' San Marino u d-determinazzjoni tal-orijini ta' dawk il-prodotti huma stabbiliti fl-Anness 3-C (Il-Prinċipat ta' Andorra u r-Repubblika ta' San Marino).

ARTIKOLU 3.29

Noti ta' Spjegazzjoni

In-noti ta' spjegazzjoni rigward l-interpretazzjoni, l-applikazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu huma stabbiliti fl-Anness 3-D (Noti ta' Spjegazzjoni).

ARTIKOLU 3.30

Dispożizzjonijiet Tranzitorji

1. Għall-prodotti li għalihom saret talba għal trattament tariffarju preferenzjali u importazzjoni qabel id-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, ir-regoli u l-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Anness III tad-Deċiżjoni Nru. 2/2000 tal-Kunsill Kongunt KE-Messiku tat-23 ta' Marzu 2000 u l-Appendiċijiet minn I sa V tagħha għandhom ikunu applikabbli għal perjodu massimu ta' 3 snin wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

2. Prova tal-origini mahruġa f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Anness III għad-Deċiżjoni Nru. 2/2000 tal-Kunsill Kongunt KE-Messiku tat-23 ta' Marzu 2000 u l-Appendiċijiet minn I sa V tagħha, għall-prodotti li għalihom ma tkunx saret talba għal trattament tariffarju preferenzjali sad-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, ma għandhiex tkun valida.

3. Għall-prodotti li, mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, ikunu fi tranżitu mill-Parti li tesporta lejn il-Parti li timporta jew ikunu taht kontroll doganali fil-Parti li timporta mingħajr hlas ta' dazji u taxxi fuq l-importazzjoni, għandha ssir talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-Artikolu 3.16, diment li daww il-prodotti jissodisfaw ir-rekwiziti ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 3.31

Emendi għall-Kapitolu

Il-Kunsill Kongunt jista' jimmodifika b'deċiżjoni d-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu u l-Annessi minn 3-A sa 3-D.

ARTIKOLU 3.32

Is-Sottokomitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini

Għall-finijiet tal-implimentazzjoni u l-operat effettivi ta' dan il-Kapitolu, il-funzjonijiet tas-Sottokomitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini huma daww elenkati fl-Artikolu 4.17 (Sottokomitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini).

KAPITOLU 4

ID-DWANA U L-FAĊILITAZZJONI TAL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 4.1

Obiettivi Generali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tad-dwana u tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ fl-ambjent tal-kummerċ globali li qed jevolvi.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li, għar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tagħhom, huma għandhom iqisu l-istrumenti u l-istandards tad-dwana u tal-kummerċ internazzjonali applikabbli fil-qasam tad-dwana u tal-kummerċ, bħall-elementi sostantivi tal-Konvenzjoni ta' Kjoto Riveduta dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri Doganali li saret fi Kjoto fit-18 ta' Mejju 1973 u adottata mill-Kunsill tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali f'Ġunju 1999, il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija li saret fi Brussell fl-14 ta' Ġunju 1983, kif ukoll il-Qafas ta' Standards li Jiżguraw u Jiffaċilitaw il-Kummerċ Globali u l-Mudell tad-Data Doganali tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali adottati f'Ġunju 2005 (minn hawn 'il quddiem imsejjah "il-Qafas SAFE ta' Standards").

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti tagħhom għandhom ikunu mhux diskriminatorji, u li l-proċeduri doganali għandhom ikunu bbażati fuq l-użu ta' metodi moderni u kontrolli effettivi biex jinkisbu l-protezzjoni u l-faċilitazzjoni ta' kummerċ legittimu.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-proċeduri doganali tagħhom ma għandhomx ikunu ta' piż amministrattiv jew restrittivi għall-kummerċ aktar milli meħtieġ biex jintlaħqu objettivi legittimi u li dawn għandhom jiġu applikati b'mod li jkun prevedibbli, konsistenti u trasparenti.
5. Sabiex jiġu żgurati t-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà tal-operazzjonijiet, kull Parti għandha:
- (a) tissimplifika u tirrieżamina r-rekwiżiti u l-formalitajiet, kull fejn ikun possibbli, bil-ħsieb li jiġu żgurati r-rilaxx rapidu u l-iżdoganar tal-merkanzija;
 - (b) taħdem lejn aktar simplifikazzjoni u standardizzazzjoni tad-data u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u minn aġenziji oħrajn, sabiex tnaqqas iż-żmien u l-kostijiet tagħhom għan-negozjanti jew għall-operaturi, inklużi l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju; u
 - (c) tiżgura li jinżammu l-oġhla standards ta' integrità, permezz tal-applikazzjoni ta' miżuri li jirriflettu l-prinċipji tal-konvenzjonijiet u l-istrumenti internazzjonali rilevanti fil-qasam tad-dwana u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ.

6. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni tagħhom bil-hsieb li jiżguraw li l-leġiżlazzjoni u l-proċeduri rilevanti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rilevanti, jissodisfaw l-oġettivi tal-promozzjoni tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ, filwaqt li jiżguraw kontroll doganali effettiv.

ARTIKOLU 4.2

Trasparenza u Pubblikazzjoni

1. Kull Parti għandha tipprevedi, kif xieraq, konsultazzjonijiet regolari bejn l-aġenziji tal-fruntieri u n-negozjanti jew partijiet ikkonċernati oħrajn fit-territorju tagħha.
2. Kull Parti għandha tippubblika minnufih, b'mod mhux diskriminatorju u faċilment aċċessibbli, inkluż online u sa fejn ikun possibbli bil-lingwa Ingliża, il-liġijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri u l-linji gwida amministrattivi generali tagħha, relatati ma' kwistjonijiet tad-dwana u tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ. Dawk il-kwistjonijiet jinkludu:
 - (a) il-proċeduri tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu, inklużi l-proċeduri fil-portijiet, fl-ajruporti u f'punti ta' dħul oħrajn, u l-formoli u d-dokumenti meħtieġa;
 - (b) ir-rati tad-dazji u tat-taxxi applikati ta' kull tip imposti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni, jew b'konnessjoni magħhom;
 - (c) it-tariffi u l-imposti li jiġu imposti minn jew għal aġenziji tal-gvern fuq l-importazzjoni, l-esportazzjoni jew it-tranzitu, jew b'konnessjoni magħhom;

- (d) ir-regoli għall-klassifikazzjoni jew il-valutazzjoni tal-prodotti għal skopijiet doganali;
- (e) il-liġijiet, ir-regolamenti u d-deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni ġenerali relatati mar-regoli tal-orijini;
- (f) ir-restrizzjonijiet jew il-projbizzjonijiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni jew tat-tranzitu;
- (g) id-dispożizzjonijiet ta' penali kontra l-ksur ta' formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni jew tat-tranzitu;
- (h) il-proċeduri ta' appell;
- (i) il-ftehimiet, jew partijiet tagħhom, ma' kwalunkwe pajjiż jew pajjiżi relatati mal-importazzjoni, l-esportazzjoni jew it-tranzitu;
- (j) il-proċeduri relatati mal-amministrazzjoni tal-kwoti tariffarji;
- (k) is-sigħat tat-tħaddim u l-proċeduri operattivi għall-uffiċċji doganali fil-portijiet u fil-punti ta' qsim tal-fruntieri; u
- (l) punti ta' informazzjoni għal mistoqsijiet dwar l-informazzjoni.

3. Kull Parti għandha tipprovdi, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, opportunitajiet u perjodu ta' żmien xieraq lill-kummerċjanti u lil partijiet interessati oħrajn biex jikkummentaw dwar l-introduzzjoni jew l-emenda proposta tal-liġijiet u tar-regolamenti ta' applikazzjoni ġenerali relatati ma' kwistjonijiet tad-dwana u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ.

4. Kull Parti għandha tiżgura, f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti tagħha, li l-ligijiet u r-regolamenti godda jew emendati ta' applikazzjoni ġenerali relatati mad-dwana u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ jew kwalunkwe informazzjoni dwarhom isiru disponibbli għall-pubbliku, mill-aktar fis possibbli qabel id-dhul fis-seħh tagħhom, sabiex il-kummerċjanti u persuni interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru familjari magħhom.
5. Kull Parti tista' tistabbilixxi li l-paragrafi 3 u 4 ma japplikawx għal bidliet fir-rati tad-dazju jew fir-rati tat-tariffi, miżuri li għandhom effett ta' tnaqqis, miżuri li l-effettività tagħhom tiddgħajjef bħala riżultat tal-konformità mal-paragrafi 3 u 4, miżuri applikati f'ċirkostanzi urġenti jew bidliet żgħar fil-liġi domestika u s-sistema legali tagħha.
6. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm punt ta' informazzjoni wieħed jew aktar biex tindirizza l-mistoqsijiet tal-kummerċjanti u ta' persuni interessati oħrajn dwar id-dwana u kwistjonijiet oħrajn relatati mal-faċilitazzjoni tal-kummerċ u għandha tagħmel l-informazzjoni dwar il-proċeduri biex isiru tali mistoqsijiet disponibbli għall-pubbliku online.
7. Parti ma għandhiex titlob il-ħlas ta' tariffa biex twieġeb il-mistoqsijiet jew biex tipprovdi l-formoli u d-dokumenti meħtieġa.
8. Il-punti ta' informazzjoni għandhom jipprovdu twegiba għall-mistoqsijiet u jipprovdu l-formoli u d-dokumenti f'perjodu ta' żmien raġonevoli stabbilit minn kull Parti, li jista' jvarja skont in-natura jew il-komplessità tal-mistoqsija.

ARTIKOLU 4.3

Rekwiżiti tad-*Data* u tad-Dokumentazzjoni

1. Bil-*hsieb* li jiġu ssimplifikati u minimizzati l-inċidenza u l-komplessità tal-formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranżitu u tar-rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni, kull Parti għandha tiżgura, kif xieraq, li dawk il-formalitajiet u r-rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni:

- (a) jiġu adottati u applikati bil-*hsieb* ta' rilaxx rapidu tal-merkanzija, diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għar-rilaxx;
- (b) jiġu adottati u applikati b'mod li jimmira li jnaqqas iż-żmien u l-kost tal-konformità għall-kummerċjanti u l-operaturi;
- (c) ikunu l-inqas alternattiva restrittiva għall-kummerċ, jekk żewġ alternattivi jew aktar kienu raġonevolment disponibbli biex jintlaħqu l-oġettiv jew l-oġettivi ta' politika inkwistjoni; u
- (d) ma jinżammux, inkluzi partijiet minnhom, jekk ma jibqgħux meħtieġa.

2. Kull Parti għandha tapplika proċeduri doganali komuni u rekwiżiti uniformi tad-*data* u d-dokumentazzjoni doganali għar-rilaxx tal-merkanzija fit-territorju kollu tagħha. F'dan il-paragrafu ma hemm xejn li jipprekludi lil Parti milli tiddifferenzja l-proċeduri doganali u r-rekwiżiti tad-*data* u d-dokumentazzjoni tagħha abbażi ta' elementi bħall-ġestjoni tar-riskju, in-natura u t-tip ta' merkanzija, jew il-mezzi tat-trasport.

ARTIKOLU 4.4

L-Awtomatizzazzjoni u l-Użu tat-Teknoloġija tal-Informazzjoni

1. Kull Parti għandha:

- (a) tuża teknoloġiji tal-informazzjoni li jhaffu l-proċeduri għar-rilaxx tal-merkanzija sabiex jiffaċilitaw il-kummerċ bejn il-Partijiet;
- (b) tagħmel is-sistemi elettronici aċċessibbli għall-utenti doganali;
- (c) tippermetti li dikjarazzjoni doganali tiġi sottomessa f'format elettroniku; u
- (d) tuża sistemi elettronici jew awtomatizzati ta' ġestjoni tar-riskju.

2. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri li jippermettu l-hlas elettroniku tad-dazji, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti miġbura mill-awtoritajiet doganali mgarrba mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 4.5

Rilaxx tal-Merkanzija

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri li:
 - (a) jipprevedu r-rilaxx fil-pront tal-merkanzija f'perjodu mhux itwal minn dak meħtieġ biex tiġi żgurata l-konformità mal-liġi doganali tagħha u ma' liġijiet u regolamenti oħrajn relatati mal-kummerċ;
 - (b) jipprevedu s-sottomissjoni u l-ipproċessar elettronici bil-quddiem tad-*data* u d-dokumentazzjoni doganali u kwalunkwe informazzjoni oħra qabel il-wasla tal-merkanzija sabiex jippermettu r-rilaxx tal-merkanzija mill-kontroll doganali mal-wasla;
 - (c) jippermettu li l-merkanzija tiġi rilaxxata fil-punt tal-wasla mingħajr trasferiment temporanju lejn imħażen jew faċilitajiet oħrajn; u
 - (d) jippermettu r-rilaxx tal-merkanzija qabel id-determinazzjoni finali tad-dazji doganali, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti, jekk dik id-determinazzjoni ma ssirx qabel jew fil-pront mal-wasla, diment li jkunu ġew issodisfati r-rekwiżiti regolatorji l-oħrajn kollha; qabel ma tirrilaxxa l-merkanzija, Parti tista' titlob li importatur jipprovdi garanzija suffiċjenti fil-forma ta' avall, depożitu, jew strument xieraq iehor, li ma għandux ikun oghla mill-ammont meħtieġ biex jiġi żgurat il-hlas tad-dazji doganali, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti dovuti għall-merkanzija koperta mill-garanzija u li għandha tiġi rilaxxata meta dik il-garanzija ma tibqax meħtieġa.

2. Kull Parti tista' tadotta jew iżżomm miżuri li jippermettu lill-kummerċjanti jew lill-operaturi jibbenefikaw minn aktar simplifikazzjoni tal-proċeduri doganali, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tagħha.

ARTIKOLU 4.6

Gestjoni tar-Riskju

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm sistema ta' ġestjoni tar-riskju għall-kontroll doganali li tippermetti lill-awtoritajiet doganali tagħha jiffokaw l-attivitajiet ta' spezzjoni tagħhom fuq kunsinni b'riskju għoli u jhaffu r-rilaxx ta' kunsinni b'riskju baxx.
2. Kull Parti għandha tfassal u tapplika l-ġestjoni tar-riskju b'mod li jiġu evitati d-diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli, jew ir-restrizzjonijiet moħbija għall-kummerċ internazzjonali.
3. Kull Parti għandha tibbaża l-ġestjoni tar-riskju fuq il-valutazzjoni tar-riskju permezz ta' kriterji ta' selettività xierqa.
4. Kull Parti tista' wkoll tagħzel, fuq bażi aleatorja, kunsinni għall-kontrolli doganali bħala parti mill-ġestjoni tar-riskju tagħha.
5. Sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ, kull Parti għandha tirrevedi u taġġorna perjodikament, kif xieraq, is-sistema ta' ġestjoni tar-riskju msemmija fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 4.7

Deċiżjonijiet bil-Quddiem

1. Deċiżjoni bil-quddiem hija deċiżjoni bil-miktub ipprovduta minn Parti permezz tal-awtoritajiet doganali tagħha lil applikant qabel l-importazzjoni fit-territorju tagħha ta' prodott kopert mill-applikazzjoni li tistabbilixxi t-trattament li l-Parti għandha ttiprovdi lill-merkanzija fil-hin tal-importazzjoni fir-rigward ta':

- (a) il-klassifikazzjoni tariffarja tal-merkanzija;
- (b) l-orijini tal-merkanzija¹⁸; u
- (c) kwalunkwe kwistjoni oħra skont kif jaqblu l-Partijiet.

2. Parti għandha tohroġ id-deċiżjoni bil-quddiem b'mod raġonevoli u marbut fiż-żmien lill-applikant li jkun issottometta applikazzjoni, inkluż f'format elettroniku, diment li jkun fiha l-informazzjoni kollha meħtieġa f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti ta' dik il-Parti. Parti tista' titlob kampjun tal-prodott li għalih l-applikant ikun qed ifittex deċiżjoni bil-quddiem.

3. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun valida għal mill-inqas 3 snin wara l-ħruġ tagħha, sakemm ma jkunux inbidlu l-liġi, il-fatti jew iċ-ċirkostanzi li jappoġġaw dik id-deċiżjoni.

¹⁸ Skont il-Ftehim dwar ir-Regoli tal-Orijini tad-WTO jew il-Kapitolu 3 (Regoli tal-Orijini u Proċeduri tal-Orijini) ta' dan il-Ftehim.

4. Parti tista' tirrifjuta li tohroġ deċiżjoni bil-quddiem jekk il-fatti u ċ-ċirkostanzi li jiffurmaw il-bażi tad-deċiżjoni bil-quddiem ikunu s-sugġett ta' rieżami amministrattiv jew ġudizzjarju, jew jekk l-applikazzjoni ma tkunx ibbażata fuq fatti reali u konkreti, jew ma tkunx relatata ma' kwalunkwe użu maħsub tad-deċiżjoni bil-quddiem. Parti li tirrifjuta li tohroġ deċiżjoni bil-quddiem għandha tinnotifika minnufih lill-applikant bil-miktub, filwaqt li tistabbilixxi l-fatti rilevanti u l-bażi għad-deċiżjoni tagħha.

5. Kull Parti għandha tippubblika, mill-inqas:

- (a) ir-rekwiżiti għall-applikazzjoni għal deċiżjoni bil-quddiem, inklużi l-informazzjoni li għandha tiġi pprovduta u l-format;
- (b) il-limitu ta' zmien sa meta se tohroġ deċiżjoni bil-quddiem; u
- (c) il-perjodu ta' zmien li għalih se tkun valida d-deċiżjoni bil-quddiem.

6. Jekk Parti tirrevoka, timmodifika jew tannulla deċiżjoni bil-quddiem, hija għandha tinnotifika lill-applikant bil-miktub, fejn tistabbilixxi l-fatti rilevanti u l-bażi għad-deċiżjoni tagħha. Parti tista' tirrevoka, timmodifika jew tannulla deċiżjoni bil-quddiem biss b'effett retroattiv jekk id-deċiżjoni tkun ibbażata fuq informazzjoni mhux kompluta, mhux korretta, mhux preċiża, falza jew qarrieqa pprovduta mill-applikant.

7. Deċiżjoni bil-quddiem maħruġa minn Parti għandha tkun vinkolanti fuq dik il-Parti fir-rigward tal-applikant u wkoll fuq l-applikant.

8. Parti għandha ttipprovi, fuq talba bil-miktub ta' applikant, rieżami tad-deċiżjoni bil-quddiem jew tad-deċiżjoni li tirrevokaha, timmodifikaha jew tannullaha.

9. Soġġetta għal kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità fil-ligijiet u r-regolamenti tagħha, Parti għandha tagħmel hilitha biex tagħmel l-elementi sostantivi tad-deċiżjonijiet bil-quddiem tagħha disponibbli għall-pubbliku, inkluż online.

ARTIKOLU 4.8

Operaturi Ekonomiċi Awtorizzati

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm għall-operaturi li jissodisfaw kriterji speċifikati (operaturi ekonomiċi awtorizzati, minn hawn 'il quddiem imsejha "AEO") programm ta' shubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "programm tal-AEO") f'konformità mal-Qafas SAFE ta' Standards.

2. Il-kriterji speċifikati¹⁹ biex l-operaturi jikkwalifikaw bħala AEO għandhom jiġu ppubblikati u jkunu jirrigwardjaw il-konformità, jew ir-riskju ta' nuqqas ta' konformità, mar-rekwiziti speċifikati fil-ligijiet, ir-regolamenti jew il-proċeduri ta' kull Parti.

¹⁹ Parti tista' tuża l-kriterji previsti fl-Artikolu 7.7.2 tal-Ftehim tad-WTO dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ.

3. Il-kriterji speċifikati biex l-operaturi jikkwalifikaw bħala AEO ma għandhomx jitfasslu jew jiġu applikati b'tali mod li jagħtu jew joħolqu diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn l-operaturi fejn jipprevalu l-istess kundizzjonijiet u għandhom jippermettu l-partecipazzjoni ta' intrapriżi żgħira u ta' daqs medju.
4. Il-programm tal-AEO għandu jinkludi benefiċċji speċifiċi għall-AEO, filwaqt li jitqiesu l-impenji tal-Partijiet f'konformità mal-Artikolu 7.7.3 tal-Ftehim tad-WTO dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ, adottat fis-27 ta' Novembru 2014.
5. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw meta jiġu biex jistabbilixxu, jekk ikun rilevanti u xieraq, ir-rikonoxximent reċiproku tal-programmi tal-AEO tagħhom, diment li l-programmi jkunu kompatibbli u bbażati fuq kriterji u benefiċċji ekwivalenti.

ARTIKOLU 4.9

Rieżami jew Appell

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċeduri effettivi, fil-pront, mhux diskriminatorji u faċilment aċċessibbli biex tiggarantixxi d-dritt ta' appell kontra deċiżjoni dwar kwistjoni doganali.

2. Kull Parti għandha tiżgura li persuna li lilha toħroġ deċiżjoni dwar kwistjoni doganali jkollha aċċess fit-territorju tagħha għal:

- (a) rieżami amministrattiv minn jew appell lil awtorità amministrattiva oġġla jew indipendenti mill-uffiċjal jew mill-uffiċċju li jkun ħareġ id-deċiżjoni; jew
- (b) rieżami ġudizzjarju jew appell tad-deċiżjoni.

3. Kull Parti għandha tistabbilixxi li persuna li tkun applikat mal-awtoritajiet doganali għal deċiżjoni u ma tkunx kisbet deċiżjoni dwar dik l-applikazzjoni fil-limiti ta' żmien rilevanti jkollha d-dritt ta' appell.

4. Kull Parti għandha tistabbilixxi li l-persuna msemmija fil-paragrafu 2 tirċievi deċiżjoni amministrattiva bir-raġunijiet għal dik id-deċiżjoni, sabiex dik il-persuna tkun tista' tirrikorri għal proċeduri ta' rieżami jew ta' appell, jekk ikun meħtieġ.

ARTIKOLU 4.10

Penali

1. Kull Parti għandha tipprevedi penali għan-nuqqas ta' konformità mal-liġijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti proċedurali tagħha relatati mad-dwana jew ma' leġiżlazzjoni oħra għall-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tal-merkanzija.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet u r-regolamenti doganali tagħha jistabbilixxu li kwalunkwe penali imposta għall-ksur tal-ligijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha tkun proporzjonata u mhux diskriminatorja.
3. Kull Parti għandha tiżgura li penali imposta mill-awtoritajiet doganali tagħha għal ksur tal-ligijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha tiġi imposta biss fuq il-persuna legalment responsabbli għall-ksur.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-penali imposta tkun tiddependi fuq il-fatti u ċ-ċirkostanzi tal-każ u tkun proporzjonata mal-grad u s-severità tal-ksur.
5. Kull Parti għandha tevita inċentivi jew kunflitti ta' interess fil-valutazzjoni u l-gbir tal-penali u tad-dazji.
6. Kull Parti hija mhegġa tikkunsidra d-divulgazzjoni volontarja qabel ma l-awtoritajiet doganali jiskopru ksur tal-ligijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha, bhala fattur mitiganti potenzjali meta tistabbilixxi penali.
7. Kull Parti għandha tiżgura li jekk tiġi imposta penali għal ksur tal-ligijiet, ir-regolamenti jew ir-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha, tingħata spjegazzjoni bil-miktub lill-persuna li fuqha tiġi imposta l-penali, li tispjega n-natura tal-ksur u l-ligi, ir-regolament jew il-proċedura applikabbli li skonthom ikunu ġew imposti l-ammont jew il-firxa tal-penali għall-ksur.

8. Kull Parti għandha ttipprovdi fil-ligijiet, ir-regolamenti jew il-proċeduri tagħha perjodu fiss li fih l-awtoritajiet doganali tagħha jistgħu jibdew proċedimenti biex jimponu penali relatata ma' ksur tal-ligijiet, ir-regolamenti jew il-proċeduri doganali tagħha.

ARTIKOLU 4.11

Kooperazzjoni Doganali u Assistenza Amministrattiva Reċiproka

1. Il-Partijiet għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet rispettivi tagħhom jikkooperaw fuq kwistjonijiet doganali sabiex jiżguraw li jintlaħqu l-oġettivi stabbiliti fl-Artikolu 4.1.
2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, fost l-oħrajn, billi:
 - (a) jiskambjaw informazzjoni dwar il-ligijiet u r-regolamenti doganali tagħhom u l-implimentazzjoni tagħhom, u l-proċeduri doganali, b'mod partikolari fl-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-immodernizzar tal-proċeduri doganali;
 - (ii) il-miżuri ta' infurzar fil-fruntieri applikati mill-awtoritajiet doganali tagħhom;
 - (iii) il-faċilitazzjoni tal-movimenti ta' tranżitu u trażbord;
 - (iv) id-djalogu mal-komunità kummerċjali; u
 - (v) is-sigurtà tal-katina tal-provvista u l-ġestjoni tar-riskji;

- (b) jahdmu flimkien fuq l-aspetti relatati mad-dwana tal-iżgurar u l-faċilitazzjoni tal-katina tal-provvista tal-kummerċ internazzjonali f'konformità mal-Qafas SAFE ta' Standards, inkluż fir-rigward tal-programmi tal-AEO tagħhom u r-rikonossiment reċiproku tagħhom imsemmi fl-Artikolu 4.8;
- (c) jikkunsidraw li jiżviluppaw inizjattivi kongunti relatati mal-importazzjoni, l-esportazzjoni, proċeduri doganali oħrajn u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ, inkluża l-assistenza teknika;
- (d) isahħu l-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tad-dwana f'organizzazzjonijiet internazzjonali bħad-WTO u l-Organizzazzjoni Dinjija Doganali (minn hawn 'il quddiem imsejha "WCO");
- (e) jistabbilixxu standards minimi, sa fejn ikun prattikabbli, għal tekniki ta' ġestjoni tar-riskji u għal rekwiżiti u programmi relatati; jekk ikun rilevanti u xieraq, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw ukoll ir-rikonossiment reċiproku tat-tekniki ta' ġestjoni tar-riskji, tal-istandards tar-riskju u tal-kontrolli tas-sigurtà;
- (f) jagħmlu hilitom biex jarmonizzaw ir-rekwiżiti tad-*data* tagħhom għall-importazzjoni, l-esportazzjoni u proċeduri doganali oħrajn billi jimplimentaw standards u elementi tad-*data* komuni f'konformità mal-Mudell tad-*Data* tad-WCO; u
- (g) iżommu djalogu bejn l-esperti tal-politika rispettivi tagħhom biex jippromwovu l-utilità, l-effiċjenza u l-applikabbiltà ta' deċiżjonijiet bil-quddiem.

3. Il-Partijiet għandhom jipprovdu lil xulxin b'assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Anness dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali adottati bid-Deċiżjoni Nru 5/2004 tal-Kunsill Kongunt UE-Messiku tal-15 ta' Diċembru 2004, li hija b'dan inkorporata u magħmula parti minn dan il-Ftehim. Kwalunkwe skambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet f'konformità ma' dan il-Kapitolu għandu jkun soġġett għall-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u r-rekwiżiti tal-protezzjoni tad-*data* personali previsti fl-Artikolu 10 ta' dak l-Anness, *mutatis mutandis*, u għal kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità u privatezza previst fil-ligijiet u r-regolamenti rispettivi tal-Partijiet.

ARTIKOLU 4.12

Punt Uniku ta' Kuntatt

1. Kull Parti għandha tagħmel hiliha biex tiżviluppa jew iżzomm sistemi ta' punt uniku ta' kuntatt biex tiffaċilita sottomissjoni elettronika unika tal-informazzjoni kollha meħtieġa mid-dwana u leġiżlazzjoni oħra għall-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tal-merkanzija.
2. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jaħdmu flimkien lejn l-interoperabbiltà u r-razzjonalizzazzjoni tas-sistemi tagħhom ta' punt uniku ta' kuntatt, inkluż billi jaqsmu l-esperjenzi rispettivi tagħhom fl-iżvilupp u l-iskjerament tas-sistemi tagħhom ta' punt uniku ta' kuntatt.

ARTIKOLU 4.13

Tranzitu u Trażbord

1. Kull Parti għandha tiżgura l-faċilitazzjoni u l-kontroll effettiv tal-movimenti ta' tranzitu u tal-operazzjonijiet ta' trażbord mit-territorju tagħha.
2. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tippromwovi u timplimenta arrangamenti ta' tranzitu reġionali bil-għan li tiffaċilita l-kummerċ bejn il-Partijiet.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet u l-aġenziji kollha kkonċernati fit-territorju tagħha jikkooperaw u jikkoordinaw biex jiffaċilitaw it-traffiku fi tranzitu.
4. Kull Parti għandha tippermetti li l-merkanzija maħsuba għall-importazzjoni tiġi mcaqilqa taħt kontroll doganali minn uffiċċju doganali tad-dhul għal uffiċċju doganali ieħor fit-territorju tagħha minn fejn il-merkanzija tiġi rilaxxata jew żdoganata.

ARTIKOLU 4.14

Verifika ta' Wara l-Iżdoganar

1. Bil-ħsieb li thaffef ir-rilaxx tal-merkanzija, kull Parti għandha tadotta jew iżżomm verifika ta' wara l-iżdoganar biex tiżgura l-konformità mal-liġijiet u r-regolamenti doganali tagħha.

2. Kull Parti għandha twettaq verifiki ta' wara l-iżdoganar b'mod ibbażat fuq ir-riskju.
3. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-iżdoganar b'mod trasparenti. Jekk isir awditu u jkunu nkisbu riżultati konkluzivi, il-Parti għandha tinnotifika, mingħajr dewmien, lill-persuna li r-rekord tagħha jiġi awditjat bir-riżultati, ir-raġunijiet għar-riżultati u d-drittijiet u l-obbligi tal-persuna awditjata.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-informazzjoni miksuba f'awditu ta' wara l-iżdoganar tista' tintuża fi proċedimenti amministrattivi jew ġudizzjarji ulterjuri.
5. Il-Partijiet għandhom, sa fejn ikun prattikabbli, jużaw ir-riżultat ta' awditu ta' wara l-iżdoganar fl-applikazzjoni tal-ġestjoni tar-riskji.

ARTIKOLU 4.15

Aġenti Doganali

1. Parti ma għandhiex teħtieġ fil-liġijiet u r-regolamenti doganali tagħha l-użu obbligatorju ta' aġenti doganali.
2. Kull Parti għandha tippubblika l-miżuri tagħha dwar l-użu ta' aġenti doganali.
3. Kull Parti għandha tapplika regoli trasparenti u oġġettivi jekk u meta toħroġ liċenzji lill-aġenti doganali.

ARTIKOLU 4.16

Spezzjonijiet ta' Qabel it-Taghbija ta' Bastimenti

Parti ma ghandhiex tehtieg l-użu obligatorju ta' spezzjonijiet ta' qabel it-taghbija ta' bastimenti kif definit fil-Ftehim tad-WTO dwar l-Ispezzjoni ta' Qabel it-Taghbija ta' Bastimenti, b'rabta mal-klassifikazzjoni tat-tariffi u l-valutazzjoni doganali²⁰.

ARTIKOLU 4.17

Is-Sottokumitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini

1. Is-Sottokumitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini għandu jirrapporta lill-Kumitat Kongunt.
2. Is-Sottokumitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini stabbilit skont l-Artikolu 1.10 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu jiżgura l-funzjonament xieraq ta' dan il-Kapitolu, il-Kapitolu 3 (Regoli tal-Origini u Proċeduri tal-Origini), tal-Anness dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi kwistjonijiet doganali msemmi fl-Artikolu 4.11.3 u ta' kwalunkwe dispożizzjoni addizzjonali relatata mad-dwana miftiehma bejn il-Partijiet, u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jinholqu mill-applikazzjoni tagħhom.

²⁰ Għal aktar ċertezza, dan l-Artikolu ma jipprekludix l-ispezzjonijiet ta' qabel it-taghbija ta' bastimenti għal finijiet sanitarji u fitosanitarji.

3. Is-Sottokumitat għandu:

- (a) ihejji rakkomandazzjonijiet xierqa, kif meħtieġ, lill-Kumitat Kongunt dwar:
 - (i) l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni tal-Kapitolu 3 (Regoli tal-Orġini u Proċeduri tal-Orġini); u
 - (ii) kwalunkwe emenda għall-Kapitolu 3 (Regoli tal-Orġini u Proċeduri tal-Orġini);
- (b) jadotta noti ta' spjegazzjoni biex jiffaċilita l-implimentazzjoni tal-Kapitolu 3 (Regoli tal-Orġini u Proċeduri tal-origini);
- (c) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
- (d) jipprovdi forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni tal-kwistjonijiet kollha dwar id-dwana, inklużi b'mod partikolari l-proċeduri doganali, il-valutazzjoni doganali, ir-regimi tariffarji, in-nomenklatura doganali, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali;
- (e) jipprovdi forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni ta' kwistjonijiet relatati mar-regoli tal-origini, il-proċeduri tal-origini u l-kooperazzjoni amministrattiva;

- (f) isahhaħ il-kooperazzjoni dwar l-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-proċeduri doganali, l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali, ir-regoli tal-orġini, il-proċeduri tal-orġini u l-kooperazzjoni amministrattiva; u
- (g) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra relatata ma' dan il-Kapitolu jew mal-Kapitolu 3 (Regoli tal-Orġini u Proċeduri tal-Orġini) skont kif jaqblu l-Partijiet.

4. Is-Sottokomitat għad-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini jista' jeżamina l-htiega għal, u jhejji għall-Kunsill Kongunt, deċiżjonijiet jew rakkomandazzjonijiet dwar il-kwistjonijiet kollha li jinholqu mill-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Il-Kunsill Kongunt għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet dwar l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu kif xieraq, inkluż f'dak li jikkonċerna l-programmi tal-AEO u r-rikonossiment reċiproku tagħhom, inizjattivi kongunti relatati mal-proċeduri doganali u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ, u l-assistenza teknika.

5. Il-Partijiet jistgħu jaqblu li jorganizzaw laqgħat ad hoc għal kwistjonijiet li jikkonċernaw il-kooperazzjoni doganali, ir-regoli tal-orġini jew l-assistenza amministrattiva reċiproka.

KAPITOLU 5

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA A

Miżuri Anti-dumping u Kumpensatorji

ARTIKOLU 5.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu VI tal-GATT 1994, il-Ftehim Anti-Dumping u l-Ftehim SCM.
2. Għall-finijiet tal-applikazzjoni ta' miżuri provvizorji u definittivi, l-origini tal-merkanzija kkonċernata għandha tiġi ddeterminata f'konformità mar-regoli tal-origini mhux preferenzjali ta' kull Parti.

ARTIKOLU 5.2

Trasparenza u Proċess Dovut

1. Kull Parti għandha twettaq il-proċeduri tagħha u tapplika miżuri anti-dumping u kumpensatorji b'mod ġust u trasparenti, f'konformità mad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim dwar l-Anti-Dumping u tal-Ftehim SCM.
2. Kull Parti għandha tinforma lill-partijiet interessati kollha, fi stadju preliminari tal-proċedimenti, u fi kwalunkwe każ qabel ma ssir determinazzjoni finali, dwar il-fatti essenzjali li jkunu qed jiġu kkunsidrati, li jiffurmaw il-bażi għad-deċiżjoni dwar jekk jiġux applikati l-miżuri finali. Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim Antidumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim SCM.
3. Kull Parti għandha tagħti lil kull parti interessata f'investigazzjoni dwar id-dazju anti-dumping jew kumpensatorju opportunità shiħa biex tiddefendi l-interessi tagħha, diment li ma ddewwimx bla bżonn it-twettiq tal-investigazzjoni.
4. Tapplika d-definizzjoni tal-partijiet interessati prevista fl-Artikolu 6.11 tal-Ftehim dwar l-Anti-Dumping u fl-Artikolu 12.9 tal-Ftehim SCM.

ARTIKOLU 5.3

Impożizzjoni ta' Dazji Anti-Dumping u Kumpensatorji

Id-deċiżjoni dwar jekk l-ammont tad-dazju anti-dumping jew kumpensatorju li jrid jiġi impost għandux ikun il-margni sħiħ ta' dumping jew l-ammont ta' sussidju, jew ammont inqas, għandha tittiehed mill-awtoritajiet tal-Parti li timporta f'konformità mal-liġi ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 5.4

Determinazzjoni Finali

Meta tagħmel determinazzjoni finali, Parti għandha tqis l-informazzjoni pprovduta kif xieraq mill-partijiet interessati kollha meqjusa bħala tali f'konformità mal-liġi tagħha.

ARTIKOLU 5.5

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandhiex tirrikorri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima.

TAQSIMA B

Miżuri ta' Salvagwardja Globali

ARTIKOLU 5.6

Dispożizzjonijiet Ġenerali

Kull Parti żżomm id-drittijiet u l-obbligi tagħha skont l-Artikoli XIX tal-GATT 1994 u 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura, kif ukoll skont il-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 5.7

Trasparenza

1. Minkejja l-Artikolu 5.6, il-Parti li tibda investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew li jkollha l-ħsieb li timponi miżuri ta' salvagwardja globali għandha tipprovdi minnufih, fuq talba tal-Parti l-oħra u diment li din tal-aħħar ikollha interess sostanzjali, notifika ad hoc bil-miktub tal-informazzjoni rilevanti kollha li twassal għall-bidu tal-investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew għall-impożizzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali, inkluż fuq is-sejbiet provvizorji, fejn ikun rilevanti. Dan mingħajr ħsara għall-Artikolu 3.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

2. Parti li timponi mizuri ta' salvagwardja globali għandha tagħmel hiliha biex timponihom b'mod li l-inqas jaffettwa l-kummerċ bilaterali.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, jekk Parti tqis li r-rekwiżiti legali għall-impożizzjoni ta' mizuri definittivi ta' salvagwardja huma ssodisfati u jkollha l-ħsieb li timponi tali mizuri, hija għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħtiha l-possibbiltà li tagħmel konsultazzjonijiet bilaterali. Jekk ma tkun intlaħqet l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 30 jum wara n-notifika, il-Parti li timporta tista' tadotta l-mizura definittiva ta' salvagwardja xierqa biex tirrimedja l-problema.
4. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti titqies li jkollha interess sostanzjali jekk tkun fost l-akbar ħames fornituri tal-merkanzija importata matul l-aktar perjodu reċenti ta' 3 snin, imkejla f'termini ta' volum jew valur assolut.

ARTIKOLU 5.8

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandhiex tirrikorri għal soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima li jirreferu għad-drittijiet u l-obbligi skont il-Ftehim tad-WTO.

TAQSIMA C

Mizuri ta' Salvagwardja Bilaterali

SUBTAQSIMA C.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 5.9

Definizzjonijiet

Għall-finijiet tat-Taqsima C:

- (a) “awtorità investigattiva kompetenti” tfisser:
 - (i) fil-każ tal-Unjoni Ewropea, il-Kummissjoni Ewropea; u
 - (ii) fil-każ tal-Messiku, l-“Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía” (it-Taqsima tal-Prattiki Kummerċjali Internazzjonali tal-Ministeru tal-Ekonomija), jew is-suċċessur tagħha;

- (b) “industrija domestika” tfisser, fir-rigward ta’ prodott importat, il-produtturi kollha flimkien tal-prodotti simili jew ta’ prodotti direttament kompetittivi li joperaw fit-territorju ta’ Parti, jew dawk il-produtturi li l-produzzjoni kollettiva tagħhom tal-prodotti simili jew ta’ prodotti direttament kompetittivi tikkostitwixxi proporzjon kbir tal-produzzjoni domestika totali ta’ dawk il-prodotti;
- (c) “prodott simili” tfisser prodott li jkun identiku, jiġifieri simili f’kull aspekt għall-prodott taht kunsiderazzjoni jew, fin-nuqqas ta’ tali prodott, prodott ieħor li, għalkemm mhux simili fl-aspetti kollha, għandu karatteristiċi li jixbhu mill-qrib lil dawk tal-prodott taht kunsiderazzjoni;
- (d) “prodott direttament kompetittiv” tfisser prodott li jista’ ma jkunx simili f’kull aspekt, iżda li għandu grad għoli ta’ sostitwibbiltà mal-prodott taht kunsiderazzjoni, minhabba li jissodisfa l-istess funzjonijiet²¹;
- (e) “dannu serju” tfisser indeboliment generali sinifikanti tal-pożizzjoni ta’ industrija domestika;
- (f) “theddida ta’ dannu serju” tfisser dannu serju li, abbażi tal-fatti u mhux biss ta’ allegazzjoni, konġettura jew possibbiltà remota, ikun imminenti biċ-ċar; u

²¹ F’dak ir-rigward, l-awtoritajiet jistgħu janalizzaw aspetti bħall-karatteristiċi fiżiċi ta’ dawk il-prodotti, l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tagħhom, l-użi finali u l-mezzi ta’ distribuzzjoni. Dik il-lista ta’ aspetti ma hijiex eżawrjenti, u lanqas wiehed jew diversi minn dawn il-fatturi ma jistgħu neċessarjament jagħtu gwida deċiżiva.

(g) “perjodu ta’ tranzizzjoni” tfisser:

- (i) perjodu ta’ 10 snin mid-data tad-dhul fis-sehh ta’ dan il-Ftehim; jew
- (ii) il-perjodu ta’ tnehhija tat-tariffi għall-merkanzija stabbilit fl-iskeda ta’ tnehhija tat-tariffi ta’ Parti fl-Anness 2-A (Skeda ta’ Tnehhija tat-Tariffi), diment li l-perjodu ta’ tnehhija tat-tariffi għall-merkanzija kkonċernata jkun ta’ 10 snin jew aktar, flimkien ma’ 3 snin.

ARTIKOLU 5.10

Applikazzjoni ta’ Mizura ta’ Salvagwardja Bilaterali

1. Minkejja t-Taqsima B, jekk bħala riżultat tat-tnaqqis jew tat-tnehhija ta’ dazju doganali skont dan il-Ftehim, prodott oriġinarju ta’ Parti jkun qed jiġi importat fit-territorju tal-Parti l-oħra f’tali kwantitajiet miżjuda, f’termini assoluti jew b’mod relattiv għall-produzzjoni domestika, u taħt tali kundizzjonijiet li jikkawżaw jew li jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-industrija domestika li tipproduċi prodotti simili jew direttament kompetittivi, il-Parti li timporta tista’ timponi l-miżuri previsti fil-paragrafu 2 taħt il-kundizzjonijiet u f’konformità mal-proċeduri stabbiliti f’din it-Taqsima.

2. Jekk il-kundizzjonijiet fil-paragrafu 1 jigu ssodisfati, il-Parti li timporta tista' timponi biss mizuri ta' salvagwardja bilaterali li:

- (a) jissospendu t-tnaqqis ulterjuri tar-rata tad-dazju doganali fuq il-prodott ikkonċernat kif previst taħt dan il-Ftehim; jew
- (b) iżidu r-rata tad-dazju doganali fuq il-prodott ikkonċernat għal livell li ma jaqbix l-inqas minn:
 - (i) ir-rata tad-dazju doganali applikata tal-pajjiż l-aktar iffavorit fuq il-prodott fis-seħh fiż-żmien meta tiġi imposta l-mizura; jew
 - (ii) ir-rata tad-dazju doganali applikata tal-pajjiż l-aktar iffavorit fuq il-prodott fis-seħh fil-jum immedjatament qabel id-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

3. Il-Partijiet jaqblu li la l-kwoti tar-rati tariffarji u lanqas ir-restrizzjonijiet kwantitattivi ma jkunu forma permissibbli ta' mizura ta' salvagwardja bilaterali.

ARTIKOLU 5.11

Kundizzjonijiet u Limitazzjonijiet

1. Parti ma ghandhiex tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali:

- (a) hlief sal-punt, u għal dak iż-żmien, kif jista' jkun mehtieg sabiex jiġu evitati jew irrimedjati s-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15;
- (b) għal perjodu ta' aktar minn sentejn; jew
- (c) wara l-iskadenza tal-perjodu ta' tranzizzjoni.

Il-perjodu msemmi fis-subparagrafu (b) jista' jiġi estiż b'sena oħra jekk l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li timporta jiddeterminaw, f'konformità mal-proċeduri speċifikati fit-Taqsima C, li l-miżura se tibqa' mehtieġa biex jiġu evitati jew irrimedjati s-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15 u biex jiġi ffaċilitat l-aġġustament, diment li l-perjodu totali tal-applikazzjoni ta' miżura ta' salvagwardja, inkluż il-perjodu ta' applikazzjoni inizjali u kwalunkwe estensjoni tiegħu, ma jaqbiżx it-3 snin.

2. Parti għandha tapplika biss miżura ta' salvagwardja bilaterali għall-merkanzija oriġinarja stabbilita fl-Anness 2-A (Skeda ta' Tneħħija tat-Tariffi), li hija soġġetta għal trattament preferenzjali skont dan il-Ftehim.

3. Sabiex jiġi ffaċilitat kwalunkwe aġġustament f'sitwazzjoni fejn id-durata mistennija ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali taqbeż sena, il-Parti li tapplika l-miżura għandha, matul il-perjodu ta' applikazzjoni, tilliberalizza b'mod progressiv il-miżura f'intervalli regolari.

4. Meta Parti ma tibqax tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju doganali għandha tkun ir-rata li kienet tkun fis-sehħ għall-prodott f'konformità mal-Artikolu 2.4 (Tnehhija jew Tnaqqis tad-Dazji Doganali).

ARTIKOLU 5.12

Miżuri Provvizorji

1. F'ċirkostanzi kritiċi fejn id-dewmien jikkawża ħsara li tkun diffiċli li tisewwa, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provvizorja, mingħajr ma tkun konformi mar-rekwiżiti tal-Artikolu 5.22.1, skont determinazzjoni preliminari li hemm evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' merkanzija oriġinarja tal-Parti l-oħra żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew tat-tnehhija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw is-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15.

2. Id-durata ta' kwalunkwe miżura provviżorja ma għandhiex taqbeż il-200 jum, żmien li matulu l-Parti għandha tikkonforma mar-regoli proċedurali rilevanti stabbiliti fis-Subtaqsima C.2. Il-Parti għandha tirrifondi minnufih kwalunkwe zieda fit-tariffi jekk l-investigazzjoni sussegwenti deskritta fis-Subtaqsima C.2 ma tirriżultax fl-impożizzjoni ta' miżura definittiva f'konformità mar-rekwiżiti tal-Artikolu 5.10 jew 5.15. Id-durata ta' kwalunkwe miżura provviżorja għandha tingħadd bħala parti mill-perjodu msemmi fl-Artikolu 5.11.1(b). Il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti l-oħra malli timponi tali miżuri provviżorji u għandha tirreferi l-kwistjoni minnufih lill-Kumitat Kongunt għal eżami jekk il-Parti l-oħra titlob hekk.

ARTIKOLU 5.13

Kumpens u Sospensjoni tal-Konċessjonijiet

1. Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti l-oħra sabiex jaqblu b'mod reċiproku dwar kumpens xieraq għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effetti kummerċjali sostanzjalment ekwivalenti. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tipprovdi opportunità għal konsultazzjonijiet bħal dawn mhux aktar tard minn 30 jum wara l-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

2. Jekk il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ma jirriżultawx fi qbil dwar il-kumpens għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fi żmien 30 jum wara l-bidu tal-konsultazzjonijiet, il-Parti affettwata mill-miżura ta' salvagwardja bilaterali tista' tissospendi l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet li għandhom effetti kummerċjali sostanzjalment ekwivalenti għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali tal-Parti l-oħra mhux aktar tard minn 90 jum wara li tiġi applikata l-miżura.
3. Il-Parti affettwata mill-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub mill-inqas 30 jum qabel is-sospensjoni tal-konċessjonijiet f'konformità mal-paragrafu 2.
4. L-obbligu li jiġi pprovdut kumpens skont il-paragrafu 1 u d-dritt li jiġu sospizi l-konċessjonijiet skont il-paragrafu 2 jiskadu fid-data tat-terminazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

ARTIKOLU 5.14

L-Użu ta' Miżuri ta' Salvagwardja u l-Iskadenza taż-Żmien Bejn il-Miżuri

1. Parti ma għandhiex tapplika miżura ta' salvagwardja msemmija f'din it-Taqsima għall-importazzjoni ta' prodott li qabel kien soġġett għal tali miżura, sakemm ma jkunx għadda perjodu ta' żmien li jkun ugwali għal nofs dak li matulu l-miżura ta' salvagwardja tkun giet applikata għall-perjodu immedjatament preċedenti.

2. Parti ma ghandhiex tapplika, fir-rigward tal-istess prodott u matul l-istess perjodu:
 - (a) mizura ta' salvagwardja bilaterali jew mizura ta' salvagwardja provvizorja skont dan il-Ftehim; u
 - (b) mizura ta' salvagwardja skont l-Artikolu XIX tal-GATT 1994 u skont il-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 5.15

Reġjuni Ultraperiferiċi

1. Jekk kwalunkwe merkanzija oriġinarja tal-Messiku tkun qed tiġi importata direttament fit-territorju ta' reġjun ultraperiferiku wiehed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'tali kwantitajiet miżjuda u taht tali kundizzjonijiet b'mod li tikkawża jew thedded li tikkawża deterjorament serju fis-sitwazzjoni ekonomika tar-reġjun ultraperiferiku kkonċernat, l-Unjoni Ewropea, wara li tkun eżaminat soluzzjonijiet alternattivi, tista' timponi b'mod eċċezzjonali miżuri ta' salvagwardja limitati għat-territorju tar-reġjun ultraperiferiku kkonċernat.
2. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, id-dispożizzjonijiet kollha tat-Taqsima C applikabbli għal miżuri ta' salvagwardja bilaterali huma applikabbli wkoll għal kwalunkwe miżura ta' salvagwardja adottata b'rabta mar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.
3. Miżura ta' salvagwardja bilaterali limitata għar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea għandha tapplika biss għal merkanzija soġġetta għal trattament preferenzjali skont dan il-Ftehim.

4. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, “deterjorament serju” tfisser diffikultajiet kbar f’settur tal-ekonomija li jipproduċi prodotti simili jew prodotti direttament kompetittivi. Id-determinazzjoni ta’ deterjorament serju għandha tkun ibbazata fuq fatturi oġġettivi, inklużi l-elementi li ġejjin:

- (a) iż-żieda fil-volum ta’ importazzjonijiet f’termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika u għall-importazzjonijiet minn sorsi oħrajn; u
- (b) l-effett ta’ tali importazzjonijiet fuq il-qagħda tal-industrija rilevanti jew is-settur ekonomiku kkonċernat, inklużi l-livelli tal-bejgħ, il-produzzjoni, il-qagħda finanzjarja u l-impjiegi.

SUBTAQSIMA C.2

Regoli Proċedurali Applikabbli għal Miżuri ta’ Salvagwardja Bilaterali

ARTIKOLU 5.16

Ligi Applikabbli

Għall-applikazzjoni ta’ miżuri ta’ salvagwardja bilaterali, l-awtorità investigattiva kompetenti għandha tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta’ din is-Subtaqsima u, f’każijiet mhux koperti minn din is-Subtaqsima, tapplika r-regoli stabbiliti skont il-ligi tal-Parti kkonċernata, sakemm dawk ir-regoli jkunu konformi mad-dispożizzjonijiet tat-Taqsima C.

ARTIKOLU 5.17

Il-bidu ta' Proċedura ta' Salvagwardja

1. Awtorità investigattiva kompetenti tista' tibda proċedura ta' salvagwardja fuq applikazzjoni bil-miktub li ssir minn jew f'isem l-industrija domestika jew, f'ċirkostanzi eċċezzjonali, fuq inizzjattiva tagħha stess. Fil-każ tal-Unjoni Ewropea, dik l-applikazzjoni tista' tiġi ppreżentata minn Stat Membru wieħed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'isem l-industrija domestika. L-applikazzjoni għandha titqies li tkun saret minn jew f'isem l-industrija domestika jekk tkun appoġġata minn dawk il-produtturi domestiċi li l-produzzjoni kollettiva tagħhom tikkostitwixxi aktar minn 50 % tal-produzzjoni totali tal-prodotti simili jew ta' prodotti direttament kompetittivi manifatturati minn dak il-porzjon tal-industrija domestika li jesprimi appoġġ jew inkella oppożizzjoni għall-applikazzjoni. Madankollu, ma għandha tinbeda investigazzjoni meta l-produtturi domestiċi li jappoġġaw espressament l-applikazzjoni jkunu jammontaw għal inqas minn 25 % tal-produzzjoni nazzjonali totali tal-prodotti simili jew ta' prodotti direttament kompetittivi manifatturati mill-industrija domestika.
2. Ladarba l-investigazzjoni tkun inbdiet, l-applikazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 għandha ssir disponibbli minnufih għal min tista' tikkonċerna, hlief għall-informazzjoni kunfidenzjali li tinsab fiha.

3. Malli tinbeda proċedura ta' salvagwardja, l-awtorità investigattiva kompetenti għandha tippubblika avviż tal-bidu tal-proċedura fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti. L-avviż għandu jidentifika l-entità li tkun ippreżentat l-applikazzjoni bil-miktub, jekk applikabbli, il-merkanzija importata kkonċernata, l-intestatura u s-subintestatura tagħha jew in-numru tal-entrata tariffarja li tahtu hija kklassifikata taht is-Sistema Armonizzata, in-natura u ż-żmien tad-determinazzjoni li għandha ssir, il-perjodu li fih il-partijiet interessati jistgħu jagħmlu l-fehmiet tagħhom magħrufa bil-miktub u jissottomettu l-informazzjoni, il-post li fih l-applikazzjoni bil-miktub u kwalunkwe dokument mhux kunfidenzjali ieħor ippreżentat matul il-proċedura jistgħu jiġu spezzjonati u l-isem, l-indirizz u n-numru tat-telefon tal-uffiċċju li għandu jiġi kkuntattjat għal aktar informazzjoni. F'każ li l-awtorità investigattiva kompetenti tiddeċiedi li torganizza smiġh pubbliku, il-hin u l-post ta' dak is-smiġh pubbliku jistgħu jiġu inklużi fl-avviż tal-bidu jew jiġu nnotifikati fi kwalunkwe stadju sussegwenti tal-proċedura, diment li tali avviż jingħata minn qabel sew. F'każ li ma jkun skedat l-ebda smiġh pubbliku fil-bidu tal-investigazzjoni, l-avviż tal-bidu għandu jinkludi l-perjodu li fih il-partijiet interessati jistgħu japplikaw biex jinstemgħu oralment mill-awtorità investigattiva kompetenti.

4. Fir-rigward ta' proċedura ta' salvagwardja mibdija abbażi ta' applikazzjoni bil-miktub ippreżentata minn entità li tasserixxi li hija rappreżentattiva tal-industrija domestika, l-awtorità investigattiva kompetenti ma għandhiex tippubblika l-avviż tal-bidu skont il-paragrafu 3 mingħajr ma l-ewwel tivvaluta bir-reqqa li l-applikazzjoni tissodisfa r-rekwiżiti tal-liġi tagħha u r-rekwiżiti tal-paragrafu 1, u tinkludi evidenza raġonevoli li l-importazzjonijiet ta' prodott oriġinarju tal-Parti l-oħra żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew tat-tneħħija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw l-allegat dannu serju jew l-allegat deterjorament serju fil-qagħda ekonomika.

ARTIKOLU 5.18

Investigazzjoni

1. Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja biss wara investigazzjoni mill-awtorità investigattiva kompetenti ta' dik il-Parti skont il-proċeduri stabbiliti f'din is-Subtaqsima. Din l-investigazzjoni għandha tinkludi avviż pubbliku raġonevoli lill-partijiet interessati kollha, u s-smigh pubbliku jew mezzi xierqa oħrajn li fihom l-importaturi, l-esportaturi u partijiet interessati oħrajn jkunu jistgħu jipprezentaw evidenza u l-fehmiet tagħhom, inkluża l-opportunità li jwieġbu għall-prezentazzjonijiet ta' partijiet oħrajn.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità investigattiva kompetenti tlesti kwalunkwe investigazzjoni bħal din fi żmien sena mid-data tal-bidu tagħha.

ARTIKOLU 5.19

Id-Determinazzjoni ta' Dannu Serju jew ta' Theddida Tiegħu u r-Rabta Kawżali

1. Fl-investigazzjoni biex jiġi ddeterminat jekk iż-żieda fl-importazzjonijiet tikkawżax jew theddidx li tikkawża dannu serju lil industrija domestika, l-awtorità investigattiva kompetenti għandha tevalwa l-fatturi rilevanti kollha ta' natura oġġettiva u kwantifikabbli li għandhom effett fuq il-qagħda tal-industrija domestika, b'mod partikolari r-rata u l-ammont taż-żieda fl-importazzjonijiet tal-prodott ikkonċernat f'termini assoluti u relattivi għall-produzzjoni domestika, is-sehem tas-suq domestiku meħud miż-żieda fl-importazzjonijiet u l-bidliet fil-livell ta' bejgħ, produzzjoni, produttività, użu tal-kapaċità, profitt u telf, u impjiegi.

2. Id-determinazzjoni li ż-żieda fl-importazzjonijiet tikkawża jew thedded li tikkawża s-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15 ma għandhiex issir, sakemm l-investigazzjoni ma turix, abbażi ta' evidenza oġġettiva, l-eżistenza ta' rabta kawżali ċara bejn iż-żieda fl-importazzjonijiet tal-prodott ikkonċernat u s-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15. Jekk fatturi għajr iż-żieda fl-importazzjonijiet ikunu, fl-istess hin, qed jikkawżaw is-sitwazzjonijiet deskritti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15, tali dannu jew theddida tiegħu, jew deterjorament serju fil-qagħda ekonomika jew theddida tiegħu, ma għandhomx jiġu attribwiti għaž-żieda fl-importazzjonijiet.

ARTIKOLU 5.20

Seduti ta' smiġh

Matul kull proċedura ta' salvagwardja, l-awtorità investigattiva kompetenti għandha:

- (a) torganizza smiġh pubbliku, wara li tipprovdi avviż raġonevoli, sabiex il-partijiet interessati kollha meqjusa bħala tali skont il-ligi tal-Parti kkonċernata jkunu jistgħu jidhru personalment jew permezz ta' avukat, jipprezentaw evidenza u jinstemgħu dwar id-dannu serju jew it-theddida tiegħu, jew dwar id-deterjorament serju fil-qagħda ekonomika jew it-theddida tiegħu, u r-rimedju xieraq; jew

- (b) inkella, fil-każ tal-Unjoni Ewropea, tipprovdi opportunità lill-partijiet interessati kollha biex jinstemgħu, diment li jkunu għamlu applikazzjoni bil-miktub fil-perjodu stabbilit fl-avviż tal-bidu li turi li x'aktarx ikunu affettwati mill-eżitu tal-investigazzjoni u li jkun hemm raġunijiet speċjali sabiex jinstemgħu oralment.

ARTIKOLU 5.21

Informazzjoni Kunfidenzjali

Kwalunkwe informazzjoni li min-natura tagħha hija kunfidenzjali jew li tiġi pprovduta fuq bażi kunfidenzjali għandha, meta tingħata raġuni tajba, tiġi ttrattata bħala tali mill-awtorità investigattiva kompetenti. Tali informazzjoni ma għandhiex tiġi divulgata mingħajr il-permess tal-parti li tissottomettiha. Il-Partijiet li jipprovdu informazzjoni kunfidenzjali jistgħu jintalbu jagħtu sommarji mhux kunfidenzjali tagħha jew, jekk daww il-partijiet jindikaw li tali informazzjoni ma tistax titqassar, ir-raġunijiet għaliex ma jistax jiġi pprovdut sommarju. Is-sommarji għandhom ikunu dettaljati biżżejjed sabiex jippermettu fehim raġonevoli tas-sustanza tal-informazzjoni kunfidenzjali sottomessa. Madankollu, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti ssib li talba għall-kunfidenzjalità ma hijiex ġustifikata u jekk il-parti kkonċernata ma tkunx trid tagħmel l-informazzjoni pubblika jew ma tkunx trid tawtorizza d-divulgazzjoni tagħha f'forma ġeneralizzata jew imqassra, hija tista' tinjora tali informazzjoni, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon tagħha minn sorsi xierqa li l-informazzjoni hija korretta.

ARTIKOLU 5.22

Adozzjoni, Notifika, Konsultazzjoni u Pubblikazzjoni

1. Jekk Parti tqis li tezisti wahda mis-sitwazzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 5.10 jew 5.15, hija għandha tirreferi l-kwistjoni minnufih lill-Kumitat Kongunt biex tiġi eżaminata. Il-Kumitat Kongunt jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni meħtieġa biex jiġu rrimedjati s-sitwazzjonijiet li jkunu nqalġu. Jekk ma tkun saret ebda rakkomandazzjoni mill-Kumitat Kongunt bil-ghan li jiġu rrimedjati s-sitwazzjonijiet, jew ma tkun instabet ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 30 jum minn meta l-kwistjoni tiġi riferuta lill-Kumitat Kongunt, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri ta' salvagwardja bilaterali xierqa biex tirrimedja s-sitwazzjonijiet f'konformità mat-Taqsima C.
2. L-awtorità investigattiva kompetenti għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta bl-informazzjoni rilevanti kollha, li għandha tinkludi evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu, jew ta' deterjorament serju, jew theddida tiegħu, fil-qagħda ekonomika kkawżata minn żieda fl-importazzjonijiet, deskrizzjoni preċiża tal-prodott involut u l-miżura ta' salvagwardja bilaterali proposta, id-data proposta tal-impożizzjoni u d-durata mistennija tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali proposta.
3. Parti għandha tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra, bil-miktub, meta hija:
 - (a) tibda proċedura ta' salvagwardja bilaterali skont it-Taqsima C;
 - (b) tiddeċiedi li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja;

(c) tiddetermina l-eżistenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu, jew tad-deterjorament serju fil-qagħda ekonomika jew theddida tiegħu, ikkawżata minn żieda fl-importazzjonijiet, skont l-Artikolu 5.19;

(d) tiddeċiedi li tapplika jew testendi mizura ta' salvagwardja bilaterali; u

(e) tiddeċiedi li timmodifika mizura ta' salvagwardja bilaterali adottata qabel.

4. Jekk Parti tagħmel notifika skont is-subparagrafu 3(a), tali notifika għandha tinkludi:

(a) kopja tal-verżjoni pubblika tal-applikazzjoni u tal-annessi tagħha jew, fil-każ ta' investigazzjonijiet mibdija fuq l-inizjattiva tal-awtorità investigattiva kompetenti, tad-dokumenti rilevanti li juru li r-rekwiziti tal-Artikolu 5.17 huma ssodisfati, kif ukoll kwestjonarju li jagħti dettalji dwar il-punti li fuqhom il-partijiet interessati jridu jipprovdu informazzjoni; u

(b) deskrizzjoni preċiża tal-merkanzija importata kkonċernata.

5. Jekk Parti tagħmel notifika skont is-subparagrafu 3(b) jew (c), hija għandha tinkludi kopja tal-verżjoni pubblika tad-determinazzjoni tagħha u, jekk applikabbli, tad-dokument li jipprovdi r-raġunament tekniku li fuqu hija bbażata d-determinazzjoni.

6. Jekk Parti tagħmel notifika skont is-subparagrafu 3(d) dwar l-applikazzjoni jew l-estensjoni ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali, hija għandha tinkludi f'dik in-notifika:

- (a) kopja tal-verżjoni pubblika tad-determinazzjoni tagħha u, jekk applikabbli, tad-dokument li jipprovdi r-raġunament tekniku li fuqu hija bbażata d-determinazzjoni;
- (b) evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu, jew ta' deterjorament serju fil-qagħda ekonomika jew theddida tiegħu, ikkawżati minn zieda fl-importazzjonijiet ta' merkanzija orġinarja tal-Parti l-oħra, bħala riżultat tat-tnaqqis jew tat-tnehhija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim;
- (c) deskrizzjoni preċiża tal-merkanzija orġinarja soġġetta għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inklużi l-intestatura, is-subintestatura jew il-linja tariffarja tagħha li taħthom hija kklassifikata taħt is-Sistema Armonizzata;
- (d) deskrizzjoni preċiża tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali applikata jew estiża;
- (e) id-data inizjali tal-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, id-durata mistennija tagħha u, jekk applikabbli, skeda ta' żmien għal-liberalizzazzjoni progressiva tal-miżura; u
- (f) f'każ ta' estensjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, evidenza li l-industrija domestika kkonċernata qed taġġusta.

7. Fuq talba tal-Parti affettwata mill-proċedura ta' salvagwardja bilaterali taht it-Taqsima C, il-Parti l-oħra għandha tagħmel konsultazzjonijiet mal-Parti rikjedenti biex tirrieżamina notifika magħmula skont is-subparagrafu 3(a) jew (b).
8. Il-Parti li bihsiebha tapplika jew testendi miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħti l-possibbiltà li jsiru konsultazzjonijiet minn qabel biex tiġi diskussa l-applikazzjoni jew l-estensjoni eventwali. Jekk ma tkun instabet ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 30 jum wara d-data tan-notifika, l-ewwel Parti tista' tapplika jew testendi tali miżura.
9. L-awtorità investigattiva kompetenti għandha tippubblika wkoll is-sejbiet u l-konkluzjonijiet motivati tagħha li jkunu ntlahqu dwar il-kwistjonijiet rilevanti kollha tal-fatt u l-liġi fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti kkonċernata, inkluża d-deskrizzjoni tal-merkanzija importata u s-sitwazzjoni li tkun wasslet għall-impożizzjoni tal-miżuri f'konformità mal-Artikolu 5.10 jew 5.15, ir-rabta kawżali bejn tali sitwazzjoni u ż-żieda fl-importazzjonijiet, u l-forma, il-livell u d-durata tal-miżuri.
10. L-awtoritajiet investigattivi kompetenti għandhom jittrattaw kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali f'konformità shiha mal-Artikolu 5.21.

KAPITOLU 6

MIZURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 6.1

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “awtoritajiet kompetenti” tfisser l-awtoritajiet kompetenti ta' kull Parti msemmija fl-Anness 6-A (Awtoritajiet Kompetenti);
 - (b) “mizura ta' emergenza” tfisser mizura sanitarja jew fitosanitarja li tiġi applikata mill-Parti li timporta għal merkanzija tal-Parti l-oħra biex tindirizza problema urgenti ta' protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti li tinqala' jew thedded li tinqala' fil-Parti li timporta; u
 - (c) “Kumitat SPS tad-WTO” tfisser il-Kumitat dwar il-Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji stabbilit skont l-Artikolu 12 tal-Ftehim SPS.

2. Id-definizzjonijiet fl-Anness A tal-Ftehim SPS, kif ukoll dawk tal-Codex Alimentarius (Codex), l-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali (minn hawn 'il quddiem imsejha "WOAH") u l-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-Protezzjoni tal-Pjanti, iffirmata f'Ruma fis-6 ta' Diċembru 1951 (minn hawn 'il quddiem imsejha "IPPC") japplikaw għal dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 6.2

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma li:

- (a) jipprotegi l-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti fit-territorji tal-Partijiet, filwaqt li jiffaċilita l-kummerċ bejniethom;
- (b) isahħaħ u jkompli l-implimentazzjoni tal-Ftehim SPS;
- (c) isahħaħ il-komunikazzjoni, il-konsultazzjoni u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet, b'mod partikolari bejn l-awtoritajiet kompetenti tagħhom;
- (d) jiżgura li l-miżuri sanitarji u fitosanitarji implimentati mill-Partijiet ma joħolqux ostakli bla bżonn għall-kummerċ;

- (e) itejjeb il-konsistenza, iċ-ċertezza u t-trasparenza tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji ta' kull Parti u l-implimentazzjoni tagħhom; u
- (f) jinkoraġġixxi l-iżvilupp u l-adozzjoni ta' standards, linji gwida u rakkomandazzjonijiet internazzjonali mill-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti u jtejjeb l-implimentazzjoni tagħhom mill-Partijiet.

ARTIKOLU 6.3

Kamp ta' applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri sanitarji u fitosanitarji kollha ta' Parti li jistgħu, direttament jew indirettament, jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 6.4

Relazzjoni mal-Ftehim tad-SPS

Il-Partijiet jafferrew id-drittijiet u l-obbligi tagħhom fir-rigward ta' xulxin skont il-Ftehim tad-SPS.

ARTIKOLU 6.5

Rizorsi għall-Implimentazzjoni

Kull Parti għandha tuża r-rizorsi meħtieġa biex timplimenta dan il-Kapitolu b'mod effettiv.

ARTIKOLU 6.6

Ekwivalenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-rikonoxximent tal-ekwivalenza tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji tal-Parti l-oħra huwa mezz importanti biex jiġi ffaċilitat il-kummerċ.
2. Il-Parti li timporta għandha tirrikonoxxi l-miżuri sanitarji u fitosanitarji tal-Parti li tesporta bħala ekwivalenti għall-miżuri tagħha stess jekk il-Parti li tesporta turi b'mod oġġettiv lill-Parti li timporta li l-miżuri tagħha jilħqu l-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja u fitosanitarja tal-Parti li timporta.
3. Il-Parti li timporta għandha d-dritt li tagħmel id-determinazzjoni finali dwar jekk miżura sanitarja jew fitosanitarja applikata mill-Parti li tesporta tilhaqx il-livell xieraq tagħha ta' protezzjoni sanitarja u fitosanitarja.

4. Parti għandha, meta tivvaluta jew tiddetermina l-ekwivalenza ta' miżura tal-Parti l-oħra, tqis fost l-oħrajn u jekk rilevanti:

- (a) id-deċiżjonijiet tal-Kumitat SPS tad-WTO;
- (b) il-hidma tal-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti;
- (c) kwalunkwe għarfien u esperjenza tal-passat fil-kummerċ mal-Parti l-oħra; u
- (d) l-informazzjoni pprovduta mill-Parti l-oħra.

5. Kull Parti għandha tibbaża l-valutazzjoni, id-determinazzjoni u ż-żamma tal-ekwivalenza tagħha fuq l-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet tal-korpi tal-istandardizzazzjoni internazzjonali rilevanti jew, kif xieraq, fuq valutazzjoni tar-riskju.

6. Il-Parti li timporta għandha minnufih tibda l-valutazzjoni biex tiddetermina l-ekwivalenza jekk tirċievi talba għal valutazzjoni tal-ekwivalenza mill-Parti l-oħra li tkun appoġġata mill-informazzjoni meħtieġa.

7. Meta l-Parti li timporta tikkonkludi l-valutazzjoni tal-ekwivalenza, hija għandha tinnotifika minnufih id-determinazzjoni tagħha lill-Parti l-oħra.

8. Meta l-Parti li timporta tkun iddeterminat li hija tirrikonoxxi l-mizura tal-Parti li tesporta bħala ekwivalenti, il-Parti li timporta għandha minnufih tibda l-mizuri legiżlattivi jew amministrattivi mehtieġa biex timplimenta r-rikonoxximent.

9. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.16, jekk Parti jkollha l-ħsieb li tadotta, timmodifika jew tħassar mizura li tkun soġġetta għal determinazzjoni ta' ekwivalenza li taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet, dik il-Parti għandha:

(a) tinnotifika lill-Parti l-oħra bl-intenzjoni tagħha fi stadju bikri xieraq fejn jista' jitqies kwalunkwe kumment sottomess mill-Parti l-oħra;

(b) tipprovdi, fuq talba tal-Parti l-oħra, informazzjoni u l-motiv dwar il-bidliet ippjanati tagħha.

10. Il-Parti li timporta għandha żżomm ir-rikonoxximent tagħha tal-ekwivalenza għaž-żmien li fih tibqa' fis-seħħ il-mizura, li hija soġġetta għall-bidla maħsuba.

11. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu l-modifiki maħsuba nnotifikati skont is-subparagrafu 9(a) fuq talba ta' wahda mill-Partijiet. Il-Parti li timporta għandha tirrieżamina kwalunkwe informazzjoni sottomessa skont is-subparagrafu 9(b) mingħajr dewmien bla bżonn.

12. Jekk Parti tadotta, timmodifika jew thassar miżura sanitarja jew fitosanitarja li tkun soġġetta għal determinazzjoni ta' ekwivalenza mill-Parti l-oħra, il-Parti li timporta għandha żżomm ir-rikonoxximent tagħha tal-ekwivalenza sakemm il-miżuri tal-Parti li tesporta li jikkonċernaw il-prodott ikomplu jilhqgħu l-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti li timporta. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jiddiskutu minnufih id-determinazzjoni magħmula mill-Parti li timporta.

ARTIKOLU 6.7

Valutazzjoni tar-Riskju

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jiżguraw li l-miżuri sanitarji u fitosanitarji rispettivi tagħhom ikunu bbażati fuq prinċipji xjentifiċi u jikkonformaw mal-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti.
2. Jekk Parti tqis li miżura sanitarja jew fitosanitarja speċifika adottata jew miżmuma mill-Parti l-oħra tkun qed tillimita, jew ikollha l-potenzjal li tillimita, l-esportazzjonijiet tagħha u dik il-miżura ma tkunx ibbażata fuq standard, linja gwida jew rakkomandazzjoni internazzjonali rilevanti, jew inkella ma jkunux jeżistu standard, linja gwida jew rakkomandazzjoni rilevanti, dik il-Parti tista' titlob informazzjoni mill-Parti l-oħra. Il-Parti rikjesta għandha tipprovdi lill-Parti rikjedenti spjegazzjoni tar-raġunijiet u l-informazzjoni rilevanti rigward dik il-miżura.

3. Jekk l-evidenza xjentifika rilevanti ma tkunx biżżejjed, Parti tista' tadotta b'mod provviżorju miżura sanitarja jew fitosanitarja abbażi tal-informazzjoni pertinenti disponibbli, inkluż mill-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti. F'ċirkostanzi bħal dawn, dik il-Parti għandha tfittex li tikseb l-informazzjoni addizzjonali meħtieġa għal valutazzjoni aktar oġġettiva tar-riskji u tirrieżamina l-miżura sanitarja jew fitosanitarja kif xieraq f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

4. Filwaqt li jirrikonoxxu d-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont id-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim SPS, f'dan il-Kapitolu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli:

- (a) tistabbilixxi l-livell ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja li hija tiddetermina li huwa xieraq f'konformità mal-Artikolu 5 tal-Ftehim SPS;
- (b) tistabbilixxi jew iżzomm proċedura ta' approvazzjoni li tirrikjedi li titwettaq valutazzjoni tar-riskju qabel ma dik il-Parti tagħti lil prodott aċċess għas-suq tagħha; jew
- (c) tadotta jew iżzomm miżuri sanitarji jew fitosanitarji ta' prekawzjoni f'konformità mal-paragrafu 7 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim SPS.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-miżuri sanitarji u fitosanitarji tagħha ma jiddiskriminawx b'mod arbitrarju jew mhux ġustifikat bejn il-Partijiet fejn jipprevalu kundizzjonijiet identiċi jew simili. Parti ma għandhiex tapplika miżuri sanitarji u fitosanitarji b'mod li jikkostitwixxi restrizzjoni moħbija għall-kummerċ bejn il-Partijiet.

6. Parti li twettaq valutazzjoni tar-riskju għandha:

- (a) tqis il-gwida rilevanti tal-Kumitat SPS tad-WTO u l-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali;
- (b) tikkunsidra l-għażliet ta' ġestjoni tar-riskji li ma jkunux aktar restrittivi għall-kummerċ milli meħtieġ biex jintlaħaq il-livell ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja li tkun iddeterminat li huwa xieraq f'konformità mal-paragrafu 3 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim SPS, filwaqt li tqis il-fattibbiltà teknika u ekonomika, u
- (c) tqis l-oġettiv li jiġu minimizzati l-effetti negattivi fuq il-kummerċ meta jiġi ddeterminat il-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja f'konformità mal-paragrafu 4 tal-Artikolu 5 tal-Ftehim SPS, u tagħzel għażla ta' ġestjoni tar-riskji li ma tkunx aktar restrittiva għall-kummerċ milli meħtieġ biex jintlaħaq l-oġettiv sanitarju jew fitosanitarju, filwaqt li tqis il-fattibbiltà teknika u ekonomika.

7. Fuq talba tal-Parti li tesporta, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bil-progress li jkun sar fir-rigward ta' valutazzjoni tar-riskju speċifika dwar talba għal aċċess għas-suq tal-Parti li tesporta, u bi kwalunkwe dewmien li jista' jkun hemm matul il-proċess.

8. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.16, Parti ma għandhiex twaqqaf l-importazzjoni ta' prodott tal-Parti l-oħra għar-raġuni biss li l-Parti tkun qed twettaq rieżami tal-miżuri sanitarji jew fitosanitarji tagħha, jekk il-Parti li timporta tkun ippermettiet l-importazzjoni ta' dak il-prodott tal-Parti l-oħra fiż-żmien meta nbeda r-rieżami.

ARTIKOLU 6.8

Adattament għall-Kundizzjonijiet Reġjonali, inklużi Żoni Mingħajr Pesti jew Mard
u Żoni bi Prevalenza Baxxa ta' Organizmi ta' Hsara jew Mard

Aspetti generali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-adattament ta' miżuri sanitarji u fitosanitarji għall-kundizzjonijiet reġjonali tal-pesti jew tal-mard huwa mezz importanti biex tiġi protetta l-ħajja jew is-saħħa tal-annimali u tal-pjanti, u biex jiġi ffaċilitat il-kummerċ.
2. Il-Partijiet għandhom jirrikonoxxu l-kunċetti ta' żoni ħielsa mill-pesti jew mill-mard u ta' żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti jew mard. Id-determinazzjoni ta' tali żoni għandha tkun ibbażata fuq fatturi bħalma huma l-ġeografija, l-ekosistemi, is-sorveljanza epidemjoloġika u l-effettività tal-kontrolli sanitarji jew fitosanitarji.

3. Il-Parti li tesporta li tafferma li ż-żoni fit-territorju tagħha huma żoni ħielsa mill-pesti jew mill-mard jew żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti jew mard għandha tipprovdi l-evidenza meħtieġa ta' dan sabiex turi b'mod oġġettiv lill-Parti li timporta li tali żoni huma, u x'aktarx li jibqgħu, żoni ħielsa mill-pesti jew mill-mard jew żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti jew mard, rispettivament. Għal dak l-iskop, il-Parti li tesporta għandha, fuq talba tal-Parti li timporta, tipprovdi aċċess raġonevoli għall-ispezzjoni, l-ittestjar u proċeduri rilevanti oħrajn.
4. Meta jiddeterminaw l-oqsma msemmija fil-paragrafu 2 permezz ta' deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom iqisu l-gwida rilevanti tal-Kumitat SPS tad-WTO u jibbażaw il-miżuri tagħhom fuq standards, linji gwida u rakkomandazzjonijiet internazzjonali, jew, f'każ li daww ma jilhqax il-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti, fuq valutazzjoni tar-riskju xierqa għaċ-ċirkostanzi.
5. Għad-determinazzjoni taż-żoni msemmija fil-paragrafu 2, il-Parti li timporta għandha tqis kwalunkwe informazzjoni rilevanti tal-awtoritajiet tal-Parti li tesporta u kwalunkwe esperjenza preċedenti magħhom.
6. Il-Parti li timporta tista' tiddetermina li jista' jintuża proċess imħaffef biex tiġi evalwata talba mill-Parti li tesporta għar-rikonoxximent ta' żoni ħielsa mill-pesti jew mill-mard jew ta' żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti jew mard.
7. Jekk il-Parti li tesporta ma taqbilx mad-determinazzjoni tal-Parti li timporta, il-Parti li timporta għandha tipprovdi ġustifikazzjoni lill-Parti li tesporta.

8. Fuq talba tal-Parti li timporta, il-Parti li tesporta għandha tipprovdi spjegazzjoni sħiħa u *data* ta' sostenn għad-determinazzjonijiet u d-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu. Matul dawh il-proċessi, il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jevitaw tfixkil bla bżonn għall-kummerċ.

Annimali, Prodotti mill-Annimali u Prodotti Sekondarji mill-Annimali

9. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-prinċipju ta' tqassim f'żoni li huma jaqblu li japplikaw fil-kummerċ tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-istatus uffiċjali tas-saħħa tal-annimali kif iddeterminat mill-WOAH.

10. Il-Parti li timporta għandha normalment tibbaża d-determinazzjoni tagħha stess tal-istatus tas-saħħa tal-annimali tal-Parti li tesporta fuq l-evidenza pprovduta mill-Parti li tesporta f'konformità mal-Ftehim SPS, mal-Kodiċi tas-Saħħa tal-Annimali Terrestri tal-WOAH u mal-Kodiċi tas-Saħħa tal-Annimali Akkwatiċi tal-WOAH.

11. Il-Parti li timporta għandha tivvaluta kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li tirċievi mingħand il-Parti li tesporta mingħajr dewmien bla bżonn u normalment fi żmien 90 jum wara li tirċievi l-informazzjoni. Il-Parti li timporta tista' titlob lill-Parti li tesporta għal spezzjoni fuq il-post u għandha twettaq kwalunkwe spezzjoni f'konformità mal-prinċipji stabbiliti fl-Artikolu 6.11 u fi żmien 90 jum wara li tirċievi t-talba għal spezzjoni mingħand il-Parti li tesporta, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor bejn il-Partijiet.

12. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċett ta' kompartimentalizzazzjoni u għandhom jikkooperaw fuq din il-kwistjoni.

Pjanti u Prodotti mill-Pjanti

13. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċetti ta' żoni ħielsa mill-pesti, postijiet tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti u siti tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti, kif ukoll ta' żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti bħala mezzi biex jipproteġu l-ħajja jew is-saħħa tal-pjanti, u biex jiffaċilitaw il-kummerċ kif speċifikat fl-Istandards Internazzjonali għall-Miżuri Fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejha "ISPM") rilevanti tal-IPPC, li huma jaqblu li japplikaw għall-prodotti nnegożjati bejniethom.

14. Fuq talba tal-Parti li tesporta, il-Parti li timporta għandha, meta tadotta jew iżżomm miżuri fitosanitarji, tqis iż-żoni ħielsa mill-pesti, il-postijiet tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti, is-siti tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti, kif ukoll iż-żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti stabbiliti mill-Parti li tesporta f'konformità mal-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti.

15. Il-Parti li tesporta għandha tidentifika żoni ħielsa mill-pesti, postijiet tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti, siti tal-produzzjoni ħielsa mill-pesti jew żoni bi prevalenza baxxa ta' pesti u tipprovdi dik l-informazzjoni lill-Parti l-oħra. Fuq talba, il-Parti li tesporta għandha tipprovdi spjegazzjoni shiħa u *data* ta' sostenn f'konformità mal-ISPM rilevanti jew inkella kif xieraq.

16. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.16, il-Parti li timporta għandha, fil-prinċipju, tibbaża d-determinazzjoni tagħha stess tal-istatus tas-saħħa tal-pjanti tal-Parti li tesporta jew ta' partijiet minnha fuq l-informazzjoni pprovduta mill-Parti li tesporta f'konformità mal-Ftehim SPS u mal-ISPM rilevanti.

17. Il-Parti li timporta ghandha tivvaluta kwalunkwe informazzjoni addizzjonali li tirċievi minghand il-Parti li tesporta minghajr dewmien bla bżonn u normalment fi żmien 90 jum wara li tirċievi l-informazzjoni. Il-Parti li timporta tista' titlob lill-Parti li tesporta tagħmel spezzjoni fuq il-post u ghandha twettaq kwalunkwe spezzjoni f'konformità mal-prinċipji stabbiliti fl-Artikolu 6.11 u fi żmien 6 xhur wara li tirċievi t-talba għal spezzjoni mill-Parti li tesporta, sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor bejn il-Partijiet. Meta jaqblu fuq perjodu differenti, il-Partijiet għandhom iqisu l-bijologija tal-pest u l-ghalla kkonċernata.

ARTIKOLU 6.9

Trasparenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-valur tal-kondiviżjoni ta' informazzjoni dwar il-miżuri sanitarji u fitosanitarji tagħhom fuq bażi kontinwa, u li jipprovdu lill-Parti l-oħra bl-opportunità li tikkummenta dwar il-miżuri sanitarji u fitosanitarji proposti tagħhom.
2. Fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu, kull Parti għandha tqis il-gwida rilevanti tal-Kumitat SPS tad-WTO, kif ukoll l-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali.

3. Sakemm ma jinqalghux problemi urgenti ta' protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, jew ma jkunx hemm theddida li jinqalghu, jew sakemm il-miżura ma tkunx ta' natura li tiffaċilita l-kummerċ, Parti għandha tinnotifika miżura sanitarja jew fitosanitarja proposta li tista' taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet u normalment tippermetti mill-inqas 60 jum wara n-notifika sabiex il-Parti l-oħra tipprovdi kummenti bil-miktub. Jekk ikun fattibbli u xieraq, dik il-Parti għandha tippermetti aktar minn 60 jum għall-kummenti u għandha tikkunsidra kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra biex testendi l-perjodu ta' żmien għall-kummenti. Fuq talba, il-Parti għandha twieġeb għall-kummenti bil-miktub tal-Parti l-oħra b'mod xieraq.

4. Il-Partijiet għandhom:

- (a) ifittxu t-trasparenza fir-rigward tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji applikabbli għall-kummerċ;
- (b) itejbu l-fehim reċiproku tal-miżuri sanitarji jew fitosanitarji ta' kull Parti u l-applikazzjoni tagħhom; u
- (c) jiskambjaw informazzjoni dwar kwistjonijiet relatati mal-iżvilupp u l-applikazzjoni ta' miżuri sanitarji jew fitosanitarji bil-ħsieb li jimminimizzaw l-effetti negattivi tagħhom fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet.

5. Kull Parti għandha, fuq talba tal-Parti l-oħra u normalment fi żmien 15-il jum wara li tirċievi t-talba, tipprovdi informazzjoni dwar:

(a) ir-rekwiżiti tal-importazzjoni li japplikaw għall-importazzjoni ta' prodotti speċifiċi; u

(b) il-progress fl-applikazzjoni għall-approvazzjoni ta' prodotti speċifiċi.

6. L-informazzjoni msemmija fis-subparagrafu 4(c) u fil-paragrafu 5 titqies li giet ipprovduta jekk tkun saret disponibbli permezz ta' notifika lid-WTO f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rilevanti jew jekk l-informazzjoni tkun saret disponibbli mingħajr h̄las fuq sit web uffiċjali tal-Parti aċċessibbli għall-pubbliku.

7. Fuq talba, Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra l-informazzjoni rilevanti li l-Parti kkunsidrat li tiżviluppa l-miżura proposta, kif xieraq u sa fejn permess mir-rekwiżiti ta' kunfidenzjalità u privatezza tal-Parti li tipprovdi l-informazzjoni.

8. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tiddiskuti, jekk ikun xieraq u fattibbli, dwar kwalunkwe tħassib kummerċjali b'rabta ma' miżura sanitarja jew fitosanitarja proposta u dwar id-disponibbiltà ta' approċċi alternattivi u ferm inqas restrittivi għall-kummerċ biex jintlaħaq l-oġettiv ta' dik il-miżura.

9. Kull Parti għandha tippubblika, preferibbilment b'mezzi elettronici, avvizi ta' miżuri sanitarji jew fitosanitarji f'gurnal uffiċjali jew fuq sit web.

10. Kull Parti għandha tiżgura li t-test jew l-avviż ta' miżura sanitarja jew fitosanitarja jispeċifika d-data li fiha l-miżura tidhol fis-seħh u l-bażi legali għall-miżura.

11. Il-Parti li tesporta għandha tinnotifika lill-Parti li timporta fil-ħin u b'mod xieraq:

- (a) b'riskju sanitarju jew fitosanitarju sinifikanti relatat mal-kummerċ attwali;
- (b) b'sitwazzjonijiet urġenti fejn bidla fl-istatus tas-saħħa tal-annimali jew tal-pjanti fit-territorju tal-Parti li tesporta tista' taffettwa l-kummerċ attwali;
- (c) b'bidliet sinifikanti fl-istatus tal-pesti jew tal-mard, bħall-preżenza u l-evoluzzjoni ta' pesti jew mard, inkluża l-applikazzjoni ta' deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni; u
- (d) b'bidliet sinifikanti fil-politiki jew il-prattiki ta' sikurezza tal-ikel u ta' ġestjoni, kontroll jew eradikazzjoni tal-pesti jew tal-mard li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ attwali.

12. Jekk ikun fattibbli u xieraq, Parti għandha tipprovdi perjodu ta' aktar minn 6 xhur bejn id-data tal-pubblikazzjoni ta' miżura sanitarja jew fitosanitarja li tista' taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet u d-data li fiha l-miżura tidhol fis-seħh, sakemm il-miżura ma tkunx maħsuba biex tindirizza problema urġenti ta' protezzjoni tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti jew sakemm il-miżura ma tkunx ta' natura li tiffacilita l-kummerċ.

13. Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra, fuq talba, informazzjoni dwar il-miżuri sanitarji jew fitosanitarji kollha relatati mal-importazzjoni ta' prodott fit-territorju tagħha.

ARTIKOLU 6.10

Faċilitazzjoni tal-Kummerċ

Il-Proċeduri tal-Approvazzjoni

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li kull Parti għandha d-dritt li tiżviluppa u tapplika proċeduri ta' approvazzjoni biex tiżgura l-issodisfar tal-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja u fitosanitarja tal-Parti li timporta, filwaqt li timminimizza l-effetti negattivi fuq il-kummerċ.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri ta' approvazzjoni sanitarji u fitosanitarji kollha li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet:
 - (a) jitwettqu u jitlestew mingħajr dewmien bla bżonn; u
 - (b) ma jitwettqux b'mod li jikkostitwixxi diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli kontra l-Parti l-oħra.
3. Kull Parti għandha tagħmel hliitha biex tiżgura li l-prodotti esportati lejn il-Parti l-oħra jilhqgħu l-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti li timporta. Għal dak il-għan, il-Parti li tesporta għandha tistabbilixxi u twettaq miżuri ta' kontroll xierqa, inklużi spezzjonijiet fuq il-post ibbażati fuq ir-riskju, fejn xieraq. Il-Parti li timporta tista' tirrikjedi li l-awtorità kompetenti rilevanti tal-Parti li tesporta turi oġġettivament, għas-sodisfazzjon tal-Parti li timporta, li r-rekwiziti tal-importazzjoni tagħha huma ssodisfati.

4. Jekk il-Parti li timporta tirrikjedi li prodott jiġi approvat qabel l-importazzjoni, dik il-Parti għandha, fuq talba tal-Parti li tesporta, tagħmel disponibbli minnufih informazzjoni dwar il-proċeduri sanitarji u fitosanitarji tal-importazzjoni. Il-Parti li timporta għandha b'mod partikolari tiżgura li:

- (a) il-perjodu standard tal-ipproċessar ta' kull proċedura jiġi ppubblikat jew li l-perjodu antiċipat tal-ipproċessar jiġi kkomunikat, fuq talba, lill-Parti li tesporta;
- (b) l-awtorità kompetenti tal-Parti li timporta, meta tirċievi applikazzjoni, teżamina minnufih il-kompletezza tad-dokumentazzjoni u tinforma lill-Parti li tesporta b'mod preċiż u komplut bl-elementi kollha neqsin;
- (c) l-awtorità kompetenti tal-Parti li timporta tittrażmetti kemm jista' jkun malajr ir-riżultati tal-proċedura b'mod preċiż u komplut lill-Parti li tesporta sabiex tkun tista' tittiehed azzjoni korrettiva, jekk tkun meħtieġa;
- (d) l-awtorità kompetenti tal-Parti li timporta tipproċedi bil-proċedura, anki jekk l-applikazzjoni jkollha elementi neqsin, sa fejn ikun prattikabbli, jekk il-Parti li tesporta titlob hekk; u
- (e) l-awtorità kompetenti tal-Parti li timporta tinforma lill-Parti li tesporta, fuq talba, bl-istadju tal-proċedura, inkluża spjegazzjoni ta' kwalunkwe dewmien.

5. Jekk Parti tirrikjedi valutazzjoni tar-riskju għall-proċess tal-approvazzjoni, dik il-Parti għandha, f'ċirkostanzi normali, minnufih u normalment fi żmien sena wara d-data li fiha tirċievi l-informazzjoni meħtieġa għall-esportazzjoni tal-prodott, tagħmel dik il-valutazzjoni tar-riskju disponibbli.
6. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tapplika skedi ta' żmien raġonevoli għall-passi kollha tal-proċessi tal-approvazzjoni tagħha u għandha tibda minnufih daww il-proċessi malli tirċievi applikazzjoni mingħand il-Parti l-oħra.
7. Kull Parti għandha tevita d-duplikazzjoni u l-piżijiet amministrattivi bla bżonn fir-rigward ta':
- (a) kwalunkwe dokumentazzjoni, informazzjoni jew azzjoni li tirrikjedi mill-applikant bħala parti mill-proċessi ta' approvazzjoni tagħha; u
 - (b) kwalunkwe informazzjoni li l-Parti tevalwa bħala parti mill-proċessi ta' approvazzjoni.
8. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli minnufih kwalunkwe bidla fil-proċessi ta' approvazzjoni meħtieġa tagħha jew fir-rekwiżiti relatati. Hlief f'ċirkostanzi debitament ġustifikati relatati mal-livell ta' protezzjoni tagħha, kull Parti għandha tipprovdi perjodu ta' tranżizzjoni bejn il-pubblikazzjoni ta' kwalunkwe bidla fil-proċessi ta' approvazzjoni tagħha jew fir-rekwiżiti relatati u d-dhul fis-seħh tagħhom sabiex il-Parti l-oħra tkun tista' ssir familjari ma' tali bidliet u tadatta għalihom. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex takkomoda u tevita li testendi l-proċess tal-approvazzjoni għall-applikazzjonijiet sottomessi qabel il-pubblikazzjoni tal-bidliet. Jekk il-bidla fil-proċessi tal-approvazzjoni tnaqqas il-piżijiet, id-dhul fis-seħh ma għandux jiġi ttardjat bla bżonn.

9. Fuq talba, Parti għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra, fil-hin, informazzjoni dwar l-istadju tal-proċedura tal-approvazzjoni.

Kundizzjonijiet Speċifiċi relatati mas-Saħħa tal-Pjanti

10. F'konformità mal-istandards applikabbli miftiehma taħt l-IPPC, kull Parti għandha żżomm informazzjoni adegwata dwar l-istatus tal-pesti tagħha, li tista' tinkludi programmi ta' sorveljanza, eradikazzjoni u trażżin u r-riżultati tagħhom, sabiex tappoġġa l-kategorizzazzjoni tal-pesti u tiġġustifika l-miżuri fitosanitarji tal-importazzjoni.

11. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tistabbilixxi u taġġorna lista ta' pesti regolati għal prodotti li għalihom jeżisti thassib fitosanitarju. Il-lista għandu jkun fiha:

- (a) il-pesti ta' kwarantina li ma jkunu preżenti fl-ebda parti tat-territorju tagħha;
- (b) il-pesti ta' kwarantina jkunu preżenti, iżda mhux distribwiti b'mod wiesa' u taħt kontroll uffiċjali; u
- (c) il-pesti regolati mhux ta' kwarantina.

12. Kull Parti għandha tillimita r-rekwiżiti tal-importazzjoni tagħha għall-pjanti jew għall-prodotti tal-pjanti li għalihom jeżisti thassib fitosanitarju għal miżuri li jiżguraw in-nuqqas ta' pesti regolati. Tali rekwiżiti tal-importazzjoni għandhom ikunu applikabbli għat-territorju kollu tal-Parti li tesporta, filwaqt li jitqiesu l-kundizzjonijiet reġjonali.

13. Il-kunsinni ta' prodotti li għalihom jeżistu miżuri fitosanitarji għandhom jiġu aċċettati abbażi ta' garanziji adegwati pprovduti mill-Parti li tesporta mingħajr programmi ta' awtorizzazzjoni minn qabel. Il-Parti li timporta tista', abbażi ta' approċċ ta' sistema, tagħti l-attivitajiet relatati għall-kummerċ ta' prodotti lill-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta.

14. Il-Partijiet għandhom jadottaw biss miżuri fitosanitarji li huma teknikament ġustifikati, konsistenti mar-riskju ta' pesti involut u jirrappreżentaw l-inqas miżuri restrittivi disponibbli.

15. Għall-fini tal-implimentazzjoni tal-paragrafi minn 10 sa 14, il-Partijiet għandhom iqisu l-ISPM rilevanti.

Rekwiziti Sanitarji u Fitosanitarji Speċifiċi tal-Importazzjoni

16. Jekk ikunu disponibbli diversi miżuri sanitarji jew fitosanitarji biex jintlaħaq il-livell xieraq ta' protezzjoni tal-Parti li timporta, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li tesporta, jistabbilixxu djalogu tekniku bil-ħsieb li jiġi evitat tfixkil bla bżonn fil-kummerċ u tintgħażel l-aktar soluzzjoni prattikabbli.

ARTIKOLU 6.11

Verifiki

1. Sabiex tiġi ddeterminata l-kapaċità tal-Parti li tesporta li tipprovdi l-assigurazzjonijiet meħtieġa u li tikkonforma mal-miżuri sanitarji u fitosanitarji tal-Parti li timporta, il-Parti li timporta għandu jkollha d-dritt li tivverifika, soġġetta għad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu, l-awtoritajiet kompetenti u s-sistemi ta' spezzjoni assoċjati jew maħtura tal-Parti li tesporta.
2. Il-Parti li timporta tista' tiddetermina li huwa meħtieġ li titwettaq verifika bħala wahda mill-ghodod biex jiġu vvalutati s-sistemi uffiċjali ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni tal-Parti li tesporta. Tali verifika għandha ssegwi approċċ ibbażat fuq is-sistemi li jiddependi fuq l-eżami ta' kampjun ta' proċeduri tas-sistema, dokumenti jew rekords u, fejn meħtieġ, spezzjonijiet fuq il-post tal-faċilitajiet fl-ambitu tal-verifika.
3. Il-verifiki għandhom jiffokaw primarjament fuq l-evalwazzjoni tal-effettività tas-sistemi uffiċjali ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni, kif ukoll il-kapaċità tal-Parti li tesporta li tikkonforma mar-rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tal-importazzjoni u l-miżuri ta' kontroll relatati, aktar milli fuq l-evalwazzjoni ta' stabbilimenti jew faċilitajiet speċifiċi, sabiex tiġi ddeterminata l-kapaċità tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li tesporta li jkollhom u jzommu kontroll u li jagħtu l-assigurazzjonijiet meħtieġa lill-pajjiż importatur.

4. Fit-twettiq ta' verifika, il-Parti li timporta għandha tqis il-gwida rilevanti tal-Kumitat SPS tad-WTO u taġixxi f'konformità mal-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti.

5. Il-Parti li timporta għandha tiddetermina n-natura u l-frekwenza tal-verifiki, filwaqt li tqis ir-riskji inerenti tal-prodott, ir-rekord tal-kontrolli tal-importazzjoni fil-passat u informazzjoni disponibbli oħra, bħal verifiki u spezzjonijiet imwettqa mill-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta.

6. Kull Parti għandha tagħmel hilita biex tnaqqas il-frekwenza u l-ghadd ta' verifiki. Jekk il-Parti li timporta tqis li huwa meħtieġ li twettaq verifika bħala wahda mill-ghodod għall-valutazzjoni tas-sistemi uffiċjali ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni tal-Parti li tesporta, minbarra l-kapaċità tal-Parti li tesporta li tikkonforma mar-rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tal-importazzjoni u mal-miżuri ta' kontroll relatati, għandu japplika dan li ġej:

(a) għall-ewwel talba għall-esportazzjoni għal prodott speċifiku, il-Parti li timporta għandha twettaq verifika fuq kampjun rappreżentattiv tal-Parti l-oħra; u

(b) għal kwalunkwe talba sussegwenti għall-esportazzjoni għall-istess prodott, bil-ghan li tqassar iż-żmien tal-proċedura tal-approvazzjoni, il-Parti li timporta għandha twettaq verifika fil-Parti li tesporta biss f'ċirkostanzi debitament ġustifikati. Jekk il-Parti li timporta twettaq verifika, hija għandha tipprovdi spjegazzjoni lill-Parti li tesporta.

7. Qabel il-verifika, l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li timporta u tal-Parti li tesporta għandhom jiddiskutu u jistabbilixxu fi pjan ta' verifika:

- (a) il-motiv għall-verifika u l-objettivi u l-ambitu tagħha;
- (b) il-kriterji jew ir-rekwiżiti li abbażi tagħhom se tiġi vvalutata l-Parti li tesporta; u
- (c) l-itinerarju u l-proċeduri għat-twettiq tal-verifika.

Sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor mill-Partijiet, il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta pjan ta' verifika mill-inqas 30 jum qabel il-verifika.

8. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi informazzjoni dwar ir-riżultati tal-verifika bil-miktub lill-Parti li tesporta permezz ta' rapport tal-verifika li jistabbilixxi s-sejbiet, il-konkluzjonijiet u r-rakkomandazzjonijiet.

9. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi l-abbozz tar-rapport tal-awditu lill-Parti li tesporta, normalment fi żmien 30 jum mill-konkluzjoni tal-awditu.

10. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta l-opportunità li tikkummenta dwar is-sejbiet tal-awditu. Il-Parti li timporta tista' tqis kwalunkwe kumment bħal dan qabel ma tislet konkluzjonijiet u tiegħu kwalunkwe azzjoni. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi rapport finali bil-miktub lill-Parti li tesporta normalment fi żmien xahrejn wara d-data li fiha tirċievi dawk il-kummenti.

11. Il-Parti li tesporta għandha tinforma lill-Parti li timporta bi kwalunkwe azzjoni korrettiva meħuda abbażi tas-sejbiet u l-konklużjonijiet tal-Parti li timporta.
12. Kull Parti għandha tiżgura li jkun hemm fis-seħh proċeduri li jipprevjenu d-divulgazzjoni ta' informazzjoni kunfidenzjali miksuba waqt verifika tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li tesporta, inklużi proċeduri biex titneħħa kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali minn rapport ta' verifika finali qabel ma dak ir-rapport isir disponibbli għall-pubbliku.
13. Kwalunkwe miżura meħuda bħala riżultat tal-verifiki għandha tkun proporzjonata għar-riskji identifikati u ma għandhiex tkun aktar restrittiva għall-kummerċ milli meħtieġ biex jintlaħaq il-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti li timporta. Jekk ikun hekk mitlub, għandhom isiru konsultazzjonijiet rigward is-sitwazzjoni f'konformità mal-Artikolu 6.19. Il-Partijiet għandhom jikkunsidraw kwalunkwe informazzjoni pprovduta permezz ta' tali konsultazzjonijiet.
14. Kull Parti għandha thallas il-kostijiet tagħha stess assoċjati mal-verifika.

ARTIKOLU 6.12

Kontrolli tal-Importazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-kontrolli tal-importazzjoni tagħha jkunu bbażati fuq ir-riskju, jitwettqu mingħajr dewmien żejjed u jiġu applikati b'mod proporzjonat u mhux diskriminatorju.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-prodotti esportati lejn il-Parti l-oħra jissodisfaw ir-rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tal-Parti li timporta.
3. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-Parti l-oħra, fuq talba, informazzjoni dwar il-proċeduri tal-importazzjoni tagħha, inkluża l-frekwenza tal-kontrolli tal-importazzjoni rigward il-miżuri sanitarji u fitosanitarji u l-fatturi li hija tqis bħala li jiddeterminaw ir-riskji assoċjati mal-importazzjonijiet.
4. Jekk kontroll tal-importazzjoni jiżvela li prodott ma jikkonformax mar-rekwiżiti rilevanti tal-importazzjoni, il-Parti li timporta għandha:
 - (a) tibbaża l-azzjoni tagħha fuq valutazzjoni tar-riskju involut u tiżgura li l-azzjoni ma tkunx aktar restrittiva għall-kummerċ milli meħtieg biex jintlaħaq il-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja tagħha;
 - (b) tinforma lill-importatur jew lir-rappreżentant tiegħu bir-raġunijiet għan-nuqqas ta' konformità, il-bażi legali għall-azzjoni u, kif xieraq, dwar il-post tad-disponiment ta' dik il-kunsinna; u
 - (c) tipprovdi lill-importatur jew lir-rappreżentant tiegħu l-opportunità li jipprovdi informazzjoni addizzjonali biex jassisti lil dik il-Parti fit-teħid ta' deċiżjoni.

5. Jekk Parti tipprojbixxi jew tirrestringi l-importazzjoni ta' prodott tal-Parti l-oħra abbażi ta' riżultat negattiv ta' kontroll tal-importazzjoni, il-Parti li timporta għandha, f'konformità mal-ligi tagħha, jekk tintalab mill-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta jew mill-operatur responsabbli għall-kunsinna, tipprovdi bil-miktub permezz ta' mezzi normali r-raġuni għall-projbizzjoni jew għar-restrizzjoni, il-bażi legali jew l-awtorizzazzjoni għall-azzjoni u, kif xieraq, informazzjoni dwar il-post tad-disponiment ta' dik il-kunsinna.²²

6. Jekk il-kunsinna miċhuda tkun akkumpanjata minn ċertifikat sanitarju jew fitosanitarju, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta u tipprovdi l-informazzjoni xierqa kollha, inklużi l-bażi legali għall-azzjoni, ir-riżultati u l-metodi dettaljati tal-laboratorju. Il-Parti li timporta għandha żżomm dokumentazzjoni fiżika u elettronika rigward l-identifikazzjoni, il-ġbir, il-kampjunar, it-trasport u l-ħżin tal-kampjun tat-test u l-metodi analitiċi użati fuq il-kampjun tat-test. Il-Parti li timporta għandha tinforma wkoll lill-importatur jew lir-rappreżentant tiegħu dwar id-disponiment ta' dik il-kunsinna. Fil-każ ta' interċettazzjonijiet ta' pesti, in-notifika għandha tindika l-pest fil-livell tal-ispeċi kull meta jkun fattibbli.

7. Jekk il-Parti li timporta tiddetermina li hemm mudell sinifikanti, sostnut jew rikorrenti ta' nuqqas ta' konformità ma' miżura sanitarja jew fitosanitarja, il-Parti li timporta għandha tinnotifika lill-Parti li tesporta bin-nuqqas ta' konformità.

²² Għal aktar ċertezza, f'dan l-Artikolu ma hemm xejn li jipprevjeni lil Parti li timporta milli tid-disponi minn kunsinna li tinstab li għandha patoġenu jew pest infettiv li jista', jekk ma tittehidx azzjoni urgenti, jinfirex u jikkawża ħsara lill-ħajja jew lis-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti fit-territorju ta' dik il-Parti.

8. Minkejja l-paragrafu 6, il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta, fuq talba, l-informazzjoni disponibbli dwar il-prodotti mill-Parti li tesporta li nstabu li ma kinux konformi ma' mizura sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti li timporta.

9. Kwalunkwe tariffa imposta fir-rigward ta' kwalunkwe proċedura biex jiġi vverifikat u żgurat l-issodisfar ta' mizuri sanitarji jew fitosanitarji ma għandhiex tkun oghla mill-kost attwali tas-servizz.

ARTIKOLU 6.13

Ċertifikazzjoni

1. Jekk Parti tkun tehtieg ċertifikat sanitarju jew fitosanitarju għall-importazzjoni ta' prodott, tali ċertifikat għandu jkun ibbażat fuq l-istandards internazzjonali tal-Codex, tal-IPPC u tal-WOAH.

2. Kull Parti għandha tiżgura li ċ-ċertifikati tagħha, inkluża kwalunkwe attestazzjoni, jithejjew b'mod li jkun evitat li jiġu imposti piżijiet bla bżonn għall-kummerċ bejn il-Partijiet.

3. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi minnufih lill-Parti l-oħra, fuq talba, informazzjoni dwar iċ-ċertifikati mehtieġa għal prodott speċifiku.

4. Il-Partijiet għandhom isahhu l-kooperazzjoni tagħhom fl-izvilupp ta' ċertifikati mudell bil-ħsieb li jnaqqsu l-piżijiet amministrattivi u jiffaċilitaw l-aċċess għas-swieq rispettivi tagħhom.

5. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-implimentazzjoni ta' ċertifikazzjoni elettronika u ta' teknoloġiji oħrajn biex jiffaċilitaw il-kummerċ bejniethom.

6. Kull Parti għandha taċċetta l-iskambju ta' ċertifikati originali permezz ta' sistema bbażata fuq il-karta jew permezz ta' metodu sigur ta' trażmissjoni ta' *data* elettronika li toffri garanzija ta' ċertifikazzjoni ekwivalenti. Il-Parti li tesporta tista' tipprovdi ċertifikazzjoni uffiċjali elettronika jekk il-Parti li timporta tkun iddeterminat li jingħataw garanziji ta' sigurtà ekwivalenti, inklużi l-użu ta' firma digitali u l-garanzija tal-awtentiċità tad-dokument.

ARTIKOLU 6.14

L-applikazzjoni tal-Miżuri SPS

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.8, kull Parti għandha tapplika l-miżuri sanitarji jew fitosanitarji tagħha għat-territorju tal-Parti l-oħra.

2. Sabiex tiġi evitata diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata, l-istess rekwiżiti tal-importazzjoni għandhom japplikaw għat-territorju tal-Parti li tesporta fejn jeżistu kundizzjonijiet sanitarji jew fitosanitarji identiċi jew simili.

3. Għall-ewwel talba għall-esportazzjoni għal prodott speċifiku, il-Parti li timporta għandha tibda minnufih il-proċedura ta' approvazzjoni għal applikazzjoni tal-Parti l-oħra jew, skont il-każ, ta' Stat Membru wieħed jew ta' grupp ta' Stati Membri tal-Unjoni Ewropea. Il-proċedura ta' approvazzjoni għandha ssegwi l-proċedura stabbilita fl-Artikolu 6.10 u, f'każ ta' applikazzjoni ta' grupp ta' Stati Membri fejn jeżistu kundizzjonijiet sanitarji jew fitosanitarji identiċi jew simili, ma għandhiex tiegħu aktar żmien minn applikazzjoni ta' Stat Membru wieħed.

4. Għal talba sussegwenti għall-esportazzjoni relatata mal-istess prodott, il-Parti li timporta għandha tapprova l-applikazzjoni mhux aktar tard minn 6 xhur wara li tirċievi t-talba, hlief f'każijiet debitament ġustifikati. It-talbiet għal informazzjoni għandhom ikunu limitati għal dak li huwa meħtieġ u għandhom iqisu l-informazzjoni diġà disponibbli għall-Parti li timporta, bħal informazzjoni dwar il-qafas leġislattiv u r-rapporti ta' verifika preċedenti.

ARTIKOLU 6.15

L-Eliminazzjoni tal-Mizuri ta' Kontroll Żejda

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-Parti li tesporta hija responsabbli biex tiżgura li l-istabbilimenti, il-faċilitajiet u l-prodotti eligibbli għall-esportazzjonijiet jissodisfaw ir-rekwiżiti sanitarji applikabbli tal-Parti li timporta.

2. Jekk il-Parti li timporta żzomm lista ta' stabbilimenti jew faċilitajiet approvati għall-importazzjoni ta' prodott speċifiku, hija għandha, fuq talba tal-Parti li tesporta akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tapprova stabbiliment jew faċilità li jinsabu fit-territorju tal-Parti li tesporta mingħajr spezzjoni minn qabel tagħhom, soġġett għall-kundizzjonijiet u l-proċeduri li ġejjin:

- (a) il-Parti li timporta tkun awtorizzata l-importazzjoni tal-prodott abbażi ta' evalwazzjoni tas-sistema ta' kontroll dwar il-kundizzjonijiet tas-saħħa tal-annimali u tas-sikurezza tal-ikel applikati mill-awtoritajiet kompetenti tal-Parti li tesporta;
- (b) l-istabbiliment jew il-faċilità kkonċernati jkunu ġew approvati mill-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta;
- (c) l-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta ikollha l-awtorità li tissospendi jew tirtira l-approvazzjoni tal-istabbiliment jew tal-faċilità kkonċernati; u
- (d) il-Parti li tesporta tkun ipprovdiet l-informazzjoni rilevanti mitluba mill-Parti li timporta.

3. Il-Parti li timporta għandha tinkludi l-istabbilimenti jew il-faċilitajiet fil-lista ta' stabbilimenti jew faċilitajiet approvati normalment fi żmien 45 jum wara d-data li fiha tirċievi t-talba tal-Parti li tesporta. Il-lista għandha ssir disponibbli għall-pubbliku.

4. Il-Parti li timporta ghandu jkollha d-dritt li tivverifika s-sistema ta' kontroll tal-Parti li tesporta wara l-approvazzjoni tal-esportazzjoni. Dawk il-verifiki jistgħu jinkludu spezzjoni fuq il-post ta' għadd rappreżentattiv ta' stabbilimenti jew faċilitajiet inklużi fil-lista ta' stabbilimenti jew faċilitajiet approvati, jew ta' dawk mitluba għall-approvazzjoni mill-Parti li tesporta. Jekk il-Parti li timporta tidentifika, bħala riżultat tal-verifika, każijiet rikorrenti serji ta' nuqqas ta' konformità, il-Parti li timporta tista' tissospendi r-rikonoxximent tas-sistema ta' kontroll tal-awtorità kompetenti tal-Parti li tesporta.
5. F'ċirkostanzi debitament ġustifikati, il-Parti li timporta tista' tirrifjuta l-approvazzjoni ta' stabbilimenti jew faċilitajiet li jitqiesu bħala mhux konformi mar-rekwiżiti tagħha. F'każ bhal dan, il-Parti li timporta għandha tinnotifika lill-Parti li tesporta bir-rifjut li tapprova stabbilimenti jew faċilitajiet u tipprovdi ġustifikazzjoni għal dak ir-rifjut.
6. Il-Parti li timporta tista' twettaq awditi f'konformità mal-Artikolu 6.11 bħala parti mill-proċedura ta' approvazzjoni. Tali awditi għandhom ikunu limitati għall-istruttura, l-organizzazzjoni u r-responsabbiltajiet tal-awtorità kompetenti responsabbli għall-approvazzjoni tal-istabbiliment jew tal-faċilità u l-garanziji sanitarji rigward il-konformità mar-rekwiżiti tal-Parti li timporta. Dawk il-verifiki jistgħu jinkludu spezzjoni fuq il-post ta' għadd rappreżentattiv ta' stabbilimenti jew faċilitajiet elenkati bħala stabbilimenti jew faċilitajiet approvati jew li għalihom tkun saret talba għall-approvazzjoni mill-Parti li tesporta.
7. Abbażi tar-riżultati ta' tali verifiki, il-Parti li timporta tista' timmodifika l-lista ta' stabbilimenti jew faċilitajiet.
8. Dan l-Artikolu ma japplikax għal miżuri relatati mal-pjanti u l-prodotti tal-pjanti.

ARTIKOLU 6.16

Mizuri ta' Emergenza

1. Il-Parti li timporta tista', għal raġunijiet serji, tadotta b'mod provviżorju l-mizuri ta' emergenza meħtieġa għall-protezzjoni tal-hajja jew tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti.
2. Parti li tadotta mizura ta' emergenza għandha tinnotifika minnufih dik il-mizura bil-miktub lill-Parti l-oħra. Il-Parti li tkun adottat mizura ta' emergenza għandha tqis kwalunkwe informazzjoni pprovduta mill-Parti l-oħra.
3. Wara li tadotta mizura ta' emergenza, il-Parti għandha tirrieżamina l-motiv tagħha normalment fi żmien 6 xhur, diment li l-informazzjoni rilevanti tkun disponibbli, u tinforma lill-Parti l-oħra bir-riżultati tar-rieżami, fuq talba. Parti ma għandhiex iżżomm il-mizura ta' emergenza, sakemm ma tippersistix il-problema urġenti jew it-theddida. Jekk il-Parti iżżomm il-mizura ta' emergenza, dik il-mizura għandha tigi rieżaminata perjodikament.
4. Parti li tadotta mizura ta' emergenza għandha, sabiex jiġi evitat tfixkil bla bżonn fil-kummerċ, tipprovidi l-aktar soluzzjoni xierqa u proporzjonata għall-kunsinni fit-trasport bejn il-Partijiet, filwaqt li tqis ir-riskju identifikat.

ARTIKOLU 6.17

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jesploraw, f'konformità ma' dan il-Kapitolu, għażliet għal aktar kooperazzjoni u skambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji ta' interess reċiproku. Dawk l-għażliet jistgħu jinkludu inizjattivi ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ.
2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u jistgħu jidentifikaw flimkien inizjattivi dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji bil-ghan li jeliminaw ostakli bla bżonn għall-kummerċ bejn il-Partijiet.
3. Il-Partijiet jistgħu jippromwovu l-kooperazzjoni fil-fora multilaterali kollha, b'mod partikolari mal-korpi ta' standardizzazzjoni internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 6.18

Skambju ta' Informazzjoni

Mingħajr preġudizzju għal dispożizzjonijiet oħrajn ta' dan il-Kapitolu, Parti tista' titlob informazzjoni mill-Parti l-oħra dwar kwistjonijiet li jinholqu taht dan il-Kapitolu. Il-Parti rikjesta għandha tagħmel hilitha biex tipprovdi, f'konformità mar-rekwiżiti ta' kunfidenzjalità u privatezza tagħha stess, l-informazzjoni disponibbli lill-Parti rikjedenti f'perjodu ta' żmien raġonevoli u, jekk possibbli, b'mezzi elettronici.

ARTIKOLU 6.19

Konsultazzjonijiet

1. Kull Parti tista' titlob konsultazzjonijiet dwar thassib kummerċjali speċifiku relatat ma' miżuri sanitarji u fitosanitarji.
2. Il-Partijiet għandhom jagħmlu dawk il-konsultazzjonijiet fi żmien 30 jum wara li jirċievu t-talba, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
3. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jipprovdu l-informazzjoni rilevanti kollha meħtieġa biex tinstab soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku li tevita tfixkil bla bżonn fil-kummerċ.

ARTIKOLU 6.20

Punti ta' Kuntatt

1. Kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt, inkluża l-indikazzjoni tal-uffiċjal inkarigat.
2. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw lil xulxin minnufih dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

ARTIKOLU 6.21

Sottokumitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Is-Sottokumitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji stabbilit skont l-Artikolu 1.10.1(e) (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu:

- (a) jipprovdi forum biex jittejjeb il-fehim tal-Partijiet dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji li jirrigwardjaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, inklużi l-proċessi regolatorji relatati mal-miżuri SPS;
- (b) jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni li tirrigwardja dan il-Kapitolu, inklużi l-kwistjonijiet kollha li jistgħu jinqalghu b'rabta mal-implimentazzjoni tiegħu;
- (c) jipprovdi forum għad-diskussjoni ta' tħassib mill-applikazzjoni ta' miżuri sanitarji u fitosanitarji bil-ħsieb li jinstabu soluzzjonijiet aċċettabbli b'mod reċiproku u tiġi indirizzata minnufih kwalunkwe kwistjoni li tista' tohloq ostakli bla bżonn għall-kummerċ bejn il-Partijiet;
- (d) jiskambja informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji;

2. Is-Sottokumitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji jista':

- (a) jidentifika oqsma għall-kooperazzjoni dwar miżuri sanitarji u fitosanitarji, li jistgħu jinkludu assistenza teknika;

- (b) jippromwovi l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet sanitarji u fitosanitarji li qed jiġu diskussi f'fora multilaterali, inklużi l-Kumitat SPS tad-WTO u korpi ta' standardizzazzjoni internazzjonali; u
- (c) jistabbilixxi gruppi ta' hidma li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti tal-Partijiet, biex jindirizzaw kwistjonijiet sanitarji jew fitosanitarji speċifiċi, li jistgħu jistiednu, bil-modalitajiet li għandhom jiġu deċiżi, esperti oħrajn biex jipparteċipaw, inkluż minn organizzazzjonijiet mhux governattivi.

KAPITOLU 7

KOOPERAZZJONI FUQ IT-TRATTAMENT XIERAQ TAL-ANIMALI U R-REŻISTENZA GHALL-ANTIMIKROBIĊI

ARTIKOLU 7.1

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma li jipprovdi qafas għal djalogu u kooperazzjoni bil-ħsieb li jittejbu l-protezzjoni u t-trattament xieraq tal-annimali u li jintlaħaq fehim komuni dwar l-istandards tat-trattament xieraq tal-annimali, kif ukoll li tissaħħaħ il-ġlieda kontra l-iżvilupp ta' reżistenza għall-antimikrobiċi.

ARTIKOLU 7.2

It-Trattament Xieraq tal-Annimali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-annimali huma ħlejquet senzjenti.

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-valur tal-istandards tat-trattament xieraq tal-annimali tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali (WOAH), u għandhom jagħmlu hilitom biex itejbu l-implimentazzjoni tagħhom, filwaqt li jirrispettaw id-dritt tagħhom li jiddeterminaw il-livell tal-mizuri tagħhom ibbażati fuq ix-xjenza abbażi tal-istandards tal-WOAH dwar it-trattament xieraq tal-annimali.

3. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jikkooperaw f'fora internazzjonali bil-għan li jippromwovu l-iżvilupp ulterjuri ta' prattiki tajbin dwar it-trattament xieraq tal-annimali u l-implimentazzjoni tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-valur ta' kollaborazzjoni akbar fir-riċerka fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.

ARTIKOLU 7.3

Reżistenza għall-Antimikrobiċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-reżistenza għall-antimikrobiċi hija theddida serja għas-saħħa tal-bniedem u tal-annimali. L-użu hażin tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali, inkluż l-użu mhux terapewtiku, jista' jikkontribwixxi għal reżistenza għall-antimikrobiċi li tista' tirrappreżenta riskju għas-saħħa tal-bniedem u tal-annimali. Il-Partijiet jirrikonoxxu li n-natura tat-theddida teħtieġ approċċ tranżnazzjonali u ta' "Saħħa Waħda"²³.

2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex inaqqsu l-użu tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u biex jipprojbixxu l-użu tagħhom bħala promoturi tat-tkabbir bil-għan li tiġi miġġielda r-reżistenza għall-antimikrobiċi f'konformità mal-approċċ "Saħħa Waħda".

²³ Approċċ "Saħħa Waħda" kif definit mill-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa (WHO) huwa approċċ li jgħaqqad il-politiki f'diversi setturi biex jinkisbu eżiti aħjar tas-saħħa pubblika.

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw u jsegwu l-linji gwida, l-istandards, ir-rakkomandazzjonijiet u l-azzjonijiet eżistenti u futuri żviluppati f'organizzazzjonijiet internazzjonali, inizjattivi u pjanijiet nazzjonali rilevanti li għandhom l-għan li jippromwovu l-użu prudenti u responsabbli tal-antimikrobiċi fit-trobbija tal-annimali u fil-prattiki veterinarji.
4. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-kooperazzjoni fil-fora multilaterali kollha, b'mod partikolari fil-korpi internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards.

ARTIKOLU 7.4

Grupp ta' Hidma dwar it-Trattament Xieraq tal-Annimali u r-Reżistenza għall-Antimikrobiċi

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiskambjaw informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi fl-oqsma tat-trattament xieraq tal-annimali u l-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi bil-għan li jimplimentaw l-Artikoli 7.2 u 7.3.
2. Għal dak il-għan, il-Partijiet għandhom jistabbilixxu grupp ta' hidma dwar it-trattament xieraq tal-annimali u r-reżistenza għall-antimikrobiċi li għandu jikkondividi l-informazzjoni mas-Sottokomitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji, kif xieraq. Ir-rappreżentanti tal-Partijiet fil-grupp ta' hidma jistgħu jiddeċiedu b'mod kongunt li jistiednu esperti għal attivitajiet speċifiċi.

ARTIKOLU 7.5

Nuqqas ta' Applikazzjoni tas-Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma ghandhiex tirrikorri għal soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 8

RIKONNOXIMENT TAD-DRITT TAL-PARTIJET LI JIRREGOLAW IS-SETTUR TAL-ENERĠJA

ARTIKOLU 8.1

Rikonnoxximent tad-Drift tal-Partijiet li Jirregolaw is-Settur tal-Enerġija

1. Il-Partijiet jikkonfermaw ir-rispett shih tagħhom għas-sovranità rispettiva tagħhom, li tinkludi s-sjieda u l-ġestjoni tal-idrokarburi kollha fis-sottoswol tat-territorji rispettivi tagħhom mill-Istat jew mill-awtoritajiet pubbliċi rilevanti, u d-drift sovrani rispettiv tagħhom li jirregolaw fir-rigward ta' kwistjonijiet indirizzati f'dan il-Kapitolu f'konformità mal-liġi rispettiva tagħhom, fl-eżerċizzju shih tal-proċessi demokratiċi tagħhom.
2. Fil-każ tal-Messiku, l-Unjoni Ewropea, mingħajr preġudizzju għad-driftijiet u r-rimedji tagħha disponibbli skont dan il-Ftehim,²⁴ tirrikonnoxxi li:
 - (a) Il-Messiku jirrizerva d-drift sovrani tiegħu li jirriforma l-Kostituzzjoni tiegħu (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos) u l-legiżlazzjoni domestika tiegħu dwar is-settur tal-enerġija, inklużi l-idrokarburi u l-elettriku;

²⁴ Għal ċertezza akbar, dawn id-driftijiet u r-rimedji jinkludu dawk li jirrizultaw mill-obbligi tal-Messiku skont id-dispożizzjonijiet fil-Kapitolu 10 (Investiment) u l-annessi relatati.

- (b) Il-Messiku għandu s-sjieda diretta, inaljenabbli u impreskrivibbli fuq l-idrokarburi kollha fis-sottoswol tat-territorju nazzjonali, inkluża l-blata kontinentali u ż-żona ekonomika esklużiva li tinsab barra mill-baħar territorjali u biswitu, fi strati jew f' depożiti, irrISPettivament mill-kundizzjonijiet fiżiċi tagħhom skont il-Kostituzzjoni tal-Messiku; u
- (c) Il-Messiku jirriżerva d-dritt sovrani tiegħu li jadotta jew iżomm miżuri dwar is-settur tal-enerġija, inklużi l-idrokarburi u l-elettriku.

KAPITOLU 9

OSTAKLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 9.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jiffaċilita l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet billi jipprevjeni, jidentifika u jelimina l-ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ, isaħħaħ it-trasparenza u jippromwovi kooperazzjoni regolatorja akbar.

ARTIKOLU 9.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għat-tnejn, l-adozzjoni u l-applikazzjoni ta' standards, regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, kif definiti fl-Anness 1 għall-Ftehim dwar l-OTK, li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet.

2. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:

- (a) l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi mhejjija mill-entitajiet tal-akkwist għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum tagħhom stess; jew
- (b) il-miżuri sanitarji u fitosanitarji koperti mill-Kapitolu 6 (Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji).

3. Ir-referenzi kollha f'dan il-Kapitolu għal standards, regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità jinkludu emendi għalihom u židiet mar-regoli jew il-kopertura tal-prodott tagħhom, ħlief emendi u židiet ta' natura insinifikanti.

ARTIKOLU 9.3

Relazzjoni mal-Ftehim dwar l-OTK

L-Artikoli minn 2 sa 9 u l-Annessi 1 u 3 tal-Ftehim dwar l-OTK huma b'dan inkorporati f'dan il-Ftehim u magħmula parti minnu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 9.4

Standards Internazzjonali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rwol importanti li jista' jkollhom l-istandards, il-gwidi u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali fl-appoġġ għal allinjament regolatorju akbar, prattika regolatorja tajba u t-tnaqqis ta' ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ. Għal dak il-ghan, il-Partijiet għandhom jużaw l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħhom, hlief meta l-Parti li tkun qed tiżviluppa r-regolament tekniku tkun tista' turi li tali standards internazzjonali jkunu ineffettivi jew mhux xierqa għall-ilħuq tal-oġettivi legittimi segwiti.
2. Minbarra l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 2 u 5 u fl-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK, kull Parti għandha tikkunsidra, fost l-oħrajn, id-Deciżjonijiet u r-Rakkomandazzjonijiet adottati mill-Kumitat tad-WTO dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ mill-1 ta' Jannar 1995.²⁵
3. L-istandards żviluppati minn organizzazzjonijiet internazzjonali, inklużi dawk elenkati fl-Anness 9-A (Standards Żviluppati minn Organizzazzjonijiet Internazzjonali), għandhom jitqiesu bħala standards internazzjonali rilevanti, sakemm fl-iżvilupp tagħhom dawk l-organizzazzjonijiet ikunu ssodisfaw il-prinċipji u l-proċeduri stabbiliti fid-Deciżjoni tal-Kumitat tad-WTO dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ dwar il-Prinċipji għall-Iżvilupp ta' Standards, Gwidi u Rakkomandazzjonijiet Internazzjonali.²⁶

²⁵ Dokument tad-WTO G/TBT/1/Rev. 13, datat it-8 ta' Marzu 2017, kif jista' jiġi rivedut.

²⁶ Li tinsab fid-Dokument tad-WTO G/TBT/1/Rev. 13, datat it-8 ta' Marzu 2017, kif jista' jiġi rivedut.

4. Fuq talba ta' wahda mill-Partijiet, il-Kumitat Kongunt jista', permezz ta' deċiżjoni, jaġġorna l-lista fl-Anness 9-A (Standards Żviluppati minn Organizzazzjonijiet Internazzjonali).

5. Bil-ħsieb li l-istandards jiġu armonizzati fuq bażi wiesgħa kemm jista' jkun, kull Parti għandha thegħgeġ lill-korpi ta' standardizzazzjoni fit-territorju tagħha, kif ukoll lill-korpi ta' standardizzazzjoni reġjonali, li tagħhom huma membri l-Parti jew il-korpi ta' standardizzazzjoni fit-territorju tagħha:

- (a) jipparteċipaw, fil-limiti tar-rizorsi tagħhom, fit-thejjija ta' standards internazzjonali minn korpi ta' standardizzazzjoni internazzjonali rilevanti;
- (b) jużaw l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għall-istandards li jiżviluppaw, ħlief meta tali standards internazzjonali jkunu ineffettivi jew mhux xierqa, pereżempju minħabba livell insuffiċjenti ta' protezzjoni jew fatturi klimatiċi jew ġeografiċi fundamentali jew problemi teknoloġiċi fundamentali;
- (c) jevitaw id-duplikazzjoni tax-xogħol ta' korpi ta' standardizzazzjoni internazzjonali jew il-koinċidenza miegħu;
- (d) jirrieżaminaw l-istandards reġjonali u nazzjonali mhux ibbażati fuq l-istandards internazzjonali rilevanti f'intervalli regolari, bil-ħsieb li tiżdied il-konvergenza tagħhom mal-istandards internazzjonali rilevanti;

- (e) jikkooperaw mal-korpi ta' standardizzazzjoni rilevanti tal-Parti l-oħra fl-attivitajiet ta' standardizzazzjoni internazzjonali biex jiġi żgurat li l-istandards, il-gwidi u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali li x'aktarx isiru bazi għar-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità ma joħolqux ostakli bla bżonn għall-kummerċ internazzjonali; dik il-kooperazzjoni tista' ssir fil-korpi ta' standardizzazzjoni internazzjonali jew fil-livell reġjonali;
- (f) irawmu kooperazzjoni bilaterali mal-korpi ta' standardizzazzjoni fit-territorju tal-Parti l-oħra, kif ukoll mal-korpi ta' standardizzazzjoni reġjonali li tagħhom huma membri l-Parti l-oħra jew il-korpi ta' standardizzazzjoni fit-territorju tagħha;
- (g) jagħmlu disponibbli għall-pubbliku permezz ta' sit web il-programmi ta' ħidma tagħhom li jkun fihom lista tal-istandards li jkunu qed ihejju f'dak il-mument u tal-istandards li jkunu adottaw.

6. L-Artikolu 9.6 ta' dan il-Kapitolu u l-Artikoli 2 jew 5 tal-Ftehim dwar l-OTK japplikaw għal abbozz ta' regolament tekniku jew abbozz ta' proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità, li jagħmel standard obligatorju permezz ta' inkorporazzjoni jew referenzjar.

ARTIKOLU 9.5

Proċeduri ta' Valutazzjoni tal-Konformità

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li jeżistu mekkaniżmi differenti biex jiffaċilitaw l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità, inklużi:

- (a) ftehimiet volontarji bejn il-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorji tal-Partijiet;
- (b) ftehimiet dwar l-aċċettazzjoni reċiproka tar-riżultati tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fir-rigward ta' regolamenti tekniċi speċifiċi, imwettqa minn korpi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (c) l-użu ta' proċeduri ta' akkreditazzjoni biex jiġu kkwalifikati l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (d) in-nomina tal-gvern jew, jekk applikabbli, l-approvazzjoni tal-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (e) ir-rikonoxximent minn Parti tar-riżultati tal-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Parti l-oħra; u
- (f) l-aċċettazzjoni tad-dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur mill-Parti li timporta.

2. Filwaqt li jirrikonoxxu d-differenzi fil-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorji rispettivi tagħhom:

- (a) l-Unjoni Ewropea għandha, kif previst fil-ligijiet u r-regolamenti tagħha, tapplika r-reġim tad-dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur; u
- (b) il-Messiku għandu, kif previst fil-ligijiet u r-regolamenti tiegħu, jaċċetta bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma mar-rekwiżiti tar-regolamenti tekniċi tal-Messiku, inklużi r-regolamenti tekniċi ppromulgati wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, u mingħajr rekwiżiti addizzjonali, iċ-ċertifikati maħruġa mill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Unjoni Ewropea u li jkunu ġew akkreditati minn entità ta' akkreditazzjoni Messikana u approvati mill-awtorità kompetenti.

F'dan ir-rigward, il-Messiku għandu jagħti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Unjoni Ewropea trattament mhux inqas favorevoli minn dak li jagħti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tiegħu stess.

F'dan is-subparagrafu ma hemm xejn li għandu jipprekludi lill-Messiku milli jivverifika r-riżultati tal-proċeduri individwali ta' valutazzjoni tal-konformità, sakemm ma jkunx meħtieġ li prodott ikun soġġett għal proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Messiku li jidduplikaw il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li jkunu diġà saru fit-territorju tal-Unjoni Ewropea, hlief fuq bażi aleatorja jew mhux frekwenti għall-fini ta' sorveljanza, verifika jew b'rispons għal informazzjoni li tindika nuqqas ta' konformità.

3. Minkejja l-paragrafu 2, Parti tista' tintroduci rekwiżiti għal ittestjar jew ċertifikazzjoni obbligatorji ta' partijiet terzi għall-prodotti jekk ikun hemm raġunijiet konvinċenti relatati mal-protezzjoni tas-saħħa u s-sikurezza tal-bniedem li jiġġustifikaw l-introduzzjoni ta' tali rekwiżiti jew ċertifikazzjoni.

4. F'dan l-Artikolu ma hemm xejn li għandu jipprekludi lil Parti milli titlob li ssir valutazzjoni tal-konformità b'rabta ma' prodotti speċifiċi minn korpi governattivi speċifikati ta' dik il-Parti. F'każijiet bħal dawn, il-Parti għandha:

- (a) tillimita t-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija u, fuq it-talba ta' applikant għal valutazzjoni tal-konformità, tispjega kif it-tariffi imposti huma limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija;
- (b) tagħmel it-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità disponibbli għall-pubbliku; u
- (c) fuq talba tal-Parti l-oħra, u minbarra l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 5.2.3, 5.2.4 u 5.2.8 tal-Ftehim dwar l-OTK, tispjega:
 - (i) kif l-informazzjoni meħtieġa hija neċessarja sabiex tiġi vvalutata l-konformità u jiġi ddeterminati t-tariffi;
 - (ii) kif il-Parti tiżgura li l-kunfidenzjalità tal-informazzjoni meħtieġa tiġi rrispettata b'mod li jiżgura l-protezzjoni tal-interessi kummerċjali legittimi; u

(iii) il-proċedura għar-rieżami tal-ilmenti li jikkonċernaw it-thaddim tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità.

5. Kull Parti għandha tippubblika online, preferibbilment fuq sit web uniku:

(a) kwalunkwe proċedura, kriterju u kundizzjoni oħra li hija tista' tuża bħala bażi biex tiddetermina jekk il-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità humiex kompetenti biex jirċievu akkreditazzjoni, approvazzjoni, nomina jew rikonoxximent ieħor, jekk applikabbli, inkluż rikonoxximent mogħti skont ftehim ta' rikonoxximent reċiproku; u

(b) lista tal-korpi li hija tkun approvat, innominat jew irrikonoxxiet b'xi mod ieħor biex iwettqu tali valutazzjoni tal-konformità u informazzjoni rilevanti dwar il-kamp ta' applikazzjoni tal-approvazzjoni, tan-nomina jew ta' rikonoxximent ieħor ta' kull korp.

6. Parti tista' tissottometti talba sostanzjata lill-Parti l-oħra biex tidhol f'negozjati biex tikkonkludi ftehim ta' rikonoxximent reċiproku dwar l-aċċettazzjoni reċiproka tar-rizultati tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità għal settur partikolari. Jekk il-Parti l-oħra tirrifjuta li tidhol f'tali negozjati, hija għandha tispjega r-raġunijiet għad-deċiżjoni tagħha.

7. L-Artikolu 9.7 japplika, *mutatis mutandis*, għall-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.

8. Jekk Parti tkun tehtieg proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità, hija għandha:
- (a) tagħzel proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li jkunu proporzjonati għar-riskji involuti kif iddeterminati abbażi ta' valutazzjoni tar-riskju; u
 - (b) fuq talba, tipprovdi informazzjoni lill-Parti l-oħra dwar il-kriterji użati għall-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodotti speċifiċi.
9. Jekk Parti tkun tehtieg proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza u ma tkunx irriżervat dan il-kompitu lil korp governattiv speċifikat kif imsemmi fil-paragrafu 4, hija għandha:
- (a) preferibbilment tuża akkreditazzjoni biex tikkwalifika l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
 - (b) tagħmel l-aħjar użu mill-istandards internazzjonali għall-akkreditazzjoni u l-valutazzjoni tal-konformità, kif ukoll mill-ftehimiet internazzjonali li jinvolvu l-korpi ta' akkreditazzjoni tal-Partijiet, pereżempju, permezz tal-mekkaniżmi tal-Kooperazzjoni Internazzjonali ta' Akkreditazzjoni tal-Laboratorji (ILAC) u tal-Forum Internazzjonali ta' Akkreditazzjoni (IAF);
 - (c) tissieħeb jew, kif applikabbli, thegġeg lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità tagħha biex jissieħbu fi kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali li jiffunzjona għall-armonizzazzjoni jew għall-faċilitazzjoni tal-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità;

- (d) tiżgura li meta jinħatar aktar minn korp wieħed ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodott partikolari jew għal sett ta' prodotti partikolari, l-operaturi ekonomiċi jkollhom għażla minn fosthom biex iwettqu l-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (e) tiżgura li ma jkun hemm l-ebda kunflitt ta' interess bejn il-korpi ta' akkreditazzjoni u l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità; u
- (f) tippermetti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jiddependu fuq l-ittestjar jew l-ispezzjonijiet imwettqa mill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Parti l-oħra b'rabta mal-valutazzjoni tal-konformità. F'dan is-subparagrafu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprojbixxi lil Parti milli titlob lil dawk il-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità fit-territorju tal-Parti l-oħra jissodisfaw l-istess rekwiżiti li l-korp ta' valutazzjoni tal-konformità tagħha stess ikun meħtieġ jissodisfa.

ARTIKOLU 9.6

Trasparenza

1. F'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi tagħha u mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 28 (Prattiki Regolatorji Tajbin), meta jiġu żviluppati regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ, kull Parti għandha, hlief fejn jinqalghu jew ikun hemm theddida li jinqalghu problemi urgenti ta' sikurezza, saħħa, ħarsien tal-ambjent jew sigurtà nazzjonali:

- (a) tippermetti lill-persuni tal-Parti l-oħra jipparteċipaw fil-proċess ta' konsultazzjoni pubblika tagħha b'termini mhux inqas favorevoli minn dawk mogħtija lill-persuni tagħha stess; u

(b) tagħmel ir-rizultati tal-proċess ta' konsultazzjoni pubbliċi fuq sit web uffiċjali.

2. Kull Parti għandha tagħmel hiliha biex tikkunsidra metodi biex tipprovdi trasparenza addizzjonali fl-iżvilupp ta' regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, inkluż l-użu ta' għodod elettronici u sensibilizzazzjoni pubblika jew konsultazzjonijiet pubbliċi.

3. Jekk ikun xieraq, kull Parti għandha thegħgeġ lill-korpi mhux governattivi, inklużi l-korpi ta' standardizzazzjoni fit-territorju tagħha, jikkonformaw mal-paragrafi 1 u 2.

4. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe dokument li jistabbilixxi regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità jkun fih biżżejjed dettall biex il-persuni interessati u l-Parti l-oħra jigu informati b'mod adegwat dwar jekk l-interessi kummerċjali tagħhom jistgħux jigu affettwati u, jekk iva, kif.

5. Kull Parti għandha tippubblika online, preferibbilment fuq sit web wiehed jew fuq gazzetta uffiċjali waħda, il-proposti kollha għal regolamenti tekniċi godda jew emendati u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità tal-livelli ċentrali u subċentrali tal-gvern, u l-verżjonijiet finali tagħhom, li Parti hija meħtieġa tinnotifika jew tippubblika f'konformità mal-Ftehim dwar l-OTK.²⁷

6. Kull Parti għandha tiżgura li r-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità adottati tagħha jigu ppubblikati fuq sit web mingħajr hlaq.

²⁷ Għal aktar ċertezza, Parti tista' tikkonforma ma' dan l-obbligu billi tiżgura li l-miżuri proposti u l-verżjonijiet finali tagħhom jigu ppubblikati fuq is-sit web uffiċjali tad-WTO, jew inkella jkunu aċċessibbli permezz tiegħu.

7. Kull Parti għandha tippubblika proposti għal regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità godda li jkunu konformi mal-kontenut tekniku tal-istandards, il-gwidi jew ir-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti, jekk ikun hemm, u li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ, hliel fil-kazijiet previsti fl-Artikoli 2.10 u 5.7 tal-Ftehim dwar l-OTK.
8. Kull Parti għandha tagħmel hlielha biex tippubblika proposti għal regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità godda ta' gvernijiet subċentrali jew lokali, skont il-kaz, li jkunu konformi mal-kontenut tekniku tal-istandards, il-gwidi u r-rakkomandazzjonijiet internazzjonali rilevanti, jekk ikun hemm, u li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ, f'konformità mal-proċeduri stabbiliti fl-Artikoli 2.9 jew 5.6 tal-Ftehim dwar l-OTK.
9. Għall-finijiet tad-determinazzjoni ta' jekk regolament tekniku propost jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità jistax ikollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ u, b'hekk, iridu jigu nnotifikati f'konformità mad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim dwar l-OTK li huma inkorporati f'dan il-Ftehim skont l-Artikolu 9.3, Parti għandha tikkunsidra, fost l-oħrajn, id-Deċiżjonijiet u r-Rakkomandazzjonijiet rilevanti adottati mill-Kumitat tad-WTO dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ mill-1 ta' Jannar 1995, kif imsemmi fl-Artikolu 9.4.2.
10. Kull Parti għandha, fuq talba tal-Parti l-oħra, tipprovdi informazzjoni rigward l-oġettivi ta', il-bażi legali u l-motiv għal, regolament tekniku jew proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li l-Parti tkun adottat jew qed tipproponi li tadotta.

11. Kull Parti għandha tippermetti perjodu ta' mill-inqas 60 jum wara t-trażmissjoni tagħha lir-Registru Ċentrali tan-Notifiki tad-WTO ta' regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proposti sabiex il-Parti l-oħra tipprovdi kummenti bil-miktub, hlief meta jinqalghu jew ikun hemm theddida li jinqalghu problemi urgenti ta' sikurezza, saħħa, ħarsien tal-ambjent jew sigurtà nazzjonali. Parti għandha tikkunsidra kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra biex testendi l-perjodu ddedikat għall-kummenti. Parti li tista' testendi l-perjodu ddedikat għall-kummenti wara 60 jum, pereżempju għal 90 jum, hija mhegġa tagħmel dan.

12. Kull Parti għandha tagħmel hlitha biex tipprovdi biżżejjed żmien bejn it-tmiem tal-perjodu ddedikat għall-kummenti u l-adozzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità nnotifikati, għall-kunsiderazzjoni tagħha tal-kummenti riċevuti u t-tnejn ta' twegibiet għalihom.

13. Jekk Parti tirċievi kummenti bil-miktub dwar ir-regolament tekniku jew il-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità proposti tagħha mingħand il-Parti l-oħra, hija għandha:

- (a) fuq talba tal-Parti l-oħra, tiddiskuti l-kummenti bil-miktub bil-partiċipazzjoni tal-awtorità regolatorja kompetenti tagħha fi żmien meta jkun jistgħu jitqiesu dawk il-kummenti; u
- (b) twieġeb bil-miktub għall-kummenti mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità.

14. Kull Parti għandha tippubblika fuq sit web it-twegibiet tagħha għall-kummenti li tirċievi, jekk possibbli mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità adottati.

15. Kull Parti għandha tinnotifika t-test finali ta' regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità fiż-żmien meta jiġi adottat jew ippubblikat it-test, bħala addendum għan-notifika oriġinali tal-miżura proposta nnotifikata skont l-Artikoli 2.9, 3.2, 5.6 jew 7.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.

16. Mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni ta' regolament tekniku finali jew ta' proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ, kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku online:

- (a) spjegazzjoni tal-oġettivi u ta' kif ir-regolament tekniku finali jew il-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità jilħquhom; u
- (b) ir-risultati tal-valutazzjoni tal-impatt prevista fl-Artikolu 9.7, jekk imwettqa, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri tagħha.

17. Għall-finijiet tal-Artikoli 2.12 u 5.9 tal-Ftehim dwar l-OTK, "intervall raġonevoli" normalment ifisser perjodu ta' mhux inqas minn 6 xhur, hlief meta dan ma jkunx effettiv biex jintlaħqu l-oġettivi leġittimi segwiti.

18. Kull Parti għandha tagħmel hlitha biex tipprovdi intervall ta' aktar minn 6 xhur bejn il-pubblikazzjoni tar-regolamenti tekniċi finali u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità u d-dhul fis-seħh tagħhom, hlief meta dan ma jkunx effettiv biex jintlaħqu l-oġettivi leġittimi segwiti.

ARTIKOLU 9.7

Regolamenti Tekniċi

1. Kull Parti għandha twettaq, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi tagħha, valutazzjoni tal-impatt regolatorju tar-regolamenti tekniċi ppjanati.
2. Kull Parti għandha tivvaluta l-alternattivi regolatorji u mhux regolatorji disponibbli għal regolament tekniku propost li jistgħu jilhq u l-oġettivi legittimi tal-Parti, f'konformità mal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
3. Jekk Parti ma tkunx użat l-istandards internazzjonali bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħha, Parti għandha, fuq talba tal-Parti l-oħra, tidentifika kwalunkwe devjazzjoni sostanzjali mill-istandards internazzjonali rilevanti u tispjega r-raġunijiet għaliex daww l-istandards ġew iġġudikati bħala mhux xierqa jew mhux effettivi għall-oġettiv segwit, u ttiprovdi l-evidenza teknika jew xjentifika li fuqha hija bbażata din il-valutazzjoni.
4. Minbarra l-Artikolu 2.3 tal-Ftehim dwar l-OTK, kull Parti għandha tirrieżamina r-regolamenti tekniċi bil-ħsieb li tiżdied il-konverġenza tagħhom mal-istandards internazzjonali rilevanti. Kull Parti għandha tqis, fost l-oħrajn, kwalunkwe żvilupp ġdid fl-istandards internazzjonali rilevanti u jekk iċ-ċirkostanzi li wasslu għal diverġenzi minn kwalunkwe standard internazzjonali rilevanti għadhomx jeżistu.

ARTIKOLU 9.8

Kooperazzjoni Regolatorja

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li jeżistu firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi ta' kooperazzjoni regolatorja li jistgħu jgħinu biex jiġi eliminat jew evitat il-ħolqien ta' ostakli tekniċi għall-kummerċ.
2. Parti tista' tipproponi lill-Parti l-oħra attivitajiet ta' kooperazzjoni regolatorja speċifiċi għas-settur f'oqsma koperti minn dan il-Kapitolu. Dawk il-proposti għandhom jiġu trażmessi lill-punt ta' kuntatt maħtur skont l-Artikolu 9.11 u għandhom jikkonsistu fi:
 - (a) skambji ta' informazzjoni dwar approċċi u prattiki regolatorji;
 - (b) inizjattivi sabiex ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità jiġu allinjati aktar mal-istandards internazzjonali rilevanti; jew
 - (c) pariri tekniċi u assistenza dwar termini u kundizzjonijiet miftiehma b'mod reċiproku biex jittejjbu l-prattiki relatati mal-iżvilupp, l-implimentazzjoni u r-rieżami tar-regolamenti tekniċi, l-istandards u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità u l-metroloġija.

Il-Parti l-oħra għandha tqis kif xieraq il-proposta u għandha twieġeb f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

3. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom responsabbli għall-istandardizzazzjoni, il-valutazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni u l-metroloġija, kemm jekk ikunu pubbliċi kif ukoll jekk privati, dwar kwistjonijiet koperti minn dan il-Kapitolu.

4. F'dan l-Artikolu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:

- (a) tiddevja mill-proċeduri domestiċi għat-tnejn u l-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
- (b) tiegħu azzjonijiet li jdgħajfu jew jimpedixxu l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji biex tilhaq l-oġettivi tal-ordni pubbliku tagħha; jew
- (c) tikseb kwalunkwe eżitu regolatorju partikolari.

ARTIKOLU 9.9

Immarkar u Tikkettar

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u f'konformità mal-paragrafu 1 tal-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-OTK, regolament tekniku jista' jinkludi jew jittratta esklussivament ir-rekwiżiti tal-immarkar u tat-tikkettar applikati għal prodott, proċess jew metodu ta' produzzjoni.

2. Il-Partijiet jafferaw li r-regolamenti tekniċi tagħhom li jinkludu jew jitrattaw esklussivament l-immarkar jew it-tikkettar jikkonformaw mal-Artikolu 2 tal-Ftehim dwar l-OTK.

3. Jekk Parti tirrikjedi l-immarkar jew it-tikkettar obligatorju tal-prodotti, dik il-Parti għandha:

- (a) tagħmel hilita biex titlob biss informazzjoni li tkun rilevanti għall-konsumaturi jew għall-utenti tal-prodott jew biex tindika l-konformità tal-prodott mar-rekwiżiti tekniċi obligatorji;
- (b) ma titlob l-ebda approvazzjoni minn qabel, reġistrazzjoni jew ċertifikazzjoni tat-tikketti jew tal-marki tal-prodotti, jew il-ħlas ta' xi tariffa, bħala prekondizzjoni għat-tqegħid fis-suq tagħha ta' prodotti li jikkonformaw b'mod ieħor mar-rekwiżiti tekniċi obligatorji tagħha, sakemm dan ma jkunx meħtieġ minhabba r-riskju tal-prodotti għall-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, għall-ambjent jew għas-sigurtà nazzjonali;
- (c) jekk il-Parti titlob l-użu ta' numru ta' identifikazzjoni uniku mill-operaturi ekonomiċi, toħroġ dak in-numru lill-operaturi ekonomiċi tal-Parti l-oħra mingħajr dewmien bla bżonn u fuq bażi mhux diskriminatorja;
- (d) diment li ma jkunux qarrieqa, kontradittorji jew li joħolqu konfużjoni b'rabta mal-informazzjoni meħtieġa fil-Parti li timporta l-merkanzija, tippermetti dawn li ġejjin:
 - (i) informazzjoni b'lingwi oħrajn minbarra l-lingwa meħtieġa fil-Parti li timporta l-merkanzija;

- (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafika aċċettati fuq livell internazzjonali; u
- (iii) informazzjoni addizzjonali għal dik meħtieġa fil-Parti li timporta l-merkanzija;
- (e) taċċetta li t-tikkettar, inklużi t-tikkettar supplimentari u l-korrezzjonijiet għat-tikkettar, isehh wara l-importazzjoni izda qabel ma jiġi offrut il-prodott għall-bejgħ, bħala alternattiva għat-tikkettar fil-post tal-origini, sakemm tali tikkettar ma jridx jitwettaq fil-post tal-origini għal raġunijiet ta' saħħa jew sikurezza pubblika jew minħabba rekwiżit relatat ma' indikazzjoni ġeografika tal-Parti li tesporta; u
- (f) tagħmel hilita biex taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jinqalgħu, jew l-inkluzjoni ta' informazzjoni rilevanti għall-immarkar jew għat-tikkettar fid-dokumentazzjoni ta' akkumpanjament, aktar milli f' tikketti mwahħla fizikament mal-prodott, sakemm tali tikkettar ma jkunx meħtieġ għal raġunijiet ta' saħħa jew sikurezza pubblika.

ARTIKOLU 9.10

Skambju ta' Informazzjoni u Diskussjonijiet

1. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Kapitolu. Il-Parti l-oħra għandha tipprovdi dik l-informazzjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

2. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tiddiskuti kwalunkwe tħassib li jinqala' taħt dan il-Kapitolu, inkluż kwalunkwe abbozz jew proposta ta' regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità tal-Parti l-oħra, jekk hija tqis li r-regolament tekniku jew il-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità jista' jkollhom effett negattiv sinifikanti fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet. It-talba għandha tkun bil-miktub u tidentifika:

- (a) it-tħassib;
- (b) id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu li magħhom huwa relatat it-tħassib; u
- (c) ir-raġunijiet għat-talba, inkluża deskrizzjoni tat-tħassib tal-Parti rikjedenti.

3. Għal aktar ċertezza, Parti tista' titlob ukoll lill-Parti l-oħra tiddiskuti kwalunkwe tħassib li jinholq taħt dan il-Kapitolu fir-rigward ta' regolamenti tekniċi jew proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità ta' gvernijiet lokali jew reġjonali, skont il-każ, fil-livell direttament taħt dak tal-gvern ċentrali, u li jista' jkollu effett sinifikanti fuq il-kummerċ.

4. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu t-tħassib imqajjem fi żmien 60 jum wara d-data tat-talba personalment jew permezz ta' vidjo jew telekonferenza u għandhom jagħmlu ħilithom biex isolvu t-tħassib malajr kemm jista' jkun. Jekk il-Parti rikjedenti tqis li t-tħassib huwa urġenti, hija tista' titlob li kwalunkwe diskussjoni ssir fi żmien iqsar. Il-Parti li twieġeb għandha tagħti kunsiderazzjoni pożittiva lil dik it-talba. Il-Partijiet għandhom jagħmlu kull tentattiv biex jaslu għal riżoluzzjoni reċiprokament sodisfaċenti tal-kwistjoni.

5. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, id-diskussjonijiet u kwalunkwe informazzjoni skambjata matul id-diskussjonijiet għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont dan il-Ftehim, il-Ftehim tad-WTO jew kwalunkwe ftehim ieħor li ż-żewġ Partijiet huma parti minnu.

6. It-talbiet għal informazzjoni jew diskussjonijiet għandhom jiġu sottomessi permezz tal-punt ta' kuntatt rispettiv mahtur skont l-Artikolu 9.11.

ARTIKOLU 9.11

Punti ta' Kuntatt

1. Kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt biex jiffaċilita l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni skont dan il-Kapitolu, u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tagħha. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw minnufih lil xulxin dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

2. Il-punti ta' kuntatt għandhom jaħdmu b'mod kongunt biex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet fuq il-kwistjonijiet kollha tal-OTK. Il-punti ta' kuntatt għandhom b'mod partikolari jkunu responsabbli għal:

(a) l-organizzazzjoni ta' skambju ta' informazzjoni u diskussjonijiet imsemmija fl-Artikolu 9.10.6;

- (b) l-indirizzar minnufih ta' kwalunkwe kwistjoni li tqajjem il-Parti l-oħra b'rabta mal-iżvilupp, l-adozzjoni, l-applikazzjoni jew l-infurzar ta' standards, regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) fuq talba ta' Parti, l-organizzazzjoni ta' diskussjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tinholq taħt dan il-Kapitolu;
- (d) l-iskambju ta' informazzjoni dwar żviluppi f'fora mhux governattivi, reġjonali u multilaterali relatati mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità; u
- (e) l-iffaċilitar tal-identifikazzjoni tal-ħtiġijiet possibbli għall-assistenza teknika.

ARTIKOLU 9.12

Sottokomitat għall-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ

Il-Komitat għall-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ stabbilit skont l-Artikolu 1.10 (Sottokomitati u Korpi Oħrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
- (b) isahħaħ il-kooperazzjoni fl-iżvilupp u t-titjib ta' standards, regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;

- (c) jistabbilixxi oqsma prijoritarji ta' interess reċiproku għal ħidma futura taht dan il-Kapitolu u jikkunsidra l-proposti għal inizjattivi godda;
- (d) jimmonitorja u jiddiskuti l-iżviluppi skont il-Ftehim dwar l-OTK; u
- (e) jieħu kwalunkwe pass ieħor li l-Partijiet iqisu li se jgħinhom fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Ftehim dwar l-OTK.

KAPITOLU 10

INVESTIMENT

TAQSIMA A

Dispożizzjonijiet Ġenerali

ARTIKOLU 10.1

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “investiment kopert” tfisser investiment li huwa proprjetà ta', jew ikkontrollat, direttament jew indirettament, minn investitur ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra, magħmul f'konformità mal-liġi applikabbli, u li jkun jeżisti fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim jew li jkun stabbilit wara;
 - (b) “attività ekonomika” tfisser attività ta' karattru industrijali, kummerċjali jew professjonali, u attività ta' nies tas-sengħa, inkluża l-provvista ta' servizzi, hlief attività mwettqa fl-eżerċitar ta' awtorità governattiva;

- (c) “intrapriża” tfisser intrapriża kif definita fl-Artikolu 1.3 (Definizzjonijiet ta’ Applikazzjoni Ġenerali), jew fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv tagħha²⁸;
- (d) “intrapriża tal-Unjoni Ewropea” jew “intrapriża tal-Messiku” tfisser intrapriża stabbilita f’konformità mal-liġi tal-Unjoni Ewropea jew tal-Istati Membri tagħha, jew tal-Messiku u involuta f’operazzjonijiet kummerċjali sostantivi²⁹ fit-territorju tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, rispettivament;³⁰

il-kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra mill-Unjoni Ewropea jew mill-Messiku u kkontrollati minn ċittadini ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, rispettivament, għandhom ikunu wkoll benefiċjarji tad-dispożizzjonijiet ta’ dan il-Kapitolu, bl-eċċezzjoni tat-Taqsimiet C (Protezzjoni tal-Investment) u D (Soluzzjoni ta’ Tilwim dwar l-Investment), jekk il-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati f’konformità mal-liġi ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, kif xieraq, u jtajru l-bandiera ta’ dak l-Istat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku;

²⁸ Għall-Messiku, uffiċċju rappreżentattiv ma għandux jitqies bħala intrapriża, sakemm ma jkunx stabbilit bħala fergħa.

²⁹ F’konformità man-notifika tagħha tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea lid-WTO (WT/REG39/1), l-Unjoni Ewropea tifhem li l-kunċett ta’ “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea minqas fl-Artikolu 54 tat-TFUE huwa ekwivalenti għall-kunċett ta’ “operazzjonijiet kummerċjali sostantivi”.

³⁰ Għal aktar ċertezza, fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv ta’ intrapriża ta’ pajjiż terz ma għandhomx jitqiesu bħala intrapriża tal-Unjoni Ewropea jew intrapriża tal-Messiku.

- (e) “stabbiliment” tfisser it-twaqqif, inkluża l-akkwizizzjoni³¹, ta’ intrapriża fl-Unjoni Ewropea jew fil-Messiku;
- (f) “investitur ta’ Parti” tfisser Parti, jew persuna fizika jew intrapriża ta’ Parti, minbarra fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv, li tfittex li tagħmel, li tkun qed tagħmel jew li tkun diġà għamlet investiment fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (g) “investitur ta’ pajjiż terz” tfisser investitur li jfittex li jagħmel, li jkun qed jagħmel, jew li jkun diġà għamel investiment fit-territorju ta’ Parti, li ma jkunx investitur ta’ Parti;
- (h) “operazzjoni” tfisser it-twettiq, il-ġestjoni, il-manutenzjoni, l-użu, it-tgawdija, il-bejgħ jew disponiment ieħor ta’ investiment;
- (i) “redditi” tfisser l-ammonti ġġenerati minn investiment u jinkludu b’mod partikolari, għalkemm mhux esklussivament, profitti, imghax, dividendi, qligħ kapitali, royalties, pagamenti b’konnessjoni mad-drittijiet tal-proprietà intellettuali, pagamenti in natura, tariffi tal-ġestjoni u tariffi oħrajn derivati minn dak l-investiment.³²

³¹ It-terminu “akkwizizzjoni” jinkludi l-parteċipazzjoni kapitali f’intrapriża bil-ħsieb li jiġu stabbiliti jew jinżammu rabtiet ekonomiċi dejjiema.

³² Għal aktar ċertezza, ir-redditi li jiġu investiti mill-ġdid għandhom jiġu ttrattati bħala investimenti sakemm jikkonformaw mad-definizzjoni ta’ investiment skont dan l-Artikolu.

2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "investment" tfisser kull tip ta' assi li huwa proprjetà ta', jew ikkontrollat, direttament jew indirettament, minn investitur u akkwizit fl-aspettattiva ta', jew użat għall-finijiet ta', benefiċċju ekonomiku jew skopijiet kummerċjali oħrajn u li għandu l-karatteristiċi ta' investment, inkluża ċerta durata, l-impenn ta' kapital jew ta' riżorsi oħrajn, l-aspettattiva ta' qligħ jew profitt jew is-suppożizzjoni ta' riskju. Il-forom li jista' jiehu investment jinkludu:

- (a) intrapriża;
- (b) ishma, stokks u forom oħrajn ta' parteċipazzjoni fl-ekwità f'intrapriża;
- (c) bonds, obligazzjonijiet, self u strumenti oħrajn ta' dejn ta' intrapriża;³³
- (d) imghaxijiet li jinholqu minn:
 - (i) konċessjonijiet, liċenzji, awtorizzazzjonijiet, permessi u drittijiet simili mogħtija skont il-liġi domestika;

³³ Xi forom ta' dejn bħal bonds, self, obligazzjonijiet u noti ta' terminu twil, huma aktar probabbli li jkollhom karatteristiċi ta' investment, filwaqt li forom oħrajn ta' dejn huma inqas probabbli li jkollhom tali karatteristiċi.

- (ii) kuntratti tat-turnkey, tal-kostruzzjoni, tal-ġestjoni, tal-produzzjoni, tal-konċessjoni, tal-kondiviżjoni tad-dħul u kuntratti simili oħrajn;
- (e) drittijiet ta' proprjetà intellettuali;
- (f) proprjetà tangibbli jew intangibbli, mobbli jew immobbli oħra, u drittijiet tal-proprjetà relatati, bħal lokazzjonijiet, rahan u wegħdiet;³⁴ jew
- (g) pretensjonijiet għal flus li jinvolve t-tip ta' imġaxxijiet stabbiliti fis-subparagrafi minn (a) sa (f), esklużi pretensjonijiet għal flus li jirriżultaw biss minn:
 - (i) kuntratti kummerċjali għall-bejgħ ta' prodotti jew servizzi minn persuna fiżika jew intrapriża fit-territorju ta' Parti lil persuna fiżika jew intrapriża fit-territorju tal-Parti l-oħra; jew

³⁴ Għal aktar ċertezza, is-sehem mis-suq, l-aċċess għas-suq, il-qliġ mistenni, u l-opportunitajiet biex isir profitt ma humiex, wehdom, investimenti.

- (ii) l-estensjoni ta' kreditu b'konnessjoni ma' tranżazzjoni kummerċjali, bhal finanzjament tal-kummerċ, minbarra self skont is-subparagrafu (c).

“Investiment” ma jinkludix ordni jew sentenza mdaħħla f'azzjoni ġudizzjarja jew amministrattiva.

Kwalunkwe alterazzjoni tal-forma li fiha l-assi jiġu investiti jew investiti mill-ġdid ma għandhiex taffettwa l-karattru tagħhom bħala investimenti, diment li l-forma meħuda minn kwalunkwe investiment jew investiment mill-ġdid iżzomm il-konformità tagħha mad-definizzjoni ta' investiment.

ARTIKOLU 10.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn:³⁵
 - (a) il-gvernijiet jew l-awtoritajiet ċentrali, reġjunali jew lokali ta' dik il-Parti; u
 - (b) kwalunkwe persuna, inkluża intrapriża tal-Istat jew kwalunkwe korp mhux governattiv ieħor fl-eżerċitar tas-setgħat delegati minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali.

³⁵ Għal aktar ċertezza, dan il-Kapitolu jkopri l-miżuri minn entitajiet elenkati taħt is-subparagrafi (a) u (b), li jiġu adottati jew miżmuma direttament jew indirettament, billi jagħtu struzzjonijiet, jidderieġu jew jikkontrollaw entitajiet oħrajn fir-rigward ta' daww il-miżuri.

2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri ta' Parti, sa fejn ikunu koperti mill-Kapitolu 18 (Servizzi Finanzjarji).

ARTIKOLU 10.3

Dritt għar-Regolamentazzjoni

Il-Partijiet jafferaw id-dritt tagħhom li jirregolaw fit-territorji tagħhom sabiex jilhqqu objettivi ta' politika legittimi, bħas-saħħa pubblika, is-servizzi soċjali, l-educazzjoni pubblika, is-sikurezza, l-ambjent, il-morali pubbliċi, il-protezzjoni soċjali jew tal-konsumaturi, il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data*, il-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali, jew il-kompetizzjoni.

ARTIKOLU 10.4

Ir-Relazzjoni ma' Kapitoli Ohrajn

1. Jekk tinholq inkonsistenza bejn dan il-Kapitolu u l-Kapitolu 18 (Servizzi Finanzjarji), dan tal-aħħar għandu jipprevali sal-punt tal-inkonsistenza.

2. Rekwizit minn Parti li fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jiddepożita bond jew forma oħra ta' garanzija finanzjarja bħala kundizzjoni għall-provvista transfruntiera ta' servizz fih innifsu ma jrendix dan il-Kapitolu applikabbli għall-miżuri adottati jew miżmuma mill-Parti f'dak li għandu x'jaqsam ma' dik il-provvista tas-servizz. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma mill-Parti f'dak li għandu x'jaqsam mal-bond jew mal-garanzija finanzjarja ddepożitati, sal-punt li tali bond jew garanzija finanzjarja jkunu investment kopert.

TAQSIMA B

Liberalizzazzjoni tal-Investimenti

ARTIKOLU 10.5

Kamp ta' applikazzjoni

1. Din it-Taqsima tapplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn Parti li jaffettwaw l-istabbiliment ta' intrapriża jew l-operat ta' investment ta' investitur tal-Parti l-oħra fit-territorju tagħha.

2. Din it-Taqsima ma tapplikax għal:

(a) attivitajiet imwettqa fl-eżerċitar ta' awtorità governattiva fit-territorju tal-Parti rispettiva;

- (b) akkwist pubbliku tal-gvern ta' prodott jew servizz mixtri għal finijiet governattivi, u mhux bil-ħsieb ta' bejgħ mill-ġdid jew użu kummerċjali fil-produzzjoni ta' prodott jew provvista ta' servizz għal bejgħ kummerċjali, irrISPettivament minn jekk dak l-akkwist jikkostitwixxix akkwist kopert skont it-tifsira tal-Artikolu 21.1 (Definizzjonijiet);
- (c) servizzi awdjoviżivi;
- (d) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali;³⁶
- (e) servizzi tal-ajru, jew servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru³⁷, minbarra dawn li ġejjin:
 - (i) is-servizzi ta' tiswija u manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru li matulhom inġenju tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz;

³⁶ Għall-Unjoni Ewropea, mingħajr preġudizzju għall-kamp ta' applikazzjoni tal-attivitàjiet li jistgħu jitqiesu bħala kabotaġġ skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew merkanzija bejn port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u port jew punt ieħor li jinsab f'dak l-istess Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, inkluż fuq il-blata kontinentali tiegħu, kif previst fil-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar, u t-traffiku li joriġina u li jintemm fl-istess port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea. Għall-Messiku, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri n-navigazzjoni li kwalunkwe bastiment iwettaq bil-baħar, bejn portijiet jew postijiet li jinsabu fiż-żoni tal-baħar Messikani u x-xtut Messikani.

³⁷ Għal aktar ċertezza, "servizzi tal-ajru jew servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru" jinkludu wkoll is-servizzi li ġejjin: il-kiri ta' inġenji tal-ajru bl-ekwipaġġ, servizzi ta' operat tal-ajruport u servizzi pprovduti bl-użu ta' inġenju tal-ajru li l-iskop primarju tiegħu ma huwiex it-trasport ta' merkanzija jew passiġġieri, bħal taħriġ fit-tifi tan-nar mill-ajru, żjarat turistiċi, sprejjar, sħarriġ, immappjar, fotografija, qbiż bil-paraxut, irmonk bil-gliders, irfiġh bil-ħelikopter għall-qtagħ tas-siġar għall-injam u l-konstruzzjoni, u servizzi agrikoli, industrijali u ta' spezzjoni oħrajn mill-ajru.

(ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi ta' trasport bl-ajru;

(iii) is-servizzi ta' sistema kompjuterizzata ta' prenotazzjoni; u

(iv) is-servizzi fuq l-art.

3. L-Artikoli 10.6 sa 10.8 ma japplikawx għal sussidji³⁸ jew għotjiet ipprovduti minn Parti, inklużi self, garanziji u assigurazzjoni appoġġati mill-gvern.

4. L-Artikoli 10.6 sa 10.10 ma japplikawx għal servizzi ġodda, kif stabbilit fl-Anness VII (Fehim dwar Servizzi Ġodda Mhux Ikklassifikati fil-Klassifikazzjoni Ċentrali Provvizorja tal-Prodotti tan-Nazzjonijiet Uniti tal-1991).

5. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 10.54, dan il-Kapitolu ma jorbotx lil Parti fir-rigward ta' kwalunkwe att jew fatt li seħħ jew kwalunkwe sitwazzjoni li ma baqgħetx teżisti qabel id-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim.

³⁸ Għal aktar ċertezza, is-sussidji huma koperti taħt il-Kapitolu 24 (Sussidji).

ARTIKOLU 10.6

Aċċess għas-Suq

Fis-setturi jew is-subsetturi fejn jitwettqu impenji ta' aċċess għas-suq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm, fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz ta' stabbiliment jew operazzjoni minn investituri tal-Parti l-oħra jew minn intrapriżi li jikkostitwixxu investimenti koperti, jew abbażi tat-territorju kollu tiegħu jew abbażi ta' suddiviżjoni territorjali, miżura³⁹ li:

- (a) tillimita l-għadd ta' intrapriżi li jistgħu jwettqu attività ekonomika speċifika, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numerici, monopolji, drittijiet esklussivi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi;
- (b) tillimita l-valur totali ta' tranzazzjonijiet jew assi fil-forma ta' kwoti numerici jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi;
- (c) tillimita l-għadd totali ta' operazzjonijiet jew il-kwantità totali ta' produzzjoni espressa f'termini ta' unitajiet numerici magħżula fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi;

³⁹ Is-subparagrafi 2(a), (b) u (c) ma jkoprox il-miżuri adottati jew miżmuma sabiex tiġi limitata l-produzzjoni ta' prodott agrikolu jew tas-sajd.

- (d) tirrestringi jew tirrikjedi tipi speċifiċi ta' entitajiet ġuridiċi jew impriži kongunti li permezz tagħhom investitur tal-Parti l-oħra jista' jwettaq attività ekonomika; jew
- (e) tillimita l-ġhadd totali ta' persuni fiżiċi li jistgħu jiġu impjegati f'settur partikolari jew li impriza tista' timpjega u li jkunu meħtieġa għat-twettiq ta' attività ekonomika, u direttament relatati magħha, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 10.7

Trattament Nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intrapriži tagħhom li jikkostitwixxu investimenti koperti trattament xejn inqas favorevoli minn dak li hija tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-investituri tagħha stess u lill-intrapriži tagħhom, rispettivament, fir-rigward tal-istabbiliment tagħhom fit-territorju tagħha.
2. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-investimenti koperti tagħhom trattament xejn inqas favorevoli minn dak li hija tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-investituri tagħha stess u lill-investimenti tagħhom, rispettivament, fir-rigward tal-operat tagħhom fit-territorju tagħha.

3. It-trattament li ghandu jinghata minn Parti skont il-paragrafi 1 u 2 ifisser, fir-rigward ta' livell reġjonali tal-gvern tal-Messiku, trattament mhux inqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli moghti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-livell reġjonali tal-gvern lill-investituri tal-Messiku, u lill-investimenti tagħhom fit-territorju ta' dak il-gvern reġjonali.

4. It-trattament li ghandu jinghata minn Parti skont il-paragrafi 1 u 2 ifisser, fir-rigward ta' gvern ta' jew fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, trattament mhux inqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli moghti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-gvern lill-investituri tagħha stess, u lill-investimenti tagħhom fit-territorju tagħha.

ARTIKOLU 10.8

Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit

1. Kull Parti ghandha taghti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-intraprizi tagħhom li jikkostitwixxu investimenti koperti trattament mhux inqas favorevoli minn dak li hija taghti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-investituri u lill-intraprizi, rispettivament, ta' kwalunkwe pajjiż terz fir-rigward tal-istabbiliment tagħhom fit-territorju tagħha.

2. Kull Parti ghandha taghti lill-investituri tal-Parti l-oħra u lill-investimenti koperti tagħhom trattament mhux inqas favorevoli minn dak li hija taghti, f'sitwazzjonijiet simili, lill-investituri u lill-investimenti, rispettivament, ta' kwalunkwe pajjiż terz fir-rigward tal-operat tal-investimenti fit-territorju tagħha.

3. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx jiġu interpretati bħala li jobbligaw lil Parti testendi għall-investituri tal-Parti l-oħra l-benefiċċju ta' kwalunkwe trattament li jirriżulta minn miżuri li jipprevedu r-rikonoxximent, inkluż tal-istandards jew tal-kriterji għall-awtorizzazzjoni, il-liċenzjar jew iċ-ċertifikazzjoni ta' persuna fiżika jew intrapriża biex twettaq attività ekonomika, jew ta' miżuri prudenzjali.

4. Għal aktar ċertezza, it-trattament imsemmi f'dan l-Artikolu ma jinkludix it-trattament mogħti lill-investituri ta' pajjiż terz u l-investimenti tagħhom permezz ta' dispożizzjonijiet li jikkonċernaw is-soluzzjoni ta' tilwim dwar l-investment previst f'dan il-Ftehim jew fi ftehimiet internazzjonali oħrajn konklużi bejn Parti u pajjiż terz. Id-dispożizzjonijiet sostantivi fi ftehimiet internazzjonali oħrajn fihom infushom ma jikkostitwixxux trattament kif imsemmi fil-paragrafi 1 u 2 u, b'hekk, ma jistgħux iwasslu għal ksur ta' dan l-Artikolu. Il-miżuri applikati skont tali dispożizzjonijiet jistgħu jikkostitwixxu trattament skont dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 10.9

Rekwiziti tal-Prestazzjoni

1. Parti ma għandhiex, b'konnessjoni mal-istabbiliment ta' intrapriża jew mal-operat ta' investment ta' investitur ta' Parti jew ta' pajjiż terz fit-territorju ta' dik il-Parti, timponi jew tinforza xi rekwizit jew tinforza xi impenn jew garanzija sabiex:⁴⁰

(a) tesporta livell jew perċentwal partikolari ta' prodotti jew servizzi;

⁴⁰ Għal aktar ċertezza, kundizzjoni sabiex jiġi riċevut jew ikompli jiġi riċevut vantaġġ imsemmi fil-paragrafu 2 ma tikkostitwix "impenn jew garanzija" għall-finijiet tal-paragrafu 1.

- (b) tikseb livell jew perċentwal partikolari ta' kontenut domestiku;
- (c) takkwista, tuża jew tagħti preferenza lil prodotti li jiġu manifatturati jew servizzi li jiġu pprovduti fit-territorju tagħha, jew takkwista prodotti jew servizzi mingħand persuni fiżiċi jew intrapriżi fit-territorju tagħha;
- (d) tirrelata bi kwalunkwe mod il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet mal-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew mal-ammont ta' dhul tal-munita barranija assoċjat ma' tali investment;
- (e) tirrestringi l-bejgħ ta' prodotti jew servizzi fit-territorju tagħha li tali investment jipproduċi jew iforni billi tirrelata dak il-bejgħ bi kwalunkwe mod mal-volum jew mal-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qliġ mill-kambju;
- (f) tipprovdi aċċess għal jew tittrasferixxi teknoloġija partikolari, proċess ta' produzzjoni jew għarfien proprjetarju ieħor lil persuna fiżika jew intrapriża fit-territorju tagħha;
- (g) tforni esklussivament mit-territorju tal-Parti lil suq reġjonali speċifiku jew lis-suq dinji, prodotti jew servizzi li tali investment jipproduċi;
- (h) tillokalizza l-kwartieri ġenerali ta' dak l-investitur għal suq reġjonali speċifiku jew għas-suq dinji fit-territorju tagħha; jew
- (k) tirrestringi l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni.

2. Parti ma għandhiex tikkundizzjona vantaġġ riċevut jew li jkompli jiġi riċevut, b'konnessjoni mal-istabbiliment ta' intrapriża jew mal-operat ta' investiment ta' investitur ta' Parti jew ta' pajjiż terz fit-territorju tagħha, f'konformità ma' kwalunkwe hteġa li:

- (a) tikseb livell jew perċentwal partikolari ta' kontenut domestiku;
- (b) takkwista, tuża jew tagħti preferenza lil prodotti li jiġu manifatturati jew servizzi li jiġu pprovduti fit-territorju tagħha, jew takkwista prodotti mingħand persuni fiżiċi jew intraprizi fit-territorju tagħha;
- (c) tirrelata bi kwalunkwe mod il-volum jew il-valur tal-importazzjonijiet mal-volum jew il-valur tal-esportazzjonijiet jew mal-ammont ta' dħul tal-munita barranija assoċjat ma' tali investiment;
- (d) tirrestringi l-bejgħ ta' prodotti jew servizzi fit-territorju tagħha li tali investiment jipproduċi jew iforni billi tirrelata dak il-bejgħ bi kwalunkwe mod mal-volum jew mal-valur tal-esportazzjonijiet tagħha jew tal-qligħ mill-kambju; jew
- (e) tirrestringi l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni.

3. Fil-paragrafu 2 ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli tikkundizzjona vantaġġ riċevut jew li jkompli jiġi riċevut, b'konnessjoni ma' investiment ta' investitur ta' Parti jew ta' pajjiż terz, f'konformità ma' hteġa li tiġi lokalizzata l-produzzjoni, jiġi fornut servizz, jitharrġu jew jiġu impjegati l-haddiema, jinbnew jew jiġu estiżi faċilitajiet partikolari, jew jitwettqu riċerka u żvilupp, fit-territorju tagħha.

4. Is-subparagrafu 1(f) ma japplikax jekk:

- (a) ir-rekwiżit jiġi impost jew l-impenn jew il-garanzija jiġu infurzati minn qorti, tribunal amministrattiv jew awtorità tal-kompetizzjoni biex tiġi rrimedjata prattika ddeterminata wara proċess ġudizzjarju jew amministrattiv bħala ksur tal-liġi tal-kompetizzjoni tal-Parti; jew
- (b) Parti tawtorizza l-użu ta' dritt ta' proprjetà intellettuali f'konformità mal-Artikoli 31 u 31bis tal-Ftehim TRIPS, jew għal miżuri li jirrikjedu d-divulgazzjoni ta' informazzjoni proprjetarja li taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 39 tal-Ftehim TRIPS u li jkunu konsistenti miegħu.

5. Is-subparagrafi 1(a), (b) u (c) u 2(a) u (b) ma japplikawx għar-rekwiżiti ta' kwalifika għal prodotti jew servizzi fir-rigward tal-parteeċipazzjoni fil-promozzjoni tal-esportazzjoni u l-programmi ta' għajjnuna barranija.

6. Is-subparagrafi 2(a) u (b) ma japplikawx għar-rekwiżiti imposti minn Parti li timporta relatati mal-kontenut tal-prodotti meħtieġa biex tikkwalifika għal tariffi preferenzjali jew kwoti preferenzjali.

7. Għal aktar ċertezza, il-paragrafi 1 u 2 ma japplikaw għall-ebda impenn, garanzija jew rekwiżit, minbarra dawk stabbiliti f'dawk il-paragrafi.

8. Dan l-Artikolu ma jipprekludix l-infurzar ta' xi impenn, garanzija jew rekwiżit bejn partijiet privati, minbarra Parti, fejn Parti ma tkunx imponiet jew talbet l-impenn, il-garanzija jew ir-rekwiżit.

9. Dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-impenji ta' Parti magħmula skont il-Ftehim tad-WTO.

ARTIKOLU 10.10

Maniġment Superjuri u l-Bord tad-Diretturi

1. Parti ma għandhiex titlob li intrapriża ta' dik il-Parti li tkun investiment kopert taħtar persuni fiżiċi ta' kwalunkwe nazzjonalità partikolari f'pożizzjonijiet ta' maniġment superjuri.

2. Parti ma għandhiex titlob li l-bord tad-diretturi ta' intrapriża tal-Parti l-oħra li tkun investiment kopert ikun magħmul minn ċittadini jew residenti fit-territorju tal-Parti, jew taħlita tagħhom.

ARTIKOLU 10.11

Rekwiżiti Formali

Minkejja l-Artikoli 10.7 u 10.8, Parti tista' titlob lil investitur tal-Parti l-oħra jew lill-investment kopert tagħha biex jipprovdi informazzjoni ta' rutina dwar dak l-investment biss għal skopijiet ta' informazzjoni jew statistika. Il-Parti għandha tipprotegi dik l-informazzjoni li hija kunfidenzjali minn kwalunkwe divulgazzjoni li tippregudika l-pożizzjoni kompetittiva tal-investitur jew tal-investment kopert. F'dan l-Artikolu ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni lil Parti milli tikseb jew tiddivulga l-informazzjoni b'mod ieħor b'konnessjoni mal-applikazzjoni ekwa u *in bona fide* tal-liġi tagħha.

ARTIKOLU 10.12

Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet

1. L-Artikoli minn 10.7 sa 10.10 ma japplikawx għal:
 - (a) miżura mhux konformi eżistenti li tinzamm minn Parti fil-livell ta':
 - (i) l-Unjoni Ewropea, kif stabbilit fil-Lista tagħha għall-Anness I (Riżervi għall-Miżuri Eżistenti);

- (ii) gvern ċentrali, kif stabbilit minn dik il-Parti fil-Lista tagħha għall-Anness I (Riżervi għall-Miżuri Eżistenti);
 - (iii) gvern reġjonali, kif stabbilit minn dik il-Parti fil-Lista tagħha għall-Anness I (Riżervi għall-Miżuri Eżistenti); jew
 - (iv) gvern lokali;
- (b) il-kontinwazzjoni jew it-tigdid fil-pront ta' miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a); jew
- (c) kwalunkwe emenda għal miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a), sal-punt li l-emenda ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet teżisti immedjatament qabel l-emenda, mal-Artikoli minn 10.7 sa 10.10.
2. L-Artikoli minn 10.7 sa 10.10 ma japplikawx għal miżura li Parti tadotta jew izzomm fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet kif stabbiliti fil-Lista tagħha għall-Anness II (Riżervi għal Miżuri Futuri).
3. Parti ma għandhiex, taht miżura adottata wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim u koperta mil-Lista tagħha għall-Anness II (Riżervi għal Miżuri Futuri), titlob direttament jew indirettament lil investitur tal-Parti l-oħra, minhabba n-nazzjonalità tiegħu, ibiegh jew b'xi mod ieħor jiddisponi minn investment li jeżisti fiż-żmien meta l-miżura ssir effettiva.

4. L-Artikolu 10.6 ma japplikax għal miżura li Parti tadotta jew iżzomm fir-rigward ta' setturi jew subsetturi impenjati kif stabbilit fl-Iskeda tagħha għall-Anness III (Impenji għall-Aċċess għas-Suq).
5. L-Artikoli 10.7 u 10.8 ma japplikaw għall-ebda miżura li tikkostitwixxi eċċezzjoni, eżenzjoni jew rinunzja mill-Artikolu 3 jew 4 tal-Ftehim TRIPS, kif previst fl-Artikoli minn 3 sa 5 ta' dak il-Ftehim.
6. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafi minn 1 sa 5, fi żmien 5 snin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Messiku jista' jinnotifika lill-Unjoni Ewropea abbozz ta' deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt biex jiġu mmodifikati l-Annessi I (Riżervi għal Miżuri Eżistenti), II (Riżervi għal Miżuri Futuri) u III (Impenji Speċifiċi u Limitazzjonijiet fuq l-Aċċess għas-Suq):
- (a) fl-Appendiċi I-B-2 (Lista ta' Riżervi tal-Messiku. Applikabbli fil-Livell Sub-Ċentrali) għall-Anness I (Riżervi għal Miżuri Eżistenti) u fl-Appendiċi III-B-2 (Skeda ta' Limitazzjonijiet tal-Messiku. Applikabbli fil-Livell Sub-Ċentrali) għall-Anness III (Impenji Speċifiċi u Limitazzjonijiet fuq l-Aċċess għas-Suq) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti miżmuma fil-livell subfederali tal-gvern; u

- (b) fl-Appendiċi I-B-1 (Lista ta' Riżervi tal-Messiku. Applikabbli fil-Livell Ċentrali) għall-Anness I (Riżervi għal Miżuri Eżistenti) u fl-Appendiċi II-B (Lista ta' Riżervi tal-Messiku. Applikabbli fil-Livell Ċentrali) għall-Anness II (Riżervi għal Miżuri Futuri) tar-rekwiziti ta' prestazzjoni tiegħu.

L-Unjoni Ewropea għandha tirrieżamina dak l-abbozz fi żmien 3 xhur u tikkonsulta mal-Messiku dwar kwalunkwe kwistjoni relatata. Wara konsultazzjoni, il-Kunsill Kongunt għandu jadotta l-modifiki għall-annessi msemmija f' dan il-paragrafu. L-annessi mmodifikati għandhom japplikaw mid-data tal-adozzjoni tal-modifiki.

TAQSIMA C

Protezzjoni tal-Investment

ARTIKOLU 10.13

Kamp ta' applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għal kwalunkwe miżura adottata jew miżmuma minn Parti li taffettwa:

- (a) l-investimenti koperti; jew

(b) l-investituri ta' Parti fir-rigward ta' investment kopert.

ARTIKOLU 10.14

Objettivi u Mizuri ta' Investment u Regulatorji

1. Id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima ma għandhomx jiġu interpretati bħala impenn ta' Parti li ma tbiddilx il-qafas legali u regulatorju applikabbli fit-territorju tagħha, inkluż b'mod li jiġi jaffettwa b'mod negattiv l-operat tal-investimenti koperti jew l-aspettattivi tal-profitti tal-investitur.
2. Għal aktar ċertezza, f'din it-Taqsima ma hemm xejn li għandu jiġi interpretat bħala li qed jimpedixxi lil Parti milli twaqqaf l-għoti ta' sussidju⁴¹ jew milli titlob ir-rimborż tiegħu, meta tali azzjoni tkun giet ordnata minn qorti kompetenti, tribunal amministrattiv jew awtorità kompetenti oħra, jew bħala li titlob lil dik il-Parti tikkumpensa lill-investitur għal dan.

⁴¹ Għall-Unjoni Ewropea, "sussidju" jinkludi kwalunkwe għajjnuna mogħtija minn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew permezz ta' rizersi tal-Istat ta' tali Stat Membru, li toħloq distorsjoni jew thedded li toħloq distorsjoni tal-kompetizzjoni billi tiffavorixxi lil ċerti impriżi jew il-produzzjoni ta' ċerti prodotti u taffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea.

3. Għal aktar ċertezza, id-deċiżjoni ta' Parti li ma toħroġx, ma ġgeddidx jew ma żzommx sussidju jew għotja ma tikkostitwixxix ksur ta' din it-Taqsima jekk dik id-deċiżjoni tittiehed:

- (a) fin-nuqqas ta' kwalunkwe impenn speċifiku skont il-liġi jew kuntratt biex jinħargu, jiġgeddu jew jinżammu dak is-sussidju jew dik l-għotja;
- (b) f'konformità ma' kwalunkwe termini jew kundizzjonijiet marbuta mal-ħruġ, it-tigdid jew iż-żamma tas-sussidju jew tal-għotja; jew
- (c) f'konformità mal-paragrafu 2.

ARTIKOLU 10.15

Trattament tal-Investituri u tal-Investimenti Koperti

1. Kull Parti għandha tagħti fit-territorju tagħha lill-investimenti koperti tal-Parti l-oħra, u lill-investituri fir-rigward tal-investimenti koperti tagħhom, trattament ġust u ekwu u protezzjoni u sigurtà shaħ f'konformità mal-paragrafi li ġejjin.

2. Parti tikser l-obbligu ta' trattament ġust u ekwu msemmi fil-paragrafu 1 jekk miżura jew serje ta' miżuri jkunu jikkostitwixxu:⁴²

- (a) ċaħda tal-ġustizzja fi proċedimenti kriminali, ċivili jew amministrattivi;
- (b) ksur fundamentali tal-proċess dovut;
- (c) arbitrarjetà manifesta, inkluża diskriminazzjoni mmirata abbażi ta' raġunijiet manifestament żbaljati, bħall-ġeneru, ir-razza jew it-twelmin reliġjuż;

⁴² Għal aktar ċertezza, fid-determinazzjoni ta' jekk miżura jew serje ta' miżuri jammontawx għal ksur ta' trattament ġust u ekwu, it-Tribunal għandu jqis, fost l-oħrajn, dan li ġej:

- (a) fir-rigward tas-subparagrafi 2(a) u (b), jekk il-miżura jew is-serje ta' miżuri jinvolvu imġiba hażina serja li toffendi l-proprjetà ġudizzjarja; is-sempliċi fatt li l-kontestazzjoni ta' investitur tal-miżura kkontestata fi proċediment domestiku giet irrifjutata jew miċhuda jew b'xi mod ieħor falliet fih innifsu ma jikkostitwixxi ebda ċaħda tal-ġustizzja kif imsemmi fis-subparagrafu 2(a);
- (b) fir-rigward tas-subparagrafu 2(c), jekk il-miżura jew is-serje ta' miżuri kinux ibbażati b'mod ċar fuq raġuni jew fatt, jew kinux ibbażati b'mod ċar fuq raġunijiet illegittimi bħal preġudizzju jew parzjalità; is-sempliċi illegalità, jew applikazzjoni sempliċiment inkonsistenti jew dubjuża ta' politika jew proċedura, fiha nnifisha ma tikkostitwixxi ebda arbitrarjetà manifesta kif imsemmi fis-subparagrafu 2(c), filwaqt li ċaħda totali u mhux ġustifikata ta' liġi jew regolament, jew miżura mingħajr raġuni, jew imġiba li tkun speċifikament immirata lejn l-investitur jew l-investment kopert tiegħu bl-iskop li tikkawża dannu x'aktarx li tikkostitwixxi arbitrarjetà manifesta kif imsemmi fis-subparagrafu 2(c); u
- (c) fir-rigward tas-subparagrafu 2(d), jekk Parti aġixxietx *ultra vires* u jekk l-episodji ta' allegati fastidju jew koerċizzjoni ġewx ripetuti u sostnuti.

(d) fastidju, koerċizzjoni jew abbuż tal-poter; jew

(e) ksur ta' kwalunkwe element addizzjonali tal-obbligu ta' trattament ġust u ekwu li jkun ġie adottat mill-Partijiet f'konformità mal-paragrafu 7.

3. Parti għandha titqies li tkun qed tikser l-obbligu ta' protezzjoni u sigurtà sħaħ imsemmi fil-paragrafu 1 jekk miżura jew serje ta' miżuri jikkostitwixxu nuqqas li tigi pprovduta sigurtà fiżika lill-investituri u l-investimenti koperti tagħhom.

4. Meta jivvaluta allegat ksur skont dan l-Artikolu, it-Tribunal jista' jqis jekk Parti tkunx għamlet rappreżentazzjoni speċifika lil investitur biex tħajru jagħmel investiment kopert, li tkun holqot aspettattiva legittima u li fuqha jkun ibbaża ruħu l-investitur meta ġie biex jiddeċiedi li jagħmel jew iżomm l-investiment kopert, iżda li dik il-Parti tkun sussegwentement sfrattat. Is-sempliċi fatt li Parti tiegħu jew tonqos milli tiegħu azzjoni li tista' tkun inkonsistenti mal-aspettattivi legittimi ta' investitur ta' Parti ma jikkostitwixxix ksur ta' dan l-Artikolu, anki jekk ikun hemm telf jew hsara għall-investiment kopert b'rizultat ta' dan.

5. Determinazzjoni li kien hemm ksur ta' dispozizzjoni oħra ta' dan il-Ftehim, jew ta' ftehim internazzjonali separat, ma tistabbilixxix, fiha jew minnha nnifisha, li kien hemm ksur ta' dan l-Artikolu.

6. Il-fatt li mizura tikser il-ligi ta' Parti, fiha jew minnha nnifisha, ma jistabbilixxix ksur ta' dan l-Artikolu. Sabiex jiġi aċċertat jekk il-mizura tiksirx dan l-Artikolu, it-Tribunal għandu jikkunsidra jekk Parti tkunx aġixxiet b'mod inkonsistenti mal-paragrafi minn 1 sa 4.

7. Il-Partijiet għandhom, fuq talba ta' Parti, jirrieżaminaw il-kontenut tal-obbligu li jipprovdu trattament ġust u ekwu. Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment stabbilit skont l-Artikolu 1.10 (Sottokumitati u Korpi Ohrajn tal-Parti III ta' dan il-Ftehim) jista' jiżviluppa analizzijiet f'dan ir-rigward u jissottomettihom lill-Kumitat Kongunt. Il-Kumitat Kongunt għandu jikkunsidra jekk jirrakkomandax li l-Ftehim jiġi emendat, f'konformità mal-Artikolu 2.4 (Emenda) tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 10.16

Trasferimenti

1. Kull Parti għandha tippermetti li t-trasferimenti kollha relatati ma' investment kopert isiru b'mod hieles mingħajr restrizzjoni jew dewmien fit-territorju tagħha u barra minnu. Dawk it-trasferimenti jinkludu:

- (a) il-kontribuzzjonijiet għall-kapital, bħall-ammonti prinċipali u addizzjonali, sabiex isostnu, jiżviluppaw jew iżidu l-investment kopert;

- (b) il-profitti, id-dividendi, il-qliġh kapitali, l-imghax, il-pagamenti ta' royalties, it-tariffi tal-ġestjoni u redditi oħrajn;
- (c) ir-rikavati mill-bejgħ tal-investment kopert kollu jew parti minnu jew mil-likwidazzjoni parzjali jew shiha tal-investment kopert;
- (d) il-hlasijiet magħmula taht kuntratt li ffirmja l-investitur ta' Parti, jew investment kopert, inklużi l-pagamenti magħmula skont ftehim ta' self;
- (e) il-qliġh u remunerazzjoni oħra tal-persunal ingaġġat minn barra l-pajjiż u li jaħdem b'konnessjoni ma' investment kopert;
- (f) il-hlasijiet magħmula skont l-Artikoli 10.17 u 10.18; u
- (g) il-hlasijiet tad-danni skont deċiżjoni ta' arbitraġġ mahruġa mit-Tribunal taht it-Taqsima D.

2. Kull Parti għandha tippermetti li r-redditi *in natura* relatati ma' investment kopert isiru kif awtorizzat jew speċifikat fi ftehim bil-miktub bejn il-Parti u investment kopert jew investitur tal-Parti l-oħra.

3. Kull Parti għandha tippermetti li t-trasferimenti relatati ma' investiment kopert isiru f'munita liberament konvertibbli bir-rata tal-kambju tas-suq li tkun prevalenti għal dik il-munita fid-data tat-trasferiment.

4. Minkejja l-paragrafu 2, Parti tista' tirrestringi t-trasferimenti ta' redditi *in natura* relatati ma' investiment kopert f'ċirkostanzi fejn tista' b'mod iehor tirrestringi tali trasferimenti skont dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 10.17

Kumpens għat-Telf

1. Kull Parti għandha tagħti lill-investituri tal-Parti l-oħra, li l-investimenti koperti tagħhom iġarrbu telf minhabba gwerra jew kunflitt armat iehor, rivoluzzjoni, stat ta' emerġenza nazzjonali, insurrezzjoni, irvellijiet jew kwalunkwe avveniment simili iehor, fir-rigward tar-restituzzjoni, l-indennizz, il-kumpens jew forma oħra ta' ftehimiet, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li hija tagħti lill-investituri tagħha stess jew lill-investituri ta' kwalunkwe pajjiż terz, skont liema minnhom ikun l-aktar favorevoli.

2. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, l-investituri ta' Parti għandhom jingħataw restituzzjoni jew kumpens adegwati u effettivi jekk, fi kwalunkwe waħda mis-sitwazzjonijiet imsemmija f' dak il-paragrafu, huma jgħarrbu telf fit-territorju tal-Parti l-oħra li jirriżulta minn:

- (a) rekwizizzjoni tal-investment kopert tagħhom jew ta' parti minnu mill-forzi jew l-awtoritajiet tagħha; jew
- (b) qerda tal-investment kopert tagħhom jew ta' parti minnu mill-forzi jew l-awtoritajiet tagħha, li ma kinitx meħtieġa min-neċessità tas-sitwazzjoni.

3. Il-pagamenti li jirriżultaw minn kumpens f'konformità mal-paragrafu 2 għandhom ikunu liberament konvertibbli u trasferibbli.

ARTIKOLU 10.18

Esproprijazzjoni u Kumpens

1. Parti ma għandhiex tespropria jew tinnazzjonalizza investment kopert, direttament jew indirettament, permezz ta' mizuri li jkollhom effett ekwivalenti għal esproprijazzjoni jew nazzjonalizzazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejha "esproprijazzjoni"), ħlief:

- (a) għal skop pubbliku;

- (b) b'mod mhux diskriminatorju;
 - (c) mal-hlas ta' kumpens fil-pront, adegwat u effettiv f'konformità mal-paragrafi minn 2 sa 4; u
 - (d) f'konformità mal-proċess dovut tal-liġi.
2. Il-paragrafu 1 għandu jiġi interpretat f'konformità mal-Anness 10-A (Esproprijazzjoni).
3. Il-kumpens imsemmi fil-paragrafu 1 għandu:
- (a) jiġihallas mingħajr dewmien;
 - (b) ikun ekwivalenti għall-valur ġust tas-suq tal-investiment esproprijat f'dak iż-żmien immedjatament qabel ma tkun seħħet l-esproprijazzjoni;
 - (c) ma jkun jirrifletti l-ebda bidla fil-valur li seħħet minhabba li l-esproprijazzjoni maħsuba kienet saret magħrufa qabel;
 - (d) ikun kompletament realizzabbli u liberament trasferibbli mingħajr dewmien lejn il-pajjiż indikat mill-investitur; u

(e) jinkludi l-imghax b'rata kummerċjalment raġonevoli mid-data tal-esproprijazzjoni sad-data tal-ħlas.

4. Il-kriterji ta' valutazzjoni għandhom jinkludu l-valur tan-negozju avvjat, il-valur tal-assi, inkluż il-valur tat-taxxa ddikjarata tal-propjeta tangibbli, u kriterji oħrajn, kif xieraq, sabiex jiġi ddeterminat il-valur ġust tas-suq.

5. Il-kumpens għandu jithallas fil-munita tal-pajjiż li tiegħu l-investitur huwa ċittadin jew f'munita liberament konvertibbli.

6. Dan l-Artikolu ma japplikax għall-ħruġ ta' liċenzji obbligatorji mogħtija b'rabta mad-drittijiet tal-propjeta intellettuali f'konformità mal-Ftehim TRIPS, jew għar-revoka, il-limitazzjoni, jew il-ħolqien ta' drittijiet tal-propjeta intellettuali, sal-punt li tali ħruġ, revoka, limitazzjoni jew ħolqien ikunu konsistenti mal-Kapitolu 25 (Propjeta Intellettuali) u mal-Ftehim TRIPS.⁴³

⁴³ Għal aktar ċertezza, it-terminu "revoka" fir-rigward tad-drittijiet tal-propjeta intellettuali jinkludi l-kancellazzjoni jew l-annullament ta' dawk id-drittijiet, u t-terminu "limitazzjoni" fir-rigward tad-drittijiet tal-propjeta intellettuali jinkludi eċċezzjonijiet għal dawk id-drittijiet.

ARTIKOLU 10.19

Surroga

1. Jekk Parti jew l-aġenzija nnominata tagħha tagħmel pagament taht garanzija, kuntratt ta' assigurazzjoni jew forma oħra ta' indennizz li tkun daħlet għalih fir-rigward ta' investiment kopert, il-Parti l-oħra għandha tirrikonoxxi s-surroga jew it-trasferiment ta' kwalunkwe dritt jew pretensjoni tal-investitur skont dan il-Kapitolu fir-rigward ta' dak l-investiment kopert. Il-Parti jew l-aġenzija nnominata tagħha għandha tkun intitolata bis-saħħa ta' surroga li teżercita d-drittijiet u tinforza l-pretensjonijiet ta' dak l-investitur. Id-dritt jew il-pretensjoni surrogati jew ittrasferiti ma għandhomx ikunu akbar mid-dritt jew mill-pretensjoni originali ta' dak l-investitur.
2. Jekk Parti jew l-aġenzija nnominata mill-Parti tkun għamlet pagament lill-investitur tagħha u tkun ħadet f'idejha d-drittijiet u l-pretensjonijiet tal-investitur, dak l-investitur ma għandux, sakemm ma jkunx awtorizzat jaġixxi f'isem il-Parti jew l-aġenzija nnominata mill-Parti li tagħmel il-pagament, isegwi dawk id-drittijiet u l-pretensjonijiet kontra l-Parti l-oħra.

TAQSIMA D

Soluzzjoni ta' Tilwim dwar l-Investment

ARTIKOLU 10.20

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

1. “rikorrent” tfisser persuna fiżika jew intrapriża ta' Parti, għajr fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv, li tkun għamlet investment kopert, u li tfittex li tissottometti jew tkun issottomettiet pretensjoni skont din it-Taqsima, li tagħxi:
 - (a) f'isimha stess; jew
 - (b) f'isem intrapriża stabbilita lokalment li tagħha hija s-sid jew li tikkontrolla.⁴⁴
2. “partijiet litiganti” tfisser ir-rikorrent u l-konvenut;

⁴⁴ Għal aktar ċertezza, pretensjoni mressqa skont is-subparagrafu (b) għandha titqies li tirrigwardja tilwima bejn Stat Kontraenti u ċittadin ta' Stat Kontraenti iehor għall-finijiet tal-paragrafu 1 tal-Artikolu 25 tal-Konvenzjoni ICSID.

3. “parti litiganti” tfisser ir-rikorrent jew il-konvenut;
4. “ICSID” tfisser iċ-Ċentru Internazzjonali għas-Soluzzjoni ta’ Tilwim dwar l-Investment stabbilit mill-Konvenzjoni ICSID;
5. “Regoli tal-Faċilità Addizzjonali tal-ICSID” tfisser ir-Regoli li Jirregolaw il-Faċilità Addizzjonali għall-Amministrazzjoni tal-Proċedimenti mis-Segretarjat taċ-Ċentru Internazzjonali għas-Soluzzjoni ta’ Tilwim dwar l-Investment;
6. “Konvenzjoni ICSID” tfisser il-Konvenzjoni dwar is-Soluzzjoni ta’ Tilwim dwar l-Investment bejn l-Istati u ċ-Ċittadini ta’ Stati oħrajn, li saret f’Washington fit-18 ta’ Marzu 1965;
7. “intrapriża stabbilita lokalment” tfisser persuna ġuridika stabbilita fit-territorju ta’ Parti, u li tkun proprjetà ta’ jew ikkontrollata minn investitur tal-Parti l-oħra;
8. “Konvenzjoni ta’ New York” tfisser il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar ir-Rikonossiment u l-Eżekuzzjoni ta’ Deċiżjonijiet ta’ Arbitraġġ Barranin, li saret fi New York fl-10 ta’ Ġunju 1958;
9. “Parti mhux litiganti” tfisser il-Messiku, jekk il-konvenut ikun l-Unjoni Ewropea jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea; jew l-Unjoni Ewropea, jekk il-Messiku jkun il-konvenut;

10. “konvenut” tfisser il-Messiku, jew fil-każ tal-Unjoni Ewropea, l-Unjoni Ewropea jew l-Istat Membru tal-Unjoni Ewropea kkonċernat kif iddeterminat skont l-Artikolu 10.24;

11. “finanzjament minn parti terza” tfisser kwalunkwe finanzjament ipprovdut minn persuna fiżika jew ġuridika li ma hijiex parti litiganti u li tidhol fi ftehim ma’ parti litiganti sabiex tiffinanzja parti mill-kost tal-proċedimenti, jew kollu kemm hu, għal remunerazzjoni li tkun tiddependi fuq l-eżitu tat-tilwima, jew fil-forma ta’ donazzjoni jew għotja;

12. “Regoli ta’ Arbitraġġ tal-UNCITRAL” tfisser ir-Regoli ta’ Arbitraġġ tal-Kummissjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi Internazzjonali tal-Kummerċ, approvati mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti fil-15 ta’ Dicembru 1976, kif riveduti fl-2010.

ARTIKOLU 10.21

Kamp ta' applikazzjoni

1. Din it-Taqsima tapplika għal tilwim bejn Parti u rikorrent tal-Parti l-oħra li jinholq minn allegat ksur tal-Artikoli 10.7.2, 10.8.2⁴⁵ jew tat-Taqsima C li allegatament jikkawża telf jew dannu lir-rikorrent jew lill-intrapriża stabbilita lokalment tiegħu.
2. L-Anness 10-B (Dejn Pubbliku) japplika għal pretensjonijiet fir-rigward tar-ristrutturar tad-dejn ta' Parti.
3. It-Tribunal u t-Tribunal tal-Appell, kostitwiti taħt din it-Taqsima, ma għandhomx jiddeċiedu dwar pretensjonijiet li jaqgħu barra mill-kamp ta' applikazzjoni ta' din it-Taqsima.

⁴⁵ Għal aktar ċertezza, għall-finijiet ta' din it-Taqsima, il-Partijiet jifhemu li l-Artikoli 10.7.2 u 10.8.2 ma jkoprox l-akkwizzizzjoni ta' intrapriża fl-Unjoni Ewropea jew fil-Messiku bil-ħsieb li jistabbilixxu jew iżommu rabtiet ekonomiċi dejjiema, inkluż fejn tali akkwizzizzjoni ssir permezz ta' parteċipazzjoni kapitali jew zieda f'tali parteċipazzjoni kapitali f'intrapriża.

ARTIKOLU 10.22

Konsultazzjonijiet

1. Sa fejn ikun possibbli, tilwima għandha tissolva b'mod amikevoli. Tali soluzzjoni tista' tigi miftiehma fi kwalunkwe hin, inkluż wara li tkun tressqet pretensjoni skont l-Artikolu 10.26.
2. Sakemm il-partijiet litiganti ma jaqblux ma' perjodu itwal, il-konsultazzjonijiet għandhom isiru fi żmien 60 jum wara s-sottomissjoni tat-talba għal konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 5.
3. Sakemm il-partijiet litiganti ma jaqblux mod ieħor, il-post tal-konsultazzjonijiet għandu jkun:
 - (a) il-Belt tal-Messiku, jekk il-miżuri kkontestati jkunu miżuri tal-Messiku;
 - (b) Brussell, jekk il-miżuri kkontestati jkunu jinkludu miżura tal-Unjoni Ewropea; jew
 - (c) il-belt kapitali tal-Istat Membru tal-Unjoni Ewropea, jekk il-miżuri kkontestati jkunu esklussivament miżuri ta' dak l-Istat Membru.
4. Jekk il-partijiet litiganti jaqblu, il-konsultazzjonijiet jistgħu jsiru permezz ta' vidjokonferenza jew mezzi oħrajn, jekk ikun xieraq.

5. Ir-rikorrent għandu jissottometti lill-Parti l-oħra talba għal konsultazzjonijiet li tistabbilixxi:
- (a) l-isem u l-indirizz tar-rikorrent u, jekk tali talba tiġi sottomessa f'isem intrapriża stabbilita lokalment, l-isem, l-indirizz u l-post tal-istabbiliment jew l-inkorporazzjoni, jekk applikabbli, tal-intrapriża stabbilita lokalment;
 - (b) id-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 li allegatament ikunu nkisru;
 - (c) il-bażi ġuridika u fattwali għal kull pretensjoni, inklużi l-miżura jew il-miżuri li allegatament ikunu qed jiksru d-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1;
 - (d) ir-rimedju mfittex u l-ammont stmat tad-danni mitluba; u
 - (e) l-evidenza li tistabbilixxi li r-rikorrent huwa investitur tal-Parti l-oħra u li huwa għandu jew jikkontrolla l-investment kopert u, jekk jaġixxi f'isem intrapriża stabbilita lokalment, li huwa għandu jew jikkontrolla l-intrapriża stabbilita lokalment.

Jekk talba għal konsultazzjonijiet tiġi sottomessa minn aktar minn rikorrent wiehed, jew f'isem aktar minn kumpanija waħda stabbilita lokalment, l-informazzjoni fis-subparagrafi (a) u (e) għandha tiġi sottomessa għal kull rikorrent jew kull intrapriża stabbilita lokalment, skont il-każ.

6. Ir-rekwiżiti tat-talba għal konsultazzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 5 għandhom jiġu ssodisfati bi speċifiċità suffiċjenti sabiex il-konvenut ikun jista' effettivament jippartecipa fil-konsultazzjonijiet u jhejji d-difiża tiegħu.

7. Talba għal konsultazzjonijiet għandha tiġi sottomessa fi żmien 3 snin wara d-data li fiha r-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment, l-ewwel ikunu akkwistaw jew suppost li kellhom l-ewwel jakkwistaw, għarfien tal-allegat ksur u għarfien li r-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment, garrbu telf jew dannu b'dan.

8. Minkejja l-paragrafu 7, fil-każ li t-talba għal konsultazzjonijiet tkun tikkonċerna miżura jew miżuri tal-Unjoni Ewropea jew ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u l-perjodu ta' żmien imsemmi fil-paragrafu 7 ikun għadda waqt li r-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment ikunu seggeww proċedimenti relatati mal-istess miżura jew miżuri quddiem tribunal jew qorti skont il-liġi ta' Parti, it-talba għal konsultazzjonijiet għandha tiġi sottomessa:

- (a) fi żmien sentejn wara d-data li fiha r-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment ma jibqgħux isegwu tali proċedimenti quddiem tribunal jew qorti skont il-liġi ta' Parti; u
- (b) fi kwalunkwe każ, mhux aktar tard minn 10 snin wara d-data li fiha r-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment tiegħu, l-ewwel ikunu akkwistaw jew suppost li kellhom jakkwistaw għarfien tal-miżura jew tal-miżuri li allegatament ikunu qed jiksru d-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 u tat-telf jew tad-dannu allegatament imgarrab b'dan.

9. Talba għal konsultazzjonijiet rigward ksur allegat mill-Unjoni Ewropea jew minn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea tintbagħat mill-Unjoni Ewropea. Jekk ir-rikorrent jidentifika fit-talba tiegħu għal konsultazzjonijiet miżura jew miżuri ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, dawn għandhom jintbagħtu wkoll lill-Istat Membru kkonċernat.

10. Jekk l-investitur ma jkunx ressaq pretensjoni skont l-Artikolu 10.26 fi żmien 18-il xahar wara li jkun issottometta t-talba għal konsultazzjonijiet, l-investitur jitqies li jkun irtira t-talba tiegħu għal konsultazzjonijiet u, jekk applikabbli, l-avviż tiegħu li jitlob determinazzjoni tal-konvenut skont l-Artikolu 10.24, u ma għandux iressaq pretensjoni skont din it-Taqsima fir-rigward tal-istess miżura jew miżuri. Dan il-perjodu jista' jiġi estiż permezz ta' qbil tal-partijiet involuti fil-konsultazzjonijiet.

ARTIKOLU 10.23

Medjazzjoni

1. Il-partijiet litiganti jistgħu fi kwalunkwe hin jaqblu li jirrikorru għal medjazzjoni.
2. Ir-rikors għal medjazzjoni huwa mingħajr preġudizzju għall-pożizzjoni legali jew għad-drittijiet ta' kwalunkwe parti litiganti skont dan il-Kapitolu u huwa regolat mir-regoli miftiehma mill-partijiet litiganti inkluża, jekk disponibbli, kwalunkwe regola għall-medjazzjoni li tista' tiġi adottata mill-Kunsill Kongunt.

3. Il-medjatur għandu jinhatar bil-qbil tal-partijiet litiganti. Il-partijiet litiganti jistgħu wkoll jitolbu b'mod kongunt lill-President tat-Tribunal biex jahtar il-medjatur.
4. Il-partijiet litiganti għandhom jagħmlu hilitom biex isibu soluzzjoni għat-tilwima fi zmien 60 jum wara l-hatra tal-medjatur.
5. Jekk il-partijiet litiganti jaqblu li jirrikorru għal medjazzjoni, il-limiti ta' zmien stabbiliti fl-Artikoli 10.22.7, 10.22.8, 10.48.7 u 10.49.3 għandhom jigu sospizi mid-data li fiha l-partijiet litiganti qablu li jirrikorru għal medjazzjoni sad-data li fiha kwalunkwe parti litiganti tiddeciedi li tittermina il-medjazzjoni. Decizjoni minn parti litiganti li tittermina l-medjazzjoni għandha tigi trazzmessa permezz ta' ittra lill-medjatur u lill-parti litiganti l-oħra.

ARTIKOLU 10.24

Determinazzjoni tal-Intimat għal Tilwim mal-Unjoni Ewropea jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea

1. Jekk ma tinstabx soluzzjoni għat-tilwima fi zmien 90 jum wara s-sottomissjoni tat-talba għal konsultazzjonijiet, it-talba tikkoncerna allegat ksur tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 mill-Unjoni Ewropea jew minn Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u r-rikorrent ikollu l-hsieb li jressaq pretensjoni skont l-Artikolu 10.26, ir-rikorrent għandu jagħti lill-Unjoni Ewropea avviz li jitlob determinazzjoni tal-konvenut.

2. L-avviż imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jidentifika l-miżura jew il-miżuri li fir-rigward tagħhom ir-rikorrent ikollu l-ħsieb li jressaq pretensjoni. Jekk tigi identifikata miżura ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, l-avviż għandu jintbagħat ukoll lill-Istat Membru kkonċernat.
3. L-Unjoni Ewropea għandha, wara li tkun għamlet determinazzjoni, tinforma lir-rikorrent fi żmien 60 jum wara li tirċievi l-avviż imsemmi fil-paragrafu 1 dwar jekk l-Unjoni Ewropea jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea għandhomx ikunu l-konvenut.
4. Jekk ir-rikorrent ma jkunx gie infurmat bid-determinazzjoni fi żmien 60 jum wara li jkun ta l-avviż imsemmi fil-paragrafu 1, il-konvenut għandu jkun:
- (a) l-Istat Membru, jekk il-miżura jew il-miżuri identifikati fl-avviż ikunu esklussivament miżuri ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea; jew
 - (b) l-Unjoni Ewropea, jekk il-miżura jew il-miżuri identifikati fl-avviż jinkludu miżuri tal-Unjoni Ewropea.
5. Ir-rikorrent jista' jressaq pretensjoni skont l-Artikolu 10.26 abbażi tad-determinazzjoni magħmula skont il-paragrafu 3 u, jekk ma tkun giet ikkomunikata l-ebda determinazzjoni bħal din lir-rikorrent fi żmien 60 jum, f'konformità mal-paragrafu 4.

6. Jekk l-Unjoni Ewropea jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jkunu l-konvenut, skont il-paragrafu 3 jew 4, la l-Unjoni Ewropea u lanqas l-Istat Membru tal-Unjoni Ewropea ma jistgħu jasserixxu l-inammissibilità tal-pretensjoni jew in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tat-Tribunal, jew inkella joġġezzjonaw għall-pretensjoni jew għad-deċizzjoni għar-raġuni li l-konvenut ma kienx iddeterminat kif suppost skont il-paragrafu 3 jew identifikat f'konformità mal-paragrafu 4.

7. It-Tribunal u t-Tribunal tal-Appell għandhom ikunu marbuta bid-determinazzjoni magħmula skont il-paragrafu 3 u, jekk ma tkun giet ikkomunikata l-ebda tali determinazzjoni lir-rikorrent fi żmien 60 jum, l-identifikazzjoni f'konformità mal-paragrafu 4.

8. F'dan il-Ftehim jew fir-regoli applikabbli għas-soluzzjoni tat-tilwim imsemmija fl-Artikolu 10.26.2 ma hemm xejn li għandu jipprevjeni l-iskambju tal-informazzjoni kollha relatata ma' tilwima bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istat Membru kkonċernat.

ARTIKOLU 10.25

Rekwiziti Proċedurali u Ohrajn għat-Tressiq ta' Pretensjoni quddiem it-Tribunal

1. Rikorrent jista' jressaq pretensjoni biss skont l-Artikolu 10.26 jekk ir-rikorrent:
 - (a) jagħti lill-konvenut, meta jressaq pretensjoni, il-kunsens bil-miktub tiegħu għas-soluzzjoni tat-tilwima mit-Tribunal f'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima;

- (b) jippermetti li jghaddu mill-inqas 180 jum wara s-sottomissjoni tat-talba għal konsultazzjonijiet u, jekk applikabbli, mill-inqas 90 jum wara s-sottomissjoni tal-avviż li jitlob determinazzjoni tal-konvenut;
- (c) ikun ta avviż li jitlob determinazzjoni tal-konvenut f'konformità mal-Artikolu 10.24, jekk applikabbli;
- (d) ikun issodisfa r-rekwiżiti relatati mat-talba għal konsultazzjonijiet;
- (e) jidentifika fil-pretensjoni tiegħu biss il-mizura jew il-mizuri li allegatament jikkostitwixxu ksur tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 li ġew identifikati fit-talba tiegħu għal konsultazzjonijiet;
- (f) jirtira jew iwaqqaf kwalunkwe proċediment eżistenti quddiem tribunal jew qorti skont il-liġi domestika jew internazzjonali fir-rigward ta' mizura jew mizuri li allegatament jikkostitwixxu ksur imsemmi fil-pretensjoni tiegħu;
- (g) jirrinunzja bil-miktub id-dritt tiegħu li jibda kwalunkwe proċediment quddiem tribunal jew qorti skont il-liġi domestika jew internazzjonali fir-rigward ta' mizura jew mizuri li allegatament jikkostitwixxu ksur imsemmi fil-pretensjoni tiegħu; u

- (h) jiddikjara li ma huwa se jinforza l-ebda deċiżjoni ta' arbitraġġ maħruġa skont din it-Taqsima qabel ma tali deċiżjoni ta' arbitraġġ tkun saret finali skont l-Artikoli 10.48.8, 10.48.9 jew 10.49.2, u li mhux se jfittex li jappella, jirrieżamina, iwarrab, jannulla, jirrevedi jew jibda kwalunkwe proċediment simili ieħor quddiem qorti jew tribunal domestiku jew internazzjonali, fir-rigward ta' deċiżjoni ta' arbitraġġ skont din it-Taqsima.

2. Jekk il-pretensjoni mressqa skont l-Artikolu 10.26 tkun għal telf jew dannu lil intrapriża stabbilita lokalment jew għal interess f'intrapriża stabbilita lokalment li r-rikorrent jippossjedi jew jikkontrolla direttament jew indirettament, ir-rekwiziti fis-subparagrafi 1(f) u (g) ta' dan l-Artikolu japplikaw kemm għar-rikorrent kif ukoll għall-intrapriża stabbilita lokalment. Japplika wkoll ir-rekwizit li jiġu rtirati jew imwaqqfa l-proċedimenti eżistenti skont is-subparagrafu 1(f) ta' dan l-Artikolu:

- (a) jekk il-pretensjoni titressaq minn rikorrent li jaġixxi f'ismu stess, lill-persuni kollha li, direttament jew indirettament, ikollhom interess ta' sjieda fir-rikorrent jew huma kkontrollati minnu u li jafferrew li jkunu garrbu l-istess telf jew dannu⁴⁶ bħar-rikorrent; jew
- (b) jekk il-pretensjoni titressaq minn rikorrent li jaġixxi f'isem intrapriża stabbilita lokalment lill-persuni kollha li, direttament jew indirettament, ikollhom interess ta' sjieda fl-intrapriża stabbilita lokalment jew huma kkontrollati minnha u jafferrew li jkunu garrbu l-istess telf jew dannu bħall-intrapriża stabbilita lokalment.

⁴⁶ Għal aktar ċertezza, l-istess telf jew dannu msemmi f'dan is-subparagrafu u fis-subparagrafu (b) ifisser telf jew dannu li jirriżulta mill-istess miżura jew miżuri li l-persuna tfittex li tirkupra fl-istess kapaċità bħar-rikorrent. Pereżempju, jekk ir-rikorrent iħarreġ bħala azzjonist, din id-dispożizzjoni tkopri persuna relatata li tfittex ukoll l-irkupru bħala azzjonist.

3. Ir-rekwiżiti tas-subparagrafi 1(f) u (g) u tal-paragrafu 2 ma japplikawx fir-rigward ta' intrapriża stabbilita lokalment jekk il-konvenut jew l-istat ospitanti tar-rikorrent ikun ċaħħad lir-rikorrent mill-kontroll tal-intrapriża stabbilita lokalment, jew inkella jkun impedixxa lill-intrapriża stabbilita lokalment milli tissodisfa dawk ir-rekwiżiti.
4. Fuq talba tal-konvenut, it-Tribunal għandu jirrifjuta l-gurizdizzjoni jekk ir-rikorrent jew, kif applikabbli, l-intrapriża stabbilita lokalment jonqsu milli jissodisfaw kwalunkwe wieħed mir-rekwiżiti tal-paragrafi 1 u 2.
5. Ir-rinunzja pprovduta skont is-subparagrafu 1(g) għandha tiegħa tapplika jekk il-pretensjoni tigi rrifjutata abbażi tan-nuqqas li jiġi ssodisfati r-rekwiżiti tan-nazzjonalità biex titressaq pretensjoni skont din it-Taqsima.
6. Jekk l-Unjoni Ewropea jew Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jkunu l-konvenut, is-subparagrafi 1(f) u (g) ma għandhomx jimpedixxu lir-rikorrent milli jfittex miżuri interim ta' protezzjoni quddiem il-qorti jew it-tribunali tal-konvenut. Jekk il-Messiku jkun il-konvenut, is-subparagrafi 1(f) u (g) ma għandhomx jimpedixxu lir-rikorrent milli jfittex miżuri interim ta' protezzjoni, jew milli jibda jew ikompli proċedimenti għal rimedju b'mandat ta' inibizzjoni, dikjaratorju jew rimedju straordinarju ieħor, li ma jinvolvi il-hlas tad-danni, quddiem tribunal amministrattiv jew qorti skont il-liġi tal-konvenut.

7. Għal aktar ċertezza, investitur ma għandux iressaq pretensjoni skont din it-Taqsima jekk l-investment ikun sar permezz ta' rappreżentazzjoni hażina frawdolenti, hażi, korruzzjoni jew aġir li jammonta għal abbuż tal-proċess.

8. Parti ma għandhiex tressaq pretensjoni skont din it-Taqsima.

ARTIKOLU 10.26

Tressiq ta' Pretensjoni quddiem it-Tribunal

1. Jekk tilwima ma tkunx issolviet permezz ta' konsultazzjonijiet, tista' titressaq pretensjoni minn:

- (a) rikorrent f'ismu stess; jew
- (b) rikorrent, f'isem intrapriża stabbilita lokalment li huwa jippossjedi jew jikkontrolla direttament jew indirettament.

Għal aktar ċertezza, intrapriża stabbilita lokalment ma tistax tressaq pretensjoni kontra l-Parti li fiha tkun stabbilita.

2. Ir-rikorrent għandu jressaq il-pretensjoni skont kwalunkwe waħda mir-regoli li ġejjin dwar is-soluzzjoni tat-tilwim:

- (a) il-Konvenzjoni ICSID u r-Regoli ta' Proċedura tal-ICSID għal Proċedimenti ta' Arbitraġġ;
- (b) ir-Regoli tal-Faċilità Addizzjonali tal-ICSID jekk il-kundizzjonijiet għat-tressiq ta' talba skont is-subparagrafu (a) ma japplikawx;
- (c) ir-Regoli tal-UNCITRAL dwar l-Arbitraġġ; jew
- (d) kwalunkwe regola oħra bi qbil bejn il-partijiet litiganti.

3. Jekk ir-rikorrent jipproponi regoli skont is-subparagrafu 2(d), il-konvenut għandu jwieġeb għall-proposta tar-rikorrent fi żmien 20 jum wara li jirċeviha. Jekk il-partijiet litiganti ma jkunux qablu fuq tali regoli fi żmien 30 jum wara li jirċievu l-proposta, l-investitur jista' jressaq pretensjoni skont ir-regoli previsti fis-subparagrafi 2(a), (b) jew (c).

4. Jekk pretensjoni titressaq skont is-subparagrafi 2(b), (c) jew (d), il-partijiet litiganti jistgħu jaqblu fuq il-post tal-proċedimenti. Jekk il-partijiet litiganti jonqsu milli jilhqqu ftehim, id-diviżjoni tat-Tribunal li tkun qed tisma' l-pretensjoni għandha tiddetermina l-post f'konformità mar-regoli applikabbli għas-soluzzjoni tat-tilwim, diment li l-post ikun fit-territorju ta' Stat li jkun Stat kontraenti għall-Konvenzjoni ta' New York.

5. Ir-regoli dwar is-soluzzjoni tat-tilwim applikabbli f'konformità mal-paragrafu 2 huma dawk li jkunu fis-seħħ fid-data li fiha l-pretensjoni titressaq quddiem it-Tribunal skont din it-Taqsima, soġġett għar-regoli speċifiċi stabbiliti f'din it-Taqsima. Il-Kunsill Kongunt jista' jadotta regoli li jissupplimentaw ir-regoli applikabbli għas-soluzzjoni tat-tilwim u kwalunkwe regola bħal din għandha torbot lit-Tribunal u lit-Tribunal tal-Appell.
6. Pretensjoni għandha titqies li tressqet għas-soluzzjoni tat-tilwim skont din it-Taqsima meta t-talba jew l-avviż għall-bidu tal-proċedimenti jiġu riċevuti f'konformità mar-regoli applikabbli għas-soluzzjoni tat-tilwim.
7. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-post fejn l-avviżi u d-dokumenti l-oħrajn għandhom jiġu kkonsenjati minn rikorrent skont din it-Taqsima. Kull Parti għandha tiżgura li din l-informazzjoni ssir disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 10.27

Proċedimenti Konkorrenti

Jekk pretensjoni titressaq skont din it-Taqsima u l-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) jew ftehim internazzjonali ieħor, u jkun hemm potenzjal għal kumpens li jikkoinċidi jew il-pretensjoni internazzjonali l-oħra jista' jkollha impatt sinifikanti fuq ir-risoluzzjoni tal-pretensjoni mressqa skont din it-Taqsima, it-Tribunal għandu, mill-aktar fis possibbli wara li jisma' lill-partijiet litiganti, jissospendi l-proċedimenti tiegħu jew inkella jiżgura li l-proċedimenti mressqa skont il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) jew ftehim internazzjonali ieħor jitqiesu fid-deċiżjoni, fid-digriet jew fis-sentenza tiegħu.

ARTIKOLU 10.28

Kunsens għas-Soluzzjoni tat-Tilwim mit-Tribunal

1. Il-konvenut jagħti l-kunsens tiegħu għas-soluzzjoni tat-tilwim mit-Tribunal f'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima.

2. Il-kunsens imsemmi fil-paragrafu 1 u t-tressiq ta' pretensjoni quddiem it-Tribunal skont din it-Taqsima għandhom jitqiesu li jissodisfaw ir-rekwiżiti ta':

- (a) l-Artikolu 25 tal-Konvenzjoni ICSID u l-Kapitolu II tal-Iskeda C tar-Regoli tal-Facilità Addizzjonali tal-ICSID rigward il-kunsens bil-miktub tal-partijiet litiganti; u
- (b) l-Artikolu II tal-Konvenzjoni ta' New York għal ftehim bil-miktub.

ARTIKOLU 10.29

Finanzjament minn Parti Terza

1. Parti litiganti li tibbenefika minn finanzjament minn parti terza għandha tinnotifika lill-parti litiganti l-oħra u lid-diviżjoni tat-Tribunal li tkun qed tisma' l-pretensjoni jew, jekk dik id-diviżjoni ma tkunx komposta, lill-President tat-Tribunal, l-isem u l-indirizz tal-parti terza li tkun qed tipprovdi l-finanzjament.

2. Tali notifika għandha ssir fil-hin meta titressaq pretensjoni, jew, jekk il-ftehim dwar il-finanzjament jiġi konkluz jew id-donazzjoni jew l-għotja tkun saret wara t-tressiq ta' pretensjoni, mingħajr dewmien hekk kif jiġi konkluz il-ftehim dwar il-finanzjament jew malli ssir id-donazzjoni jew l-għotja.

ARTIKOLU 10.30

Tribunal

1. Tribunal huwa b'dan stabbilit biex jisma' l-pretensjonijiet imressqa skont l-Artikolu 10.26.
2. Mad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, il-Kumitat Kongunt ghandu jahtar disa' Membri fit-Tribunal. Tlieta mill-Membri ghandhom ikunu cittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, tlieta ghandhom ikunu cittadini tal-Messiku u tlieta ghandhom ikunu cittadini ta' pajjiżi terzi.⁴⁷
3. Il-Kumitat Kongunt jista' jiddeciedi li jzid jew inaqqas l-għadd ta' Membri b'multipli ta' tlieta. Hatriet addizzjonali ghandhom isiru fuq l-istess bażi kif previst fil-paragrafu 2.
4. Il-Membri ghandu jkollhom il-kwalifiki mehtieġa sabiex jinhatru bħala mħallef fil-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja, jew ikunu ġuristi ta' kompetenza rikonoxxuta. Huma ghandhom ikunu wrew għarfien espert fid-dritt internazzjonali pubbliku. Huwa mixtieq li huma jkollhom għarfien espert, b'mod partikolari, fil-liġi internazzjonali dwar l-investment, fil-liġi internazzjonali tal-kummerċ u fis-soluzzjoni tat-tilwim li jinholoq minn ftehimiet internazzjonali dwar l-investment jew il-kummerċ, jew minn negozjati kummerċjali.

⁴⁷ Il-Partijiet ghandhom jagħmlu hilitom biex jahtu Membri rappreżentattivi ta' kundizzjonijiet soċjoekonomiċi u tradizzjonijiet legali differenti.

5. Il-Membri tat-Tribunal għandhom jinhatru għal terminu ta' 5 snin. Madankollu, it-termini ta' erbgħa mid-disa' persuni mahtura immedjatement wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, li għandhom jiġu ddeterminati bix-xorti, għandhom jiġu estiżi għal 7 snin. Il-postijiet vakanti għandhom jimtlew hekk kif jinholqu. Persuna mahtura biex tiegħu post persuna li l-mandat tagħha ma jkunx skada għandha tibqa' fil-kariga għall-bqija tal-mandat tal-predeċessur. Persuna li tkun qed isservi f'divizjoni tat-Tribunal meta l-mandat tagħha jiskadi tista', bl-awtorizzazzjoni tal-President tat-Tribunal wara li tikkonsulta lill-Membri l-oħrajn tad-divizjoni, tkompli sservi fid-divizjoni sal-għeluq tal-proċedimenti ta' dik id-divizjoni u għandha, għal dak l-iskop biss, titqies li għadha Membru tat-Tribunal.

6. It-Tribunal għandu jisma' l-kawżi f'divizjonijiet li jikkonsistu fi tliet Membri, li minnhom wiehед għandu jkun ċittadin ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, wiehед ċittadin tal-Messiku u wiehед ċittadin ta' pajjiż terz. Id-divizjoni għandha tkun ippreseduta mill-Membru li huwa ċittadin ta' pajjiż terz.

7. Minkejja l-paragrafu 6 u jekk il-partijiet litiganti jaqblu hekk, kawża għandha tinstema' minn divizjoni li tikkonsisti minn membru uniku li jkun ċittadin ta' pajjiż terz magħżul mill-President tat-Tribunal.

8. Fi żmien 90 jum wara t-tressiq ta' pretensjoni skont l-Artikolu 10.26, il-President tat-Tribunal, f'konformità mal-proċeduri ta' hidma adottati skont il-paragrafu 10, għandu jahtar il-Membri jew il-Membru li jagħmel parti mid-divizjoni tat-Tribunal li tkun qed tisma' l-kawża fuq bazi ta' rotazzjoni, filwaqt li jiżgura li l-kompożizzjoni tad-divizjoni tkun aleatorja u imprevedibbli u jagħti opportunità uguali lill-Membri kollha li għandhom jintgħażlu.

9. Il-President tat-Tribunal għandu jkun responsabbli għal kwistjonijiet organizzazzjonali, għandu jinhatar għal terminu ta' sentejn u għandu jittella' bix-xorti minn fost il-Membri li huma ċittadini ta' pajjiżi terzi. Il-Presidenti għandhom iservu fuq bażi ta' rotazzjoni u jittellgħu bix-xorti mill-President tal-Kunsill Kongunt. Il-proċeduri ta' hidma adottati skont il-paragrafu 10 għandhom jipprevedu r-regoli meħtieġa biex tiġi indirizzata indisponibbiltà temporanja tal-President.
10. It-Tribunal għandu jadotta l-proċeduri ta' hidma tiegħu stess, wara li jikkonsulta mal-Partijiet.
11. Il-Membri għandhom ikunu disponibbli l-hin kollu u fi żmien qasir, u għandhom jibqgħu aġġornati dwar l-attivitajiet ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim.
12. Sabiex jiżguraw id-disponibbiltà tagħhom, il-Membri għandhom jithallsu tariffa ta' ritenzjoni ta' kull xahar li għandha tiġi ddeterminata b'deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt. Għal kull jum maħdum fit-twettiq tal-funzjonijiet tal-President tat-Tribunal, il-President għandu jirċievi tariffa ekwivalenti għat-tariffa ddeterminata skont l-Artikolu 10.31.11 għall-President tat-Tribunal tal-Appell.
13. It-tariffa ta' ritenzjoni u t-tariffa ta' kuljum imsemmija fil-paragrafu 12 għandhom jithallsu miż-żewġ Partijiet, filwaqt li jitqiesu l-livelli ta' żvilupp rispettivi tagħhom f'kont gestit mis-Segretarjat tal-ICSID. F'każ li Parti waħda tonqos milli thallas dawk it-tariffi, il-Parti l-oħra tista' tagħzel li thallas hi. Kwalunkwe arretrati bħal dawn għandhom jibqgħu pagabbli, bl-imghax xieraq. Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment għandu jirrieżamina regolarment l-ammont u t-tqassim mill-gdid tat-tariffi msemmija hawn fuq u jista' jirrakkomanda aġġustamenti rilevanti għal deċiżjoni mill-Kunsill Kongunt.

14. Sakemm il-Kunsill Kongunt ma jadottax deċiżjoni skont il-paragrafu 15, l-ammont tat-tariffi u l-ispejjeż l-oħrajn tal-Membri f'diviżjoni tat-Tribunal għandhom ikunu daww iddeterminati skont ir-Regolament 14(1) tar-Regolamenti Amministrattivi u Finanzjarji tal-Konvenzjoni ICSID fis-sehħ fid-data tat-tressiq tal-pretensjoni u allokat mit-Tribunal fost il-partijiet litiganti f'konformità mal-Artikolu 10.48.5.

15. Il-Kunsill Kongunt jista' jiddeċiedi li t-tariffa ta' ritenzjoni u tariffi u spejjeż oħrajn jistghu jiġu ttrasformati b'mod permanenti f'salarju regolari. F'dak il-każ, il-Membri għandhom iservu fuq bażi full-time u l-Kunsill Kongunt għandu jiddetermina s-salarju tagħhom u l-kwistjonijiet organizzazzjonali relatati. F'dak il-każ, il-Membri ma għandhomx jithallew jagħmlu xogħol ieħor, kemm jekk bi qligħ u kif ukoll jekk le, sakemm ma tingħatax eżenzjoni b'mod eċċezzjonali mill-President tat-Tribunal.

16. Is-Segretarjat tal-ICSID għandu jaġixxi bħala Segretarjat għat-Tribunal u jipprovdu appoġġ xieraq. L-ispejjeż għal tali appoġġ għandhom jiġu allokat mit-Tribunal fost il-partijiet litiganti f'konformità mal-Artikolu 10.48.5.

ARTIKOLU 10.31

Tribunal tal-Appell

1. Tribunal tal-Appell permanenti huwa b'dan stabbilit biex jisma' appelli mid-deċiżjonijiet ta' arbitraġġ mahruġa mit-Tribunal.

2. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Kunsill Kongunt għandu jahtar sitt Membri fit-Tribunal tal-Appell. Tnejn mill-Membri għandhom ikunu ċittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, tnejn għandhom ikunu ċittadini tal-Messiku u tnejn għandhom ikunu ċittadini ta' pajjiżi terzi. Għal dak l-iskop, kull Parti għandha tippromovi tliet kandidati, li tnejn minnhom jistgħu jkunu ċittadini ta' dik il-Parti u wieħed għandu jkun ċittadin barrani.
3. Il-Kunsill Kongunt jista' jiddeċiedi li jzid l-għadd ta' Membri b'multipli ta' tlieta. Hatriet addizzjonali għandhom isiru fuq l-istess bażi kif previst fil-paragrafu 2.
4. Il-Membri għandu jkollhom il-kwalifiki mehtieġa sabiex jinhatru bħala mħallef fil-Qorti Internazzjonali tal-Ġustizzja, jew ikunu ġuristi ta' kompetenza rikonoxxuta. Huma għandhom ikunu wrew għarfien espert fid-dritt internazzjonali pubbliku u fis-suġġett kopert minn dan il-Kapitolu. Huwa mixtieq li huma jkollhom għarfien espert fil-liġi internazzjonali tal-kummerċ u fis-soluzzjoni tat-tilwim li jinholq minn ftehimiet internazzjonali dwar l-investiment jew il-kummerċ.
5. Il-Membri għandhom jinhatru għal terminu ta' 5 snin. Madankollu, it-termini ta' tlieta mis-sitt persuni mahtura immedjatement wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, li għandhom jiġu ddeterminati bix-xorti, għandhom jiġu estenzi għal 7 snin. Il-postijiet vakanti għandhom jimtlew hekk kif jinholqu. Persuna mahtura biex tiegħu post persuna li l-mandat tagħha ma jkunx skada għandha tibqa' fil-kariga għall-bqija tal-mandat tal-predeċessur. Persuna li tkun qed isservi f'divizjoni tat-Tribunal tal-Appell meta l-mandat tagħha jiskadi tista', bl-awtorizzazzjoni tal-President tat-Tribunal tal-Appell, wara li tikkonsulta mal-Membri l-oħrajn tad-divizjoni, tkompli sservi fid-divizjoni sal-għeluq tal-proċedimenti ta' dik id-divizjoni u għandha, għal dak l-iskop biss, titqies li għadha Membru tat-Tribunal tal-Appell.

6. It-Tribunal tal-Appell għandu jisma' l-appelli f'divizjonijiet li jikkonsistu fi tliet Membri, li minnhom wiehed għandu jkun ċittadin ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, wiehed ċittadin tal-Messiku u wiehed ċittadin ta' pajjiż terz. Id-divizjoni għandha tkun ippreseduta mill-Membru li huwa ċittadin ta' pajjiż terz.
7. Il-President tat-Tribunal tal-Appell, f'konformità mal-proċeduri ta' hidma adottati skont il-paragrafu 9, għandu jahtar il-Membri li jiformaw id-divizjoni tat-Tribunal tal-Appell li jisimghu kull kawża fuq bażi ta' rotazzjoni, filwaqt li jiżgura li l-kompożizzjoni ta' kull divizjoni tkun aleatorja u imprevedibbli u jagħti opportunità ugwali lill-Membri kollha li għandhom jintgħażlu.
8. Il-President tat-Tribunal tal-Appell għandu jkun responsabbli għal kwistjonijiet organizzazzjonali, għandu jinħatar għal terminu ta' sentejn u għandu jittella' bix-xorti minn fost il-Membri li huma ċittadini ta' pajjiżi terzi. Il-Presidenti għandhom iservu fuq il-bażi ta' rotazzjoni u jittellghu bix-xorti mill-President tal-Kunsill Kongunt. Il-proċeduri ta' hidma adottati skont il-paragrafu 9 għandhom jipprevedu r-regoli meħtieġa biex tiġi indirizzata indisponibbiltà temporanja tal-President.
9. It-Tribunal tal-Appell għandu jfassal il-proċeduri ta' hidma tiegħu stess, wara li jikkonsulta mal-Partijiet.
10. Il-Membri għandhom ikunu disponibbli l-hin kollu u fi żmien qasir, u għandhom jibqgħu aġġornati dwar l-attivitajiet l-oħrajn ta' soluzzjoni tat-tilwim skont dan il-Ftehim.

11. Il-Membri tat-Tribunal tal-Appell għandhom jithallsu tariffa ta' ritenzjoni ta' kull xahar, sabiex tiġi żgurata d-disponibbiltà tagħhom, u jirċievu tariffa għal kull jum maħdum bħala Membru, li għandha tiġi ddeterminata b'deċizjoni tal-Kunsill Kongunt. Il-President tat-Tribunal tal-Appell għandu jirċievi tariffa għal kull jum maħdum fit-twettiq tal-funzjonijiet tal-President tat-Tribunal tal-Appell.

12. It-tariffa ta' ritenzjoni u t-tariffi ta' kuljum imsemmija fil-paragrafu 11 għandhom jithallsu miż-żewġ Partijiet, filwaqt li jitqiesu l-livelli ta' żvilupp rispettivi tagħhom f'kont ġestit mis-Segretarjat tal-ICSID. F'każ li Parti waħda tonqos milli thallas dawk it-tariffi, il-Parti l-oħra tista' tagħzel li thallas hi. Kwalunkwe arretrati bħal dawn għandhom jibqgħu pagabbli, bl-imghax xieraq. Is-Sottokomitat għas-Servizzi u l-Investment għandu jirrieżamina regolarment l-ammont u t-tqassim mill-ġdid tat-tariffi msemmija hawn fuq u jista' jirrakkomanda aġġustamenti rilevanti għal deċizjoni mill-Kunsill Kongunt.

13. Il-Kunsill Kongunt jista' jiddeċiedi li t-tariffa ta' ritenzjoni u t-tariffi ta' kuljum jistgħu jiġu ttrasformati b'mod permanenti f'salarju regolari. F'dak il-każ, il-Membri tat-Tribunal tal-Appell għandhom iservu fuq bażi full-time u l-Kunsill Kongunt għandu jiddetermina s-salarju tagħhom u l-kwistjonijiet organizzazzjonali relatati. F'dak il-każ, il-Membri ma għandhomx jithallew jagħmlu xogħol ieħor, kemm jekk bi qligħ u kif ukoll jekk le, sakemm ma tinghatax eżenzjoni b'mod eċċezzjonali mill-President tat-Tribunal tal-Appell.

14. Is-Segretarjat tal-ICSID għandu jaġixxi bħala Segretarjat għat-Tribunal tal-Appell u jipprovdilu appoġġ xieraq. L-ispejjeż għal tali appoġġ għandhom jiġu allokat mit-Tribunal tal-Appell fost il-partijiet litiganti f'konformità mal-Artikolu 10.48.5.

ARTIKOLU 10.32

Etika

1. Il-Membri tat-Tribunal u l-Membri tat-Tribunal tal-Appell għandhom jintgħażlu minn fost persuni li ma hemm l-ebda dubju dwar l-indipendenza tagħhom. Huma ma għandhom ikunu affiljati mal-ebda gvern.⁴⁸ Huma ma għandhom jiehdu struzzjonijiet minghand l-ebda gvern jew organizzazzjoni fir-rigward ta' kwistjonijiet relatati ma' xi tilwima taht din it-Taqsima. Huma ma għandhomx jipparteċipaw fil-kunsiderazzjoni ta' kwalunkwe tilwima li tohloq kunflitt ta' interess dirett jew indirett. Meta jagħmlu hekk, huma għandhom jikkonformaw mal-Anness 10-D (Kodiċi ta' Kondotta għall-Membri tat-Tribunal, il-Membri tat-Tribunal tal-Appell u l-Medjaturi). Barra minn hekk, malli jinhatru, huma għandhom joqogħdu lura milli jagixxu bħala avukat jew bħala espert jew xhud mahtur minn parti fi kwalunkwe tilwima pendenti jew ġdida dwar il-protezzjoni ta' investment skont dan il-Ftehim jew kwalunkwe ftehim ieħor jew liġi domestika.

⁴⁸ Għal aktar ċertezza, is-sempliċi fatt li persuna hija impjegata minn università pubblika, jew li eks impjegat tal-gvern qed jirċievi pensjoni mill-gvern, jew għandu relazzjoni familjari ma' uffiċjal tal-gvern fih innifsu ma huwiex raġuni biex tali persuna titqies bħala affiljata ma' gvern.

2. Jekk parti litiganti tqis li Membru mahtur f'divizjoni ma jissodisfax ir-rekwiżiti tal-paragrafu 1, hija għandha tibgħat avviż ta' kontestazzjoni tal-ħatra ta' dak il-membru lill-President tat-Tribunal jew lill-President tat-Tribunal tal-Appell, kif xieraq. L-avviż ta' kontestazzjoni għandu jintbagħat fi żmien 15-il jum wara d-data li fiha l-kompożizzjoni tad-divizjoni tat-Tribunal jew tat-Tribunal tal-Appell tkun giet ikkomunikata lill-parti litiganti, jew fi żmien 15-il jum wara d-data li fiha l-parti tkun saret taf bil-fatti rilevanti, jekk dawn ma setgħux ikunu raġonevolment magħrufa fil-hin tal-kompożizzjoni tad-divizjoni. L-avviż tal-kontestazzjoni għandu jiddikjara r-raġunijiet għall-kontestazzjoni.

3. Jekk, fi żmien 15-il jum wara d-data tal-avviż tal-kontestazzjoni, il-Membru kkontestat ikun għażel li ma jirriżenjax minn dik id-divizjoni, il-President tat-Tribunal jew il-President tat-Tribunal tal-Appell, kif xieraq, għandu, wara li jisma' lill-partijiet litiganti u wara li jipprovdi lill-Membru opportunità li jissottometti l-osservazzjonijiet tiegħu, joħroġ deċiżjoni fi żmien 45 jum minn meta jirċievi l-avviż ta' kontestazzjoni u jinnotifika minnufih lill-partijiet litiganti u lil Membri oħrajn tad-divizjoni.

4. Il-kontestazzjonijiet tal-ħatra f'divizjoni tal-President tat-Tribunal għandhom jiġu deċiżi mill-President tat-Tribunal tal-Appell u viċi versa.

5. Fuq rakkomandazzjoni motivata mill-President tat-Tribunal tal-Appell jew, fuq l-inizjattiva kongunta tagħhom, il-Partijiet, permezz ta' deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt, jistgħu jiddeċiedu li jneħħu Membru mit-Tribunal jew mit-Tribunal tal-Appell jekk l-imġiba tiegħu tkun inkonsistenti mal-obbligi stabbiliti fil-paragrafu 1 u inkompatibbli mas-sħubija kontinwa tiegħu fit-Tribunal jew fit-Tribunal tal-Appell. Jekk l-imġiba inkwistjoni tkun allegatament dik tal-President tat-Tribunal tal-Appell, il-President tat-Tribunal għandu jissottometti r-rakkomandazzjoni motivata. L-Artikoli 10.30.2 u 10.31.2 għandhom japplikaw, *mutatis mutandis*, għall-mili tal-postijiet tax-xogħol vakanti li jistgħu jinholqu skont dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 10.33

Mekkanizmu Multilaterali għas-Soluzzjoni tat-Tilwim

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw għall-istabbiliment ta' mekkanizmu multilaterali għas-soluzzjoni ta' tilwim dwar l-investment.
2. Mad-dhul fis-seħh bejn il-Partijiet ta' ftehim internazzjonali li jipprevedi tali mekkanizmu multilaterali applikabbli għat-tilwim skont dan il-Ftehim, l-applikazzjoni tal-partijiet rilevanti ta' din it-Taqsima għandha tiġi sospiża u l-Kunsill Kongunt jista' jadotta deċiżjoni li tispeċifika kwalunkwe arrangament tranżizzjonali.

ARTIKOLU 10.34

Liġi Applikabbli

1. It-Tribunal għandu jiddetermina jekk il-miżura jew il-miżuri soġġetti għall-pretensjoni humiex qed jiksru xi waħda mid-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 allegati mir-rikorrent.
2. Meta jagħmel id-determinazzjoni tiegħu, it-Tribunal għandu japplika d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim u, fejn rilevanti, regoli u prinċipji oħrajn tad-dritt internazzjonali applikabbli bejn il-Partijiet. Huwa għandu jinterpreta dan il-Ftehim f'konformità mar-regoli konswetudinarji tal-interpretazzjoni tad-dritt internazzjonali pubbliku, kif ikkodifikati fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati.
3. Għal aktar ċertezza, meta jiġi biex jiddetermina l-konsistenza ta' miżura mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1, it-Tribunal għandu jikkunsidra, meta jkun rilevanti, il-liġi domestika ta' Parti bħala kwistjoni ta' fatt. Għal dan il-ghan, it-Tribunal għandu jsegwi l-interpretazzjoni prevalenti mogħtija lil-liġi domestika mill-qrati jew mill-awtoritajiet ta' dik il-Parti u kwalunkwe tifsira mogħtija lil-liġi domestika mit-Tribunal ma għandhiex tkun vinkolanti fuq il-qrati jew l-awtoritajiet ta' dik il-Parti.
4. Għal aktar ċertezza, it-Tribunal ma għandux ikollu ġurisdizzjoni biex jiddetermina l-legalità ta' miżura li allegatament tikkostitwixxi ksur tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 skont il-liġi domestika tal-Parti litiganti.

5. Jekk Parti jkollha thassib fir-rigward ta' kwistjonijiet ta' interpretazzjoni relatati ma' dan il-Kapitolu, hija tista' titlob lill-Kunsill Kongunt jikkunsidra l-kwistjoni. Il-Kunsill Kongunt jista' jadotta deċiżjonijiet li jinterpretaw kwalunkwe dispożizzjoni kkonċernata. Kwalunkwe interpretazzjoni bhal din għandha tkun vinkolanti fuq it-Tribunal u t-Tribunal tal-Appell. Il-Kunsill Kongunt jista' jiddeċiedi li interpretazzjoni għandu jkollha effett vinkolanti minn data speċifika.

6. Jekk konvenut jasserixxi bħala difiża li l-miżura allegata li hija ksur ta' kwalunkwe waħda mid-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 taqa' fl-ambitu ta' miżura mhux konformi stabbilita fl-Anness I (Riżervi għall-Miżuri Eżistenti) jew fl-Anness II (Riżervi għal Miżuri Futuri), it-Tribunal għandu, fuq talba tal-konvenut, jitlob l-interpretazzjoni tal-Kunsill Kongunt dwar il-kwistjoni. Il-Kunsill Kongunt għandu jissottometti kwalunkwe deċiżjoni dwar l-interpretazzjoni tiegħu skont l-Artikolu 1.7 (Funzjonijiet Speċifiċi tal-Kunsill Kongunt) lit-Tribunal fi żmien 90 jum wara l-konsenja tat-talba.

7. Deċiżjoni sottomessa mill-Kunsill Kongunt skont il-paragrafu 6 għandha tkun vinkolanti fuq it-Tribunal, u kwalunkwe deċiżjoni jew sentenza mahruġa mit-Tribunal għandha tkun konsistenti ma' dik id-deċiżjoni. Jekk il-Kunsill Kongunt jonqos milli jgħod li deċiżjoni fi żmien 90 jum, it-Tribunal għandu jiddeċiedi l-kwistjoni.

ARTIKOLU 10.35

Antiċirkomvenzjoni

Għal aktar ċertezza, it-Tribunal għandu jirrifjuta l-guriżdizzjoni meta tkun inqal għet it-tilwima, jew meta kienet prevedibbli abbażi ta' grad għoli ta' probabbiltà, fiż-żmien meta r-rikorrent ikun akkwista s-sjieda jew il-kontroll tal-investment soġġett għat-tilwima u t-Tribunal jiddetermina, abbażi tal-fatti tal-każ, li r-rikorrent ikun akkwista s-sjieda jew il-kontroll tal-investment bl-iskop ewlieni li jressaq pretensjoni skont din it-Taqsima. Il-possibbiltà li tiġi rrifjutata l-guriżdizzjoni f'tali ċirkostanzi hija mingħajr preġudizzju għal oġġezzjonijiet guriżdizzjonali oħrajn li jistgħu jiġu kkunsidrati mit-Tribunal.

ARTIKOLU 10.36

Pretensjonijiet Manifestament Mingħajr Mertu Ġuridiku

1. Il-konvenut jista', mhux aktar tard minn 30 jum wara l-kostituzzjoni tad-diviżjoni tat-Tribunal, u fi kwalunkwe każ qabel l-ewwel sessjoni tiegħu, jew 30 jum wara li l-konvenut ikun sar jaf bil-fatti li fuqhom tkun ibbażata l-oġġezzjoni, jippreżenta oġġezzjoni li pretensjoni hija manifestament mingħajr mertu ġuridiku.

2. Oġġezzjoni ma għandhiex tiġi ppreżentata skont il-paragrafu 1 jekk il-konvenut ikun ippreżenta oġġezzjoni skont l-Artikolu 10.37.
3. Il-konvenut għandu jispjega b'mod kemm jista' jkun preċiż il-bażi għall-oġġezzjoni.
4. Meta jirċievi oġġezzjoni skont dan l-Artikolu, it-Tribunal għandu jissospendi l-proċedimenti fuq il-merti u jistabbilixxi skeda biex tiġi kkunsidrata tali oġġezzjoni, b'mod konsistenti mal-iskeda tiegħu għall-kunsiderazzjoni ta' kwalunkwe kwistjoni preliminari oħra.
5. Wara li jagħti lill-partijiet litiganti l-opportunità li jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom, it-Tribunal għandu, fl-ewwel sessjoni tiegħu jew mill-aktar fis possibbli wara din, joħroġ deċiżjoni jew sentenza li tiddikjara r-raġunijiet għal dan. Meta jagħmel dan, it-Tribunal għandu jassumi li l-fatti allegati huma veri.
6. Dan l-Artikolu għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-awtorità tat-Tribunal biex jindirizza oġġezzjonijiet oħrajn bħala kwistjoni preliminari jew id-dritt tal-konvenut li joġġezzjona, matul il-proċedimenti, li pretensjoni ma għandhiex mertu ġuridiku.

ARTIKOLU 10.37

Pretensjonijiet Infondati bħala Kwistjoni ta' Liġi

1. Mingħajr preġudizzju għall-awtorità tat-Tribunal li jindirizza oġġezzjonijiet oħrajn bħala kwistjoni preliminari jew għad-dritt tal-konvenut li jqajjem kwalunkwe oġġezzjoni bħal din fi żmien xieraq, it-Tribunal għandu jindirizza u jiddeċiedi bħala kwistjoni preliminari kwalunkwe oġġezzjoni mill-konvenut li, bħala kwistjoni ta' liġi, pretensjoni, jew kwalunkwe parti minnha, imressqa skont l-Artikolu 10.26, ma tkunx pretensjoni li għaliha tista' tittiehed deċiżjoni ta' arbitraġġ favur ir-rikorrent taht din it-Taqsima, anki jekk il-fatti allegati kienu preżunti li huma veri.
2. Oġġezzjoni skont il-paragrafu 1 għandha titressaq quddiem it-Tribunal mhux aktar tard mid-data li fiha t-Tribunal jiddetermina li l-konvenut għandu jissottometti l-kontosottomissjoni jew id-dikjarazzjoni tad-difiza tiegħu.
3. Jekk oġġezzjoni tkun tressqet skont l-Artikolu 10.36, it-Tribunal jista', filwaqt li jqis iċ-ċirkostanzi ta' dik l-oġġezzjoni, jirrifjuta li jindirizza, skont il-proċeduri stabbiliti f'dan l-Artikolu, oġġezzjoni mressqa skont il-paragrafu 1.
4. Malli jirċievi oġġezzjoni skont il-paragrafu 1 u, jekk ikun xieraq, wara li tinhareg deċiżjoni li ma tiġix irrifjutata oġġezzjoni skont il-paragrafu 3, u sakemm ma jkunx iqis li l-oġġezzjoni hija manifestament infondata, it-Tribunal għandu jissospendi kwalunkwe proċediment fuq il-merti, jistabilixxi skeda għall-kunsiderazzjoni tal-oġġezzjoni, konsistenti ma' kwalunkwe skeda li jkun stabbilixxa biex jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni preliminari oħra, u għandu jgħid deċiżjoni jew sentenza dwar l-oġġezzjoni, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet għaliha.

ARTIKOLU 10.38

Trasparenza tal-Proċedimenti

1. It-Tribunal għandu minnufih jagħmel disponibbli għall-pubbliku s-sottomissjonijiet bil-miktub kollha sottomessi mill-partijiet litiganti lit-Tribunal, kif ukoll id-digriet, id-deċiżjonijiet u s-sentenzi kollha mahruġa mit-Tribunal jew, fejn applikabbli, mill-President tat-Tribunal, bl-eċċezzjoni ta' informazzjoni protetta li tikkonsisti fi:

- (a) informazzjoni kummerċjali kunfidenzjali;⁴⁹
- (b) informazzjoni privileġġata li hija protetta bil-liġi milli ssir disponibbli għall-pubbliku; u
- (c) informazzjoni li d-divulgazzjoni tagħha timpedixxi l-infurzar tal-liġi.

⁴⁹ Għal aktar ċertezza, l-informazzjoni kummerċjali kunfidenzjali tinkludi informazzjoni li ma hijiex fid-dominju pubbliku u li tiddekrivi, fiha jew b'xi mod ieħor tiżvela sigrieti kummerċjali jew informazzjoni finanzjarja, kummerċjali, xjentifika jew teknika li tkun giet ittrattata b'mod konsistenti bħala informazzjoni kunfidenzjali mill-parti litiganti li magħha tkun relatata, inkluża iżda mhux limitata għal informazzjoni dwar il-prezzijiet, il-kostijiet, il-pjanijiet strateġiċi u ta' kummerċjalizzazzjoni, id-data dwar is-sehem mis-suq, u r-rekords kontabilistiċi jew finanzjarji.

2. It-Tribunal għandu jmxexxi seduti miftuħa għall-pubbliku u għandu jiddetermina, b'konsultazzjoni mal-partijiet litiganti, l-arrangamenti logistiċi xierqa. Jekk parti litiganti jkollha l-ħsieb li tuża informazzjoni f' seduta li tikkostitwixxi informazzjoni protetta, hija għandha tavża lit-Tribunal b'dan. It-Tribunal għandu jagħmel arrangamenti xierqa biex jipproteġi tali informazzjoni mid-divulgazzjoni, li jistgħu jinkludu l-għeluq tas-seduta sakemm iddum għaddejja d-diskussjoni ta' dik l-informazzjoni.

3. Is-sottomissjonijiet bil-miktub imsemmija fil-paragrafu 1 jinkludu s-sottomissjoni, il-kontosottomissjoni, ir-risposta, il-kontroreplika u kwalunkwe sottomissjoni oħra magħmula minn parti litiganti matul il-proċedimenti, bħal avviż ta' kontestazzjoni skont l-Artikolu 10.32.2 jew it-talba għal konsolidazzjoni skont l-Artikolu 10.47.

4. Il-minuti jew it-traskrizzjonijiet tas-seduti, jekk ikunu disponibbli, għandhom isiru disponibbli għall-pubbliku soġġetti għar-redazzjoni tal-informazzjoni protetta msemmija fil-paragrafu 1.

5. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku fil-hin u qabel il-kompożizzjoni ta' divizzjoni tat-Tribunal it-talba għal konsultazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.22, l-avviż li jitlob determinazzjoni tal-konvenut u d-determinazzjoni tal-konvenut imsemmi fl-Artikolu 10.24, soġġetti għar-redazzjoni tal-informazzjoni protetta. Għal dak il-għan, ir-rikorrent għandu jissottometti verżjoni pubblika tat-talba tiegħu għal konsultazzjonijiet u avviż li jitlob determinazzjoni tal-konvenut li ma jkunx fih l-informazzjoni protetta, preferibbilment fl-istess hin iżda mhux aktar tard minn 15-il jum wara s-sottomissjoni tal-verżjoni mhux pubblika. Jekk ir-rikorrent ma jipprovdix tali verżjoni pubblika, għandu jitqies li jkun ta l-kunsens tiegħu sabiex id-dokumenti sottomessi jsiru disponibbli għall-pubbliku.

6. It-Tribunal jista' jagħmel disponibbli għall-pubbliku d-dokumenti eseblti kollha fuq talba, wara li jikkonsulta mal-parti litiganti rilevanti sabiex jipprevjeni li l-informazzjoni protetta titqiegħed għad-dispożizzjoni tal-pubbliku u wara li dik il-parti tingħata perjodu ta' żmien raġonevoli biex tagħmel ir-redazzjoni, jekk tkun meħtieġa, tal-porzjonijiet pertinenti tad-dokumenti eseblti.

7. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, kull parti litiganti għandha tkun responsabbli biex tipprovdi lit-Tribunal b'verzjonijiet redatti tas-sottomissjonijiet bil-miktub tagħha fi żmien 30 jum wara s-sottomissjoni tagħhom jew fi kwalunkwe limitu ta' żmien ieħor stabbilit mit-Tribunal. It-Tribunal jista' jirrieżamina l-verzjonijiet redatti tal-partijiet litiganti u jista' jivvaluta jekk l-informazzjoni redatta għandhiex tiġi protetta. It-Tribunal għandu, wara li jikkonsulta mal-partijiet litiganti, jiddeċiedi dwar kwalunkwe oġġezzjoni rigward il-kwalifika jew ir-redazzjoni tal-informazzjoni affermata li hija informazzjoni protetta. Jekk it-Tribunal jiddetermina li l-informazzjoni ma għandhiex tiġi redatta minn sottomissjoni, jew li sottomissjoni ma għandhiex tiġi impeduta milli ssir disponibbli għall-pubbliku, kwalunkwe parti litiganti li volontarjament tkun għamlet is-sottomissjoni għandha tithalla tirtira s-sottomissjoni kollha jew partijiet minnha mir-rekord tal-proċedimenti.

8. It-Tribunal għandu jikkonsulta mal-partijiet litiganti dwar jekk digriet, deċiżjoni jew sentenza maħruġa mit-Tribunal ikunx fihom informazzjoni protetta skont is-subparagrafi 1(a), (b) jew (c) qabel il-pubblikazzjoni tagħhom.

9. Jekk parti litiganti ma titlobx lit-Tribunal jippreserva l-kunfidenzjalità fuq l-informazzjoni protetta f'sottomissjoni, digriet, deċiżjoni jew sentenza partikolari fi żmien 30 jum wara s-sottomissjoni jew il-konsultazzjoni tal-parti litiganti skont il-paragrafi 6 u 8, jew fi kwalunkwe limitu ta' żmien ieħor stabbilit mit-Tribunal, dik il-parti għandha titqies li tkun tat il-kunsens tagħha sabiex tali sottomissjoni, digriet, deċiżjoni jew sentenza jsiru disponibbli għall-pubbliku.

10. It-Tribunal jista' jagħmel disponibbli għall-pubbliku s-sottomissjonijiet imsemmija f'dan l-Artikolu permezz ta' komunikazzjoni lir-repożitorju msemmi fir-Regoli tal-UNCITRAL dwar it-Trasparenza fl-Arbitraġġ bejn l-Investituri u l-Istat ibbażat fuq it-Trattat.

11. F'din it-Taqsima ma hemm xejn li jitlob lil konvenut iżomm mill-pubbliku informazzjoni li jeħtieġ li tiġi divulgata bil-liġi tiegħu.

ARTIKOLU 10.39

Miżuri *Interim* ta' Protezzjoni

1. It-Tribunal jista' jordna miżura interim ta' protezzjoni biex jiġu ppreservati d-drittijiet ta' parti litiganti, jew biex jiġi żgurat li l-gurizdizzjoni tat-Tribunal issir effettiva bis-sħiħ, inkluż digriet biex tiġi ppreservata l-evidenza fil-pussess jew fil-kontroll ta' parti litiganti.

2. It-Tribunal ma għandux jordna l-qbid tal-assi u lanqas jimpedixxi l-applikazzjoni ta' miżura li allegatament tikkostitwixxi ksur imsemmi fl-Artikolu 10.26. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, digriet jinkludi rakkomandazzjoni.

ARTIKOLU 10.40

Rinunzja għall-atti

Jekk, wara li titressaq pretensjoni taht din it-Taqsima, ir-rikorrent jonqos milli jiehu passi fil-proċedimenti matul 180 jum konsekuttivi jew kwalunkwe perjodu ieħor kif miftiehem mill-partijiet litiganti, ir-rikorrent għandu jitqies li jkun irtira l-pretensjoni tiegħu u li jkun irrinunzja għall-atti. It-Tribunal għandu, fuq talba tal-konvenut u wara avvizz lill-partijiet litiganti, jiehu nota tar-rinunzja għall-atti f'digriet u johroġ sentenza dwar l-ispejjeż. Wara li jkun inħareġ tali digriet, l-awtorità tat-Tribunal għandha tiskadi. Ir-rikorrent ma jistax sussegwentement iressaq pretensjoni dwar l-istess kwistjoni li tinholq mill-istess miżura jew miżuri.

ARTIKOLU 10.41

Garanzija għall-Ispejjeż

1. Għal aktar ċertezza, fuq talba, it-Tribunal jista' jordna lir-rikorrent jiddepożita garanzija għall-ispejjeż kollha, jew għal parti minnhom, jekk ikun hemm raġunijiet raġonevoli biex wiehed jemmen li jista' jkun li r-rikorrent ma jkunx jista' jikkonforma ma' sentenza dwar l-ispejjeż maħruġa kontriha.
2. Jekk il-garanzija għall-ispejjeż ma tiġix iddepożitata bis-shih fi żmien 30 jum wara l-ħruġ ta' digriet skont il-paragrafu 1 jew fi kwalunkwe perjodu ta' żmien ieħor stabbilit mit-Tribunal, it-Tribunal għandu jinforma b'dan lill-partijiet litiganti. It-Tribunal jista' jordna s-sospensjoni jew it-terminazzjoni tal-proċedimenti.

ARTIKOLU 10.42

Parti Mhux Litiganti

1. Il-konvenut għandu, fi żmien 30 jum wara li jirċievi informazzjoni protetta jew minnufih wara li tkun issolviet kwalunkwe tilwima dwar tali informazzjoni,⁵⁰ jikkonsenja lill-Parti mhux litiganti:
 - (a) it-talba għal konsultazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.22, l-avviż li jitlob determinazzjoni tal-konvenut imsemmi fl-Artikolu 10.24 u l-pretensjoni msemmija fl-Artikolu 10.26;

⁵⁰ Għal aktar ċertezza, it-terminu informazzjoni protetta għandu jinftiehem kif iddeterminat skont l-Artikolu 10.38 u kif definit fih.

(b) fuq talba:

- (i) l-atti proċedurali, is-sottomissjonijiet, l-istruzzjonijiet, it-talbiet u preżentazzjonijiet oħrajn li jsiru lit-Tribunal minn parti litiganti;
- (ii) is-sottomissjonijiet bil-miktub magħmula lit-Tribunal minn terzi persuni skont l-Artikolu 10.43;
- (iii) il-minuti jew it-traskrizzjonijiet ta' seduti ta' smiġh tat-Tribunal, jekk ikunu disponibbli; u
- (iv) id-digriet, is-sentenzi u d-deċiżjonijiet tat-Tribunal; u

(c) fuq talba u għas-spejjeż tal-Parti mhux litiganti, l-evidenza kollha jew parti minnha li tkun giet offruta lit-Tribunal, inklużi d-dokumenti eseblti meħmuża mad-dokumenti msemmiġja fis-subparagrafi (a) u (b).

2. Il-Parti mhux litiganti għandha d-dritt li tattendi seduta ta' smiġh li ssir skont din it-Taqsim, u li tagħmel sottomissjonijiet orali u bil-miktub lit-Tribunal rigward l-interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim. It-Tribunal għandu jiżgura li l-partijiet litiganti jingħataw opportunità raġonevoli biex jippreżentaw l-osservazzjonijiet tagħhom dwar kwalunkwe sottomissjoni mill-Parti mhux litiganti.

ARTIKOLU 10.43

Interventi minn Terzi Persuni

1. Wara li jikkonsulta mal-partijiet litiganti, it-Tribunal jista' jaççetta u jikkunsidra sottomissjonijiet *amicus curiae* bil-miktub rigward kwistjoni ta' fatt jew ta' liġi fil-kamp ta' applikazzjoni tat-tilwima.
2. Kull sottomissjoni *amicus curiae* għandha tkun bil-miktub u bil-lingwa tal-proċedimenti, sakemm il-partijiet litiganti ma jaqblux mod ieħor. Kull sottomissjoni għandha tidentifika l-awtur, tiddivulga kwalunkwe affiljazzjoni, diretta jew indiretta, ma' kwalunkwe parti litiganti, u tidentifika kwalunkwe persuna, gvern jew entità oħra li tkun ipprovdiet, jew li se tipprovd, kwalunkwe assistenza finanzjarja jew assistenza oħra fit-tnejja tas-sottomissjoni. Barra minn hekk, l-awtur tas-sottomissjoni għandu jipprovd evidenza ta' kwalunkwe affiljazzjoni, diretta jew indiretta, ma' kwalunkwe waħda mill-partijiet litiganti, u jispeċifika n-natura tal-interess fit-tilwima.
3. Jekk it-Tribunal jaççetta sottomissjonijiet skont il-paragrafi 1 u 2, huwa għandu jipprovd lill-partijiet litiganti b'opportunità li jwieġbu għal tali sottomissjonijiet.

ARTIKOLU 10.44

Rapporti ta' Esperti

Mingħajr preġudizzju għall-ħatra ta' tipi oħrajn ta' esperti fejn awtorizzati mir-regoli applikabbli msemija fl-Artikolu 10.26.2, it-Tribunal, fuq talba ta' parti litiganti, jew fuq inizzjattiva tiegħu stess wara li jikkonsulta mal-partijiet litiganti, jista' jahtar espert wiehed jew aktar biex jirrapportaw lura lilu bil-miktub dwar kwalunkwe kwistjoni xjentifika fattwali, bħal kwistjonijiet ambjentali, tas-saħħa jew tas-sikurezza, jew kwistjonijiet oħrajn imqajma minn parti litiganti fil-proċedimenti, soġġett għat-termini u l-kundizzjonijiet li l-partijiet litiganti jistgħu jaqblu magħhom.

ARTIKOLU 10.45

Indennizz jew Kumpens Ieħor

Konvenut ma għandux jasserixxi, u t-Tribunal ma għandux jaċċetta bħala difiża, kontrotalba, dritt ta' tpaċija, jew għal kwalunkwe raġuni oħra li r-rikorrent jew l-intrapriża stabbilita lokalment li f'isimha titressaq il-pretensjoni, ikunu rċevew jew se jirċievu indennizz jew kumpens ieħor għall-allegati danni kollha, jew għal parti minnhom, skont kuntratt ta' assigurazzjoni jew garanzija.

ARTIKOLU 10.46

Rwol tal-Partijiet

1. Parti ma għandhiex tressaq pretensjoni internazzjonali fir-rigward ta' pretensjoni mressqa skont l-Artikolu 10.26, sakemm il-Parti l-oħra ma tkunx naqset milli tosserva u tikkonforma mad-deċiżjoni ta' arbitraġġ mahruġa f'dik it-tilwima.
2. Il-paragrafu 1 ma għandux jeskludi l-possibbiltà ta' soluzzjoni tat-tilwim taħt il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-Tilwim) fir-rigward ta' miżura ta' applikazzjoni ġenerali, anki jekk dik il-miżura tkun allegatament kisret dan il-Ftehim fir-rigward ta' investiment speċifiku li fir-rigward tiegħu tkun tressqet pretensjoni skont l-Artikolu 10.26, u dan huwa mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 10.42.
3. Il-paragrafu 1 ma jipprekludix skambji informali għall-iskop uniku li tiġi ffaċilitata soluzzjoni tat-tilwima.

ARTIKOLU 10.47

Konsolidazzjoni

1. Meta żewġ pretensjonijiet jew aktar li kienu tressqu separatament skont l-Artikolu 10.26 ikollhom kwistjoni ta' liġi jew ta' fatt komuni u jirriżultaw mill-istess avvenimenti jew ċirkostanzi, parti litiganti jew il-partijiet litiganti flimkien jistgħu jfittxu li jistabbilixxu diviżjoni separata tat-Tribunal skont dan l-Artikolu u jitolbu li tali diviżjoni toħroġ ordni ta' konsolidazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejha "talba għal konsolidazzjoni").
2. Il-parti litiganti li tfittex ordni ta' konsolidazzjoni għandha l-ewwel tibgħat avviż lill-partijiet litiganti li hija tkun qed tfittex li jkunu koperti b'din l-ordni.
3. Jekk il-partijiet litiganti msemija fil-paragrafu 2 ikunu laħqu ftehim dwar l-ordni ta' konsolidazzjoni li għandha tintalab, huma jistgħu jagħmlu talba kongunta għal konsolidazzjoni. Jekk dawk il-partijiet litiganti ma jkunux laħqu ftehim dwar it-talba għal konsolidazzjoni fi żmien 30 jum wara l-avviż, parti litiganti tista' tagħmel talba għal konsolidazzjoni.
4. It-talba għal konsolidazzjoni għandha tintbagħat bil-miktub lill-President tat-Tribunal u lill-partijiet litiganti kollha li hija tkun qed tfittex li jkunu koperti bl-ordni, u għandha tispeċifika:
 - (a) l-ismijiet u l-indirizzi tal-partijiet litiganti li tkun qed tfittex li jkunu koperti bl-ordni;

(b) il-kamp ta' applikazzjoni tal-konsolidazzjoni mfittxija; u

(c) ir-raġunijiet għall-ordni mfittxija.

5. Talba għal konsolidazzjoni li tinvolvi aktar minn konvenut wieħed għandha tirrikjedi l-qbil ta' tali konvenuti kollha.

6. Ir-regoli applikabbli għall-proċedimenti skont dan l-Artikolu huma ddeterminati kif ġej:

(a) jekk il-pretensjonijiet kollha li għalihom tintalab konsolidazzjoni jkunu tressqu għal soluzzjoni tat-tilwim taħt l-istess regoli msemija fl-Artikolu 10.26.2, għandhom japplikaw dawk ir-regoli;

(b) jekk il-pretensjonijiet li għalihom tintalab konsolidazzjoni ma jkunux tressqu għal soluzzjoni tat-tilwim taħt l-istess regoli msemija fl-Artikolu 10.26.2:

(i) ir-rikorrenti jistgħu jaqblu fuq ir-regoli applikabbli msemija fl-Artikolu 10.26.2; jew

(ii) jekk ir-rikorrenti ma jkunux jistgħu jaqblu fuq ir-regoli applikabbli fi żmien 30 jum wara li l-President tat-Tribunal ikun irċieva t-talba għal konsolidazzjoni, ir-Regoli ta' Arbitraġġ tal-UNCITRAL għandhom japplikaw soġġetti għar-regoli speċifiċi stabbiliti f'din it-Taqsima.

7. Il-President tat-Tribunal għandu, wara li jirċievi talba għal konsolidazzjoni u f'konformità mal-Artikolu 10.30.8, iwaqqaf diviżjoni ġdida tat-Tribunal (minn hawn 'il quddiem imsejha “diviżjoni ta' konsolidazzjoni”) li għandu jkollha l-guriżdizzjoni fuq il-pretensjonijiet kollha jew uħud minnhom, kompletament jew parzjalment, li huma s-sugġett tat-talba għal konsolidazzjoni.

8. Jekk, wara li jinstemgħu l-partijiet litiganti, diviżjoni ta' konsolidazzjoni tkun sodisfatta li l-pretensjonijiet imressqa skont l-Artikolu 10.26 għandhom kwistjoni ta' ligi jew ta' fatt komuni u jirrizultaw mill-istess avvenimenti jew ċirkostanzi, u li konsolidazzjoni tkun taqdi l-aħjar interessi ta' riżoluzzjoni ġusta u effiċjenti tal-pretensjonijiet, inkluż l-interess tal-konsistenza tad-deċiżjonijiet ta' arbitraġġ, id-diviżjoni ta' konsolidazzjoni tista', permezz ta' ordni, tassumi guriżdizzjoni fuq il-pretensjonijiet kollha jew uħud minnhom, kompletament jew parzjalment.

9. Jekk diviżjoni ta' konsolidazzjoni tkun assumiet guriżdizzjoni skont il-paragrafu 8, rikorrent li jkun ressaq pretensjoni skont l-Artikolu 10.26 u li l-pretensjoni tiegħu ma tkunx ġiet ikkonsolidata jista' jagħmel talba bil-miktub lit-Tribunal biex jiġi inkluż fl-ordni ta' konsolidazzjoni, diment li t-talba tkun konformi mar-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafu 4. Id-diviżjoni ta' konsolidazzjoni għandha tagħti dik l-ordni jekk tkun sodisfatta li l-kundizzjonijiet tal-paragrafu 8 huma ssodisfati u li l-għoti ta' dik l-ordni ma jkunx ta' piż żejjed, ma jippreġudikax b'mod ingust lill-partijiet litiganti jew ma jfixkilx il-proċedimenti indebitament.

10. Wara applikazzjoni ta' parti litiganti, id-diviżjoni ta' konsolidazzjoni, sakemm tinhareġ id-deċiżjoni tagħha skont il-paragrafu 8, tista' tordna li l-proċedimenti tad-diviżjoni tat-Tribunal mahtura skont l-Artikolu 10.30 jiġu sospiżi, sakemm it-Tribunal imsemmi l-aħħar ma jkunx diġà aġġorna l-proċedimenti tiegħu.

11. Diviżjoni tat-Tribunal mahtura skont l-Artikolu 10.30 għandha ċċedi l-ġuriżdizzjoni b'rabta mal-pretensjonijiet, jew ma' partijiet minnhom, li fuqhom diviżjoni ta' konsolidazzjoni tkun assumiet ġuriżdizzjoni.

12. Id-deċiżjoni ta' arbitraġġ ta' diviżjoni ta' konsolidazzjoni b'rabta mal-pretensjonijiet, jew ta' partijiet minnhom, li fuqhom hija assumiet ġuriżdizzjoni hija vinkolanti fuq id-diviżjoni tat-Tribunal mahtura skont l-Artikolu 10.30 fir-rigward ta' dawk il-pretensjonijiet, jew ta' partijiet minnhom.

13. Rikorrent jista' jirtira pretensjoni mressqa skont l-Artikolu 10.26 li hija soġġetta għal konsolidazzjoni u dik il-pretensjoni ma għandhiex titressaq mill-ġdid skont dak l-Artikolu.

14. Fuq talba ta' rikorrent, diviżjoni ta' konsolidazzjoni tista' tiegħu miżuri sabiex tippreserva l-kunfidenzjalità ta' kwalunkwe informazzjoni protetta kif imsemmi fl-Artikolu 10.38.1 ta' dak ir-rikorrent b'rabta ma' rikorrenti oħrajn. Dawk il-miżuri jistgħu jinkludu s-sottomissjoni ta' verżjonijiet redatti ta' dokumenti li fihom informazzjoni protetta lir-rikorrenti l-oħrajn jew arrangamenti sabiex partijiet mis-seduti ta' smiġħ isiru fil-privat.

ARTIKOLU 10.48

Deċiżjoni ta' arbitraġġ

1. Jekk it-Tribunal jikkonkludi li l-konvenut kiser xi waħda mid-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1 allegati mir-rikorrent, it-Tribunal jista', fuq talba tar-rikorrent u wara li jisma' lill-partijiet litiganti, jaġġudika separatament jew flimkien biss:

- (a) danni monetarji u kull imġax applikabbli; u
- (b) restituzzjoni tal-proprjetà, f'liema każ id-deċiżjoni ta' arbitraġġ għandha tistabbilixxi li l-konvenut jista' jhallas danni monetarji u kull imġax applikabbli, iddeterminati b'mod konsistenti mal-Artikolu 10.18, minflok restituzzjoni.

2. Soġġett għall-paragrafu 1, jekk pretensjoni titressaq f'isem intrapriża stabbilita lokalment, u tittiehed deċiżjoni ta' arbitraġġ favur l-intrapriża stabbilita lokalment, id-deċiżjoni ta' arbitraġġ għandha tistabbilixxi li:

- (a) kwalunkwe restituzzjoni ta' proprjetà għandha ssir lill-intrapriża stabbilita lokalment;

(b) kwalunkwe dannu monetarju u mgħax applikabbli għandhom jithallsu lill-intrapriża stabbilita lokalment; u

(c) id-deċiżjoni ta' arbitraġġ tittiehed mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe dritt li kwalunkwe persuna jista' jkollha skont il-liġi ta' Parti fl-eżenzjoni pprovduta fid-deċiżjoni ta' arbitraġġ.

3. Għal aktar ċertezza, it-Tribunal ma jistax jagħti rimedji oħrajn għajr dawk imsemmija fil-paragrafu 1, u lanqas ma jista' jordna t-tħassir, il-waqfien jew il-modifika tal-miżura jew tal-miżuri kkonċernati.

4. Id-danni monetarji ma għandhomx ikunu akbar mit-telf imġarrab mir-rikorrent jew, kif applikabbli, mill-kumpanija stabbilita lokalment, bħala riżultat tal-ksur tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.21.1, bit-tnaqqis ta' kwalunkwe dannu jew kumpens preċedenti diġà pprovdut mill-Parti kkonċernata. It-Tribunal ma għandux jagħti danni punittivi. Għal aktar ċertezza, jekk investitur iressaq pretensjoni skont l-Artikolu 10.26.1(a), huwa jista' jirkupra biss it-telf jew id-dannu li jkun għarrab fil-kapaċità tiegħu bħala investitur ta' Parti.

5. It-Tribunal għandu jordna li l-ispejjeż tal-proċedimenti jithallsu mill-parti litiganti li titlef. F'ċirkostanzi eċċezzjonali, it-Tribunal jista' jqassam tali spejjeż bejn il-partijiet litiganti jekk jiddetermina li t-tqassim huwa xieraq fiċ-ċirkostanzi tal-każ. Spejjeż raġonevoli oħrajn, inklużi l-ispejjeż raġonevoli tar-rappreżentanza u l-assistenza legali, għandhom jithallsu mill-parti litiganti li titlef, sakemm it-Tribunal ma jiddeterminax li tali tqassim ma huwiex raġonevoli fiċ-ċirkostanzi tal-każ. Meta jikkunsidra r-raġonevolezza tal-ispejjeż jew tat-tqassim tagħhom, it-Tribunal jista' jqis ukoll jekk l-ispejjeż li għandhom jiġu rrimborżati lill-parti litiganti prevalenti jaqbzux b'mod eċċessiv l-ispejjeż imġarrba mill-parti litiganti li titlef. Jekk xi partijiet biss mill-pretensjonijiet ikunu rnexxew, l-ispejjeż tal-proċedimenti u spejjeż raġonevoli oħrajn għandhom jiġu aġġustati, b'mod proporzjonali, għan-numru jew il-firxa tal-partijiet mill-pretensjonijiet li rnexxew. It-Tribunal tal-Appell għandu jittratta l-ispejjeż f'konformità ma' dan l-Artikolu.

6. Mhux aktar tard minn sena wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Kunsill Kongunt għandu jadotta regoli supplimentari dwar it-tariffi bl-iskop li jiġi ddeterminat l-ammont massimu ta' spejjeż ta' rappreżentanza u assistenza legali li jistgħu jithallsu minn kategoriji speċifiċi ta' partijiet litiganti telliefa, filwaqt li jitqiesu r-rizorsi finanzjarji tagħhom.

7. It-Tribunal u l-partijiet litiganti għandhom jagħmlu kull sforz biex jiżguraw li l-proċess ta' soluzzjoni tat-tilwim jitwettaq fil-hin. It-Tribunal għandu joħroġ id-deċiżjoni ta' arbitraġġ tiegħu fi żmien 30 xahar wara d-data li fiha titressaq il-pretensjoni skont l-Artikolu 10.26. Jekk it-Tribunal ikun jeħtieġ żmien addizzjonali biex joħroġ id-deċiżjoni ta' arbitraġġ tiegħu, huwa għandu jipprovdi lill-partijiet litiganti r-raġunijiet għad-dewmien.

8. Deċiżjoni ta' arbitraġġ għandha ssir finali jekk jgħaddu 90 jum wara li tkun inharget u l-ebda waħda mill-partijiet litiganti ma tkun appellat id-deċiżjoni ta' arbitraġġ quddiem it-Tribunal tal-Appell.

9. Kwalunkwe parti litiganti tista' tappella d-deċiżjoni ta' arbitraġġ skont l-Artikolu 10.49. F'dak il-każ, jekk it-Tribunal tal-Appell jimmodifika jew ireġġa' lura d-deċiżjoni ta' arbitraġġ tat-Tribunal u jirreferi l-kwistjoni lura lit-Tribunal, it-Tribunal għandu jkun marbut bis-sejbiet tat-Tribunal tal-Appell u għandu, wara li jisma' lill-partijiet litiganti, jekk ikun xieraq, jirrevedi d-deċiżjoni ta' arbitraġġ tiegħu biex tkun tirrifletti s-sejbiet u l-konkluzjonijiet tat-Tribunal tal-Appell. It-Tribunal għandu jfittex li joħroġ id-deċiżjoni ta' arbitraġġ riveduta tiegħu fi żmien 90 jum wara li jirċievi r-riferiment mit-Tribunal tal-Appell. Id-deċiżjoni ta' arbitraġġ riveduta għandha ssir finali 90 jum wara l-ħruġ tagħha.

ARTIKOLU 10.49

Proċedura ta' Appell

1. Parti litiganti tista' tappella deċiżjoni ta' arbitraġġ quddiem it-Tribunal tal-Appell fi żmien 90 jum wara l-ħruġ tagħha. Ir-raġunijiet għall-appell huma:

- (a) li t-Tribunal ikun żbalja fl-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tal-liġi applikabbli;
- (b) li t-Tribunal ikun żbalja manifestament fl-apprezzament tal-fatti, inkluż l-apprezzament tal-liġi domestika rilevanti; jew
- (c) ir-raġunijiet previsti fl-Artikolu 52 tal-Konvenzjoni ICSID, sakemm ma jkunux koperti mis-subparagrafi (a) u (b) ta' dan il-paragrafu.

2. Jekk it-Tribunal tal-Appell jiċhad l-appell, id-deċiżjoni ta' arbitraġġ għandha ssir finali. It-Tribunal tal-Appell jista' wkoll jiċhad l-appell fuq bażi mhaffa fejn ikun ċar li l-appell huwa manifestament infondat, f'liema każ id-deċiżjoni ta' arbitraġġ għandha ssir finali. Jekk l-appell ikun fondat tajjeb, it-Tribunal tal-Appell għandu jimmodifika jew iregġa' lura s-sejbiet u l-konklużjonijiet legali fid-deċiżjoni ta' arbitraġġ, kompletament jew parzjalment. Id-deċiżjoni tiegħu għandha tispeċifika b'mod preċiż kif huwa mmodifika jew regġa' lura s-sejbiet u l-konklużjonijiet rilevanti tat-Tribunal.

3. Bħala regola ġenerali, il-proċedimenti ta' appell ma għandhomx jaqbżu l-180 jum mid-data li fiha parti litiganti tressaq l-appell tagħha sad-data li fiha t-Tribunal tal-Appell joħroġ id-deċiżjoni tiegħu. Jekk it-Tribunal tal-Appell iqis li huwa ma jistax joħroġ id-deċiżjoni tiegħu fi żmien 180 jum, huwa għandu jinforma lill-partijiet litiganti bil-miktub bir-raġunijiet għad-dewmien flimkien ma' stima tal-perjodu li matulu jkun se joħroġ id-deċiżjoni tiegħu. Il-proċedimenti fl-ebda każ ma għandhom jaqbżu l-270 jum.
4. It-Tribunal tal-Appell jista' jordna lill-parti litiganti tressaq appell biex tiġi ddepożitata garanzija għall-ispejjeż kollha tal-proċedimenti tal-appell jew għal parti minnhom.
5. Id-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 10.23, 10.27, 10.29, 10.34, 10.38, 10.39, 10.40, 10.42 u 10.43 għandhom japplikaw *mutatis mutandis* fir-rigward tal-proċedura ta' appell.
6. Il-Kunsill Kongunt jista' jadotta regoli li jipprovdu gwida lit-Tribunal tal-Appell dwar kif għandhom jitmexxew il-proċedimenti tal-appell f'każ ta' qsim fi tnejn tal-proċedimenti quddiem it-Tribunal.

ARTIKOLU 10.50

Infurzar tad-Deciżjonijiet ta' Arbitraġġ

1. Deciżjoni ta' arbitraġġ maħruġa skont din it-Taqsima ma għandhiex tkun infurzabbli sakemm tkun saret finali skont l-Artikolu 10.48.8, 10.48.9 jew 10.49. Deciżjoni ta' arbitraġġ finali maħruġa skont din it-Taqsima mit-Tribunal jew mit-Tribunal tal-Appell għandha tkun vinkolanti fuq il-partijiet litiganti u ma għandhiex tkun soġġetta għal appell, rieżami, twarrib, annullament jew kwalunkwe rimedju ieħor.⁵¹
2. Parti għandha tirrikonoxxi deciżjoni ta' arbitraġġ maħruġa skont din it-Taqsima bħala vinkolanti u tinforza l-obbligu pekunjarju fit-territorju tagħha bhallikieku kienet sentenza finali ta' qorti f'dik il-Parti.
3. L-eżekuzzjoni tad-deciżjoni ta' arbitraġġ għandha tkun regolata mil-ligijiet u l-impenji internazzjonali dwar l-eżekuzzjoni tas-sentenzi jew tad-deciżjonijiet ta' arbitraġġ fis-seħh fejn tintalab tali eżekuzzjoni.
4. Għal aktar ċertezza, l-Artikolu 2.11 tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim ma għandux jipprevjeni r-rikonoxximent, l-eżekuzzjoni u l-infurzar ta' deciżjonijiet ta' arbitraġġ maħruġa skont din it-Taqsima.

⁵¹ Għal aktar ċertezza, dan ma jwaqqafx lil parti litiganti milli titlob lit-Tribunal jirrevedi jew jinterpreta deciżjoni ta' arbitraġġ f'konformità mar-regoli applikabbli dwar is-soluzzjoni tat-tilwim, fejn din il-possibbiltà tkun disponibbli skont dawk ir-regoli.

5. Għall-finijiet tal-Artikolu 1 tal-Konvenzjoni ta' New York, id-deċiżjonijiet ta' arbitraġġ finali maħruġa skont din it-Taqsima huma deċiżjonijiet arbitrali relatati ma' pretensjonijiet li huma kkunsidrati li joħorġu minn relazzjoni jew tranżazzjoni kummerċjali.

6. Għal aktar ċertezza u soġġett għall-paragrafu 1, jekk pretensjoni tkun tressqet għal soluzzjoni tat-tilwim skont l-Artikolu 10.26.2(a), deċiżjoni ta' arbitraġġ finali maħruġa skont din it-Taqsima għandha tikkwalifika bħala deċiżjoni ta' arbitraġġ skont it-Taqsima 6 tal-Kapitolu IV tal-Konvenzjoni ICSID.

ARTIKOLU 10.51

Notifika tad-Dokumenti

It-talbiet għal konsultazzjonijiet, avvizi u dokumenti oħrajn lil Parti għandhom jintbagħtu lill-postijiet imsemmija għal dik il-Parti fl-Anness 10-E jew lis-suċċessuri rispettivi tagħha. Parti għandha minnufih tagħmel disponibbli għall-pubbliku u tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe bidla fil-post imsemmi f'dak l-Anness.

TAQSIMA E

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 10.52

Ċaħda tal-Benefiċċji

Parti tista' ċcaħhad il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu lil investitur tal-Parti l-oħra li jkun intrapriża ta' dik il-Parti u lill-investimenti ta' dak l-investitur jekk:

- (a) investitur ta' pajjiż terz ikun jippossjedi jew jikkontrolla l-intrapriża; u
- (b) il-Parti li tiċhad tadotta jew iżzomm miżura fir-rigward ta' dak il-pajjiż terz, jew fir-rigward ta' persuni fiżiċi jew intrapriži ta' dak il-pajjiż terz, li tipprojbixxi tranżazzjonijiet mal-intrapriża jew li tiġi miksura jew evitata jekk il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jingħataw lil dak l-investitur jew lill-investimenti tiegħu.

ARTIKOLU 10.53

Terminazzjoni

1. Jekk dan il-Ftehim jiġi tterminat skont l-Artikolu 2.13 tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim, l-Artikoli 10.7.2, 10.8.2 u 10.12 u t-Taqsimiet C, D u E ta' dan il-Kapitolu, kif ukoll kwalunkwe dispożizzjoni rilevanti oħra ta' dan il-Ftehim, għandhom ikomplu japplikaw għal perjodu ulterjuri ta' 5 snin mid-data tat-terminazzjoni, fir-rigward tal-investimenti koperti li jkunu saru qabel id-data tat-terminazzjoni ta' dan il-Ftehim.
2. Il-perjodu msemmi fil-paragrafu 1 għandu jiġi estiż għal perjodu addizzjonali wieħed ta' 5 snin, sakemm ma jkunx fis-sehħ xi ftehim ieħor dwar il-protezzjoni tal-investment bejn il-Partijiet.
3. Dan l-Artikolu ma japplikax jekk l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim tigi tterminata u dan il-Ftehim ma jidholx fis-sehħ.

ARTIKOLU 10.54

Relazzjoni ma' Ftehimiet Ohrajn

1. Fid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, il-ftehimiet bejn l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u l-Messiku elenkati fl-Anness 10-C, inklużi d-drittijiet u l-obbligi derivati minnhom,⁵² ma għandux ikollhom effett aktar u għandhom jiġu mibdula u sostitwiti minn dan il-Ftehim.
2. F'każ li l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim f'konformità mal-paragrafu 4 tal-Artikolu 2.5 tal-Parti IV ta' dan il-Ftehim tkun tkopri din it-Taqsima u t-Taqsimiet C u D ta' dan il-Kapitolu, l-applikazzjoni tal-ftehimiet elenkati fl-Anness 10-C, kif ukoll id-drittijiet u l-obbligi derivati minnhom, għandhom jiġu sospizi mid-data tal-applikazzjoni provviżorja. Jekk l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim tiġi tterminata u dan il-Ftehim ma jidholx fis-sehh, is-suspensjoni għandha tieqaf u l-ftehimiet elenkati fl-Anness 10-C għandu jkollhom effett mid-data li fiha tiġi tterminata l-applikazzjoni provviżorja.

⁵² Għal aktar ċertezza, id-dispożizzjonijiet għat-terminazzjoni skont l-Artikolu 10.53 għandhom jieħdu post id-dispożizzjonijiet korrispondenti dwar it-terminazzjoni tal-Ftehimiet elenkati fl-Anness 10-C (Ftehimiet bejn l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u l-Messiku) fid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim.

3. Minkejja l-paragrafi 1 u 2, tista' tiġi pprezentata pretensjoni skont ftehim elenkat fl-Anness 10-C, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri stabbiliti f'dak il-ftehim, sakemm:

- (a) il-pretensjoni tirriżulta minn allegat ksur ta' dak il-ftehim li seħħ qabel id-data tas-sospensjoni ta' dak il-ftehim skont il-paragrafu 2 jew, jekk dak il-ftehim ma jibqax fis-seħħ skont il-paragrafu 1, qabel id-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim; u
- (b) ma jkunux għaddew aktar minn 3 snin mid-data tas-sospensjoni ta' dak il-ftehim skont il-paragrafu 2 jew, jekk dak il-ftehim ma jibqax fis-seħħ skont il-paragrafu 1, mid-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim sad-data tat-tressiq tal-pretensjoni.

4. Minkejja l-paragrafu 2, jekk l-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim, inklużi d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu kif speċifikati fil-paragrafu 2, tiġi tterminata u dan il-Ftehim ma jidholx fis-seħħ, tista' titressaq pretensjoni skont dan il-Kapitolu, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri stabbiliti f'dan il-Kapitolu, diment li:

- (a) il-pretensjoni tirriżulta minn allegat ksur ta' dan il-Kapitolu li seħħ matul il-perjodu ta' applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim; u
- (b) ma jkunux għaddew aktar minn 3 snin mid-data tat-terminazzjoni tal-applikazzjoni provviżorja ta' dan il-Ftehim sad-data tat-tressiq tal-pretensjoni.

5. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, id-definizzjoni ta' "dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim" prevista fil-paragrafu 7 tal-Artikolu 2.5 tal-Parti IV ma tapplikax.

ARTIKOLU 10.55

Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment

Is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment stabbilit skont l-Artikolu 1.10 għandu:

- (a) jipprovdi forum għall-Partijiet biex jikkonsultaw dwar kwistjonijiet relatati ma' dan il-Kapitolu, inklużi:
 - (i) id-diffikultajiet li jistgħu jinqalghu fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
 - (ii) it-titjib possibbli ta' dan il-Kapitolu, b'mod partikolari fid-dawl tal-esperjenza u l-iżviluppi f'fora internazzjonali oħrajn u skont ftehimiet oħrajn tal-Partijiet; u
 - (iii) fuq talba ta' Parti, l-implimentazzjoni ta' kwalunkwe soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fir-rigward ta' tilwima skont it-Taqsima D; u
- (b) ihejji deċiżjonijiet li għandhom jiġu adottati jew azzjonijiet li għandhom jittiehdu mill-Kunsill Kongunt skont dan il-Kapitolu.

KAPITOLU 11

KUMMERĊ TRANSFRUNTIER FIS-SERVIZZI

ARTIKOLU 11.1

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “kummerċ transfruntier fis-servizzi” jew “provvista transfruntiera tas-servizzi” tfisser il-provvista ta' servizz:
 - (i) mit-territorju ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra; jew
 - (ii) fit-territorju ta' Parti lil konsumatur ta' servizz tal-Parti l-oħra;
 - (b) “intrapriża” tfisser intrapriża kif definita fl-Artikolu 1.3, jew fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv tagħha;

- (c) “intrapriża tal-Unjoni Ewropea” jew “intrapriża tal-Messiku” tfisser intrapriża stabbilita f’konformità mal-liġi tal-Unjoni Ewropea jew tal-Istati Membri tagħha, jew tal-Messiku u involuta f’operazzjonijiet kummerċjali sostantivi⁵³ fit-territorju tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, rispettivament;⁵⁴

il-kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra mill-Unjoni Ewropea jew mill-Messiku u kkontrollati minn ċittadini ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, rispettivament, għandhom ikunu wkoll benefiċjarji tad-dispożizzjonijiet ta’ dan il-Kapitolu jekk il-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati f’konformità mal-liġi ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku, kif xieraq, u jtajru l-bandiera ta’ dak l-Istat Membru tal-Unjoni Ewropea jew tal-Messiku;

- (d) “servizz ipprovdut fl-eżerċitar ta’ awtorità governattiva” tfisser, għal kull Parti, kwalunkwe servizz li la jiġi pprovdut fuq bażi kummerċjali u lanqas f’kompetizzjoni ma’ fornitur wiehed jew aktar ta’ servizzi; u

⁵³ F’konformità man-notifika tagħha tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea lid-WTO (WT/REG39/1), l-Unjoni Ewropea tifhem li l-kunċett ta’ “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta’ Stat Membru tal-Unjoni Ewropea minqas fl-Artikolu 54 tat-TFUE huwa ekwivalenti għall-kunċett ta’ “operazzjonijiet kummerċjali sostantivi”.

⁵⁴ Għal aktar ċertezza, fergħa jew uffieċċju rappreżentattiv ta’ intrapriża ta’ pajjiż terz ma għandhomx jitqiesu bħala intrapriża tal-Unjoni Ewropea jew intrapriża tal-Messiku.

- (e) “fornitur ta’ servizz ta’ Parti” tfisser persuna fiżika jew intrapriża ta’ Parti, għajr fergha jew uffiċċju rappreżentattiv, li tfittex li tforni jew tipprovdi servizz.

ARTIKOLU 11.2

Kamp ta’ applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri minn Parti li jaffettwaw il-kummerċ transfruntier fis-servizzi minn fornituri ta’ servizzi tal-Parti l-oħra. Dawk il-miżuri jinkludu miżuri li jaffettwaw:
- (a) il-produzzjoni, id-distribuzzjoni, il-kummerċjalizzazzjoni, il-bejgħ jew il-kunsinna ta’ servizz;
 - (b) l-akkwist jew l-użu ta’ servizz jew il-ħlas għalih;
 - (c) l-aċċess għal u l-użu ta’, b’konnessjoni mal-provvista ta’ servizz, servizzi li huma meħtieġa minn Parti li jiġu offruti lill-pubbliku b’mod ġenerali, inklużi networks ta’ distribuzzjoni, trasport jew telekomunikazzjoni; u
 - (d) il-forniment ta’ kwalunkwe forma ta’ garanzija finanzjarja, inkluż bond, bħala kundizzjoni għall-provvista ta’ servizz.

2. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
- (a) servizzi awdjovizivi;
 - (b) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali;⁵⁵
 - (c) il-miżuri ta' Parti sa fejn ikunu koperti mill-Kapitolu 18;
 - (d) is-servizzi pprovduti fl-eżerċitar ta' awtorità governattiva;

⁵⁵ Għall-Unjoni Ewropea, mingħajr preġudizzju għall-kamp ta' applikazzjoni tal-attivitajiet li jistgħu jitqiesu bħala kabotaġġ skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew merkanzija bejn port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea u port jew punt ieħor li jinsab f'dak l-istess Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, inkluż fuq il-blata kontinentali tiegħu, kif previst fil-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar; u t-traffiku li jorigina u jintemm fl-istess port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea. Għall-Messiku, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri n-navigazzjoni li kwalunkwe bastiment iwettaq bil-baħar, bejn portijiet jew postijiet li jinsabu fiż-żoni tal-baħar Messikani u x-xtut Messikani.

- (e) l-akkwist pubbliku ta' prodott jew servizz akkwistat għal skopijiet governattivi, u mhux bil-ħsieb ta' bejgħ mill-ġdid kummerċjali, jew użu fil-produzzjoni ta' prodott jew provvista ta' servizz għal bejgħ kummerċjali, irrISPettivament minn jekk dak l-akkwist jikkostitwixxi akkwist kopert skont it-tifsira tal-Artikolu 21.1;
- (f) sussidji⁵⁶ jew għotjiet ipprovduti minn Parti, inklużi self, garanziji u assigurazzjoni appoġġati mill-gvern; u
- (g) servizzi tal-ajru jew servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru⁵⁷, minbarra:
 - (i) is-servizzi ta' tiswija u manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru li matulhom inġenju tal-ajru jiġi rtirat mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi ta' trasport bl-ajru;

⁵⁶ Għal aktar ċertezza, is-sussidji huma koperti taħt il-Kapitolu 24 (Sussidji).

⁵⁷ Għal aktar ċertezza, is-servizzi tal-ajru jew is-servizzi relatati b'appoġġ għas-servizzi tal-ajru jinkludu wkoll: il-kiri ta' inġenji tal-ajru bl-ekwipaġġ, servizzi ta' operat tal-ajruport u servizzi pprovduti bl-użu ta' inġenju tal-ajru li l-iskop primarju tiegħu ma huwiex it-trasport ta' merkanzija jew passiġġieri, bħal taħriġ fit-tifi tan-nar mill-ajru, żjarat turistiċi, sprejjar, stħarriġ, immappjar, fotografija, qbiż bil-paraxut, irmonk bil-glider, irfiġh bil-ħelikopter għall-qtuġh tas-siġar għall-injam u l-konstruzzjoni, u servizzi agrikoli, industrijali u ta' spezzjoni oħrajn mill-ajru.

(iii) is-servizzi ta' sistema kompjuterizzata ta' prenotazzjoni; u

(iv) is-servizzi fuq l-art.

3. L-Artikoli 11.4 sa 11.7 ma japplikawx għal servizzi ġodda kif stabbilit fl-Anness VII.

ARTIKOLU 11.3

Dritt għar-Regolamentazzjoni

Il-Partijiet jafferaw id-dritt tagħhom li jirregolaw fit-territorji tagħhom sabiex jilhqqu objettivi ta' politika legittimi, bħas-saħħa pubblika, is-servizzi soċjali, l-edukazzjoni pubblika, is-sikurezza, l-ambjent, il-morali pubbliċi, il-protezzjoni soċjali jew tal-konsumaturi, il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data*, il-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali, jew il-kompetizzjoni.

ARTIKOLU 11.4

Aċċess għas-Suq

Fis-setturi jew is-subsetturi fejn jitwettqu impenji ta' aċċess għas-suq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm, abbażi tat-territorju kollu tagħha jew abbażi ta' suddiviżjoni territorjali, miżuri li jimponu limitazzjonijiet fuq:

- (a) l-għadd ta' fornituri ta' servizzi, kemm jekk fil-forma ta' kwoti numerici, monopolji, fornituri ta' servizzi esklussivi, kif ukoll jekk fil-forma tar-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi;
- (b) il-valur totali ta' tranżazzjonijiet ta' servizzi jew assi fil-forma ta' kwoti numerici jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi; jew
- (c) l-għadd totali ta' operazzjonijiet ta' servizz jew il-kwantità totali ta' output ta' servizz espressi f'termini ta' unitajiet numerici mfissra fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 11.5

Preżenza Lokali

Parti ma ghandhiex titlob lil fornitur ta' servizz tal-Parti l-oħra jistabbilixxi jew iżomm uffiċċju rappreżentattiv jew kwalunkwe forma ta' intrapiża, jew li jkun residenti, fit-territorju tagħha bħala kundizzjoni għall-provvista transfruntiera ta' servizz.

ARTIKOLU 11.6

Trattament Nazzjonali

1. Kull Parti għandha tagħti lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tal-Parti l-oħra trattament xejn inqas favorevoli minn dak li hija tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tagħha stess.
2. It-trattament li għandu jingħata mill-Messiku skont il-paragrafu 1 huwa, fir-rigward ta' livell reġjonali tal-gvern tal-Messiku, trattament mhux inqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-livell reġjonali tal-gvern lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tiegħu stess.

3. It-trattament li għandu jingħata mill-Unjoni Ewropea skont il-paragrafu 1 huwa, fir-rigward ta' gvern ta' jew fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, trattament mhux inqas favorevoli mill-aktar trattament favorevoli mogħti, f'sitwazzjonijiet simili, minn dak il-gvern lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tiegħu stess.

ARTIKOLU 11.7

Trattament tan-Nazzjon l-Aktar Iffavorit

1. Kull Parti għandha tagħti lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tal-Parti l-oħra trattament xejn inqas favorevoli minn dak li hija tagħti, f'sitwazzjonijiet simili, lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi ta' pajjiż terz.
2. Il-paragrafu 1 ma għandux jiġi interpretat bħala li jobbliga lil Parti testendi għas-servizzi u għall-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra l-benefiċċju ta' kwalunkwe trattament li jirriżulta minn miżuri li jipprevedu r-rikonoxximent, inkluż tal-istandards jew tal-kriterji għall-awtorizzazzjoni, il-liċenzjar jew iċ-ċertifikazzjoni ta' persuna fiżika jew intrapriża biex twettaq attività ekonomika, jew ta' miżuri prudenzjali.

ARTIKOLU 11.8

Miżuri Mhux Konformi u Eċċezzjonijiet

1. L-Artikoli minn 11.5 sa 11.7 ma japplikawx għal:
 - (a) kwalunkwe miżura mhux konformi eżistenti ta' Parti li tinżamm minn:
 - (i) l-Unjoni Ewropea, kif stipulat fil-Lista tagħha tal-Anness I;
 - (ii) gvern nazzjonali, kif stabbilit minn dik il-Parti fil-Lista tal-Anness I tagħha;
 - (iii) gvern reġjonali, kif stabbilit minn dik il-Parti fil-Lista tal-Anness I tagħha; jew
 - (iv) gvern lokali;
 - (b) il-kontinwazzjoni jew it-tigdid fil-pront ta' miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a); jew

(c) kwalunkwe emenda għal miżura mhux konformi msemmija fis-subparagrafu (a), sal-punt li l-emenda ma tnaqqasx il-konformità tal-miżura, kif kienet teżisti immedjatement qabel l-emenda, mal-Artikoli 11.5 sa 11.7.

2. L-Artikoli 11.5 sa 11.7 ma japplikawx għal miżura li Parti tadotta jew iżżomm fir-rigward ta' setturi, subsetturi jew attivitajiet, kif stabbilit fil-Lista tal-Anness II tagħha.

3. L-Artikolu 11.4 ma japplika għall-ebda miżura ta' Parti fir-rigward ta' setturi jew subsetturi kif stabbilit fl-Anness III.

4. Fi żmien ħames snin wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Messiku jista' jinnotifika lill-Unjoni Ewropea abbozz ta' deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt biex jimmodifika l-Appendiċi I-B-2 tal-Anness I u l-Appendiċi III-B-2 tal-Anness III bi kwalunkwe miżura eżistenti mhux konformi miżmuma fil-livell subfederali tal-gvern.

L-Unjoni Ewropea għandha tirrieżamina dak l-abbozz fi żmien 3 xhur u tikkonsulta mal-Messiku dwar kwalunkwe kwistjoni relatata. Wara konsultazzjoni, il-Kunsill Kongunt għandu jadotta l-modifiki għall-annessi msemmija f'dan il-paragrafu. L-annessi mmodifikati għandhom japplikaw mid-data tal-adozzjoni tal-modifiki.

ARTIKOLU 11.9

Ċaħda tal-Benefiċċji

Parti tista' ċcaħħad il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu lil fornitur ta' servizzi tal-Parti l-oħra li jkun intrapriża ta' dik il-Parti u lis-servizzi ta' dak il-fornitur ta' servizzi jekk:

- (a) persuna ta' pajjiż terz tippossjedi jew jikkontrolla l-intrapriża; u
- (b) il-Parti li tiċhad tadotta jew iżzomm miżura fir-rigward ta' dak il-pajjiż terz, jew fir-rigward ta' intrapriži jew persuni fiżiċi ta' dak il-pajjiż terz, li tipprojbixxi tranżazzjonijiet mal-intrapriża jew li tiġi miksura jew evitata jekk il-benefiċċji ta' dan il-Kapitolu jingħataw lill-intrapriża.

KAPITOLU 12

PREŻENZA TEMPORANJA TA' PERSUNI FIŻIĊI GĦAL SKOPIJET TA' NEGOZJU

ARTIKOLU 12.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “persuna tan-negozju” tfisser, għall-Messiku, ċittadin tal-Unjoni Ewropea li jidhol fit-territorju tal-Messiku, mingħajr l-iskop li jistabbilixxi residenza temporanja jew permanenti, sabiex:
 - (i) jinnegozja kummerċjalment prodotti jew jipprovdi servizzi;
 - (ii) jistabbilixxi, jiżviluppa jew jiġġestixxi investiment ta' kapital barrani;
 - (iii) iwettaq kuntatti kummerċjali u negozjati għall-bejgħ ta' prodotti u servizzi, jew attivitajiet simili;

- (iv) jipprovdi servizzi speċjalizzati għall-installazzjoni, it-tiswija, il-manutenzjoni, is-superviżjoni jew it-taħriġ tal-ħaddiema, miftiehma qabel jew ikkunsidrati f'kuntratt ta' trasferiment ta' teknoloġija, privattivi u trademarks, għall-bejgħ ta' tagħmir jew makkinarju kummerċjali jew industrijali, jew kwalunkwe proċess ieħor ta' produzzjoni ta' intrapriża stabbilita fit-territorju ta' Parti, matul it-terminu tal-kuntratt ta' garanzija, tal-bejgħ jew tas-servizz;
 - (v) jattendi l-laqgħat jew is-sessjonijiet tal-bord tad-diretturi ta' intrapriża stabbilita legalment fil-Messiku; jew
 - (vi) jippromwovi prodotti jew servizzi, jagħti pariri lill-klijenti, jirċievi ordnijiet, jinnegozja kuntratti u jesebixxi, jipparteċipa jew jattendi kongressi, fieri, konvenzjonijiet jew avvenimenti simili;
- (b) “vizitaturi professjonali għal finijiet ta' investiment” tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu f'pożizzjoni għolja li jkunu responsabbli għat-twaqqif ta' intrapriża, li ma joffrux jew ma jipprovdux servizzi jew li ma jinvolvu ruħhom f'ebda attività ekonomika minbarra dik meħtieġa għal finijiet ta' investiment u li ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jinsab fil-Parti ospitanti;

- (c) “fornituri ta’ servizzi kuntrattwali” tfisser persuni fiżiċi impjegati minn intrapriża ta’ Parti li hija stess ma hijiex aġenzija għal kollokament u provvista ta’ servizzi ta’ persunal u li mhux qed taġixxi permezz ta’ tali aġenzija, li ma tkunx stabbilita fit-territorju tal-Parti l-oħra u li tkun ikkonkludiet kuntratt *in bona fide* sabiex tipprovdi servizzi ma’ konsumatur finali fil-Parti l-oħra, li teħtieġ il-preżenza fuq bażi temporanja tal-impjegati tagħha f’dik il-Parti, sabiex jintlaħaq l-għan tal-kuntratt għall-provvista ta’ servizzi;⁵⁸
- (d) “professjonisti indipendenti” tfisser, għall-Unjoni Ewropea, persuni fiżiċi involuti fil-provvista ta’ servizz u stabbiliti bħala persuni li jaħdmu għal rashom fit-territorju ta’ Parti li ma jkunux stabbiliti fit-territorju tal-Parti l-oħra u li jkunu kkonkludew kuntratt *in bona fide*, minbarra permezz ta’ aġenzija għal kollokament u provvista ta’ servizzi ta’ persunal, sabiex jipprovdu servizzi ma’ konsumatur finali fil-Parti l-oħra, li jeħtieġu l-preżenza tagħhom fuq bażi temporanja f’dik il-Parti sabiex jintlaħaq l-għan tal-kuntratt għall-provvista ta’ servizzi;⁵⁹

⁵⁸ Il-kuntratt ta’ servizz imsemmi fis-subparagrafu (c) għandu jikkonforma mar-rekwiżiti tal-ligijiet u tar-regolamenti tal-Parti fejn jiġi eżegwit il-kuntratt.

⁵⁹ Il-kuntratt ta’ servizz imsemmi fis-subparagrafu (d) għandu jikkonforma mar-rekwiżiti tal-ligijiet u tar-regolamenti tal-Parti fejn jiġi eżegwit il-kuntratt.

- (e) “haddiema bi trasferiment intra-azjendali” tfisser persuni fiżiċi li kienu impjegati minn intrapriża ta’ Parti jew li kienu shab f’ intrapriża ta’ Parti, li jiġu ttrasferiti temporanjament lil intrapriża ta’ Parti, inkluża sussidjarja, fergħa jew kumpanija prinċipali ta’ dik l-intrapriża fit-territorju tal-Parti l-oħra,⁶⁰ u li huma:
- (i) “manigġers” jew “dirigenti” tfisser persuni li jaħdmu f’pożizzjoni għolja fi hdan intrapriża, li primarjament jidderieġu t-tmexxija tal-intrapriża⁶¹ fil-Parti l-oħra u jirċievu superviżjoni jew direzzjoni ġenerali prinċipalment mill-bord tad-diretturi jew minn azzjonisti tan-negozju jew l-ekwivalenti tagħhom, u li mill-inqas:
- (A) jidderieġu l-intrapriża jew dipartiment jew suddiviżjoni tagħha;
- (B) jissorveljaw u jikkontrollaw ix-xogħol ta’ impjegati superviżorji, professjonali jew manigġerjali oħrajn; u
- (C) ikollhom l-awtorità personali li jirreklutaw u jagħtu sensji jew li jirrakkomandaw ir-reklutaġġ, l-għoti tas-sensji jew azzjonijiet oħrajn relatati mal-persunal;

⁶⁰ Għal aktar ċertezza, il-manigġers jew id-dirigenti u l-ispeċjalisti jistgħu jkunu meħtieġa juru li għandhom il-kwalifiki professjonali u l-esperjenza meħtieġa fl-intrapriża li lilha jiġu ttrasferiti.

⁶¹ Għal aktar ċertezza, filwaqt li l-manigġers jew id-dirigenti ma jwettqux direttament kompiti li jikkonċernaw il-provvista attwali tas-servizzi, huma jistgħu, matul l-eżekuzzjoni tad-dmirijiet tagħhom li primarjament jidderieġu t-tmexxija tal-intrapriża, iwettqu kompiti li jistgħu jkunu meħtieġa għall-forniment tas-servizzi.

- (ii) “speċjalisti” tfisser persuni li jaħdmu f’intrapriża li għandhom għarfien speċjalizzat essenzjali għall-oqsma ta’ attività, it-tekniki jew it-tmexxija tal-intrapriża, iṅvalutati b’kont meħud tal-għarfien speċifiku għall-intrapriża u jekk il-persuna għandhiex livell għoli ta’ kwalifika; jew
- (iii) “impjegati apprendisti” tfisser, għall-Unjoni Ewropea, persuni li jkunu ġew impjegati minn intrapriża li ma tkunx ufficċju rappreżentattiv għal mill-inqas sena, li jkollhom lawrja universitarja u li jiġu ttrasferiti temporanjament għal finijiet ta’ żvilupp tal-karriera jew biex jiksbu taħriġ f’tekniki jew metodi tan-negozju;⁶²
- (f) “investituri” tfisser, għall-Messiku, persuni fiżiċi tal-Unjoni Ewropea li jfittxu li jidhlu fil-Messiku għal soġġorn temporanju jew li diġà jinsabu fil-Messiku u li għandhom l-intenzjoni li:
 - (i) jesploraw alternattivi ta’ investiment differenti;
 - (ii) iwettqu jew jissorveljaw investiment dirett;

⁶² L-intrapriża benefiċjarja tista’ tkun meħtieġa tippreżenta programm ta’ taħriġ li jkopri d-durata tas-soġġorn għal approvazzjoni minn qabel, li juri li l-iskop tas-soġġorn huwa għat-taħriġ. Għaċ-Ċekja, il-Ġermanja, Spanja, Franza, l-Ungerija, il-Litwanja u l-Awstrija, it-taħriġ irid ikun marbut mal-lawrja universitarja li tkun inkisbet.

- (iii) jirrappreżentaw intrapriża barranija jew iwettqu tranżazzjonijiet ta' negozju; jew
- (iv) jiżviluppaw, jamministraw jew jipprovdu pariri jew servizzi tekniċi ewlenin għall-operat ta' investiment li għalih il-persuna tan-negozju jew l-intrapriża tal-persuna tan-negozju tkun ikkommettiet, jew tkun fil-proċess li tikkommetti, ammont sostanzjali ta' kapital, f'kapaċità li tkun superviżorja, eżekuttiva jew tinvolvi hiliessenzjali; u
- (g) “vizitaturi professjonali għal żmien qasir” tfisser persuni fiżiċi li qed ifittxu dħul u soġġorn temporanju fit-territorju tal-Parti l-oħra, li ma humiex involuti fil-bejgħ dirett lill-pubbliku ġenerali, li ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jinsab fil-Parti ospitanti u li huma:
 - (i) “bejjieġha tan-negozju” tfisser vizitaturi professjonali għal żmien qasir li huma rappreżentanti ta' fornitur ta' servizzi jew prodotti ta' Parti għall-finijiet tan-negozjar tal-bejgħ ta' servizzi jew prodotti, jew li jidhlu fi ftehimiet għall-bejgħ ta' servizzi jew prodotti għal dak il-fornitur, ma humiex involuti fil-provvista ta' servizz fil-qafas ta' kuntratt konkluż bejn intrapriża li ma għandha l-ebda preżenza kummerċjali fit-territorju tal-Parti l-oħra u konsumatur f'dak it-territorju, u li ma humiex agenti bil-kummissjoni;

- (ii) “installaturi u persuni responsabbli mill-manutenzjoni” tfisser, fir-rigward tad-dhul u s-sogġorn temporanju fl-Unjoni Ewropea, vizitaturi professjonali għal żmien qasir li jkollhom għarfien speċjalizzat essenzjali għall-obbligi kuntrattwali ta’ bejjiegh jew lokatur, li jwettqu servizzi jew iħarrġu membri tal-persunal biex iwettqu servizzi, skont garanzija jew kuntratt ieħor ta’ servizz inċidentali għall-bejgħ jew il-lokazzjoni ta’ tagħmir jew makkinarju kummerċjali jew industrijali, inklużi servizzi tal-kompjuter u servizzi relatati, mixtrija jew mikrija minn intrapriża li tinsab barra mit-territorju tal-Unjoni Ewropea, matul id-durata kollha tal-kuntratt ta’ garanzija jew servizz u, fir-rigward tad-dhul u s-sogġorn temporanju fil-Messiku, vizitaturi professjonali għal żmien qasir li jipprovdu servizzi speċjalizzati, inklużi servizzi ta’ wara l-bejgħ jew ta’ wara l-lokazzjoni, miftiehma qabel jew kif imsemmi f’kuntratt ta’ trasferiment ta’ teknoloġija, privattiva u trademark, għall-bejgħ ta’ makkinarju u tagħmir, taħriġ tekniku tal-persunal jew kwalunkwe proċess ta’ produzzjoni ieħor għal intrapriża stabbilita fil-Messiku; jew
- (iii) “vizitaturi professjonali oħrajn għal żmien qasir” tfisser, għall-Messiku, vizitaturi għal żmien qasir li jattendu laqgħat ta’ amministrazzjoni tan-negozju, konferenzi jew fieri kummerċjali u jwettqu dmirijiet manigerjali jew eżekuttivi f’intrapriża jew is-sussidjarji jew l-affiljati tagħha li huma stabbiliti fil-Messiku.

ARTIKOLU 12.2

Objettivi, Kamp ta' Applikazzjoni u Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Dan il-Kapitolu jirrifletti x-xewqa tal-Partijiet li jiffaċilitaw id-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra għal finijiet ta' negozju u l-htieġa li jiġu stabbiliti kriterji trasparenti għal dan l-iskop.
2. Dan il-Kapitolu japplika għal miżuri relatati direttament mad-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra għal finijiet ta' negozju li huma viżitaturi professjonali għal finijiet ta' investiment, haddiema bi trasferiment intra-azjendali, investituri, bejjieġha tan-negozju, fornituri ta' servizzi kuntrattwali u professjonisti indipendenti.
3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri li jaffettwaw lil persuni fiżiċi li jfittxu aċċess għas-suq tax-xogħol ta' Parti, u lanqas għal miżuri li jirrigwardjaw iċ-ċittadinanza jew in-nazzjonalità, ir-residenza jew l-impjieġ fuq bazi permanenti.
4. F'dan il-Ftehim ma hemm xejn li għandu jimpedixxi lil Parti milli tapplika miżuri sabiex tirregola d-dhul ta' persuni fiżiċi fit-territorju tagħha, jew is-soġġorn temporanju tagħhom fih, inklużi dawk il-miżuri meħtieġa sabiex tiġi protetta l-integrità ta' persuni fiżiċi u sabiex jiġi żgurat il-moviment organizzat tagħhom bejn il-fruntieri tagħha, diment li tali miżuri ma jiġux applikati b'tali mod li jxejnu jew ixekklu l-benefiċċji li jakkumulaw għall-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu. Is-sempliċi fatt li tintalab viża għall-persuni fiżiċi ta' ċertu pajjiż u mhux għal dawk ta' oħrajn ma għandux jitqies bħala li jxejjen jew ixekkel il-benefiċċji skont dan il-Kapitolu.

5. Kull Parti għandha tapplika l-miżuri koperti minn dan il-Kapitolu malajr sabiex tevita dewmien jew danni mhux dovuti fil-kummerċ ta' prodotti jew servizzi, jew f'attivitajiet ta' investiment skont dan il-Ftehim.
6. Il-Partijiet għandhom jagħmlu ħilithom biex jiżviluppaw u jadottaw kriterji komuni u interpretazzjonijiet komuni għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
7. Kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju għal skopijiet ta' negozju ta' persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra li jikkonformaw mal-liġijiet u r-regolamenti tal-immigrazzjoni tal-ewwel Parti applikabbli għad-dhul u s-soġġorn temporanju, f'konformità ma' dan il-Kapitolu, inklużi d-dispożizzjonijiet tal-Annessi I, II, III, IV, V u VI.

8. Parti tista', f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti tagħha u fuq bażi mhux diskriminatorja, tidderoga mill-impenji tagħha dwar id-dhul u s-sogġorn temporanju stabbiliti fl-Annessi IV u V tagħha f'kazijiet fejn id-dhul u s-sogġorn temporanju ta' persuna fiżika ta' Parti oħra jistgħu jaffettwaw b'mod negattiv:

- (a) is-soluzzjoni ta' tilwima industrijali kollettiva li tkun għaddejja fil-post jew fil-post maħsub tal-impjieg; jew
- (b) l-impjieg ta' kwalunkwe persuna li tkun involuta f'dik it-tilwima.

ARTIKOLU 12.3

Obbligi f'Kapitoli Oħrajn

1. Dan il-Kapitolu ma jimponi l-ebda obbligu fuq Parti fir-rigward tal-mizuri tal-immigrazzjoni tagħha, hlief kif previst speċifikament hawnhekk.

2. Mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe deċiżjoni li tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju lil persuna fiżika tal-Parti l-oħra f'konformità ma' dan il-Kapitolu, inkluż it-tul tas-soġġorn permissibbli skont kwalunkwe deċiżjoni bħal din:

- (a) l-obbligi tal-Artikoli 10.6, 10.7, 10.9 u 10.10, soġġetti għall-Artikoli 10.5, 10.12, 18.2 u 18.12, sal-punt li l-miżura taffettwa t-trattament ta' persuni fiżiċi għal finijiet ta' negozju preżenti fit-territorju tal-Parti l-oħra, huma b'dan inkorporati u magħmula parti minn dan il-Kapitolu u japplikaw għal miżuri li jaffettwaw it-trattament ta' persuni fiżiċi għal finijiet ta' negozju preżenti fit-territorju tal-Parti l-oħra taħt il-kategoriji ta' vizitaturi professjonali għal finijiet ta' investiment, haddiema bi trasferiment intra-azjendali u, għall-Messiku, investituri, kif definiti fl-Artikolu 12.1 ta' dan il-Kapitolu; u

(b) l-obbligi tal-Artikoli 11.4, 11.5 u 11.6, soġġetti għall-Artikoli 11.2.2, 11.8, 18.2 u 18.12, sal-punt li l-miżura taffettwa t-trattament ta' persuni fiżiċi għal finijiet ta' negozju preżenti fit-territorju tal-Parti l-oħra, huma b'dan inkorporati u magħmula parti minn dan il-Kapitolu u japplikaw għall-miżuri li jaffettwaw it-trattament ta' persuni fiżiċi għal finijiet ta' negozju preżenti fit-territorju tal-Parti l-oħra taħt il-kategoriji ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali u, għall-Unjoni Ewropea, professjonisti indipendenti, għas-setturi kollha elenkati fl-Anness V u viżitaturi professjonali għal żmien qasir, f'konformità mal-Anness IV.

3. Għal aktar ċertezza, il-paragrafu 2 japplika għall-miżuri li jaffettwaw it-trattament ta' persuni fiżiċi preżenti fit-territorju tal-Parti l-oħra għal finijiet ta' negozju u li jaqgħu fil-kategoriji rilevanti u li qed jipprovdu servizzi finanzjarji, kif definiti fl-Artikolu 18.1. Il-paragrafu 2 ma japplikax għal miżuri relatati mal-permess ta' dħul temporanju lil persuni fiżiċi ta' Parti jew ta' pajjiż terz.

ARTIKOLU 12.4

Vizitaturi Professjonali għal Finijiet ta' Investiment, Haddiema bi Trasferiment Intra-Azjendali u Investituri

1. Soġġett għall-Artikolu 10.5, kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju fit-territorju tagħha ta' vizitaturi professjonali għal finijiet ta' investiment u haddiema bi trasferiment intra-azjendali tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Anness IV.
2. Soġġett għall-Artikolu 10.5, il-Messiku għandu jippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju fit-territorju tiegħu tal-investituri f'konformità mal-Anness IV.
3. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm limitazzjonijiet fuq l-għadd totali ta' persuni fiżiċi li huma permessi d-dhul u s-soġġorn temporanju f'konformità mal-paragrafi 1 u 2, f'settur jew sub-settur speċifiku, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi fuq il-bażi ta' suddivizjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha.

4. It-tul tas-sogġorn permissibbli għandu jkun:⁶³
- (a) għall-Unjoni Ewropea, sa 3 snin għal manigers jew dirigenti u speċjalisti, sa sena għal impjegati apprendisti, u sa 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' 6 xhur għall-viżitaturi professjonali għal finijiet ta' investment; u
 - (b) għall-Messiku, sena li tista' tiġi estiża tliet darbiet, għal sena kull darba, għal haddiema bi trasferiment intra-azjendali u investituri, u sa 180 jum għall-viżitaturi professjonali għal finijiet ta' investment.
5. Il-Partijiet għandhom jagħtu lill-membri tal-familja ta' haddiema bi trasferiment intra-azjendali trattament f'konformità mal-Anness 12-A.

⁶³ It-tul tas-sogġorn għall-viżitaturi professjonali għal finijiet ta' investment huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet mogħtija minn Parti lil ċittadini tal-Parti l-oħra taht eżenzjonijiet bilaterali mill-viża.

ARTIKOLU 12.5

Vizitaturi Professjonali għal Żmien Qasir

Sogġett għall-Artikolu 11.2 u l-Anness IV, Parti għandha:

- (a) għandha tippermetti d-dhul u s-sogġorn temporanju ta' vizitaturi professjonali għal żmien qasir;
- (b) ma għandhiex tadotta jew iżzomm limitazzjonijiet fuq l-għadd totali ta' vizitaturi professjonali għal żmien qasir f'settur speċifiku fil-forma ta' kwoti numerici fuq il-bażi ta' suddiviżjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju kollu tagħha; u
- (c) ma għandhiex tadotta jew iżzomm testijiet tal-htigijiet ekonomiċi għal vizitaturi professjonali għal żmien qasir.

ARTIKOLU 12.6

Fornituri ta' Servizzi Kuntrattwali

1. Kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-sogġorn temporanju fit-territorju tagħha ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Anness V.

2. Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Anness V, Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm limitazzjonijiet fuq l-għadd totali ta' fornituri ta' servizzi kuntrattwali tal-Parti l-oħra li huma permessi d-dhul u s-soġġorn temporanju, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 12.7

Professjonisti Indipendenti

1. L-Unjoni Ewropea għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju fit-territorju tagħha ta' professjonisti indipendenti tal-Messiku f'konformità mal-Anness V.

2. Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Anness V, l-Unjoni Ewropea ma għandhiex tadotta jew iżżomm limitazzjonijiet fuq l-għadd totali ta' professjonisti indipendenti tal-Messiku li huma permessi d-dhul u s-soġġorn temporanju, fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 12.8

Trasparenza

1. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku informazzjoni dwar ir-rekwiżiti u l-proċeduri għad-dhul u s-soġġorn temporanju, inklużi l-formoli u d-dokumenti rilevanti, u l-materjali ta' spjegazzjoni li jippermettu lill-persuni interessati tal-Parti l-oħra jsiru familjari mar-rekwiżiti u l-proċeduri applikabbli.
2. L-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 għandha tinkludi, jekk applikabbli, informazzjoni dwar dawn li ġejjin:
 - (a) il-kategoriji ta' viża, permessi jew kwalunkwe tip simili ta' awtorizzazzjoni rigward id-dhul u s-soġġorn temporanju;
 - (b) id-dokumentazzjoni meħtieġa u l-kundizzjonijiet li għandhom jiġu ssodisfati;
 - (c) il-metodu ta' kif tiġi ppreżentata applikazzjoni u l-ġhażliet dwar fejn għandha tiġi ppreżentata, bħal uffiċċji konsulari jew online;
 - (d) it-tariffi tal-applikazzjoni u l-hin indikattiv tal-ipproċessar;

- (e) il-perjodu massimu ta' soġġorn taħt kull tip ta' awtorizzazzjoni deskritt fis-subparagrafu (a);
- (f) il-kundizzjonijiet għal kwalunkwe estensjoni jew tiġdid disponibbli;
- (g) ir-regoli rigward id-dipendenti li jakkumpanjaw;
- (h) il-proċeduri ta' rieżami jew appell disponibbli; u
- (i) il-liġijiet rilevanti ta' applikazzjoni ġenerali li jappartjenu għad-dhul u s-soġġorn temporanju ta' persuni fiżiċi.

ARTIKOLU 12.9

Soluzzjoni tat-Tilwim

Parti ma għandhiex tirrikorri għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu 31 rigward rifjut li jingħata dhul u soġġorn temporanju skont dan il-Kapitolu, sakemm il-kwistjoni ma tinvolvi mudell ta' Prattika.

KAPITOLU 13

REGOLAMENTAZZJONI DOMESTIKA

ARTIKOLU 13.1

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn Parti fir-rigward tar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar u l-kwalifika, kif ukoll għall-istandards tekniċi⁶⁴, li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi jew it-tweġġ ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra li fir-rigward tagħha Parti tkun ħadet impenn skont l-Artikoli 10.6, 10.7, 11.4, 11.6, soġġett għal kwalunkwe terminu, limitazzjoni, kundizzjoni jew kwalifika kif stabbiliti fl-iskeda tagħha skont l-Artikoli 10.12 u 11.8.
2. Minkejja l-paragrafu 1, l-Artikolu 13.6 japplika għall-miżuri adottati jew miżmuma minn Parti relatata mar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar u l-kwalifika, kif ukoll għall-istandards tekniċi, li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi jew it-tweġġ ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra.

⁶⁴ Għal aktar ċertezza, sa fejn huma kkonċernati l-miżuri relatati ma' standards tekniċi, dan il-Kapitolu japplika biss għal tali miżuri li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi.

3. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri adottati jew miżmuma minn Parti koperta taħt il-Kapitolu 18.

ARTIKOLU 13.2

Żvilupp ta' Miżuri

Parti li tadotta jew iżżomm miżuri relatati mar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-liċenzjar u mar-rekwiżiti u l-proċeduri tal-kwalifika għandha:

- (a) tiżgura li dawk il-miżuri jkunu bbażati fuq kriterji oġġettivi u trasparenti;⁶⁵
- (b) tiżgura li l-awtorità kompetenti tilhaq u tamministra d-deċiżjonijiet tagħha b'mod indipendenti;
- (c) tiżgura li l-proċeduri fihom infushom ma jimpedux bla bżonn l-issodisfar ta' kwalunkwe rekwiżit;

⁶⁵ Għal aktar ċertezza, l-awtoritajiet kompetenti jistgħu jivvalutaw il-piż li għandu jingħata lil dawk il-kriterji li jistgħu jinkludu l-kompetenza, il-kapaċità li jiġu pprovduti servizz jew kwalunkwe attività ekonomika oħra, u l-impatti potenzjali fuq is-saħħa jew l-ambjent ta' deċiżjoni ta' awtorizzazzjoni.

- (d) tiżgura li l-proċeduri jkunu imparzjali u adegwati għall-applikanti biex juru jekk jissodisfawx ir-rekwiziti, jekk ikun hemm; u
- (e) ma tirrikjedix li applikant, sa fejn ikun prattikabbli, javviċina aktar minn awtorità kompetenti waħda għal kull applikazzjoni għall-awtorizzazzjoni.⁶⁶

ARTIKOLU 13.3

Amministrazzjoni tal-Miżuri

Jekk tkun meħtieġa awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz jew għat-twettiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra, l-awtoritajiet kompetenti ta' Parti għandhom:

- (a) jippermettu lil applikant, sa fejn ikun prattikabbli, jissottometti applikazzjoni fi kwalunkwe hin;
- (b) jippermettu perjodu ta' żmien raġonevoli għas-sottomissjoni ta' applikazzjoni jekk jeżistu perjodi ta' żmien speċifiċi għall-applikazzjonijiet;
- (c) jiskedaw eżamijiet f'intervalli raġonevolment frekwenti, jekk ikunu meħtieġa eżamijiet, u jipprovdu perjodu ta' żmien raġonevoli sabiex applikant jitlob li jagħmel l-eżami;

⁶⁶ Għal aktar ċertezza, Parti tista' tirrikjedi applikazzjonijiet multipli għal awtorizzazzjoni jekk servizz jew attività ekonomika oħra jkunu fil-gurizdizzjoni ta' awtoritajiet kompetenti multipli.

- (d) jagħmlu ħilithom biex jaċċettaw applikazzjonijiet f'format elettroniku, filwaqt li jqisu l-prijoritajiet li jikkompetu magħhom u l-limitazzjonijiet tar-riżorsi;
- (e) jaċċettaw kopji ta' dokumenti awtentikati f'konformità mal-liġi domestika tal-Parti, minflok id-dokumenti oriġinali, sakemm ma jkunux jeħtieġu dokumenti oriġinali biex jipproteġu l-integrità tal-proċess ta' awtorizzazzjoni;
- (f) jiżguraw li t-tariffi tal-awtorizzazzjoni⁶⁷ mitluba mill-awtoritajiet kompetenti jkunu raġonevoli u trasparenti u fihom infushom ma jirrestringux il-provvista tas-servizz rilevanti jew it-tweġġiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra;
- (g) jipprovdu, sa fejn ikun prattikabbli, perjodu ta' żmien indikattiv għall-ipproċessar ta' applikazzjoni;
- (h) jaċċertaw mingħajr dewmien żejjed, sa fejn ikun prattikabbli, il-kompletezza ta' applikazzjoni għall-ipproċessar skont il-liġi tal-Parti;

⁶⁷ It-tariffi tal-awtorizzazzjoni jinkludu t-tariffi tal-liċenzjar u t-tariffi relatati mal-proċeduri ta' kwalifika; huma ma jinkludux tariffi għall-użu ta' riżorsi naturali, ħlasijiet għall-irkant, offerti jew mezzi mhux diskriminatorji oħrajn ta' għoti ta' konċessjonijiet jew kontribuzzjonijiet mandatorji għall-forniment ta' servizz universali.

- (i) jekk applikazzjoni titqies kompluta għall-ipproċessar skont il-liġi tal-Parti, jiżguraw li l-ipproċessar tal-applikazzjoni jiġi ffinalizzat u li l-applikant jiġi informat bid-deċiżjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli wara s-sottomissjoni tal-applikazzjoni, sa fejn ikun possibbli bil-miktub;⁶⁸
- (j) jipprovdu, fuq talba tal-applikant u mingħajr dewmien żejjed, informazzjoni dwar l-istatus tal-applikazzjoni;
- (k) jekk applikazzjoni titqies mhux kompluta għall-ipproċessar skont il-liġi tal-Parti, f'perjodu ta' żmien raġonevoli u sa fejn ikun prattikabbli:
 - (i) jinformat lill-applikant li l-applikazzjoni ma hijiex kompluta;
 - (ii) jipprovdu, fuq talba tal-applikant, gwida dwar għaliex l-applikazzjoni titqies mhux kompluta;

⁶⁸ L-awtoritajiet kompetenti jistgħu jissodisfaw dan ir-rekwiżit billi jinformat lil applikant minn qabel bil-miktub, inkluż permezz ta' miżura ppubblikata, li n-nuqqas ta' tveġiba wara perjodu ta' żmien speċifikat mid-data tas-sottomissjoni ta' applikazzjoni jindika aċċettazzjoni jew rifjut tal-applikazzjoni. Għal aktar ċertezza, l-informazzjoni bil-miktub tista' tinkludi informazzjoni pprovduta f'forma elettronika.

- (iii) jipprovdu lill-applikant bl-opportunità⁶⁹ li jissottometti l-informazzjoni addizzjonali li tkun meħtieġa biex titlesta l-applikazzjoni; u
- (iv) meta l-ebda waħda minn dawn ta' hawn fuq ma tkun prattikabbli, u l-applikazzjoni tigi rrifjutata minhabba nuqqas ta' kompletzza, jiżguraw li l-applikant jiġi informat f'perjodu ta' żmien raġonevoli;
- (l) jekk aplikazzjoni tigi rrifjutata, jinformat lill-applikant, sa fejn ikun possibbli, fuq inizjattiva tagħhom stess jew fuq talba tal-applikant, bir-raġunijiet għar-rifjut u, fejn aplikabbli, il-proċeduri għas-sottomissjoni mill-ġdid ta' aplikazzjoni; u
- (m) jiżguraw li l-awtorizzazzjoni, ladarba tingħata, tidhol fis-seħħ mingħajr dewmien żejjed sogġetta għat-termini u l-kundizzjonijiet aplikabbli.

⁶⁹ Għal aktar ċertezza, tali opportunità ma teħtieġx li awtorità kompetenti tipprovdi estensjonijiet tal-iskadenzi.

ARTIKOLU 13.4

Għadd Limitat ta' Liċenzji

1. Jekk l-għadd ta' liċenzji disponibbli għal attività partikolari jkun limitat minhabba l-iskarsezza ta' riżorsi naturali disponibbli jew ta' kapaċità teknika, Parti għandha tapplika proċedura tal-għażla għal kandidati potenzjali li tipprovdi garanziji shaħ ta' imparzjalità u trasparenza, inkluża, b'mod partikolari, pubbliċità adegwata dwar it-tnedija, it-twettiq u t-tlestija tal-proċedura.
2. Meta tiġi biex tistabbilixxi r-regoli għall-proċedura tal-għażla, Parti tista' tqis l-oġettivi ta' politika legittimi, inklużi kunsiderazzjonijiet ta' saħħa, sikurezza, protezzjoni tal-konsumaturi, kompetizzjoni, il-harsien tal-ambjent u l-preservazzjoni tal-wirt kulturali.

ARTIKOLU 13.5

Standards Tekniċi

Kull Parti għandha thegġegħ lill-awtoritajiet kompetenti tagħha, meta jadottaw standards tekniċi, biex jadottaw standards tekniċi li jkunu ġew żviluppati permezz ta' proċessi miftuħa u trasparenti, u għandha thegġegħ lil kwalunkwe korp iddeżinjat biex jiżviluppa standards tekniċi biex jagħmel dan permezz ta' proċessi miftuħa u trasparenti.

ARTIKOLU 13.6

Trasparenza

Parti li teħtieg awtorizzazzjoni għall-provvista ta' servizz jew għat-twettiq ta' kwalunkwe attività ekonomika oħra għandha tipprovdi l-informazzjoni meħtiega għall-fornituri ta' servizzi jew għall-persuni li jkunu qed ifittxu li jipprovdu servizz u għall-persuni li jkunu qed iwettqu jew ifittxu li jwettqu kwalunkwe attività ekonomika oħra biex jikkonformaw mar-rekwiżiti u l-proċeduri għall-kisba, iż-żamma, l-emendar u t-tigdid ta' dik l-awtorizzazzjoni. Dik l-informazzjoni għandha tinkludi, fejn tkun teżisti:

- (a) tariffi tal-awtorizzazzjoni;
- (b) informazzjoni ta' kuntatt tal-awtoritajiet kompetenti rilevanti;
- (c) proċeduri għall-appell jew għar-rieżami ta' deċiżjonijiet li jikkonċernaw l-applikazzjonijiet;
- (d) proċeduri għall-monitoraġġ jew l-infurzar tal-konformità mat-termini u l-kundizzjonijiet tal-liċenzji;
- (e) opportunitajiet għall-involvement pubbliku, bħal permezz ta' seduti ta' smigh jew kummenti;
- (f) perjodi ta' żmien indikattivi għall-ipproċessar ta' applikazzjoni;

(g) ir-rekwiżiti u l-proċeduri; u

(h) l-istandards tekniċi applikabbli.

ARTIKOLU 13.7

Stharriġ

Wara d-dhul fis-seħħ ta' dixxiplini addizzjonali żviluppati f'konformità mal-paragrafu 4 tal-Artikolu VI tal-GATS, il-Partijiet għandhom jirrieżaminaw dawk id-dixxiplini. Jekk ir-rieżami jikkonkludi li dawk id-dixxiplini jtejbu dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiddeterminaw jekk għandhomx jiġu inkorporati f'dan il-Ftehim.

KAPITOLU 14

RIKONNOXIMENT REĊIPROKU TAL-KWALIFIKI PROFESSJONALI

ARTIKOLU 14.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. F'dan il-Kapitolu ma hemm xejn li għandu jimpedixxi lil Parti milli tirrikjedi li l-persuni fiżiċi jkollhom il-kwalifiki jew l-esperjenza professjonali meħtieġa speċifikati fit-territorju fejn jiġi pprovdut is-servizz, għas-settur tal-attività kkonċernat.
2. Kull Parti għandha thegħeġ lill-korpi jew lill-awtoritajiet professjonali rilevanti, kif xieraq, fit-territorji rispettivi tagħha biex jiżviluppaw u jipprovdu rakkomandazzjonijiet kongunti dwar ir-rikonnoxximent reċiproku tal-kwalifiki professjonali, lis-Sottokumitat dwar is-Servizzi u l-Investment stabbilit skont l-Artikolu 1.10.
3. Ir-rakkomandazzjonijiet kongunti msemmija fil-paragrafu 2 għandhom jiġu appoġġati b'evidenza ta':
 - (a) il-valur ekonomiku ta' ftehim previst dwar ir-rikonnoxximent reċiproku tal-kwalifiki professjonali (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Ftehim ta' Rikonnoxximent Reċiproku"); u

(b) il-kompatibbiltà tar-reġimi rispettivi, jiġifieri, sa liema punt il-kriterji applikati minn kull Parti għall-awtorizzazzjoni u l-liċenzjar huma kompatibbli.

4. Is-Sottokumitat għandu jirrieżamina kwalunkwe rakkomandazzjoni kongunta f'perjodu ta' zmien raġonevoli wara li jirċeviha.

5. Jekk ir-rakkomandazzjoni kongunta tkun konsistenti ma' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiehdu l-passi meħtieġa biex jinnegożjaw Ftehim ta' Rikonoxximent Reċiproku, jekk ikun xieraq permezz tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom jew id-delegati awtorizzati minn Parti. Jekk ikun xieraq, il-Kunsill Kongunt jista' jadotta l-arrangamenti għar-rikonoxximent reċiproku tal-kwalifika professjonali b'deċiżjoni.

6. Meta jinnegożjaw ftehimiet ta' rikonoxximent reċiproku jew meta jiżviluppaw rakkomandazzjonijiet kongunti, il-Partijiet jew il-korpi jew l-awtoritajiet professjonali rilevanti, rispettivament, huma mhegga jsegwu l-Linji Gwida għan-negożjar ta' Ftehim ta' Rikonoxximent Reċiproku stabbiliti fl-Anness 14-A.

KAPITOLU 15

SERVIZZI TA' KUN SINNA

ARTIKOLU 15.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “servizzi ta' kunsinna” tfisser servizzi postali u ta' kurrier jew express, li jinkludu l-ġbir, l-issortjar, it-trasport u l-kunsinna ta' oġġetti postali;
- (b) “servizzi ta' kunsinna express” tfisser il-ġbir, l-issortjar, it-trasport u l-kunsinna ta' oġġetti postali b'veloċità mgħaġġla u affidabbiltà msahha li jistgħu jinkludu elementi ta' valur miżjud bħall-ġbir mill-punt tal-origini, il-kunsinna personali lid-destinatarju, it-traċċar, il-possibbiltà li tinbidel id-destinazzjoni u d-destinatarju fi tranżitu jew il-konferma tar-riċevuta;
- (c) “servizzi tal-posta express” tfisser servizzi internazzjonali ta' kunsinna express ipprovduti permezz ta' assoċjazzjoni volontarja ta' operatori postali ddeżinjati taħt l-Unjoni Postali Universali (UPU), bħall-Kooperattiva EMS;

- (d) “liċenzja” tfisser awtorizzazzjoni mogħtija lil fornitur individwali minn awtorità regolatorja li tistabbilixxi l-proċeduri, l-obbligi u r-rekwiżiti speċifiċi għas-settur tas-servizzi ta’ kunsinna;
- (e) “oġġett postali” tfisser oġġett li jiżen sa 31,5 kg indirizzat fil-forma finali li fiha għandu jingarr minn kwalunkwe tip ta’ fornitur ta’ servizz ta’ kunsinna, kemm jekk pubbliku kif ukoll jekk privat, u li jista’ jinkludi oġġetti bħal ittra, pakkett, gazzetta jew katalogu;
- (f) “monopolju postali” tfisser id-dritt esklużiv li jiġu pprovduti servizzi ta’ kunsinna speċifikati fit-territorju ta’ Parti, skont il-liġi ta’ dik il-Parti; u
- (g) “servizz universali” tfisser il-forniment permanenti ta’ servizz ta’ kunsinna ta’ kwalità speċifikata skont il-liġi ta’ Parti fil-punti kollha fit-territorju ta’ dik il-Parti bi prezzijiet affordabbli għall-utenti kollha.

ARTIKOLU 15.2

Objettiv

Dan il-Kapitolu jistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatorju speċifiku għas-servizzi kollha ta’ kunsinna.

ARTIKOLU 15.3

Servizz Universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligu ta' servizz universali li tixtieq tadotta jew iżżomm u għandha tamministra dak l-obbligu b'mod trasparenti, mhux diskriminatorju u newtrali fir-rigward tal-fornituri kollha li huma soġġetti għall-obbligu.
2. Jekk Parti tirrikjedi li s-servizzi tal-posta express 'il ġewwa jiġu fornuti fuq bażi ta' servizz universali, hija ma għandhiex tagħti trattament preferenzjali lil dan is-servizz fuq servizzi internazzjonali oħrajn ta' kunsinna express.

ARTIKOLU 15.4

Finanzjament ta' Servizz Universali

1. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq il-provvista ta' servizz ta' kunsinna mhux universali għall-fini ta' finanzjament tal-provvista ta' servizz universali.
2. Il-Paragrafu 1 ma japplikax għal miżuri ta' tassazzjoni jew tariffi amministrattivi applikabbli b'mod ġenerali.

ARTIKOLU 15.5

Prevenzjoni ta' Prattiki li Jikkawżaw Distorsjoni tas-Suq

Kull Parti għandha tiżgura li fornitur ta' servizzi ta' kunsinna soġġett għal obbligu ta' servizz universali jew monopolju postali ma jidholx fi prattiki li jikkawżaw distorsjoni għas-suq bħal:

- (a) l-użu ta' dhul derivat mill-provvista ta' tali servizz għas-sussidjar reċiproku tal-provvista ta' servizz ta' kunsinna express jew ta' kwalunkwe servizz ta' kunsinna mhux universali; u
- (b) id-differenzjar b'mod mhux ġustifikat fost il-klijenti, bħal negozji, dawk li jibagħtu volumi kbar ta' posta jew konsolidaturi fir-rigward ta' tariffi jew termini u kundizzjonijiet oħrajn għall-provvista ta' servizz ta' kunsinna li huwa soġġett għal obbligu ta' servizz universali jew monopolju postali.

ARTIKOLU 15.6

Liċenzji

1. Parti li tirrikjedi liċenzja għall-forniment ta' servizzi ta' kunsinna għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku:
 - (a) ir-rekwiżiti kollha tal-liċenzjar u l-perjodu ta' żmien meħtieġ biex tintlaħaq deċiżjoni dwar applikazzjoni għal liċenzja; u
 - (b) it-termini u l-kundizzjonijiet tal-liċenzji.
2. Il-proċeduri, l-obbligi u r-rekwiżiti ta' liċenzja għandhom ikunu trasparenti, mhux diskriminatorji u bbazati fuq kriterji oġġettivi.
3. Parti għandha tiżgura li l-applikant jiġi infurmat bir-raġunijiet għaċ-ċaħda ta' liċenzja bil-miktub.

ARTIKOLU 15.7

Indipendenza tal-Korp Regulatorju

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm korpi regolatorji li għandhom ikunu legalment distinti u funzjonalment indipendenti minn kwalunkwe fornitur ta' servizzi ta' kunsinna. Parti li iżżomm is-sjieda jew il-kontroll tal-intrapriżi li jipprovdu servizzi ta' kunsinna għandha tiżgura s-separazzjoni strutturali effettiva tal-funzjoni regolatorja mill-attivitajiet assoċjati ma' sjieda jew kontroll.
2. Kull Parti għandha tiżgura li l-korpi regolatorji msemmija fil-paragrafu 1 iwettqu l-kompiti tagħhom b'mod trasparenti u f'waqtu, u li jkollhom riżorsi finanzjarji u umani adegwati biex iwettqu l-kompiti assenjati lilhom.
3. Id-deċiżjonijiet tal-korp regolatorju u l-proċeduri li jintużaw minnu għandhom ikunu imparzjali fir-rigward tal-partecipanti kollha tas-suq.